


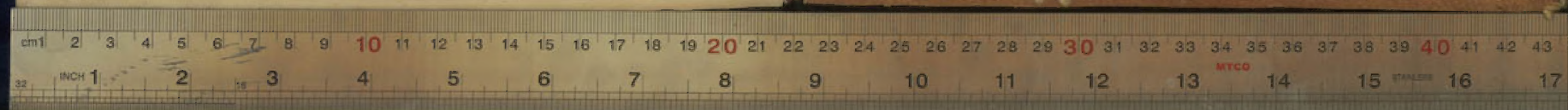
بازدید شد  
۱۳۱۲

۹۴۴۴

بازرسی شد  
۶-۲۷

کتابخانه مجلس شورای ملی		
نام کتاب	مکتبه الادب فارسی	
مؤلف	مترجم: سیرکافان	شماره دفتر
موضوع تالیف	ز. محامل ۹۴۴۴	۲۶۲۵۵
		۱۰۲۶۸

مجلس فهرست شده  
۹۴۴۴





کعبه هر ترغیب دار فضل الهی و جلاله و جلاله  
در همه نام و رجب المصطفی و دارا و  
هر یک عده فضل انجمن و یک نفر اله  
سید فضل و دارا و هر یک و هر یک  
خارجی و سید فضل و هر یک و هر یک  
و نه بنویسد لهذا غیر از خط معنی که  
اگر از این بیخ معبر نوشته بر خط الهی و هر یک  
اعتبار است





بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible][illegible]

بازار	۲	۵	۱۶	بازار	۱۹	۲۷	۵	بازار	۵۱
مرکس	۶۳	۶۹	۷۹	با	۷۹	۸۱	۱۰۱	بازار	۱۰۲
کانه	۱۴	۱۰۵	۱۰۸	بروجرد	۱۰۸	۱۱۱	۱۳۲	بازار	۱۷۸
کرم	۱۲	۱۸۹	۱۹۵	بازار	۱۹۵	۱۹۷		بازار	

تونس	قصر	قوران	قهار	قرويه	قصر عيشه
٣٥	٤٢	١٣٥	١٣٩	١٣٢	١٥١
قصر	قصر				
١٥٥	١٥٥				



حرف التاء المثلثة منها

تغز  
٤٣

حرف الحاء المهملة منها

حرف	حرف	حرف	حرف	حرف	حرف
حرف	حرف	حرف	حرف	حرف	حرف
١١٠	١١٤	٧٩	٧٣	٤٣	٤٢
١٩٨	١١٤٥	١٣٣	١٣٣	١٣	١٢٤

حرف الجيم منها

حرف	حرف	حرف	حرف	حرف	حرف
حرف	حرف	حرف	حرف	حرف	حرف
٨٨	٨٨	٧٤	٤٣	٤٢	٤
١٧٣	١٢٣	١٣٤	١٣٤	١٣٢	١٣٧
			١١٨	١٨٢	١٨١

حرف الخاء المهملة منها

حرف	حرف	حرف	حرف	حرف	حرف
حرف	حرف	حرف	حرف	حرف	حرف
١٤٧	٨٧	٤٢	٣٤	٣٣	٢٧
				١٨٣	١٨٣



حرف الدال المهملة منها

دال المهملة	دال	دال	دال	دال	دال
دال	دال	دال	دال	دال	دال
١٢٦	١٠٥	١٠٢	٤٣	٤١	٢
					دال
					١٨٢

حرف الال المهملة منها

حرف الال المهملة منها

الال المهملة	الال	الال	الال	الال	الال
الال	الال	الال	الال	الال	الال
١١٠	٨٣	٧٥	٤٣	٤٨	٣٣
		١٩٥	١٩٢	١٥٣	١٥٢

حرف الال المهملة منها

الال المهملة	الال	الال	الال
الال	الال	الال	الال
١٥٠	١٣٥	١٣٣	١٠



حرف السين المهملة منها

سدي	سوزار	سار	سبه	سامره	سد
٧	٨	٢١	٥٠	٧٢	٧٢
سجار	سقطه	سعين	سار	سراف	سدي
٩٠	٩٥	١٠	١٥٣	١٥٥	١٥٨
سحن	سج	سحر			
١٧٠	١٧٧	١٩٠			

حرف الصاد المهملة منها

حرف الطاء المهملة منها

طبرستان	طالوس	طا	طوس	طابان	طيس
٢١	٢١	٢٢	٢٧	٢٧	٢٩
طالوس	طالوس	طالوس	طالوس	طالوس	طالوس
٦٣	٦٤	١١١	١٥٣		

حرف الظاء المهملة منها

حرف العين المهملة منها

حرف الثين المهملة منها

ثغر	ثبارة	ثيز	ثوزور	ثوزيرة	ثفان
١٦	٨٠	٨٢	٩٠	١٣١	١٣٢
ثان	ثفان				
١٤٧	١٥٢				

حرف الصاد المهملة منها

صقي	صره	صقلب	صور	صفا	صقي
٧٥	١٠٦	١١٠	١٢١	١٣	١٥١



ع	ع	ع	ع	ع	ع
ع	ع	ع	ع	ع	ع
ع	ع	ع	ع	ع	ع
ع	ع	ع	ع	ع	ع
ع	ع	ع	ع	ع	ع

ثم الصلح  
١١٨  
١٥٦

حرف	القاف	منه	حرف	القاف	منه
ق	ق	ق	ق	ق	ق
ق	ق	ق	ق	ق	ق
ق	ق	ق	ق	ق	ق
ق	ق	ق	ق	ق	ق
ق	ق	ق	ق	ق	ق

حرف	الكاف	منه	حرف	الكاف	منه
ك	ك	ك	ك	ك	ك
ك	ك	ك	ك	ك	ك
ك	ك	ك	ك	ك	ك
ك	ك	ك	ك	ك	ك
ك	ك	ك	ك	ك	ك

حرف	العين	منه	حرف	العين	منه
ع	ع	ع	ع	ع	ع
ع	ع	ع	ع	ع	ع
ع	ع	ع	ع	ع	ع
ع	ع	ع	ع	ع	ع
ع	ع	ع	ع	ع	ع

حرف	الف	منه	حرف	الف	منه
ف	ف	ف	ف	ف	ف
ف	ف	ف	ف	ف	ف
ف	ف	ف	ف	ف	ف
ف	ف	ف	ف	ف	ف
ف	ف	ف	ف	ف	ف



حرف اللام منها

ممنه	منج	منه	مبرم	مرب	مراج
۸۷	۸۹	۱۰۲	۱۱۲	۱۱۳	۱۱۳
معین الین	مبده	منه القیاد	مجم	مین	مزدک
۱۴۰	۱۳۳	۱۳۲	۱۳۵	۱۳۶	۱۵۳
میافقین	مبده				
۱۵۴	۱۹۵				

حرف المیم منها

ممنه	منج	منه	مبرم	مرب	مراج
۸۷	۸۹	۱۰۲	۱۱۲	۱۱۳	۱۱۳
معین الین	مبده	منه القیاد	مجم	مین	مزدک
۱۴۰	۱۳۳	۱۳۲	۱۳۵	۱۳۶	۱۵۳
میافقین	مبده				
۱۵۴	۱۹۵				

حرف النون منها

نناء	نیش بور	نوقان	نوبار	ننونه	ننوزان
۲۸	۳۰	۳۷	۱۳۰	۱۴۱	۱۵۵
نیر					
۱۸۳	۱۸۵				



حرف الهاء من

ت ٢٥  
ا ١٤

٢٥  
١٤

حرف الواو من

و ٣٣	و ٣٤	واو ١١٧	و ١٢٥
------	------	---------	-------

٣٣	٣٤	١١٧	١٢٥
----	----	-----	-----



حرف الیاء و منها

بین	یکصد	یاد	میزان
۶۴	۷۶	۱۲۱	۱۹۹

برای  
 این که در دست رس هر که باشد و در این  
 ربع اقدار و شکوفه ادب و علم و هنر  
 حرا را در این و در هر یک از این اقسام  
 جامع بین این اقسام  
 کائنات و در هر یک از این  
 ۲۹۹  
 ۱۳۹۹



بسم الرحمن الرحيم

حضرت امام غزالی و شرافه در درج اول کتاب سید الادب حضرت  
تجدید کتاب حدیث الدین و ضبط استمراری و غیره

باب الاستقراء

ابو اسحق ابراهيم بن محمد الاسفرايني	ابو اسحق ابراهيم بن يحيى المروزي	ابو اسحق ابراهيم بن علي صاحب الشافعي	ابو اسحق ابراهيم بن زيد الحلي الشافعي
٢	٣	٢	١
ابو اسحق ابراهيم بن محمد بن المنصور	ابو اسحق ابراهيم بن نصر قاضي سلمية	ابو اسحق ابراهيم بن منصور الحرابي	ابو اسحق ابراهيم بن علي الشافعي
٨	٧	٦	٥
ابو اسحق ابراهيم بن محمد الزجاج الحلي	ابو اسحق ابراهيم بن محمد معدوني سقطري	ابو اسحق ابراهيم بن الغماري الضولي	ابو اسحق ابراهيم بن مهران صوفي بن مولى
١٢	١١	١٠	٩
ابو اسحق ابراهيم بن خفاجة الاندلسي	ابو اسحق ابراهيم بن علي المروزي الحارثي	ابو اسحق ابراهيم بن علي الشافعي	ابو اسحق ابراهيم بن محمد الافريقي
١٤	١٥	١٤	١٣
ابو اسحق الحسين بن مبرج القيصري الشافعي	ابو اسحق الحسين بن علي المروزي	ابو اسحق ابراهيم بن يوسف صوفي بن مولى	ابو اسحق ابراهيم بن يحيى الحلي الشافعي
٢٠	١٩	١٨	١٧

المجلد

[illegible]



ابو القاسم  
احمد بن المستنير  
السنوني  
٧٣

ابو نصر بن  
احمد بن عامر بن  
السنوني  
٧٧

ابو بكر  
انهر بن سعد  
السنوني  
٨١

ابو محمد  
اسحق بن ابراهيم  
السنوني  
٨٥

ابو الحارث  
اسعد بن الحارث  
السنوني  
٨٩

ابو علي  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
٩٣

ابو منصور  
اسعد بن الحارث  
السنوني  
٩٧

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
١٠١

ابو الهادي  
احمد بن عبد الله  
السنوني  
٧٥

ابو الحارث  
اسعد بن عامر بن  
السنوني  
٧٩

ابو محمد  
اسحق بن ابراهيم  
السنوني  
٨٣

ابو الهادي  
اسعد بن الحارث  
السنوني  
٨٧

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
٩١

ابو منصور  
اسعد بن الحارث  
السنوني  
٩٥

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
٩٩

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
١٠٣

حرف الباء الموحدة منها

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
١٠٥

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
١٠٧

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
١٠٩

ابو القاسم  
احمد بن عبد الله  
السنوني  
٧٣

ابو نصر بن  
احمد بن عامر بن  
السنوني  
٧٧

ابو بكر  
انهر بن سعد  
السنوني  
٨١

ابو محمد  
اسحق بن ابراهيم  
السنوني  
٨٥

ابو الحارث  
اسعد بن الحارث  
السنوني  
٨٩

ابو علي  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
٩٣

ابو منصور  
اسعد بن الحارث  
السنوني  
٩٧

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
١٠١

ابو القاسم  
احمد بن عبد الله  
السنوني  
٧٣

ابو نصر بن  
احمد بن عامر بن  
السنوني  
٧٧

ابو بكر  
انهر بن سعد  
السنوني  
٨١

ابو محمد  
اسحق بن ابراهيم  
السنوني  
٨٥

ابو الحارث  
اسعد بن الحارث  
السنوني  
٨٩

ابو علي  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
٩٣

ابو منصور  
اسعد بن الحارث  
السنوني  
٩٧

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
١٠١

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
١٠٥

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
١٠٧

ابو اسحق  
اسعد بن ابراهيم  
السنوني  
١٠٩

حرف التاء المشددة من فوق

ابو سعيد  
تقي بن اكب  
السنوني  
١٢٣

ابو الحسن  
تقي بن اكب  
السنوني  
١٢٥

حرف الجيم منها

ابو الحسن  
تقي بن اكب  
السنوني  
١٢٧



ابو المنصور  
جہار کس بن عبد اللہ  
ان صلی اللہ علیہ  
۱۴۳

[illegible]

ابو عبد الله الحسين بن علي بن ابي طالب قاله ابو النضر ١٨٧	ابو القاسم الحسين بن علي بن الحسين الزبير المكي ١٨٥	ابو جعفر الله الحسين بن احمد بن الكتاب المعروف ١٨٥	ابو علي الحسين بن صالح شاعر معروف بطلح ١٨٤
الفقيه ابو بصير الحسين بن علي بن دق الجندري ١٩٠	ابو جعفر الله الحسين بن محمد بن البشار ١٨٥		ابو علي الحسين بن محمد بن الحسن الانباري ١٨٦

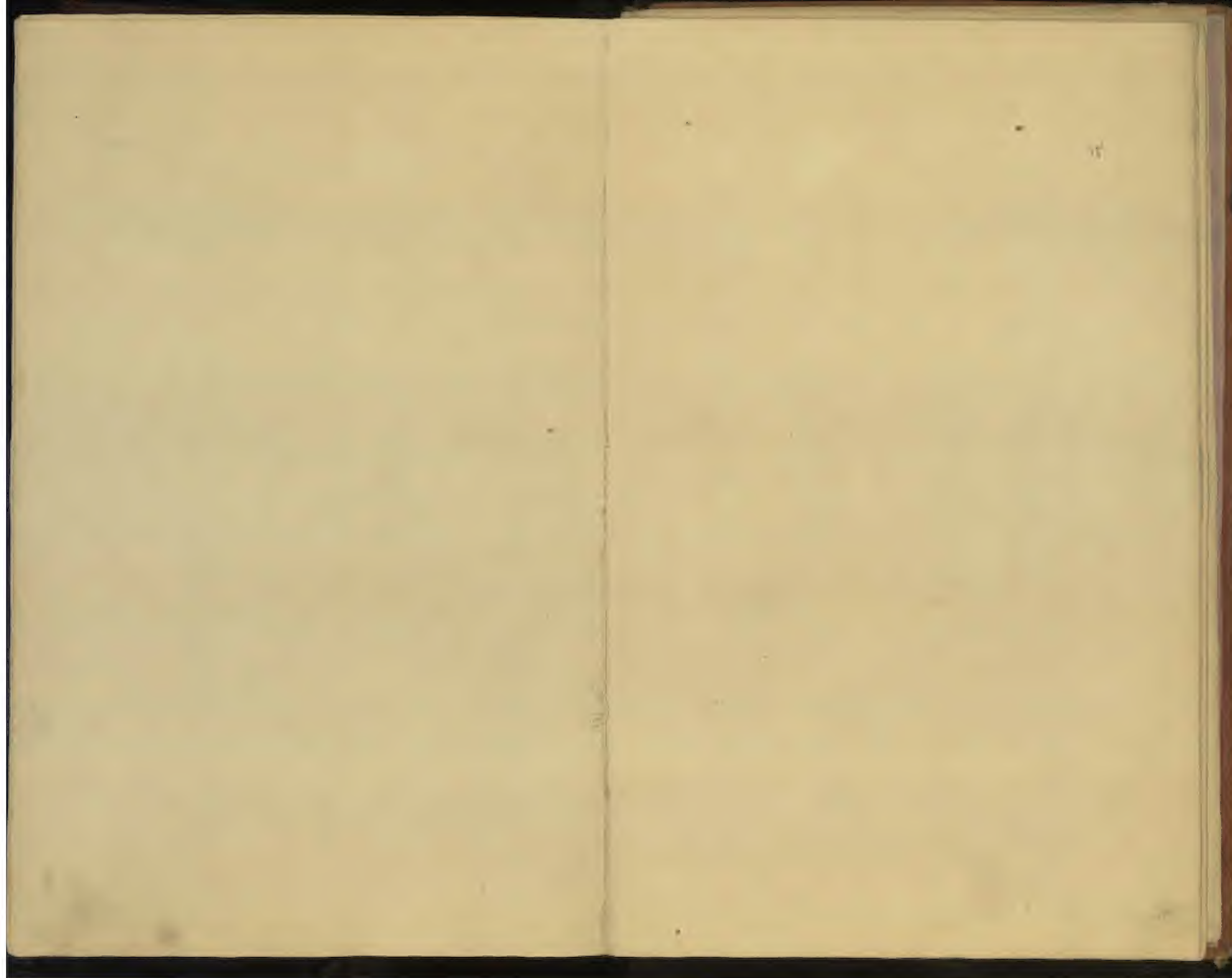
ابو القاسم الحسين بن علي المصنف باب الفرائض الكتاب	ابو عبد الله الحسين بن احمد المعروف بالشيخ	ابو اسحاق جعفر بن سليمان الكلال الخواري	ابو اسحاق جعفر بن سليمان الكلال الخواري
١٩١	١٩٢	١٩٣	١٩٤
ابو القاسم حماد بن ابي معروف بن حذرويه	ابو محمد حماد بن علي معروف بن حذرويه	ابو عثمان حماد بن محمد الخطابي صاحب كتاب معام	ابو عثمان حماد بن محمد الخطابي صاحب كتاب معام
١٩٥	١٩٦	١٩٧	١٩٨

ابو زيد  
حنين بن اسحاق  
البادلي المشهور  
١٩٩

والحمد لله أولاً  
وأخيراً وعلى الله  
واله الموفقين  
وتعالى  
سبحانه  
محمد ومعه رآته حقيقة  
عيسى بن مريم  
في شهر ربيع الأول  
١١٩١









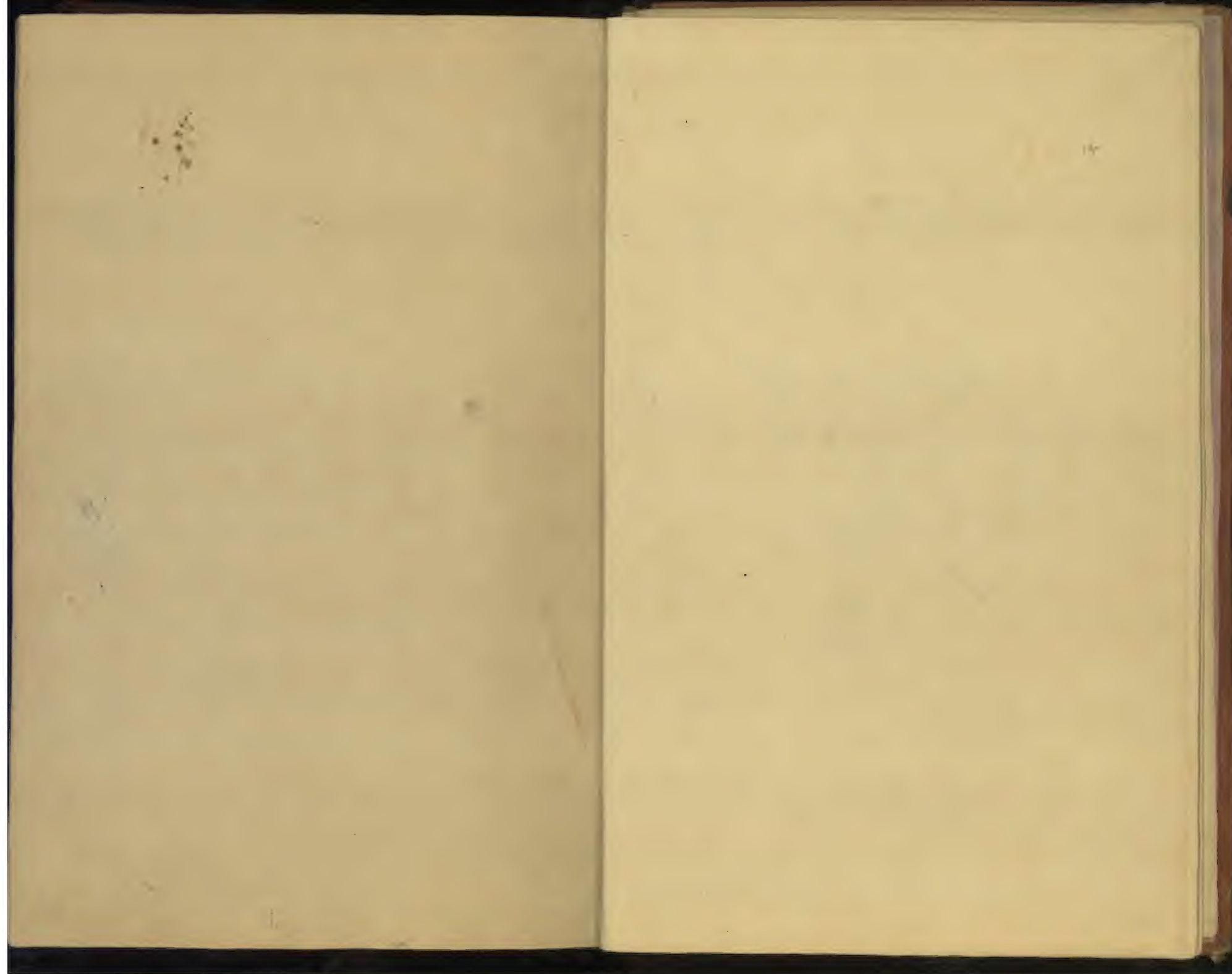






















بن اول از کتاب مشکوٰه الاواب ماص

و شیخ ابوبکر محمد بن الولید الطرطوشی که نشانی از خود بر روی دیوار مسجد اشعری شریف  
که او را حاج سید محمد در حق او ابوبکر بن اشعر را الله و کریم

تَرَاهُ مِنَ الذِّكَاوَةِ حَفِيفٍ  
إِذَا كَانَ الْقِيَامُ خَفِيفًا

و او مردی با برع و دین دار بود و محاسن او اکثر از آنست که حضرت ولادت او در سید  
نود و سیم در خیزد را بود و فاضل شکیبایی است و یک چهارم از آخر سال در روز دهم در شهر  
الاول گفته اند و هم سالی گفته است و یک او در سال چهار صد و هشتاد و ششم هجری در بغداد  
و در باب انبیا و احوال سید محمد و ابوالقاسم فایده که شمس عبد الله است او را مرید کرد و ابوالقاسم

اگر این پس بر وجهی مذکور شود و الله اعلم  
أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُتَيْبِيُّ  
مَالِئًا لَيْلِي لَا تَأْكُلُ شَيْئًا  
إِنْ جِيلٌ مَاتَ فَلَمْ يَمُتْ مِنْ ذِكْرِ

و ذکر کرده است او را محبت الدین ابن الفار در تاریخ بغداد و گفته است در حق او که در امام اصحاب  
ش فقی است و کسی است که با کفایت شده است صحبت خضر او در بلاد و بر ما خبری در علم و در  
جست است و اکثر علما و اهل ان و انصار از ایشان که در امامی است ولادت او در بغداد و از امامان که در  
فارس است میباشد و در آنجا نشو و نما کرده است و او را شایسته قرائت کرد و قدر را بر او  
الله البیاضی و ابوالحسن عبد الوهاب بن ابی اسیر در بغداد و قرائت کرد و قدر را بر او  
و او را شایسته داشت در شوال در سنه چهار صد و پانزده هجری و قرائت کرد و ابوالطیب الطبریزی و مولد  
او در سنه سیصد و نود و سه هجری است و گفته است ابوعبد الله الحجدی در سال که در امام ابوالحسن  
از تاریخ ولادت شریک و لا حاشیه بر شریک که ولادت میکرد بر سنه سیصد و نود و شش گفته است  
کرد و طلب علم بر شریک از سنه چهار صد و ده هجری و بعضی گفته اند که مولد او در سنه سیصد و  
نود و الله اعلم و شریک اصحاب از ان بابت تعزیه او در سنه سیصد و نود و شش و چون ایام عزاداری  
منقضی شد موبد الملک ابن نظام الملک ابوسعید را یکی از اولاد داد و چون انبیا نظام

الملک بودند آنجا در گذشت و واجب است که نامیکال بدر سنه سیصد و شصت و شصت  
او و عتاب کرد و کبریا که قوت مقام او را خواسته بود و او را شکست که شیخ ابوبکر عبد  
السید ابن الصبّاغ در مکان او را بر سر غایب و غیره و او را با کبریا و سکینه باشد  
شخصی و ختم را و بعد از او ساکنه زامی منقرضه محمد و بعد از الف ماصه و بعد از  
الف ذال محمد و در فارس است و گفته شده است که اندیشه جز است و این روایت  
از حافظ ابوسعید ابن السباعی در کتاب انساب از مصنفات او است رسیده است و بعضی  
گفته اند که فیروز را با بعضی فاضل است و الله اعلم **ابراهم** ابن منصور ابن المسلم الفقیه الکاتب  
المصر کنیز ابوالحسن و معروف بهراته خلیف است در جامع مصر در فقه فاضل بود و  
شرح کرد کتاب منتهی تصنیف شیخ ابوالحسن بشیر از راه درده جزو و شریک و سبک بود و  
خطیب مذکور از عراقی است که سفر کرد به سوی حبشه او در آنجا شغال داشت و بعد از  
منوبه قرائت کرد و در بغداد فقه را برای ابی کریم ابن الحسین الامیر و در انحصار شیخ ابوالحسن  
بشیر زامی بود و با الحسین المبارک ابن انصار البغدادی و در بغداد و شریک فاضل الکاتب  
مجا ابی جسیع که نشانی از خود بر روی دیوار مسجد اشعری شریف در بغداد و در بغداد و در بغداد  
انگاه که مصر مرجهت کرد او را عزت میکند و الله اعلم و روایت شده است از ابوالحسن  
خطیب مذکور که کتب کرده است تاریخ انبیا که در بغداد و کتب شریک را و کتب کرده است

ابو القاسم  
منصبه الکاتب  
مصری خطیب  
عراقی

ابو القاسم  
منصبه الکاتب  
مصری خطیب  
عراقی

فِي دَعْوَةِ الْقَوْلِ تَزِينُ الْمُبَاطِلَةَ وَالْحَقُّ قَدْ بَرَزَ بِسُوءِ خَيْرِ  
تَقُولُ هَذَا الْحَاجُّ الْخَلَّ بِمَدْحِهِ وَإِنْ دَعَمْتُ فَلَيْسَ لِي نَابِ  
مَدْحًا وَدَعَاوًا لِحَاوَرَةٍ جُنَّ الْبَيَانُ فِي الظُّلْمِ كَالْأَلْبَانِ

ولادت او در مصر در سال پانصد و پنج هجری بود و وفات او در روز شنبه حبس یکم  
جمادی الاول سنه پانصد و نود و شش در مصر بود و وفات کرده شد در سنه مکه که خیانت  
در مصر بر قافه و مسلم فقه میم و شایسته امام است و او را پسری فاضل بنیل العزیز بنیجر  
ابو محمد عبد الحکم بود و بعد از پدرش در جامع مصر و خطیب بود و او را خطیب حبشه و  
رئیس خطبه و اشعار بود و از جمله شراست در حق عمار ابن جبر ماص و فایز ابن الحکم







ربع اول از کتاب مشکوٰۃ الادب ناصری

النفوس بغير از صفات ابرهیم که او البرکات شنیده است از او در بغداد و شنیده اند جمعی  
از اهل بغداد و این است کلام ابن النبی و اصل کلامی از عراق از سندی است و غیره و اصل کلام  
و در مدرسه نظامیه بغداد علم فقیر را فراموش و سمع حدیث کرد و روایت حدیث نمود و سندی  
فقا سلام شد و سلامیه بلبله است از جمال مرصع و طول کشید مدت اقامت در سلامیه و  
شراف و شرفش بیک و لطیف است و منه لا ینسبون لی الا فیما فی الله غلب  
فلیس الغدیر من شیعی **اَشْهَدُ بِاللَّهِ اَنْ اَبِیَّ مِنْ عَیْشَةَ وَ اَمَّا اَبِیَّ**  
**اَللَّهِ اَشْهَدُ اَنْ اَبِیَّ عَلَى عَهْدِکُمْ لَمْ اَحِلَّ وَ عَهْدُ الْمِثَاقِ مَا حَلَّ**

و هم زبیر الدین را شایسته  
جود الکبیر اذا ما کان من عیلة  
ان النجاة لا یصلی بدارقیا  
وما حلال الوعد مدعو و قد حلت  
بأد و حجة الجود لا عیب علی رجل  
و در اینجا که شهر کسب نزد سلامیه زاده از برای جمع خبر بود و شیخ اسحاق بن محمد و در باره او گفته  
الافل لکی قول النصوح  
فمن الجنان فسمع  
ان الناس یسبحون  
و من یسبحون فیسبحون  
لما ذرین طرب الیسبح  
و لو کان کلوا فی الحشا جاعا

و ذکر کرده است او را البرکات ابن المثنی و در تاریخ اهل مدین کرده است او را و گفته  
چند در حق او آورده است و مکتوبات در میان آنها جا بر شده است و هم ذکر کرده است  
او را و در خبر و گفته جوان است فاضل و زاهد است

اقول لصلی فی صریح جمعه  
وان کان خوف لا یمنه  
کانه اذ یقول لعل محرم  
فمن اعطوا الا نام فکلمه مسلم  
و فاته او در روز پنجشنبه ششم ربیع الاخر سال شصت و ده هجری و سلامیه بود و او را گفته

برو که در حلب او را ملاقات کرد و هم از شعر خود و بدیش از برای من خواند و شعرش سخت بگوید و در  
اتهامات حسیه مندرج بود و سلاطین بفتح بین مصلح و تشدید لام و بعد از این با هم نشاند و سخن  
پس از این با شجره که یکی است بر شط موصی از طرف شرقی مصلح و بعد از این آن که در راه است  
و مرصع در جانب غرب است و سلامیه که از قدیم بود و طبع فاضلی است و در خراب شده و در یکسان است  
که یکدیگر باره ساخته شده و هم او را سلامیه نامیده **ابن المهدی** از المهدی از المهدی از المهدی  
ابن محمد ابن محمد ابن عبد الله ابن العباس ابن عبد المطلب الهاشمی برادر یارون الرشید و او را در  
غنا و ضرب بلام و در مصلح بود و هم از برای من دست سپرده و در کتب سپاه بود و در کتب  
کنز که سپاه بود و هم او سلاطین بفتح بین مصلح و تشدید لام و بعد از این با هم نشاند و سخن  
لام نام و کنیت ابراهیم او است و او را با سواد و علم عظیم است و در کارهای و در انبیا و در  
او را خیرین بین سپیده و او را فضی و او را و در کارهای و تشدید لام و بعد از این با هم نشاند و سخن  
اولاد خلفا بر سببش از بعضی اصحاب بیان و طلاق لسان و شعر جید نامیده و او را  
بعد از این در بغداد خلق شد و با او بیعت کردند و در انوقت مامون در خراسان  
بود و انقضه مشهور است و ابراهیم در بغداد و سال خلقی داشت و ذکر کرده است محمد بن  
جبر الطبر در تاریخش که انیم خلافت ابراهیم ابن محمد کمال بود و بعد از ده ماه و در  
روز و سبب خلق مامون و نصب ابراهیم ابن محمد از برای که مامون در خراسان علی بن  
سیر الرضا علیه السلام را که از انیس پس مذکور میکرد و در حرف عین نشاء الله قال و ابی محمد  
که دامنه و انکار بر عباسیان تا که او را فدا کرد و بغداد اقامت داشت و لاجرم با ابراهیم ابن  
محمدی مذکور که هم مامون و لعش مبارک است بیعت کردند و از این میانه در روز شنبه  
پنج و پنجم سال حاکمیت و یکم حجر در بغداد و بیعت کردند با او عباسیان در طبرستان از او  
بیعت کردند با او و بعد از او در روز اول محرم آنکه سال حاکمیت و یکم حجر و خلق که از  
از خلافت چهارم روز جمعه محرم فراموشید ظاهر کرد از این امر را و ابراهیم بر منبر صعود و او را  
که بیعت کردند مامون با علی ابن محمد الرضا و ولایت عهد من ان کلام مامون و یکس سپاه را که  
شمار عباسیان بود حرکت کردند و یکس بر پیشیند و این نیز بر علی العباس ثقیف که درین

ابو شعیب  
ابن احمد  
الکوفی  
الکوفی  
ع











و در آری از دوازده سال که مرگ شد چنانچه بگویند ایضا من مال شریفم این الولید الا انما  
 یصلح العوائق فهاکذا دام صوف علی هیچ و هیچ کانه اجل یسی الی اصل  
 در شعر و محال بقول الی تمام سوره که ام  
 فان یاشر الا بحار فی البیض و الفنا خراه و احراض المایا ماضیه  
 فان بین حیطا ناعلیه فانما او لانی فکلا لانه لا ماضیه  
 و الا ناعلیه بانک صا خط علیه فان الخوف لا یثقل فانه  
 و این سوره که در خمس زاده عباس الخف انجمن است که شاعری شهرت است و سبب او  
 صول مذکور است و او یکیش از بزرگان است و سبب زید بن حلیب از اهل اسلام آورده و کمرش  
 حافظ ابو القاسم غفره ابن یوسف السمرقانی که در جبال که او را سیم صول میباشند از جرجان است  
 و صول از بعضی بزرگان است که هم جوش خانه و او هم پدر ابو محمد بن یحیی ابن عبد الله العاصی  
 الصولی صاحب کتاب در زاده و جرجان از مشفقان است و سبب قانع نیشابلی است  
 که مذکور است و ذکر کرده است و در جیمه را ابو عبد الله محمد بن داود ابن الجرجان در کتاب در ذکر  
 که او را سیم ابن القباس ابن محمد ابن صول میباشند ای اصلش از خراسان است و کثرت او را سیم  
 و در کتابی که نقل کرده و آورده اند شهر زاده است و سیم ارق سماء بوده است و سیم زای او زاده است  
 از سیم است و سیم از خود را هیچ میگوید و سیم است این نیکو و اصل او از ترک است و صول  
 و غیره و در زاده بوده که پادشاه جرجان بوده و در سیم جیم سیم است و در سیم  
 سیم و الحاکم که زید ابن حلیب ابن ابی صفه جرجانی است ایضا زایم کرد و همکار با سیم  
 و سیم او اسلام آورده و نام او در نوم القدر در کتاب او قال و او کشته شد و جو عماره محمد بن  
 صول یکیش از دوازده سال که مرگ شد و او عبد الله بن القباس سیم سیم و سیم را نگاه و کثرت  
 شد با صول ابن حاکم الحاکم و غیره است و این سیم و در سیم جیم سیم است و سیم  
 صول ابن سیم سیم شده و از آن پس بر این سیم و در سیم سلطان پدر است که سیم  
 و او در سیم زای در سیم سیم سال و سیم سیم سیم سیم و سیم و سیم  
 بود و عبد الله بن علی الخوافی سیم سیم که او را سیم ابن القباس شعر و شاعری پرورش با کما

در کمال

دیگر مشغول میباشم این بنا می است که در کتاب ابو القاسم که در سیم سیم و در سیم  
 و است سیم و از آن سیم شاعری مثل نمودم از سیم سیم است که در سیم سیم و سیم  
 لا یمنعک فتن العیش فی دعه فووع فتن الی اهل و اوطان  
 تلحق بكل بلاد ان حلت بها اهلا باهل و جیرا با جیران  
 و سیم سیم و سیم و کثرت سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم  
 و از سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم  
 کثرت فلما استکملت حلقها فوجت و کان یظنها لا تنزع  
 و سیم سیم  
 اولی الذی طار ان نواسیه خدا شتون الذی طار ان نواسیه  
 ان الکدام اذا السیر و افکروا من کان یا کفهم فی المنزل الحسن  
 و سیم از شاعر است و سیم را سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم  
 و کثرت ایضا سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم  
 و کثرت اقم المک الزمان فاجت منك اقم الزمان  
 و کثرت اقم المک الزمان فاجت منك اقم الزمان  
 و کثرت اقم المک الزمان فاجت منك اقم الزمان  
 و سیم از شاعر است  
 کنت الود الملقی فکی علیک الناظر  
 من شام بعد فلیست فلیست کنت احاذر  
 و ابو تمام الطائی در کتاب حماد در باب است و شعر را از ابو سیم سیم سیم سیم سیم  
 و نیست لیکن از سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم  
 اکرم من الی عند قبتی به الجاه ام کنت امر لا الهیها  
 و او قطعات بدیده است و این سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم  
 الصولی در باب محمد بن است الله کما مذکور بود و کثرت سیم سیم سیم سیم سیم  
 در سال دولتی چهل سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم سیم







خاصه ملاقات میسورید این شیرین صفتان است از برای براسی که این صفت بود است و این عدلی ازین  
روی است که در حدیث وارد شده است و در اسم شیطان است بواسطه که است این نظار این ازین عدلی  
گردان نظایه مردی عالم دلیعت و در حدیث و اما از نظایه و تر از آنکه بود با وجودی و مردی خوش خلق  
و راست سخن بود و در آنرا در حفظ داشت و در بدین باب داد و داد نظایه شایسته و پوشش را از او یاد و نام و  
و اقیات مردم را خبر بود مردی با عزت و ظرفیت و پیشتر از آنکه سال قربانیت کشید بود از آن جهت که  
قوانین عجب برداشت صاحب مستی کرد و پس از آنکه دیگر گشت داشت و یکش گویم هر چه سیر می نمود  
میفرستاد بای و از آن یکی هر وقت من می نمود و از روی حقیقت میفرمود و در حفظ و در تعلیم و با یکدیگر داشت  
بدن خود بسیار ملاقات بود از این جهت که با یکدیگر بود و گفت بلی است و هیچ بدلی رفع آن  
نمود و باغ و از این جهت که در مجلس وزیر مقصد بود و آمد وزیر را از این جهت که گفت و پادشاه  
و وزیر یکی گفت از برای ما نماند و دارد و اگر از برای رفعت گفته بود حاضر کردن و چون آن داد و داد  
و وزیر از برای هیچکس نظایه نرسانده و دارد و حاضر نشد و گفت خود استمال نگاه هر یک از این مجلس بکار کردند  
و استند که هر دو وزیر پشت که نظایه معمول دارد و حاضران را از این استمالان را بکار آورده و پادشاه  
مجلس تمام استمال کرده و وزیر یک نظایه آورد و گفت مرا حاجتی بکار نیست و دیگر باز نرود  
آورده و استمال نمود و وزیر گفته گفت و او را بر بستنی و بر شکر گفت نامزد کن بکار شدیم و بکار  
و باغ و اما اساسی دبی و اینک بکار کنی قهر که ان شاء الله و سر تا بر خیز که خدا را برای  
مکاشف و سر تا بای نرود و بعد و عتی الی حدیث الی ان شاء الله و او را در آن روز حضرت من بکار بود  
که بکارچه او را حدیث رسانده و در میان نظایه و بعد از این داد و نظایه هر می نوشت و حتی استوار بود  
بود چون این داد و بعد از آنکه در نظایه بحث پیرامان کردید و از فرمان شغل شد و در  
مردم ملاقات کرد و پس از آن پیران سه گوی بادی گفت سبب این کردار چه بود گفت این  
این داد و درش مرا گفت که در حق که بای دوست از برای دوست خود محزون باشد و گفت  
چنانکه بای و در این سر نهاده است

١٠

[illegible]

که در میان فطوری و این در میان الحسن کجی بانی بر مضافی بود و یکدیگر در مضافی از یکدیگر صاحب  
 طبقات میگوید در میان اشعار در هر طبقات باشد که در است که در مضافی باشد  
 لوانزل الوحي على فطوريه لكان ذاك الوحي سطا عليه  
 و شاعر میگوید نصف اسم متاصل الضم في اخره  
 اخره الله نصف اسم و مترا الباقي مرا على  
 و این شعر در کتاب طبقات از فطوری در مضافی است  
 نزلوا الفراق وانت توفع رحله هلا ائت ولو على غير النفا  
 فالان عبد الضراوت حرة فعي يودك الشومائد مضي

١٢  
ابو  
ابراهيم بن محمد  
الزجاج النخعي  
م

فارس من ماض مجتهد  
حازق بالطن في الظلم  
رام ان يدعى فرسته  
فانقته من دم بدوم















۱۵  
ابو محمد  
الفتح ابن ضاحه  
الاندلسي

وہم از شفا حستہ اوست

و نه از اشعار ابوالحسن است

و محمد ابو علی ابن جعفر ماز که در مصحف نزل کرد و در ترجمه شیخ کمال الدین موسی ابن یونس ماز  
است و از تخریفات ابن بعض را نقد نموده است

ولادت ابراهیمی مذکور در جزیرہ اشقر احوال لمبیکہ کہ از خاندانہ لیس است در سال چهار صد و پنجاه و چہری

نصف

۱۷  
ابوالحسن  
ابراہیم بن محمد  
الکلبی الکفری

14











١٩  
أبو عبد الله  
أحمد بن حنبل  
المروزي  
ط

۴  
ابو العباس  
احمد بن مسیح  
ک































فرود آمد و با خستش باید جدا بود العیاذ بک الله است که چنین بکند خریه و شجاعتی بود  
تا سیم این چنین علی داشت حدیثی در روایت و یکدیگر بود تا اینکه وحشی در حق او کجاست و قتل  
داد و او را تا حدیث داشت و مجلس سار است و ابو دلف را حاضر کرد و ایند روز بانی کجاست  
که او را بکشد و آنچه با من الی و او در دزد و او در ساحت سوار گشت و با عارونی که در نزد او  
بودند بر جستن داد و گرفت که او را عزا حاضر کردند و یکشنبه بپای داشت از جانب من  
ایرا که چنین بودی تو به پیغام بری آمده ام ای امیرالمؤمنین فرما که است که در حق قسام  
بج اندیشه ثانی و حکمی درباره پیش زانی و من پیش فرمای پس از آن روی بعد از که دوست  
ایک کزان دنا بدید که من فرما غلط را به تبلیغ کردم و قاسم زنده د سال بود پیشان  
گفته با جو کلاه استم این بحث و از مجلس فیش بر د فرقت و از آن بعد چنین قدرت  
که ابو دلف را ز منی رساند و این الی و او کجاست مستقیم طیفه قش و کشت یا امیرالمؤمنین  
من از جانب تو تبلیغ رسانم کردم که تو فرموده بودی و پس حق جری زان بر پیش  
و من امید دارم که جان دیند و است شومی و ان تقیل را جان که مستقیم رای او را  
داشت و فرمود ابو دلف را حاضر کردند و او را با داشت و در جستن انعام و احسان  
دست و جستن را و انفرم فوج و انما است فرمود حکایت کرده اند که چنان که مستقیم را  
بر محمد بن جهم البرکی حقیقتی شد و فرمود او تا سرش بر بکند این الی و او حاضر و ان  
نویس به بری از برای سخات محمد است و محمد را قطع فاشده بودند و می خواستند  
سرش بر بکند و سرش کشته بودند این الی و او در بعضی کشت بعد از آنکه او را کشتی چگونه انوار  
او را منط بکنی کشت کیت که مرا حماقت نماید کشت فکر خدا و رسول و عدل امیرالمؤمنین  
چه وحشی که او را کشتی مال و از برای داشت است تا و قیگی بر جل و اقا سر عینه شود کن  
خیانت او در حالت حیات او و در ترا شکار کرد و بهتر توانی انوار او را بکند و مستقیم  
فرماند او را حبس نمایند تا کار بنا طرست و در کشتش او بتوفیق افتاد و او را بر طر حال  
و محمد خلاص گردید و حکایت کشته است جانی که مستقیم بر مردی از جریده فرات  
کین کردید و سیاف بکشت و قطع حاضر محو جاشده انگاه روی جان مرد و کشت

بکند

انچه کردی و فرمود که کشت زنده این الی و او کشت یا امیرالمؤمنین حق لطیف العدل  
تر جسم گوید این مثل از انکه سازه است و قصه ان چنان است که مذکور می کنم در ان  
عرب است که کجاست و در شوق و این مثل را انجا گویند که در صحن حدیث خبر ان کجاست  
مذکور تا نیدع العشر صبه بن اوبن طایفه بن ابیاس این معرکه و پیر داشت که بکشد  
ان دیگر را حبس نام بود یکشنبه شتری از وی کم شد و در پیش از پی الی بر دشت مذکور  
جانی که کشت و بعد از تحت دست را پافت و بارش شافت و از انوی حارث بن  
کعب با سعید مقابل کردید و دو جاد برش او بود و بادی کشت و انعام این دو بر داری سپار و کذر  
سعید قبول سکول وی هنوز حارث الی توانی ش بر د و او را کشت و بر د و بر د و بر د و ان  
طرف حبه که با شارسه ان بود و تا یکی شب از د سوادی بدید کشت سعید امیرالمؤمنین  
بترش کردید با بکشد و انظر سعید در کار می سپر بر د و از وی اثری یافت تا ما هاجی  
پیش او در د و عرب دوست کشتن در بازار خلار کرد و آخند در انزل حبه و بر د  
بن کعب افتاد و در د و بر د و خور بر د کشت او دید نزد یک شته و بادی کشت باز تو این دو  
بر د از کجا یافتی کشت در بر غوی دیدم از وی طلب کردم با من نداد او را بکشتم و بر کفرم  
حبه کشت که نامم این بی که در کرداری سحت بران باشد مراد که از انما شامی الی کشته  
برده باشم حارث شمر خویش برت حبه و حبه جیشی بشیر داد و کشت ان کجاست  
دو شجول و بر سر حارث بر د و او را بکشت مردم ازین کردار کراستی پیدار کردید و کشته  
یا حبه انی اشهد ان محرام الی در د هرام خون رکبی حبه کشت سبق لطیف العدل شمشیر  
کشت از کجاست بلاست کشته کای پس انجن پیدار عرب مثل شد و فرمود حق باین  
انراست کند

فلا تاتمن العرب ان استعازها کفنه از قال الحیث شجون  
با بکشد احمد کشت یا امیرالمؤمنین اندکی تانی و تراخی منتهای چه دی منظور است  
ازین سخن اندکی حیان لغت طیفه است و این الی و او را لب شفاعت بر کشاد و این  
الی و او را بکشد و اینوشت قبول برن جره کشت و تا در نگاه داشت بر د و ان



که از مجلس بیرون شوم از کشته شده پس تا صبحی خود را بر خورج کردم و در آنجا اوار گردیدم  
منزل مقامت بودم تا آنکه در خلاص گردانیدم و آنجا که بر خورج شدم یکسایه منظره کرد و در وقت  
کشتن آب از سد نهر قو است که چشمت یا امیرالمومنین که بنی عباس و او را کرده بن  
نجدید و مرا کتبش چشمت و آن مرد را حشمت داد و هزار دیه بوی عطا کرد و بعد از آن چشمت را بوی  
که بن ابی دود از سر خستدم روح است و لا تون بن بعل که یکسایه را ندیدم که معتمد بغدادی  
ابی دود را مطلقا و او را کرده است چار معتمد ابی اندک بنو است و او را مطلقا و او را مطلقا  
ابن ابی دود را در دنیا و او را برای این خویش و ابی قنوه و هر بن و در اقصی شرق و در سر شمال  
یکند تا هر چه می این ابی دود و او را است اجابت میکند روزی ابی دود معتمد کشت و او را در  
در سه بند و تا نهری را فاضلی خراسان خراسان معتمد کشت چنانکه ابی برای من خواهد شد  
که در از بن و در خراسان ابی دود کشت یا امیرالمومنین خراسان کشت چنانکه او را  
ای نزدیک توان تو سوال خواهد که در از ان کسان که از تو درشت نیز سوال خواهد که در  
بهشت با معتمد صاحب داشت تا گاهی که با دم القاد و معرق کجانات در میان جدایی  
اگر معتمد هر دو حین بن صفا که تا هر ششور به بعضی از کتب کشته است که ابی دود  
ز و دالعه کینه و چون در حدیث شهادت از کلام جزئی ندارد و اندر حضرت شهادت همیشه  
یکوشت که در حدیث معتمد مع اینعلوم را امید اند و سبب انتقال بن ابی دود با مومن  
این بود که یکوید من در مجلس فاضلی که بن ابی دود حاضر یکستم و روزی در حضرت  
او حضور داشت و مولى از جانب مومن آمد و فاضلی کشت یا امیرالمومنین میفرماید ابان  
کسان که در مع حاضر معتمد جانب با یکدیگر خوش گذشت که من با او همراه شوم که بن  
چاره هم گذشت پس بن با او کسان کشت مومن حاضر کشته و مکالمات و مجامعت  
میفرمودم در میان سخی مومن بوی با من کرد و آنچه یکوید میفرماید کتبش میگردانید و بن  
تو کتبش بن نام و لب خود کتبش را معتمد کشت از هر دوی با قوم کشته تا بنی سخی  
در با هم پس مومن کشت بر مجلسی از برای معتمد کرد و باید حاضر کردی کتبش را بنی سخی

و در آن

و از آنش بن در مع مجلس مومن حاضر شد مع کجایت کرده اند که یکی بن ابی دود جانب مومن  
در آخر سال و ولایت و در مع جری فاضلی معتمد بود از خراسان و با سنجارش و در انبوت سنین  
عشر است بر کشته و در پس با جعی از ابی دود و بزرگان ابی دود صاحب نمود و او را  
ابن ابی دود بود و آنجا که مومن را بعد از آن با یکی کشت جمعی از اصحاب خود را از برای کشت  
من بر کتب که کجاست با من کجاست نماند و یکی مپش از اصحاب خود را مطلقا کرد و بنی دود  
از آنجا که ابی دود و او را و ایشان در نظر مومن زیاد اند و یکی کشت این مپش بن بنی دود  
کشت کرد و ابی دود از میان آنجا که بنی دود را ایشان ابی دود بود و یکبار  
مومن کشت این مپش بن بنی دود کشت و او را بنی دود کشت و او را بنی دود کشت  
دو است کشته مومن مپش چون وفات مومن در رسید و نسبت کرد معتمد را در کشت  
کشت و در وصیت خویش کشته بود که ابو عبد الله احمد بن ابی دود باید از وفات بنی دود  
در امری بوی کشته گنی چنانکه این مقام است و بعد از من و زبیری از برای خود کشته  
مده و چون معتمد در کشته خلاصت جای کرد یکی بن ابی دود را خول کرد ابی دود را در آنجا  
انقضای کرد و بنی دود احمد از خراسان حضرت کردید چنان شده بود که معتمد هیچ کاری ظاهر او  
و با فاضلی کشته کرد و برای در وقت ابی دود بود و مومن ابی دود در بنی دود کشته  
قول که او قرآن را حدیث بنی دود است و آنجا که کوفه کرد و او را مجاب کرد همیشه حدیث  
کرد و ابی دود در شهر رمضان سال ولایت و حجت جری بود و چون معتمد جای بر کشت  
و بکشت الواقی با کشته خلاصت یافت که ابی دود را رونق داشت و در حدیث و کتب  
و معتمد بود آنجا که الواقی با کشته بدو نماند کانی کشت برادرش مومن که برادر کشته کانی کشته  
در اول دولت ابی دود ابی دود را کشته کرد و طرف راست او یکبار ماند و مومن یکبار ماند  
بجای او بر کشته شد و بعد از فاضلی القضاة خواند پس از آن در سال ولایت سی ام جری  
محمد بن احمد از القضاة مطلقا غول فرمود و یکی بن ابی دود را بنی دود و او چنان بود که  
الواقی با کشته فرمای داده بود که هر کس محمد بن عبد الله از آنات وزیر را بر مپش بنی دود  
او با بی است و هر دشت ابی دود او را میدید و از فرمای فاضلی کانی داشت که باید



بای خیر از برنج و برنج و روی عقب نرود تا نیکو از این آریا گشت  
صلی الصلحی لما استفاد عداوتی و ابراه یسک بعد ها و یصوم  
لا قد من عداوة مسومه تو گشت تعقد تا سره و تقوم  
و این ابی دود را چه می در عصر خود شس مع کرد و داری گشت است ابونام طیار در حدیث  
ابی دود و دیدم و با او مردی بود که صید ابونام را نسا و نیکو در حدیث است  
لقد اکت مادی کل دهر محاسن احمد بن ابی دود  
و عا سافرت فی الافاق الا ومن جد و الی سراحلی و نراد  
این ابی دود ابی نام گشت در معنی این شعر مشغولی باز شعر غیر اخذ کرده است گشت بن سزا  
منت کن بشو ابی نوس نیکو است

اندر شرا

و ان جرت الافا طفا بید حة لیزك انما فانت الذی نفی  
کجایت کرده اند که وقتی ابونام قصد داشت این ابی دود کرد و چندی گاه بدر خواند و  
گشت جعفر ش را دید بدر زنی در مجلس او داند و از ایا م و قوف خود در باب سر سگوه نرود  
و بر این ابی دود و صاحب او عتاب کرد و این ابی دود گشت با ابونام ترا این عتاب کجایت  
کرد و ابونام گشت عتاب نمود و کرد از برای یک نفر و تو بنزد جمع مردی در جمع کجایت  
بر تو گشت نام این ابی دود را این معنون مطلوب افتاد و گشت این معنون اکت است ابونام گشت  
از قول خادق یعنی ابی نواس اند کرده ام که در باره فضل بن بر گشت است لیس من الله  
بستک ان یجی الی الله و انما که نوبت و جوان طیار با بن ابی دود قولین کرده ابونام گشت  
و این شعر نرود و صید گشت که از این شعر است

اذا انت یسنت القریب و الله خلا یحیی ان ضیقته الکافح  
تقد قر عطفه القریب تو فها بعد لك مقماریت الی اللطال  
و لا لاهل شها الله و الله نباه الی من این تعطی المکارم  
و هم صفت یکدیگر ابونام این ابی دود مع کرده است تصدیق که اوسن است  
ارایت ای سوا الله و قد د هنت لنا بین القوی فتره د

و اذا اراد الله نشر فضله طوبت اتاح لخالق جود  
ولا اشتغال انما رفیا جودت ما کان یعرف طبعه و العود  
و مر و ان ابن ابی نواس برب مع کرده است همین ابی دود را نیز  
لقد حازت قوا ربی کل محمد و مکرمه علی رفق الامداد  
نقل للمطالعین علی نرا و ضم غنم و بنو اباد  
رسول الله و الخلفاء منا و منا احمد بن ابی دود  
و لیس کلمه فی غیر حق بموجود الی یوم الناد  
نحو مرسل و ولا عهد و مهدی الی الخرات هادی  
و چون این شعر را بر حقان انهم می شنیدند جواب گشت

نقل للمطالعین علی نزار و هم فی الارض سلا و الهیاد  
رسول الله و الخلفاء منا و بنو من دخی بی ایا د  
و ما هنا اباد ان اقرت بدعوة احمد بن ابی دود  
نحو مرسل و ولا عهد و مهدی الی الخرات هادی  
و چون این ابی دود این شعر شنید گشت بچ این غلام هنری بن سید یکس رید اگر است  
تا شام او را مشید تا میم و را عتقی می کردم که یکس را چنان خوبت کرده باشد یعنی دخی بر این بود  
و اعلام انما شکست و این ابی دود این دو شعر را نسا و کردی کن شکست از شای طبع خود و کرد  
ما انت بالنسب النقیف و انما فحج الامور بقوه الاسباب  
فالیم حاجتنا الی و انما یدعی الطیب لده الا و صاب

و شخصی خیر از مرزبانی از ابو لهیسا نقل کرده است که معتمد عباسی بر فالدین بنده استیصالی  
کرد که این بنس و کمال او در نزد پدرش چنانکه انما الله تعالی و او را از شهر خود حاضر کرد و  
چه عالی هنر و اباقی مانند بود و سبای می و یکم فرام شده بود پس معتمد از برای عتوبت او  
نشدت و فالدین ابی دود را سوسل شده و او در قدرت معتمد سب طاعت پرست و کونم  
معاشرت او را بدید خاد گشت و چون عتبی خوبت فالد گشت قاضی احمد حاضر شد و در



مجلسی که از برای او مقرب بودند نشست مستقیم گفت با امام عبدالعزیز در مجلس دیگر جای کردی  
 گفت از آنست که من از او میگویم که در مجلس خود بنشینم مستقیم گفت از برای تو که با شیخ  
 که مردم را فروزان میدانند که مجلس بنشینم که اگر صاحب آن مجلس در حق کمی شفاعت  
 کند چه بگوید و همان بگوید که من سزاوارتر بنشینم مستقیم گفت اکنون مجلس خودت است  
 کن گفت با حاجی که شفاعت من پذیرفته شده باشد با اینکه بگفتند انقیاده باشد مستقیم گفت شفاعت  
 تو پذیرفته است پس قاضی بخشنده مجلس نمودند پس از آن با مستقیم گفت که او را غلطی خطا نمود  
 مردم را شایسته از وی خوانند داشت نامون بفرموده او را خلعت دادند پس از آن گفت یا امیر المومنین  
 اکنون باید در حق او و اصحابش خودی داشته و عطا فرمای اسم در اینوقت این احسان شد  
 فرمای در عوض ملک بخرید رود و غنیمت بدان انعام نیز فرمایان داد و خالده خلعت پذیرد کرد و در  
 در راه و بر زن جهان میدانست که او را کشته اند و چون او را بدیدند مردی حمله کردند  
 که امی سید اسباب سپاس خدا را که ترا سخاوت داد و مورد الطاف امیر منمورد خاک  
 ساکت پیش سوگند با فدای که میداد عصب این ابی دواد است که مرا از جنس پلید سخاوت داد و  
 چنان شده بود که در میان این ابی دواد و محمد بن عبدالملک انصاریت که وزارت داشت  
 کار کرد و درت میرفت و زلال آب بودت و محبت بسیار داشت و شاد و شاد بود  
 و با سخاوت بود که شخصی را که مصعب قاضی مذکور و نقیض حجاج مضمون بود وزیر مذکور داشت  
 قاضی منع کرده بود و این خبر قاضی محمد برده و او نزدیک وزیر رفت و گفت سوگند با فدای  
 که من نزدیک تو از برای این سبب عدم که مال من کم باشد و بخواهم زیاد شود یا دولت کاشته ام  
 منم که در کم این امیر المومنین ترا برتر و مقامی عطا فرمود که بدل جهت ملاقات تو و است  
 پس اگر ترا ملاقات نمایم بخواهم امیر المومنین هست و اگر تو دوری گیم محبت تو شاد  
 شوق است پس از آن از نزدیک او بر وزیر رفت و قاضی مذکور را حاجت آن حکام و حجاج  
 صفاتش بشک بود که زبان از وصف آن عاجز است و بعضی از شاعران زیادت و وزیر مذکور  
 را تعجبید که بعد از شرف بود و چون قاضی احمد از آن مجلس را که شده این سخن  
 داشت و وزارت نمود

احسن من سبعین مثاها جبل متاعن فی بیت  
 ما اخرج الملك الى مطرة بقلعه وضا الزیت  
 بین پات با بر الریات رسید و بعضی گفته اند که بعضی از اجداد قاضی قزوینی بگوید این را  
 یا ذا الذی یطیع فی حجرنا حضرت بی نعلک الموت  
 الزیت لا یفرح باهلنا احبا با معروفه البیت  
 یتیم الملك فتم تقه حی فکنا القاسر یا قزیت  
 بعد از مرگ وزیر مذکور که از دشمنان قاضی بود قاضی عرض کرد که ما شایسته جهادی الاخره  
 بال دولت و سهجری بعضی گفته اند که پس از چند روز از موت این الزیت این مرثیه  
 قاضی کرد و بعضی بقاعله بخانه وزیر داشته اند و برخی بعد از خیل و صفت روزگوشه اند و از این  
 پس از آنکه در حرفیم شیخ حال وزیر مذکور تاریخ وفات او می آید و چون قاضی بعد از مرثیه  
 قاضی که فرموده اند که پس از او ابوالولید محمد را مصعب پرور می کرد و دست لکن ابوالولید  
 طاعتت مرثیه در پیش سپیده بود و هر کس از دست او شاک بود و مشرورا بگوید که در این  
 انصاریت القزلی که این پیش مذکور کردید او را بگوید است  
 حفت غایتی صفت ملک و صفیة علی حسان ابیها اولی لک  
 فقد تقهت ابیها الکرام به کما تقهت ابیها الذی نام بک  
 و آنکه در مع دهم بهایه شکو گفته است و منعی بیع کجاست است با بخواه ابوالولید در مقام  
 لشکر و صفات مشغول بود تا سال دولت و سی و هشت هجری و در این وقت که در قاضی محمد  
 مذکور و پس از ابوالولید غضب کرده و در ماه صفر سال مذکور خنجر را انداخته که قاضی محمد را  
 نمایند و پس از آنکه در مقام حکم خود را کردند پس از آن در پنج هزار ربح الاول در سنه مذکور او را  
 از صفات نیز خنجر را که در اینده مکتوب است منسوخ از دیار از وی افتد و در دهم مکتوب  
 از جوار او را در وقت و محل منسوخ از دیار در وقت داشت و از سرین مای به انداختن  
 حجت و مصعب صفات را به قاضی محمد بن کیم که گفته است یعنی که این پس از آنکه  
 در حرف یاد مذکور خنجر در بعضی فرموده اند که خنجره بر این ابی بنو ادب من کیم



و بجهت خجایت او صنیاء و عطاء او را تا خود که در سینه در مجلس او حاضر کردند و جمعی نشستند  
 و مردم دیگر حاضر شدند و بنویسند بر خجایت او شهادت دهند مردی بر خجایت او شهادت  
 احمد را پیش بادی تحریف بود چون گفت با شهادت میدهم بر تو و خجایت تو بخیر این  
 کتاب است قاضی گفت لا اله الا تو در اینجا بودی و آنچه گویی از روی کتب است و این  
 گفت شهادت میداد و بعد از آن دلیل و حقیقت ثابت و مردم از قوت قلب و شوق  
 قاضی در انکسالت متحیر شدند و قاضی احمد در سال دولیت پنجم هجری بمصر فاجع دریا و محرم  
 وفات کرد و از وی نقل کرده اند که گفته است در سال صد و شصت هجری در لیبی و مصر  
 و بعضی گفته اند که قاضی احمد بیست سال از قاضی یحیی بن ابراهیم بزرگتر بود و بیست و یک سال از  
 با آنچه من در ترجمه یحیی ذکر کرده ام مطابقت میکند و لکن من آنچه دیدم نوشته و اسناد معتبر  
 در ترجمه یحیی بن ابراهیم در سنه دولیت و چهل و دو سال دولیت و چهل و شش هجری وفات کرد و در  
 این وقت بیست و سه سال داشت و اگر چه بیست و سه سال از قاضی احمد از  
 وی بزرگتر خواهد بود و چنانکه قاضی احمد در سال دولیت و چهل و دو سال دولیت  
 بود و پس از قاضی احمد بیست و سه سال از قاضی احمد در ماه و پنجاه و دو سال دولیت  
 مرزبانانی در کتاب خود که اسامی سلاطین را گنجانده است بیست و سه سال از قاضی احمد  
 وفات قاضی احمد و پس از او بیست و سه سال از قاضی احمد در ماه و پنجاه و دو سال دولیت  
 ذکر نمایم مرزبانانی که بگوید متوکل سپهر قاضی احمد ابو الولید را و الی نظام عسکر و قضاة که  
 در مقام پدرش پس از آن بود چنانکه در بیست و سه سال دولیت و چهل و دو سال دولیت  
 و قاضی احمد و پس از او بیست و سه سال از قاضی احمد در ماه و پنجاه و دو سال دولیت  
 و ابو الولید محمد بن احمد در سال دولیت و چهل و دو سال دولیت و قضاة و وفات کرد و  
 در بیست و سه سال از قاضی احمد وفات کرد و وصولی که کرده است که این الی و در سال  
 و دولیت و بیست و سه سال از قاضی احمد در ماه و پنجاه و دو سال دولیت و قضاة که قاضی احمد  
 و در هر سال دولیت و چهل و دو سال دولیت و قضاة که قاضی احمد در ماه و پنجاه و دو سال دولیت  
 که ابو الولید در ماه و پنجاه و دو سال دولیت و قضاة که قاضی احمد در ماه و پنجاه و دو سال دولیت

محمد در سال دولیت و چهل و دو سال دولیت و قضاة که قاضی احمد در ماه و پنجاه و دو سال دولیت  
 و گفته است ابو البرکات بن دین که این الی و در سال دولیت و چهل و دو سال دولیت و قضاة که قاضی احمد  
 خواه بود باشند و حاجتی از این را نداشتند گفت حمایت خود را در روز و در هر هجری بیست و سه سال از قاضی احمد  
 بیکر و چون وفات کرد حاجتی از این را نداشتند گفت حمایت خود را در روز و در هر هجری بیست و سه سال از قاضی احمد  
 مدفون گردید کسی از او یاد کرد و چون وفات کرد و چون وفات کرد و چون وفات کرد و چون وفات کرد

یکی از اینان بصفت و مرتبت این شریفان در  
 الیوم مات لسان الملة اللحن و مات من كان يستعدو عدا الزمن  
 و اظلمت سبل الادب اذ هجت شمس الکلام فی غیم من الکفن  
 بهمان یکن دیگر بر خجایت او شهادت دهند  
 ترك المناجاة السیرة و انشا و له منا بولیا و سید  
 و لیزه یحی الخراج و انشا یحیی الیه محمد و اجور  
 پس از آن کسی بر خجایت او شهادت دهند  
 و لیس یقی المسلمین و لکن ذالک الشرا الخلف  
 و لیس سیر النفس ما تسونه و لکن اصلا ب قوم تقصف

و گفته است ابو البرکات بن دین که این الی و در سال دولیت و چهل و دو سال دولیت و قضاة که قاضی احمد  
 این الی و در سال دولیت و چهل و دو سال دولیت و قضاة که قاضی احمد در ماه و پنجاه و دو سال دولیت  
 که بگوید با غلام خود یعنی دست او را که چه بگوید پس از او بیست و سه سال از قاضی احمد  
 یا غلام خوش سینه یعنی از سپهر و سزا که از لفظ او از برای من حاصل شود پس از این  
 او بیست و سه سال از قاضی احمد در ماه و پنجاه و دو سال دولیت و قضاة که قاضی احمد  
 این ترجمه بسیار طول کشید و حاشیای این الی و در سال دولیت و چهل و دو سال دولیت و قضاة که قاضی احمد  
 و او در بیان لغت و در بیان معنی و در بیان معنی و در بیان معنی و در بیان معنی و در بیان معنی  
 الف و الی و در بیان لغت و در بیان معنی و در بیان معنی و در بیان معنی و در بیان معنی و در بیان معنی  
 احمد خالی از غرضی نبود بیان اشارت کرده است کرده اند که روزی بفرموده یحیی بن ابراهیم











بخطيب مكره شمس صفت ميگويد اين آفريناني است كه در كتاب ابن تيميه ذكر شده و احمد  
بن يحيى بن اسحق را دندى عالم شمرده اند و او را در علم كلام متفهم است  
و در صفتش در زمره فضلاء بشارت و بصيرت و جادى و كرامت تصنيف كرده است از كتاب  
كتاب بصيرت القدر و كتاب التاج و كتاب الزمير و كتاب الخصب و غير اينها و هم او را  
با علم و محاسن عديد و مناقب است و در كتابى كه اهل كلام از او نقل كرده اند است مرقوم است  
و در سال دوليت و چهل و پنج هجرى وفات كرده و مدفن او را بعضى در جبهه مالك بن نويرة  
اشعبي و بعضى در بغداد دانسته اند و در اجل نال بود شيخ ابو حامد اسفرائينى در بيان يك  
كو احوال حسين در سال دوليت و چاه هجرى برود و احوال علم او و متون است بر او كند  
بشرا و مملوك و او ميان ان دو حالت و بعد از او فون ساكنه و بعد از فون والى مملوك  
قرية است از قريه هاى كاشان در نزدیکی اصفهان در او ندينه ناصيه است در شش فون  
فون قاسان حسين مملوك است و ان غير از قاسان است كه مجاور هم است و اين را وند مملوك است  
چون كه ذكر كرده است او را ابو تمام در كتاب حماسه در باب مرافى گفته است كه كجا رسيده  
انكه در مملوكى است بسيوى اصفهان نيك اندند و در راه در موصلى كه از او ندينه و قراقرق نيك  
و اما بزرگداشت كه در دوران و اصفهان نديم شده و يكى از انان دوش برودن ان نيك  
با اصفهان نديم بودند و هميشه مجاور قرار بودند و دو كاس شراب ان دوش مى نوشيدند  
و يكى بر روى قرار مى گرفت پس از ان دهقان هم برودن جوان اسدى مجاور قرار  
دوش بودند و اين افسانه را كه ميروند خاك نشين

عليه السلام قدس سره  
احدكم لا يقضيان كراما  
المقام الى بوان ملكا  
احدكم انما توشان لوج  
حزبن على قريكم قدس سره  
جبري الموم بين العلم والملك  
كان الذى ساقى قمار مقلما  
اقيم على قريكم التاج  
طوال الليالى ويحيى صلا  
وايكما خي المات صلا الله  
يوند على ذى لوعته ان بكالما

اصب على قريكم من مملوكه قاسان لا يها توفى نواك  
و قراقرق نعم خانه مجاور و لعب دار خانه و مملوكه قاسان قاف قريه است كه مجاور راد  
و احوال قريكم كويچم ابيون قراقرق قريه ناسى معروف كاشان است و اين قريه  
قريه و كويچم قراقرق و احوال قريكم قريه ناسى و كويچم قريه ناسى و احوال قريكم  
لا كراين سبه و نكازنده جناب محبت و قنات رضا بقراب اصفهان موصوفى  
يز نيك نيكى لسان الملك ستونى اولى اعلى كنده و نواك پرسيد و نگاه دستينده و نگاه  
حضرت قراقرق و احوال قريكم قريه ناسى و كويچم قريه ناسى و احوال قريكم  
در بان دارا نشان كوشيدن عدل قان ابدل خورشيد آئين حشيد پيش سار  
كردن نگاه سلطان ناصر الدين پادشاه و قباقرق و نگاه و نگاه است مقرر  
و رحمت است كه نشان بقراب مملوك است چنانكه هم اكنون بر حسب ستم ناسى  
باين خانه زادن دولت نيك نيك رحمت شده است در او ندينه با عراب مذكور قريه  
نزد يك كاشان و اصفهان و اين را وند كه مجاور قراقرق است از انان قاشان است  
مهر است و قاشان تاق و دوازده فرسخ است و اما اصفهان سمنزل راه است نواك  
چنين مملوك از قريه اصفهان است و موصوفى نگاه كه را وند را از قريه ناسى قاسان  
كه در قواحي اصفهان است شمرده شده است شمرده كمال را وند را وند است و معنائى  
غير مضاف است و بعضى گفته اند را وند شمرست در موصلى و ستم است و قاشى  
ان بدست را وند شده است و معنائى ان غير مضاف است و بعضى گفته اند را وند شمر  
قدسي در موصلى است و را وند الاكر بقراب سب كه لقب مخاك است او را نينا و نگاه  
از اين دوش پوراب كويچم كه در جهه ناسى جو چو دوشى چو پورابى جهه ناسى  
و عرب كجاي با نواك ميگويد و پوراب نيك نيك و بعضى اين افسانه را كه موصوفى  
نقل كرده است از مفسر بن ساعده الايادى ميگويند او را وند وند است و وند  
مروند و مفسر بن ساعده اين افسانه را حق ناكلف و بعضى گفته اند كه اين افسانه  
نصيرى غالب است كه مرثيه گفته است اوس بن خالد و ايسس خود را و اين افسانه را







بن نام بطریق مصداق ان شهر را می شود فاشانی بفتح فاء و بعد از الف شین مجهول و بعد از الف  
 و قبی نون این نسبت بسوی کاشان است و ان قریه از قریه های سرشته است و هم از  
 با شان بابر موصوفه است مانند و این روایت از سمعی است در ترجمه ابوالحسن محمد از و  
 که قبل ازین در ترجمه مذکور کردید و کافسان و قاسان است و این چهار اسم به نسبت می باشد  
 و اینها باین صورت است که مذکور داشتیم و اینها پس یکی و سبب از برای مطلقه است که مذکور است  
 سخا به ما ترجمه که به کاشان نقباء و کشین قریه از نواحی مرده است و با شان بابه موصوفه از و  
 هرا است پس هر دو اسم یک قریه است و این روایتی است که از فونت بن حمید الهی  
 مراد اطلاع گوشتند و بار و این مصنف است که از احمد ابن محمد ابن المظفر الکوفی بن  
 ابوالمظفر از همدانی است که می باشد و در حدیث خود از نعمتین خویش اوق و المظفر بود در حدیث  
 امام اکبرین ابوجعفری که می باشد و در حدیث خود از نعمتین شاکر دای او را دید و در طوس و نواحی کوه  
 نقباء است و است و در حدیث طاه و بحسن مجاورت و نشاطت معروف و بطاهره شاش  
 و سکا حش و عادی مردم و نام او عالم بود و ابوالقاسم الفزالی بصیاد و وفات بود در عراق  
 در نقباء است خود و ک سعادت کوز و خوافی از مشاطرات خود ستیغین کرده و در سال بعد  
 بگری بسوی نقباء کوی داد و او منسوب بکجاف است بفتح فاء مجهول و بعد از او و منسوب  
 ناقص و بعد از الف فاء نا حید از نواحی خراسان است و قریه های بسیار دارد ترجمه که می باشد  
 بن حمید از و هم البلدان سیکوید خواف با هرات مذکور حصه زرکی از اعمال شایسته است  
 از خطر سان کی طرسان بپوشش از اعمال سرشته سقل است و طرف دیگر بروان نقباء  
 دارد و خرب و بوسیت خرب دارد و دران سه شهر است کی سخا و دیگری سراده و دیگری  
 و جاهی از ادب فانی علم بدینجا می باشد از کجاف ابوالقاسم خوافی مذکور است که از همدانی  
 امام اکبرین ابوالقاسم بنی است که در او از ایام عمرش چهارست طوس و نواحی کوه  
 معقون بود مدتی قاضی بود و پس از ان بیرون حرم و دنیا شی یا جبریت و جانی بنیاد  
 مقصدین و حمد عا سید معزول کردید عبد القادر که است از وی ستر زندگی بر بسته  
 یا کار نماند و ابوالحسن علی بن کاسم بن علی الخوافی ادب و شاعر معروف و همدانی یکی

۳۷  
 ابوالقاسم  
 الخوافی  
 کوه

در طوس

الخوافی

ابوالقاسم  
 الخوافی  
 کوه

الذی و متسلک از و روی استماع علوم میوزند ابوالطیب احمد الذی بنی بحضره العین از و روی است  
 کرده است و این فیصل را کجاف یا قوس بن حمید از و هم البلدان ذکر کرده است و بعد از الف اعلم  
 احمد ابن محمد بن محمد بن الطوسی الفزالی کشش ابوالقاسم و بعد از الف است و  
 امام ابی حامد محمد بن محمد الفزالی القندی است و این شیخ الفوطی بود و کجاف بنی  
 و دیاری یکی و دارای کرامات و اشارات بود و جسم در دمر و کجاف بنی و کجاف بنی  
 و نصیحت باین بود در ان فن با هر و غالب که دید از جانب برادرش ابو حامد در مدرسه طایفه سید  
 میوزا چه ابو حامد ترک با حشمت و نه نشین کرده بود و بعد از الف تسس و بعد از الف  
 کتاب برادرش ابو حامد را که احیاء العلوم نام داشت محقق گردانید و در یک حدیث خود را و  
 و لیا ب الاحیاء نام کرد و جسم او را که بی و کرامت که تعریف کرده و کجاف بنی  
 فی علم البصیرة است و در جمیع مصداق بلدان که در کس کرده و طایفه صوفیه را بنفش خوش حدیث  
 یک و منزل و خلت و کوششگری و دوری از مردم بایل بود و این اخبار در تاریخ بعد از  
 او را ذکر کرده است و کجاف است و می در حدیث او قاضی بقرات مشغول بود و این را به یاری  
 قاضی کرد و با عادی الذی اسرفوا علی انفسهم الی هذا ابوالحسن که حدیثی  
 قتالی سید کان خود را شرافت بخشد یا کجاف یا کجاف که اشاره بخود یا کجاف است و اما خود  
 منسوب کرده است و قول را با عادی بنی بنی بنی بنی  
 دهان علی اللوم فی جنبها و قول الاعادی انه خلع  
 انهم اذا اودیت باسمی وانی اذا قتل یا عیها السبع  
 و این منزه است و قول بعضی از مشاهیر  
 کاندی الا با عیهاها فانه اشرف اسماء  
 و احمد مذکور در سال بالهند و سبب مجری در فوین وفات کرد طوسی بفتح طاء و بعد از کول  
 و او و بعد از ان سین محمد بن طوس است و طوس نا حید از نواحی خراسان است  
 مثل برو کشته کی طایر ان بفتح طاء و بعد از الف بابه موصوفه و بعد از ان راه همدانی  
 و بعد از الف و دوم نون و دیگر نونان بفتح نون و کون و او و مشح قاف و بعد از الف



۵۱  
 نون و این دو شهر را افزون از هزار فرسنگ است و قریب الی قریب بین این دو شهر پست و بلند است  
 این نسبت بسوی غزال است و این حادثه امر غریب و جریانی است چه ایشان بشارت را بشارت  
 و خطا را خطا را بشارت میدهند و بعضی گفته اند غزال را بشارت است و این قریب از غزال است  
 اگر چه در خلاف شهر است لکن بمعانی در این باب ذکر نموده است و قریب الی قریب غافل  
 سکون را بهر و کسر و او سکون یا شاه و تختانی و بعد از آن نون کشوری بزرگ است بزرگ  
 قلعهای اسمعیله ترجمه گوید طوس شهری است که میان آن و کیش بود و قریب است و اما در این  
 بن موسی الرضا علیه الصلوٰه و السلام در کتابی که در طوس است مدقون است و هم قریب اول الکتاب  
 در این باب است و بعضی گفته اند طوس چهار شهر است دو کوچک و دو بزرگ و در اینجا مار و قریب  
 اسلامیه است و هم قریب زمین بجلیه در اینجا است و مساحت آن کیل و کیل است و این  
 پیش از قریب غفر و حکم است و دیوارهای طول دارد و در میان الطهرای مکتب است که حق  
 حیرت را طریقی است و هم در اینجا پس گوید و در قریب همای خوب دارد و قریب از آن  
 در اینجا بوده است و نالی آنجا چنان میدانند که این قریب از نالی است که خواست بگویند  
 و زغار و گوز و ابل و حیرت خود را همراه بزرگ پس انصاف از برای ایشان میباشد و چون  
 مصروف در کار کرده باز کرده اند و در وقت داشت و آنچه بجا نمانده و بعضی باید که  
 بجا نماند که نیست و اسامی را بخواهد احمد بن علی بن محمد لیکل کشیش ابو الفتح و معروف  
 باین بران است و در اینجا است فنی است و در اصول و منسوخ و مختلف و بعضی عالمی قریب  
 و در قریب ابی حامد الغزالی و ابی کریم شافعی و کیا ابو الحسن الطهراسی علیه السلام و در  
 من قریب و علوم خویش با هر و قریب گوید و کتاب و غیره در اصول و تالیفات که در دست  
 نظامیه که در نزد ابی شهر بغداد است منسوخ بود در سال اربعصد و هشت هجری در بغداد و کتاب  
 کرد و بران شیخ با موهده و سکون را بهر و بعد از آن اهل قریب است احمد بن محمد  
 اسمعیل بن یونس المروزی القوی القاسم کتبت ابو جعفر است و مصری است و در زمان  
 و فضلا نام برادر است و کتابهای بعضی تصنیف کرده است و آنچه فیضیه است آن کرم  
 و کتاب اعراب القرآن و کتاب بشارت و التوح و کتاب عاقله را در نزد ابی قریب

۳۸  
 ابو الفتح  
 احمد بن محمد  
 بن یونس  
 القوی

۳۹  
 احمد بن محمد  
 بن یونس  
 القوی

غفران

۴۰  
 فیضیه است سیبویه کسی در اینجا بر دی سبوق بنمود و کتاب ادب کتاب و کتاب  
 کافی در نزد کتاب معانی دود و دیوان را فیضیه و اعراب و لغت نویسی کرد و کتاب دشت و  
 و جاده هم مصری و هم کبری و کتابی در شرح سبیه معتقد و کتاب طبقات اشعار و غیره و کتاب  
 عبد الرحمن البشاری را در این کتاب در حدیث ابو الحسن علی بن سیدال اشعث الهروی و ابو الحسن الزجری  
 و ابن الانباری و فطویه و اعیان اودیه حراق اخذ نموده و مردی که در این بود و خود را در  
 و هرگاه عاقله را میخواند و از این بار صفت میکرد و بجهت بلیغ هرگاه بجزی حجت یا بجزی  
 متحیر و در این است و هر کس که بجا داشت و کتابی باقی بود و بکتابها  
 کتابت و زحمت شایسته بود و باینکه فیضیه و احوالات او در حدیث خود  
 داری و فیضیه و حدیث را باینکه فیضیه بود و از وی آفاده و فیضیه و جمیع کتب در حدیث  
 متعین کرد و در حدیث خود که احکام سال عید و بیست هجری در حدود زمان  
 کتبت و بکتابش این بود که بر شش ماهی که معیاس زیاد و کمی آب بود و کتابت  
 بکتابی بود که آب بیل زنی داشت و او بعد از قطع بود بعضی از اشعار و بکتاب بعضی از اشعار  
 یکصد که این در بیل را که بکتابت نیا و نود و هشت و بیست و یک سال و بیست و یک سال  
 میکرد و از آن پس خبری از حال او معلوم نشد و کتابش بیل نون و عاقله و بعد از  
 الف بن حماد بن سبیه بود کسی است که سبیه بکتابت و در حدیث مردم مصر که بکتابش  
 میگویند که طریقی است بکتاب احمد بن محمد بن فیضیه العبدی القوی کتبت ابو العباس و در حدیث  
 است و همایق بکتاب داشت و کتاب الفتح ابو علی الفارسی را که در علم غریب است شرح کرد  
 و شرحی بنفید و پسندیده بود و نصف بکتاب از حال او اطلاع بدست نیامد که مذکور دارم  
 و از این که خوار و حدیث ابو سعید است و ابی الحسن الزجری و ابو علی الفارسی را کتبت کرده  
 است و در حدیث خود که بیست و هشت سال چهار صد و شش هجری وفات یافت و بعد از  
 فیضیه عین جمله و سکون با موهده و بعد از آن اهل قریب است ابو جعفر فیضیه  
 بن و همی است و از قبایل طایفه مشهور است ترجمه گوید صاحب طبقات اخذ کتبت محمد  
 مذکور را ابو طالب الکاشغری و بکتاب او را احمد بن محمد بن احمد بن فیضیه کتبت

و در این سی هجری

۴۰  
 ابو العباس  
 احمد بن محمد  
 بن یونس  
 القوی



ابو طالب از ابراهیم از پدر روایت میکند قاضی ابو طیب طبری راوی بود و ابو طالب را او عیسی  
عزیزش بگفت و وفات او در چهارصد و شصت و هجری بود و الله اعلم احمد بن محمد کاتب  
کاتب کوفی بابی ابوالعباس است صاحب کتاب سیر طریح است و در سال ولایت و وفات او  
صفت میفرماید از حال او خبری نیافتم که مذکور دارم و چون کتاب او مشهور است از خبری تا مردم را  
که کور ساعی تا آنکه که مصلحت کتاب او را میخاسته و از زمان او مطلع میشوند و تاریخ وقت او را  
بجاستند و در اعلام القواب احمد بن محمد بن زید بن شکر شافعی با ولایت کفایت او را ابوالعباس  
و معروف بقیل است ابن عیسی در سیر طریح کاتب را زوی آنکس کرده اند و خودش معتقد بود که  
الانباری و ابوالعباس از پدر و غیر اینان از او روایت میکنند و اقوال اجماع و تفقید است  
من بود و بعد قیله و حافظ تا مشهور و معروف و معروف و روایت شریفه از شریف و  
و اسانید مقدم و معتبر بود هرگاه که روایتی میکرد معتقد میزدند و جان بود که هر وقت ابن  
انباری در کتبش میگوید که ابوالعباس میگوید که این روایت جدا از غیر است و  
گفته است حافظ او و ثوق و اعتماد می کند بود ابوالعباس میگوید در سال ولایت و وفات او  
انباری بطلب حیرت و بعد از وفات او در حد و قریه نظر میکردم در آن وقت سیزده سال از عمر من گذشته  
بود و آنگاه بستم و بیخ سالی رسیدم جمع سالی خزان و حفظ داشتم و هیچ سلیقه و غیره از آن  
خاطر داشتم ابو بکر بن حماد القری میگوید که ابوالعباس شریف نامی که ابوبکر صاحب کتاب  
تقرآن شد و قاضی گردیدند و اصحاب حدیث که در حدیث و قاضی شدند و اصحاب حدیث  
اشغال میشدند و قاضی گردیدند و من بزرگوارم و کاش می دانستم حالت من در آن  
چه جای بود و مردم بر چه سان خواهد که زنت این کلمات بگفت و من از خیرش پرسیدم و جواب  
اندر رسول خدا صلی الله علیه و آله را مشاهده کردم که من شرف بود از من بابی ابوالعباس سلام برسان  
و بگو تو دارای علم جسیبی و علم تو بر دیگران جسیبی دارد ابو عبد الله الرواسی گوید که بزرگوار  
معلم را داده میکنند باید کلام خود بخوبی شود و خطاب او جمیع علوم بودی و شرف  
جمیع باشند و ابو عبد الله معروف بطنزی که است که در حدیث ابوالعباس شریف بودم ما  
از وی سیکو سپید ابوالعباس که شرف تمام سالی که با او چنین کوفی با دیگران از طرف و کاتب

طی انوار و نقل احوال و حدیث مطایب بخت تو میشود و از بابی ابوالعباس سلام و کاتب و مقاصد کوفی  
حدیث تو میشود و ابوالعباس که را در کتبش از حدیثی می شنود و جزو حدیث است و شریف  
میگوید که این ترجمه کوفی میان حکایت با آنکه که حدیثی من از مرد عالمی سؤال کرده اند و آنکس شریف  
جست و جواب گفت من این مستور را ندانم سالی که حدیث تو جسیبی کوفی با دیگران هر سالی سالی از پاره  
باسم فضل و علم سالی که حدیث کوفی که بزرگوارم و در حدیثی معلوم است من است و اگر بخواهد در  
برابر جمولات من خبری عطا کند خزانهای و کفایت میکند چه جمولات او می بر معلوم است من است  
افزونی دارد با ابوبکر ابوالعباس مذکور کتاب جسیبی را تا لیف کرده و آن کتابی میفرماید که کاتب  
است و هم او را در اشعارش میگوید ابو بکر من قاسم الانباری در بعضی از اعمالی خود گفته است که کاتب  
این اشعار را برای من نوشت و دیگر کتب من را شریف طبع است یا از دیگران است  
اذا كنت قوت النفس ثم هي قوتك تلبس النفس في انا قوتها  
ستبقى قبا الضيق للمناكا يدوم لدى عوالت حوتا  
ابن الانباری میگوید که ابوالعباس بن ابراهیم اشعار را برای من شریفه و کاتب از حدیث  
اخبرك ان قد قصرت جلت وفي النفس حق منك ما ستمها  
فلو كان ما في النجوم لها وبالبحر ما هيت وطال غنونا  
فصبر الله جمع بيننا فاشكوهم ما منك فلك لقتها  
ولادت ابوالعباس در سال دولیت و هجری دو ماهه از آن سال گذشته بود و این روایت  
ابن القزلباشی است او بیان کرده و بعضی که از کاتب مذکور گفته است که من مانون را از آن  
که از فرزندان قبا و از جانب اجداد سپردن اند و آنکس را ماضی داشت دیدم و مرد و از او  
سوی رده برگشته بودند و پدرم مرا بدو شنید و گفت این مانون است و اکنون که  
دولیت و چهارم هجری است و من تا اکنون سخن او را سخا طاردم و در آن روز من بن  
چهار سالی بودم و در روز شنبه مقدم هم جدای الاول و بعضی که شریفه از این ماه در  
در سال دولیت و نزدیک در حدیث او بر دو در مقبره باب شام مدون و کرده و حدیث  
و قاضی آن بود که روزی از سنجید جمیع پرده آن بود و کوشش او کرده شده بود و کاتب



مشهور و برآمدگانی در دست داشت و بدو میسر گشت دوران میان از اسمی اسمی در دست آورد  
 در آنجا و او را از آنجا سپردن و در آنجا برسان آدمی پویشین و بهویش پس در آنجا  
 حمل دادند و همی از آنجا ناله داشت و روز دیگر در آنجا رسید و نام جلدی که  
 بین حمل و نشاندن یاد شد بعد از آنکه راه حمله است و سپانی لشکرین شلخته و سکون و عبادت  
 و شش ماه موقوفه و بعد از آنکه فون نسبت بهوی سپانی است و سپان هم از کین و اهل است و سپان  
 در آن است که سپان بن لعل بن حکایت و دیگر سپان بن ذیل بن لعل بن حکایت است و  
 بزرگ همه سپان کوچک است و در آنست فست و ابوالعباس بن کتاب مصون و دیگر کتاب  
 احصاف التوحید و دیگر کتاب معانی القرآن و دیگر کتاب مایحیه العائده و دیگر کتاب النظر  
 و دیگر کتاب سانی اشرف و دیگر کتاب تفسیر و دیگر کتاب بایفرف و مالا یفرف و دیگر کتاب  
 یجری و مالا یجری و دیگر کتاب الثبوت و دیگر کتاب الاشال و دیگر کتاب الایان و دیگر کتاب  
 الوصف و الابناء و دیگر کتاب الاغلاط و دیگر کتاب الهیاء و دیگر کتاب الجاس و دیگر کتاب  
 البلاوط و دیگر کتاب عراب القرآن و دیگر کتاب المسائل و دیگر کتاب جده و دیگر کتاب  
 ترجمه کویه و دیگر کتاب تفسیر و مین معلولت صاحب طبقات حبش منطبق کرده است و  
 در آنجا بین دو نفر که معروف و مشهور است ابوالعباس مذکور است و دیگر محمد بن عبد الرحمن  
 البربری القوی است که از عبد الله بن ابوب الحزمی روایت کرده طبرانی از وی روایت  
 احکام احمد بن محمد بن احمد بن محمد بن جهمیم مفسر مفسر اصفا فی ملقب عبد الله بن قتی  
 بن قاسم است و یکی از خطا است و حافظ سپار داشت و اندر طلب حادث علی خطا  
 افتاد میکرد و همچنین از هیان شلخته و ارکان الاستیلا طاقست شمر نمود و بدست  
 شافعی بر گشت و در دست او نزول کرده و در دست کیا ابوالحسن علی البراسی مشهور  
 نمود و در خطیب ابو ذریا یکی بن علی التبریزی القوی است فزاکر است و از محمد بن جعفر  
 و غیر او از شایسته روایت میکند و در خطا روایت سفر کرده و در بر زمین سبقت  
 نمود و در آنکه در سال با یصد یا زهرا هم جری داخل شمر سکند و بدو قدم او در حداد  
 دریا است و در حداد در آنجا قاست گزیده و از بر سوی طلاب علوم طریق شمر سکند

۴۳  
 حافظ  
 ابوالعباس احمد بن محمد بن قتی  
 بن قاسم

از آنجا

از آنجا که چند بخش از یاد و سموعات را بر وی قراست کرده و از کلمات و عبارات  
 و در آنجا هم بخش از کلماتش را در آنجا برسان و در آنجا با یصد و چهل بخش جری العادل  
 ابو الحسن علی بن اهل از و بر الطاهر العبد صاحب لفظ برای حافظ مذکور و شمر سکند  
 چنان در حداد است و دوای توفیق کرده و تاکنون این حداد هم نام او معروف است و در  
 در حداد هم دو یا بر صحر حاجتی از احباب او را طاقست کردم و سموعات خود را برایشان  
 خواندم و ایشان را اجازه دادند و حافظ مذکور کتاب الکثیر را نوشت و من از خطوط او  
 پاره نقل کردم و از آنجا که من نقل کرده و نام شمری است که در حق ابی حیدر محمد بن عبد الجبار

الاذنی است از حداد

و لا اشتغالی بالامیر و مدحه لا طلت فی ذال الغزالی تغزلی  
 لکن اوصاف الجلال عذب لی فترکت اوصاف الجلال بغزلی  
 و هم نقل کرده ام این است در آنجا خط او که از حداد بخار شمر مفسر است که جمل را شمر سکند  
 و آن سلوی عن جمل لاعة من الذکر ما حانت لاحتها  
 سواء علینا یا جمیل بن معمر اقامت یا یا الهیه و الهیه  
 و حافظ مذکور این شمر سکند و شمر سکند

قالوا نفوس الناس سكاها وانتهى نفوس النفوس  
 و اهل ذال الغزالی است که چون نای این کتاب بر حداد است از طاب قوی  
 شد و لا دست ابی الطاهر الذکور در اصفا فی ملقب عبد الله بن قتی  
 روز جمعه و بعضی شب جمعه هم شمر سکند از حداد سال با یصد و چهل بخش جری در حداد سکند  
 که شمر سکند و در حداد که مقبره است داخل حداد نزد یک باب الاضرع مد فون کرده و در حداد  
 از حداد در آنجا مد فون شد چون طوطی و غیر او و اعلای مد فون و سکون عین و سکون  
 لایس از آن الف است و در حداد و در حداد است که خبر با الف است و حداد سکند  
 از حداد سکند و در حداد که این مقبره عبد الرحمن بن و حداد سکند  
 بن عباس منسوب است و در حداد نیز روایت شده است من جهمیم کویم که حاجتی



از علماء محدثين و يار صريحه که از ان جو حافظ ذکالدين ابو محمد محمد بن عبد القوي الميمني  
 که در زمان خود محدث مصر بود و در بلاد حافظ معلق بر اعتبار که مذکور شد و بوده اند پس از ان در  
 کتاب حسن الرضا الفقيه عن القاصد والا غرض تا ليف شيخ جمال الدين ابی القاسم  
 عبد الرحمن بن ابی الفضل عبد الحميد بن اسمعيل بن فضل الصفراوي الا سکندر می گویند که حافظ  
 ابی القاسم بر سلفی مذکور و او استاد جمال الدين است بکثرت مولدین جمعی نه بر لعین در سال  
 چهارصد و هشتاد و هشت هجری بود ازین مدت در مدت عمر او و هشت سال می شود و این کلام صحیح  
 و من در تاریخ حافظ محمد بن محمد بن معروف بن ابی القاسم را می تحقیق می دهم  
 که ولادت بر تاریخ کلام صفراوی میگوید و این ظاهر گشته است که عبد الغنی القدوسی گشت  
 از مولد حافظ معلق میگوید که من نقل می کنم قل نظام الملک را در سال چهارصد و هشتاد و  
 پنج هجری در آنوقت ده سال از عمر گذشت بود میگویم اگر سال ولادت او بطریق کمال  
 گفته اند ده سال چهارصد و هشتاد و دویم هجری بود و چنانکه من نقل نظام الملک را با یکدیگر  
 در سال چهارصد و هشتاد و پنج هجری بر این تحقیق بنا بر قول ابی نصر ابی عمر بن زید و یا چنانکه  
 ده سال باشد و عادت بر این جاری شده است که گاهی باین سال باشد یعنی که در آن گوید  
 و بگویند فلان فقیر را ذکر میگویم بلکه کسی باید بگوید که من نمیگویم که مقدار عمرش چهار یا پنج  
 سال باشد و باین تحقیق ظاهر می شود که کلام صفراوی بصواب نزدیکتر است چنانکه  
 از آنکه دای او است و از وی شنیده است که میگوید که من در ده سال چهارصد و هشتاد و  
 هشتاد و هشتاد و صفراوی را آن مردم سنه ده میگوید که در ده ایست او شک در می بیند  
 و از آن خارج میاید که بعد از سال صید هجری تا کنون بحکس از صفاء بن عمر شرافت  
 سال بر گذشت که قاضی ابی القاسم که میگوید و ده سال زندگانی کرده چنانکه در این سن  
 لهذا الهی تعالی در ترجمه مذکور می شود ترجمه گوید این شخص مصنف بر خلاف هجری است که  
 چنانکه مذکور گشته چنانکه بعد در ترجمه ابی الولید احمد بن عبد الله مخزومی شاعر اندکی گوید  
 در سال صید و پنجاه و چهار هجری تولد شد و در سال چهارصد و هشتاد و هشت هجری وفات شد  
 این قرار عمرش میگوید و نه سال می شود با یکدیگر نسبت ابوطاهر مذکور میگوید حدیث را

لایزال

سند است که برین خود مشحون نام نهاد و بعد از آن با و این اتفاق می افتد یعنی سربازان که یک سرباز  
 مشق شده بود مثل دلب بود یک لب اهل دیگر حس که بجا بود کویا سرباز گشته است و ان  
 قاضی این نظر سلبه بیا موده است در تقریب باه را فیه بدل کرده اند و السلام با القاسم ابی احمد  
 ابن شیخ العلانیه جمال الدين ابو القاسم موسی بن شیخ رضی الله عنهما ابو الفضل موسی بن محمد بن  
 منقذ بن مالک بن محمد بن محمد بن عاصم بن کعب بن مکیس بن ابراهیم بن کنی بن الفضل  
 و احمد بن ابراهیم است و از خانواده ابراهیم است و در اینست که در اینست که در اینست که در اینست که  
 منزه از فضایل شاهی است و عقبت شریف الدین است و در شمار کبار گشته است و بعضی  
 و دانش در است و پیش موصوف و سخن منظر و یک کالی معروف بود و کتابی شریف در  
 شرحی میگوید که و کتاب احیاء علوم الدین امام غزالی محقق که دینیه کی میگوید که در اینست که در اینست که  
 و کس خوار کتاب احیاء و افاد است ان کار میبرد و هر چیزی محفوظ داشت و در اینست که در اینست که  
 بتغییر و تقیید کار میگرداند و از فضل علم بود و ازین پس لهذا الله ذکر میگوید و او  
 او در اینست که خود فایده او برسان پذیرش در علوم زبردست و ممتاز بود و جامع او را طاعت  
 کردند و شگافه نموده بعد از وفات پدر من در مدرسه ملک المعظم منظر الدین بن زین الدین  
 صاحب اربل مدرس گردید پس در آنجا او از موصول و موصولش اربل در اوایل سال  
 شصت و ده هجری بود و وفات والدین شب دوشنبه است دوم شعبان بود در سال شصت و  
 و من در مجلس تدوین ابی الفضل حاضر می شدم و گوئی خرد سال بودم و از بحکس ان اطلاع  
 و استخبار و طاعت و فصاحت ندیدم و ما سنه او میگوید که در مدرسه نایندوی اربل  
 روشش کار میکرد تا اینکه از برای قاضی بیرون شد و دیگر باره با اربل مرصع کرد و  
 اندکی بیست کرد و از آنجا راه موصول گرفت و این وقت سال هجرت شصت و هشتاد و  
 یک شصت و در مدرسه قاضی معقولین میوشد و در آنجا با شغالی علوم پرورش و کسب  
 میکرد تا که یک روز کارش پیری شد و در روز دوشنبه بیست و شش ربيع الاخر سال شصت و  
 هشتاد و دو هجری رحلت بدید که برای سکندر ولادت او منیر در موصول در سال پنجاه و  
 پنج هجری بود و وجودی محسوس بود و من بحکاه ابو الفضل را در نظر می آید و درم که اینست که

عمر ۳۴  
 ابو القاسم  
 احمد بن القاسم  
 شریف الدین  
 الفقه  
 مد  
 مایزین



سجده شد و نماز و خفت و غبار می شود در مدت زندگانی او نگاشته بودم و با خویش می نگریتم  
 در مدت خلافت اقامه انصار الدین اهدا بود العباس احمد زندگانی کرده است چنانچه در  
 سال با نصد و هشتاد و پنج هجری غلبه شد و این سال است که ابو الفضل مذکور متولد شد  
 ابو العباس ابو الفضل در یک روز و دو ماه زندگانی نگه داشت و ابتدا شروع نمودن ابو الفضل  
 پیش از ادراک بود و از آنکه پیش از عازمت کرد و آن کتاب با حواشی معین و بجا بعضی از  
 فقه بود بعد از آنکه شرح از آن نوشت من ملاحظه کردم و آن حواشی در شرح خود نقل کرده  
 بود و نسخه مذکور با حواشی انخطه شیخ رضی الدین ابو داود و سلیمان بن المقهر بن غانم به  
 اکثر کتب است فقهی در سه نظامیه است و او از کتب فقهیه و حدیثیه بود و در کتب فقهیه  
 کرده که فقهی بر پانزده کتاب بود و خواستند او را بنصبی یا بجای بنصبی بفرستند  
 مستقیم بود و در روز چهارشنبه سیم ریح الاول سال شصت و سی و یک هجری وفات کرد و در  
 شویزه مدفون گردید و عیسای او از شصت سال برکنه شده بود و قدیم او در بغداد بجهت اشغال  
 علوم در سال با نصد و هشتاد و پنج هجری با ابی جعفر کجاسیت ابو الفضل برادر نیم اشغال شرف الدین  
 مذکور را در موصل بود و در حدیث پدرش روایت می کرد و در کتب کمالات حدیث  
 و از برای کتب فقهیه و کتب عربت می شنید و هیچ دینی نداشت و بعد از وفات  
 که مادر محبت می نمود که چگونه شرف الدین با قاست در وطن و توفیق در حدیث پدر اشغال  
 او با دو دنیا و مونس و محبت او با اهل و عیال توفیق فضل و علم داشت و کمالات او شرف  
 کرد و با اگر بخواهیم از شرافت و محاسن او سخن بیاوریم از حصار کربلا می شود بدین حد  
 کفایت کردیم ترجمه گوید ارباب کبریا در راه معصوم و با موعده مکسوره لام بر وزن  
 اند و شصت و سه عیار پیش شهری بزرگ است و در فضای زمینی وسیع دور آن خانه حکم  
 است و در آن حنفی عیسای است در طرف شرق که دیوار شهر و نصف آن منقطع می شود  
 بر شرفی عالی عظیم از خاک و در آنجا بازار و منارال حدیث است و مانند قلعه طلب  
 است که اگر بخواهیم طلب از آن بزرگ نیست و هم اتم شدت در ساحل بین شام  
 بنا بر قول بعضی احمد ابن محمد بن عسبیه بن مصیب بن حذیر بن سالم تقریبی تمام شام

۴۵  
 ابو جعفر  
 احمد بن محمد  
 الامری  
 ص

عبد الرحمن بن معاویه بن شام بن حید الملک بن مروان بن الحاکم بن ابو جهم است کین از  
 علای است که بکثرت محفوظات موصوف و باطلاع اخبار و آثار مردم معروف است  
 و کتابیست بمقدار هشتاد و یک کتاب کتاب حدیث و جامع هر چه است جسم او  
 دیوان شریف است در نهایت خلافت و کثرت از کتب  
 یا ذا الذی خط العباس و محمد خطین حاجا لوعه و بلا بلاء  
 ما صح عذی ان خطک صلیم حتی لبست بعارضیک حالک

و هم ابو جهم در دست و این معنی شود و بعضی گفته اند که این دو شعر از ابو جهم است که در کتاب  
 از ابو الفضل محمد بن الواحدا الفندی نوشته شده بود

و معذرتی من الجبال بسکه خذ الله بدم القلوب صفحها  
 لما یقین ان غصب حقونه من نرجس جعل الخافینجا  
 و اسعد بخاری این معنی از آن کرده است و گفته است شاعران و شاعران  
 یا سیف قلعه کلت ملاحه ما کنت قبل عذاره بحال  
 و هم شاعران ابو جهم است  
 و دخی بوزن و اخلاق ثم قالت می بکون الذی  
 و بدت لی فاسرق الفصح منها بین تلك المحبب الاطواق  
 یا سقیم الجنون من غیر عقم بین عینک مصرع العشاق  
 ان یوم الفراق اقطع یوم لیتقی متقبل یوم الفراق  
 و هم ابو جهم است

ان العالی ان مرانک طایا برود الشاد طویین غل و صا  
 و اذا دخنک فجهن فانته نسب یزید غدهن خال  
 و هم ابن اشعار است از بن حیدره که در مع سنه زین عبد الرحمن بن الحاکم بن شام بن  
 عبد الرحمن بن معاویه بن شام بن حید الملک بن مروان بن الحاکم بن ابو جهم است کین از



05

مرایع فی ذیل قد در مس و اقطاع من فلق خرم  
و این شاه که نام برده شد ابراهیم بن محمد لایا دی تو می است محمد اسماعیل اشار این  
عبد الله ابو عمر و دیگر است

و در این شعر با شعاری بعضی اشعار اقتفاست

وما النوم من نفع الفرادين عليه ولا النوم الا ناقة ولغيره

24

१२

✓

باب الحکم الاول و دیوان ابو تمام را محضر کرد و اینست و سر میگوید که در دگر میبایست نامش را دیوان  
بنویسند محضر نمود و غیب الاولید نام که نیست و دیوان متنی را محضر ساخت و محضر بنویسد این نام











و تدری سباع الطیران کانه اذا لغیت صید الکاه سباع  
طیرها عاقوته و تود هذا ظاهرا لا و کانه من سباع  
اگرچه انبی مأخوذ مطروق است و در جافید و اسلام شعرا این معنوی شعرت است اندکن بیان  
سبک و سبک و لطیف و لطیف اندک برادر مستحق است و دیگر انفسه برادر است حماد  
اجده اشعار لطیف و ظریف و مستحق این شهید این شعرا است که کشته است که کشته است  
فلما نزل من سکره فنام و نامت من العس و فنامت علی عی و فذوق و ذوق النفس  
ادب الیه و بلی و و اسرار الیه و اسرار النفس و بلی و بلی و تاها الی ان تبلی و بلی  
اقتله منه بلی و بلی و اسرار الیه و اسرار النفس و اسرار الیه و اسرار النفس  
و الی معنوی بن حسن معروف بر طرزه این معنوی را بطلیم کشته و بر کوفی انرا برادر  
است و لطیف کشته است

٤٨  
البحرین  
احمد بن فارس  
الفری  
مح

مقدمه و تشنه عموماً در علم لغت مخصوصاً نام عصر و دوره و جهت شرح و بسط دارد و کتاب در  
مجموعه را در علم لغت تصنیف کرده و آن کتاب با اینکه مختصر است حاوی اشیا و کلمات است و در  
کتاب حلیه العلماء و از صفات او است و قسم رسائل و غیره رسائل و ثقیه و لغت دارد و در آنها و تشنه  
او غیر از تشنه و عربی صاحب مقامات از وی هم تالیفات کرده است این اسلوب را رسائل  
الغیبه فی القاموس الطبعیه را واقع کرده و آن صیغه است و او در میدان اقامت و اقامت و در آن  
مذنی که این پس از آن شاهد لغتی و دایره خود مذکور میگرد و در حدیثش کمب علوم ششال و تشنه  
یا که ابو الحسن مذکور را اشیاء باید و اشعار و لغات و نامها و قول او  
مرتباً بنا بر این مجدوله توکیه تخیلی است و تشنه  
تدوین اطراف فائز فائز اضعف من حجة خونی  
و حسن البراهین است

و او را انشاء سیکوی سپاه است و فات او در سال سیصد و نوزدهم بحری بود و در بیابان بکوه  
خاصی علی بن عبدالعزیز بحر خانی مدفون گردید یعنی هشتاد و فات او در سال سیصد و هشتاد و  
هجری در محمدیه بود و قول اول اسیر است و راستی بق را حمل و بعد از آن فات را به محمدیه  
نسبت میوری است و در این ظاهر مشهور است و از آن زیاد است چنانکه در مرآت الحقایق  
الحکام نسبت مدعی بنیادی را نه هشت میگردانند و این انشاء را از انشاء اولی است







في مجلسه العيون خاسره فكأنما يهين بالاذان

و غلام در دیوان او حسام کردند شرح نمودند و هر کس از مشایخی که از ایشان اندیشه نمود  
گفت که بر پیشتر از چهل شیخ و دیوان داشت ششم که بعضی معلول و بعضی محض بود و سایر دیوان  
شماره ایشان شیخ کرده بودم و شکی نیست که وی مردی معهود و محمود بود و از اشعار خود  
سعادت محسوس و در کرد و بد و از نثر وی و در اشعار میسیکه که در محرابی سها و از غایب نبوت کرد  
و از بی کلب و دیگران جمعی شیرین تر از ایشان گفت که در اندرین علت امیر مصر که لؤلؤ نام داشت و  
نیابت استبداد داشت بر وی اباحت و او را تیر کرد و او صاحب ادراست و شرف نمود و بی باقی  
در از و در زندان بداشت پس از آن توپاش داد و در مالش کرد و جز این خبر روایت  
کردند که لکن این روایت صحیح روایت است و بعضی گویند که مثنی گفت انا اول من  
تخلى بالشرع مني بن سخت کسی است که بواسطه شرف و عوی پیغمبری که پس از آن در سال هجده  
سی و هشت هجری با میر سیف الدوله بن حمدان طغی کرد و بد و حسام از وی عارف کرد و در  
سال هجده چهل هجری داخل مصر کرد و کافور الانشیدی و از پیوستن الانشیدی را در محبت  
و در پیش روی کافور میاستاد و در و پای آموزه بود و در کمرش شمشیر و کمر بستری بود  
و هر دو نفر حاجب از محمل کاهای او همه کاه پای بود و در هر دو تن با شمشیر و کمر بند بود و  
و ازین روی که از کافور معشوقی المرام نموده و او را بچو کرد و در شرف حسام قربان سال  
هجده و پنجاه هجری از خدمت کافور کناری حبت و چون کافور از حال او اطلاع یافت  
حسید از محبت او پراکنده کرد و ایشان محسوس گشت و بر اینا هشد و جان کشید  
بود که همی کافور مستی را با یاست یکی از باده خویش و حده داد و چون علو شعر و  
تو لیلیت و حلیت شخص او را در نزد مردم بد است چه کرد که سباده او را و  
ایالت دهد و شورش را بکنده و هشد بر خیز اندرین روی از آن خرمیت و دوست  
و او را بر شستی با کرد و گفت یا قوم من آه ای التنبوه بعد من الله علیه و الله و  
اما بعد الحکمت مع الکافور هم که یکبار نزد و از مکافات یزدان نیز منیر پس از رسول  
من الله علیه و الله خود را سباید و پیغمبر خواند چگونه پرده حیا چاک نزد و از م کافور کاه

و با او از بی اذغانی گفت بر نیاید و عصیان وی نوزد و هین سخن شمار گفت مسکند و از ان  
جی لغوی سیکو و دخی دیوان بیشتر از برای او قرائت میکردم و حسنه که در بارگاه کافور  
کرده بود بروی میخواندم اولش این است

اغالبك الشوق والشوق قلب واجبه من ذالجد والوصل عجب  
تا سیکو این شعر را رسیدم

الالیت شعر هلا اول قصیده ولا استکلی فها ولا اعتب  
و با یزدان شعر غزل اول قصیده و لکن تلوی بانه القوم قلب

پس با وی گفت مرا کران ای که حسن شعری در حق معده می میر سیف الدوله انشا نمود و  
گفت ما در آنجا خبری کردیم از برای نمودیم لکن از برای او فانی کرد ایمن این شعر را در حق  
سیف الدوله انشا کرد و ام و یوننا

اها الجود اعط الناس ما انت لک ولا تطعن الناس ما انتا بل

و در ازای این شعر آن عطای بود که کافور را بواسطه سوره تسبیح و عدم شرف در حق من مرغی داشت  
و سیف الدوله را در هر شش مجلسی ادا میگردید که چهارده مرتب درین مجلس حاضر میشدند  
در حضرت او از هر نونه علمی میگردید و جهان شد که در میان سبکی و این مالویه کوی کاه  
پرودن از نظر لغت صواب که نشست و از مکالمات فحاشست و محاسنت پرست و این فایده  
بر روی پر فاشش کرد و کجایب او با محبت و گیسوی در دست داشت و او را در حضرت  
مثنی انداخت و صورتش بر شکاف و خون سپرد و حبت و بر جامه اش چربان داشت  
و مثنی نگاردم کرده و از حضرت سیف الدوله بگشتم پر و زشت و مبراه و کافور از یک  
گفت پس از آن از خدمت او کناری حبت و فایز کسل آمد و حسنه و الدوله بن بود و لیکن  
را حو کشت و جواز و حیات بسیار در داشت و چون از حضرت حضرت اضراف بود  
داشت و همی خواست بر وی نصیحت و بسیار کرد و از آنجا طریق کوفه در سپار و در  
دویم شهر شبان المعطفه فاکت بن ابی جمل الاسدی با جاعتی از اصحاب توحید  
چا مثنی کردید و در حدیث مثنی کشیده بر حق از اصحابش حضور داشتند که متابعت و متابعت



و مارت کشیده بازار سوار دست و محالیت کرم کردید و منشی و پسرش و محمد عکاشه  
در موضعیکه صافیه سیدند و بعضی در جبال صافیه از جانب غربی سوادکوه از نزدیک  
دیر عاقول که ما بین اناد و میل باغات کشته اند شدند و این بر شیش در کتاب الحمد و رب  
منافع و مضار شریک بود الخاء که ابو الطیب در آن جنگ خود را مغلوب گویند و بجز  
مکمل فرار است و جان عزیز را از کتاب قصاب مل بقار ساند عکاشه که حضور داشت با  
گفت که سبکی و مردم از تو حدیث فرار کردند و نکند و خوش سخن باشند و هست که تو فرار

خود را نشان

کرده باشی! سینه گویند این خبر هستی  
فالخبل واللیل والبیاء و تفرغی والفریة الفتن و الفطام العلم

چون شش از غلام استماع الخلام فرمود و غیرت اند و کرباره طریق بازار بکار گرفت و نزد  
و بکشت نکشته شد و بسبب این شهر جان عزیز را بیا و فاداد و این واقع در روز چهارشنبه  
میت شمر و بعضی گفته اند در شب از ماه رمضان باقی مانده و در سال سید و بخانه و چهارم  
بحری رویداد و بعضی گفته اند که قتل او در روز دوشنبه است و در یکم شهر رمضان در سال مذکور  
رویداد است او در سال سید و سیم بحری در کوفه بود و در کوفه نام دارد و از شیب و می  
کند می گفته اند که مراد کینه است و مکره باشد که منشی مغرب است که جمعی گفته اند که  
عین مکره و بسبب از عین فاء است و بهر جمعی بن محمد العتیره بن بدیع است و است و است و است  
بن اود بن زید بن نجیب بن عزیب بن زید بن کلمان است و این روی او را سعد العتیره  
نایبند که با سید لغز و لاده و نایر خویش چنانکه بعضی روایت کرده اند راه میرفت و اگر  
کسی از وی سؤال میکرد که ایچ کیا مندا از ترش حبس زخم صیحت این خبر است که من  
و بعضی روایت کرده اند که پدر منشی مردی سقا بود که کوفه نرسیت پس از آن پسرش  
منشی سجاد بن شام رفت و در آنجا منشی شود و مکره و بدیع منشی اشارت است که در دنیا  
در شمس او در جمعی منشی نشاند و مکره اند

ای فضل الشاعر یطی الفضل من الناس بکوة وحشا  
عاش حیا یجمع فی المکونة الماء و حیا یجمع ما الخیا

انجلی

و این پس از آن ثانیه بقالی در حرف عا و نظیر من مضمون که این القدر در حق ابی تمام حسین  
اوسن شاعر مشهور معروف گفته است میاید و چون منشی مقبول کردید ابو القاسم منظر بن علی  
الطیلسی او را مرثیه گفت

یا محمد سرب هذا الزمان اذ هالک ما فی ذاک اللسان  
ما لای الناس ثانی المتنبی ای ثان یوی بک الزمان  
کان فی قفه الکلیة فی حبش و فی کیار ذی سلطان  
هو فی شعرة منبی و لکن ظفرت معجزة فی المعان

و تبس صبح طاهر و باه موقد و بعد از آن سین حلا این نسبت بر شریک و صحابی میانش شاد و  
والطفهان و کرمان که طیس سینه اند و حکایت کرده اند که معتمد بن حجاب و الفقی صاحب طریقه  
و ایشیه روزی در مجلس خود جای داشت و این شمس منشی را که از جو صید و مشهور است و است  
سید و دانشمند منشی

اذا ظفرت منذ البیون مظرة انا بجا صمی المظی و ملانزده  
و این شعر اسی گزارد و کتسین بکر و ابو محمد عبد الجلیل بن و همون اند می حضور داشت و بالید  
میای منشی و مکره و مکره

لن جاد شاعرین الحین فانما یجد العطاء و اللقی تفعی الیها  
تبار بها بالقرین و لو بانک تودی شعرة لالهنا  
و این یکی ذکر مکره است که منشی دخی در میدان از برای سیف الدوله صید و نشاند و مکره و مکره  
ان صید و این است

لکل امری من دعه ما تودا و عا و آه سیف الدوله الطیلسی بالید  
چون سیف الدوله بمنزل خویش معا و دست کرد و منشی گفت و کرباره عادت کن و اوان  
و صید و لاکر مکره بر من رسانید و عا لکی کشته بود و کشت از حاضرین گفت که اگر منشی شعر  
خویش را بسادی و قراست کردی منشی مردم شنیده و اکنون منشی مردم شنیده و این  
سخن کیدی اندیشید که مکره ای بر منشی کرده باشد منشی در جواب گفت که اول منشی















و از نثری مشهور است ثانی بر کتاب تیرا و اگر کرده است و گفته است وی در عصر جامع پیا  
 مختار بود و در شعر لغات و است در قید حسن و اندر فصل و علم نصب است باقی از دیگران  
 بر بود و کیش از ما و چین سپیدین و مشهور چنین است و او در شام چون ابن حجاج در عراق بود  
 از جمله اشعار بر گرفته و محاسن او قول است در مدح ابو الفرج یعقوب بن کلس و زبیر خیرین معز  
 العیسی صاحب مصر و کازین پس نشاء که هر دو بنام کور میگردند

قد سمعنا مقالة واهتداه واقفاه ذنبه وعشاره  
 والمعاني لمن غنيت ولكن بك غنيت فاسمعي يا حارة  
 من توأده اندا ابداله تراه حيلة انسر بر سره  
 عالم انه عذاب من الله مناج لا عين النظر سره  
 هتك الله ستره فلكم هتك من ذي شراستاره  
 سحرني الماخلة وكذا كل ملج الماخلة حارة  
 ماعلى موثر التباعدا والاعراض لو اتوا الزاوا والنايل  
 وعلى اثنت وان كان قد عذب بالجر موثرنا مشاره  
 لما نزل ما عودت من حبيب استهي قربة دابة نصاره

و سمر از موداد احمد است

لم يدع الغزير في سائر الارض عذوا و اخذنا سره  
 كل يوم له على ثوب الدهر ذكر المخلوب بالمدل غاره  
 ذو يد شاهنا الفل من الخلل وفي حرفة النوى كاره  
 هي قلت من الغزير عداه بالظايا وكثرت انصاره  
 هكذا كل فاضل يد تسمى وتنفى نفاعه ضاره  
 لم يدع بالثكراء والنفن شيئا في غير العود انثاره  
 واذا ما رايت مطرعا ميل ثيابا يريده افكاره  
 فاستجبه فليس يا من الا من تقا ظلا له واستجاره

لا ولا

لا ولا موضع من الارض الا كان بالذي صدر كما اقطا سره  
 مراده الله بطة وكناه خوفه من نهانه وحراره

و اغلب اشعار احمد بن محمد لطيف است و لطيفت اشعار صريح الله قصار بصري است و در بعض  
 زمانی در اقامت و است و اشعار مملوک و در ساسی الصبره است و در بعضه مدح کرد و بعض  
 ابو نعيم محمد بن منصور بن قاسم بن محمد بن محمد بن و سپهر او عزیز و حاکم و قائم جوهر و وزیر ابو الفرج  
 بن کلس و غیر ایشان را از اعیان الصبره و جمیع ایشان انشا الله تعالی تذکره میکند و در ترجمه های خود  
 امیر شاعر المستوفی تاریخ مصر را ذکر کرده است و گفته است در روز جمعه صبت دوم شهر رمضان  
 در سال مذکور وفات او بود و برخی گفته اند در ماه ربیع الآخر وفات نمود مصنف گوید که آن من است  
 که در بعض وفات کرده و اطلاق بعض مستند و سکون و فتح طامه و بعد از الف کاف این است  
 موی انکابه است و انشعرت در سام نزدیک حلب و فتن بعض راه و فتن و سکون  
 مملوک مشیخ و بعد از این قاف است که لقب احمد است و الله تعالی اعلم بحقیقت گوید انکابه یا غیر  
 مذکور و تخلف یا پیشگاه سخنانی شد نیست که انکابه قبضه و غلبه از صد و شصت و از معارف  
 بلا داشت است و در تراکت گیاه و غنچه است میاه و لطافت بود و کثرت فواکه و مدح خیر است  
 و میراث مشهور میان ان و حلب گیر و زو یکیش راه است و از برای دیوار راوی باروی  
 رسید و شصت برج است و پنج دروازه دارد که بدیوار بلامیر و دیوی کوه تا بالای کوه پس از  
 طرف دیگر رود میاید و کوه بر همه احاطه دارد و جسم فزارع احاطه دارد و در کوه دروازه و  
 قلعه برنگی است و دیوار مملوک تا دو ساعت کند و از دیوار جو نشید بهره مند میکردند و در اینجا  
 مملکت روم است و مساجد بیودی بسیار دارد و حبيب الفجار در اینجا ششید کرده احمد  
 ابن جعفر بن موسی بن یحیی بن خالد بن برکات شیش ابو اکمن است و معروف بر حمله ابوالبر  
 اندیم است وی دارای ششون معلوم و اخبار و نجوم و فزاد و حکایات و مناد است و در دیو  
 بعضین مرزبان جمیع اخبار و امارا و اگر کرده است و اشعار او را باز گفته است وی در بعض  
 خود بطراش معروف بود و سب او بهر آنکه میرسد و از وزیر ایشان است و اشعار  
 دارد و از جمله اشعار است

۵۳  
 ابن جعفر بن موسی بن یحیی بن خالد بن برکات شیش ابو اکمن است و معروف بر حمله ابوالبر اندیم است



انما الناس واولادهم فاصحابنا لئلا المشير  
 فلم يخل من احاطهم لفظه فخر ولم يخل من تفهيمه بطن وقص  
 وسمه از شایع طبع ابو الحسن است  
 فقلت لها بخلت على نفسي فجوته المنام المستهام  
 فقلت لي وصرت تعلم ايضا وقطع ان انزولك في المنام  
 وسمه از شایع طبع ابو الحسن است  
 اصبت بين معاشي بالند وتقبلوا الافلاق من اسلا  
 قوم احوال نيلهم فكانت احوال تنق الثمن الماتم  
 هات اسقيها بالكر وفتني ذهب الذين يبايع الكاتم

و سمه ابو الحسن است  
 يا ايها الركيب الذين فراقهم احدى اللثة يوصيكم الضيف المقيم بقوله خالصة  
 و سمه ابو الحسن است  
 فذكر ان جوان شريعت كه سبته ان موعده و جده است و سمه ضايعي او مشهوره معروفه است  
 و از ان شاعر مشهوره سار و است  
 و سمه الجوهري قبل هذا غائب بين مجلدة و الزمان  
 و ان شاعر را بن موعده در حق ابو الحسن انشا و کرده چاورا شاعلي كبر لود است  
 نبت مجلدة يستمر حظه من قبل شطرنج ومن سرطان  
 و اسمها المنداهية فجلوا الدالون للذة الادان

و در سال صید و صید و شش و بعضی صید و صید و چهار است که شاعر در واسطه وفات  
 کرده و بعضی گفته اند که تا بوقت او را از واسطه بعباده و حل و اند و فخر و شایع و سمه و سکون ما  
 مهر و شمع خا و صبر و اعیان و حواء با این یعنی است که حیدر الدین المقتدر و داده است  
 خطیب گفته است که ولادت او در شعبان سال دویست و صید چهارم بود و سمه  
 وی در تاریخ تعب و کتب با غانی مذکور است ترجمه کویده محبت غنیه و زبانی

و قاله لکف عالت بعدنا  
 افي ثوب عثرا نتم نور صف  
 فقلت لها لا تالسا لفتي  
 ارجع واعقد في حرام صف  
 و ابو الحسن

یعنی سپردن او و دیدن او از کاسه شربت او و واسطه بر وزن قاطع و حسب موضع است یکی واسطه حجاج است و  
 ازین روی انکار او واسطه میگوید که در واسطه بصرو و اقصیه است و از واسطه بهر یک جای و شمع راه چاشند و  
 گفته اند که حق را که این زمین چهار است شود واسطه انقباض نام داشت و انکار که حجاج و اینجا شهری ناکره بدان نام  
 یعنی گفته اند که از برای حرب بهشت موضع است که بهر یک را واسطه انقباض نام داشت که بهر یک است که بهر یک است  
 زهر و شمع خود نام برده و دیگر واسطه انقباض است که در شکر شکر مذکور است و واسطه انقباض است که در شمع خط است  
 و واسطه انقباض است که شمشیر در شمع خود یاد کرده و دیگر واسطه انقباض است و سایر را ذکر کرده اند که این عبارت است از  
 از برای حرب کجانی است که واسطه نام دارد یکی واسطی است که میان بطن مرد و دایه خط است و در آن  
 در جنت قرار پیدا است و واسطه قریه معروفی است در پنج جسم و واسطه قریه در طب است نزدیک راحه  
 و نزدیک ان قریه است که نام آن کوفه است و سمه واسطه قریه است در فابره نزدیک و قریه و کوا برین  
 واسطه است که در شمع خط است و واسطه در مقابل است از جانب غربی فرات و واسطه در جنت و جنت  
 در فرج است و اکنون معروف است و واسطه قریه در جنت الکک است و واسطه قریه در جنت الکک است  
 و شاید این واسطه در جنت دیگری باشد و بعضی گفته اند واسطه مابین غدیه و صفاء چاشند و سمه واسطه انقباض  
 یعنی قریه است و واسطه که تیر چاشند و واسطه شمشیر که یکی است در اندلس از اعمال قریه و واسطه قریه است  
 در موضع واسطه حجاج بوده و واسطه شمشیر قریه در جنت موصول است که مابین آن دو موصول است و این واسطه  
 مشهور بواسطه صید است و واسطه قریه است در قریه از نواهی موصول بین مرق و عین الرعد یا بین مرق  
 و مجامیر و واسطه نیز در بین در سواحل تیر است نزدیک شمشیر و بعضی گفته اند که واسطه انقباض کوشی بود که  
 اول حجاج از آنجا که در شمس از آنجا که در شمس از آنجا که در شمس از آنجا که در شمس از آنجا که در شمس از آنجا که در شمس  
 باشد از واسطه خط چاشند و واسطه دبی است بر دانه طوس که واسطه الیهود و سمه و شیخ محمد بن حسین  
 محمد بن قریه از آنجا که در شمس از آنجا که در شمس از آنجا که در شمس از آنجا که در شمس از آنجا که در شمس از آنجا که در شمس  
 در واسطی است که در جنت مزید به چاشند و سمه واسطه جاکجای است از برای بی نیم و ابو حرق و احمد بن  
 ثابت از واسطه انقباض است و دبی است در میان و سمه قریه است از برای بی نیم و ابو حرق و احمد بن  
 عقبه که مابین چاشند که خط را چاشند یا سمه دوی که است که نزدیک عقبه است محمد بن محمد بن العاصی  
 بن احمد بن سلمان بن عیسی بن دجاج الاندلسی العنقلی شاعر کاتب شمس ابو حرق است و دبی کاتب و شاعر

و سمه ابو الحسن است  
 و سمه ابو الحسن است  
 و سمه ابو الحسن است



مفسرین الی عامر و نام او در تاریخ اندلس در زمانه شری محمد بن و علماء متقدمین مذکور است  
و ابو منصور ثانی در کتاب جنتا القسرا و دیگر کرده است و در حق او سبکی بدیده که ابو مسعود در اطراف  
اندلس مثل شبی در اطراف شام بود و کتب از قول شعراء بود و مسعودی آنها را دیگر و خوب نگاشته  
بود ثانی اشعار بدید از او نقل کرده است و مسعودی او را کتب بن سبک و کتاب ذخیره او را مذکور  
نموده و حسن بن علی از سال بدید و اشعار طریقی را ذکر کرده است مصنف سبکی بدیده که نقل کرده ام  
از دیوان احمد و ان دیوان دو جز است که مفسرین الی عامر مذکور ابو مسعود را که قصیده در تخیل  
قصیده الی نواسر الکلی که مع کرده است در ان قصیده مصنف بن محمد اکمید صاحب تاریخ  
مصر را که بدید و او اشعار غنایه و کثرت را در ان قصیده الی نواسر نقل

اجاره جنتینا ابولخیر و هیوسر حاجی ابولک غیر  
سبک ابو مسعود و ابو یحیی معاصره کرد و مصنف بن یحیی را که کتب  
المتن الی ان الثواء هو الثوف و ان صوت العاجزین قسوس  
یخون طول الفار و انه لتقیل کف العاثری صغیر  
و عینی ابرو ما المفا و ترا حیا الی حیث ما اکر مات صغیر  
فان خیلرات المبالک یمن لاکها المیزار خطیب  
و مسعودی را که بدید که در ان مصنف و اع خود بن و یک کوب خود نوشت  
و المائدات لا و اع و قد حفا لیسری ضبا انش و غیر  
نماید فی عهد المودة و الکوف و فی المهد صغیر المذا و صغیر  
عینی بر جمع المطابع لخطه بموقع احوار النفوس صغیر  
بنوا صغیر القلوب لکوت لدا و صغیر محفوة و نحو  
نکل صفات التواضع وضع و کل حیاة الحاسن ظک  
عصیت شفیق النفس و یاد سراج لنداب الشریفة بک  
لن و دعت من غیر انانی علی عزتی من ثوبها لیسوس  
و لوشا هندی و المطا و بنظی علی و سرقان السراب میوس

و لوشا هندی و المطا و بنظی علی و سرقان السراب میوس  
اسلط حرا الما جرات اذا سلا علی عزتی و جی الاصل صغیر  
و استثنی النکاح و هو لواج واستوطا الرضا و هو قوس  
و الموت فی بین الیابن لون و لذیذ سمع الجزی صغیر  
لبان لها ان من الضیم جانج و ان علی من المطوب صغیر  
ایر علی قول المناقب عالمه اذا برع الا المشرقة و سرب  
و لوهبت فیما السری علی عزتی و جری لیمان الفلا صغیر  
و لصف الحیاة فحق الود و لا مدی فیل الفیاض صغیر  
و قد حوت نهر النجم کانا کوا حیت فی المطا و حور  
و دارت نجوم القطب کانا کنوس می الی این مدید  
و قد خیل طرق الجرة انما علی مفرق الذیل البهیم صغیر  
و ثاقب عزتی و الظلام مروج و قد خض اجفان النجم قوس  
لقد ایقنت انی المتی طوع و تقی و انی یطف العاثر صغیر

و این قصیده طویل است بدین قدر که تمامه در مصنف سبکی بدیده که در ان قصیده  
مذکور نموده که سبک جهان است که شرف نزاره قصیده الی نواسر که ابو مسعود ان قصیده موازنه و  
معاصره نموده باز نامیم و این حکایت جهان بود که ابو نواس از بغداد برگشته و می خواست بصر  
شود ابو نصر کتب بن عبد اکمید را که در این وقت خراج مصر را می نمودن بود مدح نماید پس  
این قصیده را در مدح ابو نصر نوشت و در ان مثنائی که در طریق بصره کرده بود باز شمر و دا  
از این پیش در ترجمه الی سخن بن ابی اسیم بن النعمان القزوی یک شعر از مذکور نموده که نقل  
گشت مذکور صغیر انما صغیر کن کچر معنا زانست مذکور میوز

تقول القتی من بیها خف محلی عزیز علی ان نوال صغیر  
اما دون مصر القتی فطلب بل ان اسباب القتی لکثیر  
نقلت لها و جعلها ابوا در جوت فخری من جوتین صغیر







وادارها بپیش و بدیع است اگر چه بهم اعطای کلام بودی چندی از من بودم و از جوی اشتیاق  
 او که در اسیر و افواه جایی و در روزگار ماری است محسوسه و فیه است که از آنجا میسر است  
 نکاد این مناجات که خواندنا  
 یقنی علی الاشیء کلا نلتینا  
 حالت بعد که ایام افتد  
 سودا و کانت یضایا لینا  
 بالامس کنا و لا یضی تقرینا  
 والید یمن و ما یمنی و لا یضی

و این همدو طریقی است و هیچ پایاست و منتخب و منسج است لکن چون بای این کتاب بر  
احضار است بتولید نیز چشمه زوالت ابو الولید در اول حجب سال چهار صد و هشت و پنجاه  
در شهر شنبه بود در روز چهارم در این سبک کمال در کتاب هفتاد و یک مورد و ستایش کرده  
و گفته است که وی کلماتی را میگوید و در پیرو سال چهار صد و پنجاه بحجری وفات کرد و قبر طبعه محل  
و در اینجا مدفون گردید و در روز دوشنبه نسبت و چهارم شهر ربیع الآخر در سال مذکور و در اوقات  
او در سال سصد و پنجاه چهارم بحجری بود و منویجیش شصت و شصت سوار کسباید کردی و ابوالکیر  
را یک اسیر بود که ابوالکیر شکستید و وزارت معین جباری بود و آنکه که یکصد بنی ثقفین  
قرطبه را از این جهاد مذکور مأخوذ نمود و بران مکتب استیلا یافت چنانکه از این پس آن شاه  
تقایی در ترجمه معتقد و این تا شقی مذکور کردی مقتول شد و این واقعه در زنجبار شنبه و پنجم شهر  
سال چهار صد و هشتاد و چهار بحجری و در روز دوشنبه ابوالکیر و قرطبه بود در زنجبار و منسج را با همه  
و سگون و ایستاد استقامتی و منظم و آل محرو و لعب از دل او و از این پس بون است و اما  
قرطبی ازین پیش در ترجمه ابو احمد بن محمد بن صفحت کتاب القدر شرح گردید و با  
عادان استیلا ج مین و این شهر را در سال سصد و سی و سه بحجری مردم فرنگ از  
مسلمانان مأخوذ نمودند و در آنکه که ابوالکیر و الطیب بنی نکر را شکست بگزارد  
اعادت نبرد داشت و این محمد بن ابوالکیرانی نامی است پیشی معروف باین القیاس را در شهر

باب الايمان  
الحمد لله  
الذي هدانا لهذا  
ما كنا لنهتدي لولا  
هدى الله لنا  
فان الحمد لله  
الذي هدانا لهذا  
ما كنا لنهتدي لولا  
هدى الله لنا

لمنورها خلقت حيا لنفقد  
اندي من نرا ورام الذوق سلم  
خاف اليون قواني على حمل  
عاطسته الكاس فاسبح هذا  
حتى اذا غارت اجفانه سنة  
اروت توسيده فدي يزلله  
فات في حرم الكعوز يده  
بدتر الم وبديلتم متحق  
تخيل الذيل منداين مطلع  
من الغرام ولا ما بابت كبر  
يطعمه من غرق الذم مقدر  
صوطا جده الا من الجيد  
من ذلك الشب المعول والرد  
وصيرته يد الحب طوع ويد  
فقال كفل خذي افضل الوسد  
وبت ظان لما صدر بطارد  
والا فاق محمولا الا يا من حد  
احاديذ الليل ان الدرع تحدد

والجواهر النیکه انما زلفات سپارست که بکلی صیقل و بلیج چاشند و هم در او نوان عرقی است و این  
بها هم او را در دوزخ کرده اند و در سال چهار صد و سی و نهم مسوری بدیکر ساری رحل اقامت کشید و با این  
چیز داشت به یاد موده و بعد از الف راه و دوست و خزان بیخ خانه و سکون داد و بعد از لام الف در آن  
این نسبت بموی خولان بن محمد دست که چند عظمی بودند در شام منزل کردند و پیش خست بموی شلیک  
بکسر موده و سکون شین هم و گسره موده و سکون یاد شده استخوان و گسره لام و شمش باد شده استخوان فایت  
و بعد از یاد فایت از بر کترین بلاد اندلس است احمد ابن جوسف اسکلی انسانی که کشتیش انور است  
و از احیان صنلا و شرای نامور میروار و در دوزخ است این صغر مروان که در دهی صاحب میافارقین و دیار بکر  
داشت چاکه که ان الله کفار و در مجرای صغر خاوند با بچه احمد که در صغر فست و عا و کیا است و  
صغر و کفایت معروف بود و چندین بار بر سالت مطلقه مفرکه دو کتا بهای سپار صغر مژده انکار که بهای را  
در مسجد جامع میافارقین و مسجد جامع آمد و هفت مزد و ان کتا بهای انکون درین دو جامع مخزون است  
و کتب شرعی معروف و جاهل شده که در مرقه النعمان ابو العلاء المعری عاقلات کرد و ابو العلاء از حواد

٥٦  
البوص  
احمد بن يوسف  
الكلبي الحارثي  
الكاتب  
٢٧







لمبق هندي مايا بحجة وكفاك في نظري عن مخبري  
 الا بقية ما ووجه ضفته عن ان يبلغ طين ابن المشرك  
 وچون ابن جوس بران شهر داشت كشت اگر داری این این مشتری است  
 گفته بود بهتر بود همیشه حاجتی دیگر کردن برخی را شادوی چه دیوان او شهر است و اگر کج  
 قصیده باینکه که او شش است

خدا من صبا بخدا ما انقلب فقد كاد زياها بطير بله  
 او را صید و دیگر نزد از برای صفاست و طلاق او کفایت میکرد با دیگر اگر قضای او  
 او را سازد و معشور نامی است و قصیده این است

وانما ذاك التيم فانه متى حب كان الوجه اخطبه  
 خذلي لراحمنا العكسا حمل الهوى من غير اخطبه  
 تذكروا الذكرى تروق ذوق والهوى يتوق ومن يعلق الحب يصيبه  
 غرام على ياس الهوى و مر جانه وشوق على عبد المزار وقرنه  
 وفي التوك طوى الضلع على كج متى يد مد داعي الغرام يلبسه  
 اذا خلعت من جانبا لزل فحة تفن منها اذ و دوى محبه  
 وتجب بين الالهة معرض وفي الطلبين اخراشد فحل  
 اغمر اذا انت في الخيانه خداما رغو فان تكون لمحبه

و این قصیده بسیار طولانی است بحدی که خوانند و رسم از اشعار است  
 سدا سبب الحاله المتشوق اغدا القلوب دم الحسود  
 ایا من عین ولا عاذر اذا غف الشوق بمعارفی  
 تجلی لنا ساهم المقلین مضی للوشع والمنطق  
 من التوکیا سجد از محب بافک من طره اندر شوق  
 ولبه وافتد سرائر سمیر السهاد بنجب القلق  
 وعشني الخاندة من فتكه الید کم مقدم من فرق

قد رافقت

وقدر اضا الكاس احلاقه وقرمات كرمه الزرق  
 وحن العناق تقبله شتى القبل والمعتق  
 وبت عالم فكري به انزور طری ام خیال طری  
 افكر في البحر كيف انقضى واجهب لوصف كيف انقضى  
 وللب ما غرق في وهان ولحن ما قبل منه ورت

و این اشعار نیز از ابو عبد الله جاست که اصحاب و اهل خود را خطاب میکند  
 با من جمع الثلین ان صفت یکم بر این نقد است اعظم  
 لا تنكون من حلی عن دیار که لبس الکیم علی ضم بشار  
 و رسم این بخدا راست است

اتقني لا استطيع اقبل عند الظهر ودي  
 من ظن ان لا بد منه فان الف بده

صفت سبک و مر این دو شعر بسیار جود قصیده او شگفتی این چه نهایت قدرت و طاقت  
 و بالجمع می کلماتی که درهم اصوات الهوی منی فوادا و جیه  
 تنبیهم بالوقشین و دایهم بواو النضایا بعد ما انشاه

و کلمات این خیال و در متن بود در سال چهارم و بخدا بحری و رسم در متن بدو در زندگانی کرد در  
 سال باقی و بعد بحری و بعضی کلمات که وفات این خیال در بعد رسم رمضان بود و کلمات  
 سخن اقرار به جواب است و اندازیم بافتاب تترجم گوید و حق مردی عراقی که بستی شری  
 نیازمند بودان دو شعر که کور لم یبق فی شیء الی اخره بجزرت امام سخن حسن بن علی بن  
 طالب علیه السلام بر کاشان بجزرت افغانی مسدودان و مالی بسیار حق او مسدود  
 فرمود باین دو شعر از وی مسدود است

ما جلتا فانك و ابل بونا طلاء عليك فان اهلنا لا تقدر  
 خذا القليل وكن كاتك طبع ما صنته و کانت له نشر

همچنین این محمد بن محمد بن ابراهیم السیدانی نیشابوری او پیشتر ابو الفضل است و در

ع  
 ابو الفضل  
 احمد بن محمد السیاح  
 صاحب مجمع البحار  
 سن



ادب و فاضل و فقه عالم بود و صحبت ابوالحسن اراکسی غیر صاحب معروف چشمش  
 بهر شایان در خدمت و یکران اشغال است و در فن عرب متبحر و صاحب کتب و کتب  
 در لغت و اشعار و در این علم تصنیفات عظیمه نمود از کتب کتاب الاشغال است که به  
 است و سبکهای مانند او نیست کتابی تصنیف کرده و دیگر کتاب الهامی و ان کتاب است  
 فن حبه و مساز و نامی که دیده و او افضل مکرر استماع حدیث میفرمود و است حدیث سیکو و هم  
 ابیات بسیار از اشعار و غیره تصنیف کرده که در این کتاب مشتمل است  
 تنقش مع الشیخ لیل عالمی فقلت عا و یکتفی بعد از  
 قلنا انما عاقبتنا فاجابی ایاهل توی صفا بغیر نهاسر  
 و در روز چهارشنبه شب پنجم شهر رمضان سال با تصدیق مسجد و بحری در شایان بود و فایده  
 میدان از یاد فزون گردید و میدان بیستم و مسکون با فایده شایان است و الی حدیث و مسکون  
 الفنون ایرتیب بسوی میدان زیاده و بعد از حسن چاشت که در شایان بود و فایده  
 افضل ابوسعید حبیب بن احمد است و می شنید مردی فاضل و ادب بود و کتاب الاشغال  
 الاسرار از تصنیفات و می است و در سال با تصدیق و می و دیگر کتب شایان که هم  
 گوید صاحب کتاب طبقات الشاه کوی میدان را در لغت عربیت و می نویسد و انوار خرد  
 سخن و زمره الطرف را در صرف تصنیف کرده و در غرضی صاحب تصنیف الاشغال چون کتاب  
 ادوات بر روی رنگ بر در لغت میدان نویقی از هم اضافی که در لغت میدان و او بعضی  
 کتب در غرضی کبابی هم و فزون آورد و در غرضی نویقی از هم اضافی که در لغت میدان و او بعضی  
 ابن محمد بن الفضل بن عبدالحق معروف با بن خازن کاتب شاعر و نویسنده الاشغال است و او  
 الولد و الوفا و کتبش از افضل است مردی فاضل بود و در غرضی خوش داشت و در غرضی  
 و هم در حدیث و نوی پیر ابوالفتح لغت کاتب معروف است و در لغت اشغال است و او  
 نوشت که اکنون در دست مردم است و میل گردید که در اشغال در دست مردم است و او  
 شری از وی مع نمود و ان اشعار خوش است و مقاصد ان جلیل و بدیع و معانی بسیار دارد  
 و این نقل است این اشعار و معانی به بعد از ان به کار برد است

اع  
 افضل  
 احسن  
 با بن خازن کاتب  
 شایان

من یتقیم بحرم مناه و من یزف نخش بالاسماء و التکلیف  
 انظر الالفاظ استقام فائده نجم و منابر بهر احوال النون  
 و اسم او را ششم  
 من لی باسم عجوه عبثه في لونه و القد و العسلان  
 من مراده فلیکن صبره على طرف الشان و طرف الوسا  
 سراج الضیاء لایح الضیاء سکون فی من جید سکون  
 طرقة لطرف جامع مرجع امرسلت فضل غانه غاف  
 و اسم او را شایان است  
 لیا عالم الاسرار انک عالم بضعف اصطبار من مدارة غلظه  
 فخر غرامی فیه تفریطه و احسن غرامی فیه تحمیل غلظه  
 فخر الرواسی دون ما باطله بقلب المعنی من تکالیف غلظه  
 و این اشعار را ابوالفضل کبیر اسم القاسم الایروانی نوشت که حکیم و در حدیث که در حدیث ابوالفضل  
 و اسم او را شایان است  
 رحم الله محمد بن سلیم من ساعدك مبعث بالمبعث  
 فصائب تاتهم بعصائب نثرت قطوی از سرکاه از فرغ  
 افقدتم بالله ام اتصدتم و غرا بالظراف المصاح الشرح  
 دست المبعث ام کنا تاسم ام ذو الفقار مع الطین الانوع  
 غیر آن بعضی ان لغت بعدا یا غرا العنبی غیر موع  
 و چنان شد که حکیم مذکور در لغت ابوالفضل را همان که در حدیث او می نویسد و در حدیث که در حدیث  
 بود و ابوالفضل را در لغت و هم در حدیث او می نویسد و در حدیث که در حدیث او می نویسد  
 و انیت منزله فلم اسراجا الان لایح فی بنی ضاحک  
 والبشر فی وجه الفلام امامة لقطعات حیا و جده الممالک  
 و دخلت حبشه و نزلت حمیم فکرت مرغوانا و کراهه مالک







۷۵ مولدش در علم بود مگر آقا شمس در عرب بود و اجازة قدس شمس انصاری بود و در سحر و جادو  
 و اندک شمس مجازت و سماعت دیده شده و سی الاس تقریر شده فی النسخ ایدیه فارسی انوار و قفا  
 میدان و سکنان بران زمین انا انوار سلسله الدین تا انوار العلم استغنی باقر اجمع من عذوبه و الطیبانی  
 زری و انوار اشی کلام العباد منزه کویان کلام حماد که الدین تا انوار آخره است و است صحبت  
 نبی صلی الله علیه و آله و کان المسلم باقر یا انوار و رجال من فارس از این کلمات عمادی حواشی و  
 دانشش و علم و جنس قاضی السبابة و اورد الضعیف و علقاه و علقاه نسبت و بدو از ان جمله شمار  
 کرده و از سینه وی انجمن را خبا سس کرده و مترادف اسم ساخته یعنی در باب است و فصاحت  
 و بیان و لسان هر چند از فارس است مگر در شمار اوس و فرجی و قبیله وادی است و نسبت  
 اوس همان رضی الله عنه میرسد و اندر فارس است که در یاسب علوم را هر چند متعلق شریک  
 باشد یعنی دست بر کس که بیان نرسد و با یک در می بوده است بعد و دست بیان و فصاحت  
 کلام مشهور که دید این است ان کلام حماد مصنف سیکوید من از دیوان وی نقل کرده ام  
 که نیات و فصاحت و است در بلاد و خورستان کرنی در شش و مژده و مژده و مژده و مژده  
 از جانب قاضی انجا ناصر الدین ابی محمد حمید القاهر بن محمد قاضی بود و بعد از ناصر الدین از جانب حماد  
 الدین ابی الله بکار فصاحت و پرده است و در این باب انشور را بشود کرده است  
 و من التواضع انی فی مثل هذا الشغل تا من العجائب انی لم یجرب علی هذا  
 و چون مردی فحیدر و شاعر بود و در این باب این اشعار را بشود کرده است  
 انا اشعر الفقهاء غیر مدافع فی العلم و انا انقذه الشعراء  
 شعر اذ اصابت دونه الوکر بالطلع لا تکلف الا لقاء  
 کا الصوبه ظلال الخيال اذ اعلا للشمع حاج تجارب بل الخلد  
 و هم از اشعار طبع او است  
 شاعر و سوال اذ انابتک نابتة یوما و ان کنتم اهل الشوری  
 فالعین نظرها و ان ذنای ولا توی فضها الانبیرات  
 و هم ابوکر احمد بن محمد بن اسیر است

ما جرد

ما جردت افاق البلاد و مطونا انما و انتم فی الکر متطلی  
 سخی الیکم فی الحقیقه و الذک تجدون حکم فوسعی الی غیره  
 انجمله و بعد و جوی الفقیر حکم فیسر مثل سیر الکلب  
 فالعقد نحو المشرق الا تفرحکم و السیر علی العین نحو الفرح  
 و هم از اشعار ابوکر است که بی از عیان مکتوب و انهار دل شکستی هست که او که با یک از وی  
 کرده است پرش از وی نموده است  
 ففی فداؤک انیذا الصاحب یا من هواه علی فنی و حب  
 لم طالی تقصیر و ما عاتبته فانا العذاه مقصود معاتب  
 و من الذلیل علی صلا لا یاتی قد غبت ایا ما و ما المطالب  
 و اذا امرت العید به یجمل یطلب فولی العید منه عار  
 و هم از اشعار ابوکر است  
 سرش و قد سادیته فی الخوله خیالی لما لیکن لی راحم  
 فذل فی حتی طرقت مکانه و اوهمت الفیانه فی عالم  
 و بتنا و لم یشرعنا الناس لیلته انما ساهر فی حضنه و هوام  
 و هم از اشعار طبع ابوکر است از هر صیده  
 تأمل تحت ذال الصوف فقا لا لتعلم که خیالی فی الزوايا  
 و هم ابوکر است  
 شبت انا و اتقی جیبی و بان غنی و بنت فنه  
 و انیض ذاک التواد فنی و اسود ذاک الیاض منه  
 و هم از نظریات وی است  
 سالی النفاذ و اضی للصد کیا یجیب فقا مثل مقاله  
 ناداه این توی محطه حاله فاجاب این توی محطه حاله  
 و هم از اشعار است



لو كنت اهل ما علمت لترني جلي كما قد ساقى ما اعلم  
كالصوفى وقع في الوياض واما حبس الهزار كانه يتوهم

وچنين بيان است قول معتز بن ابي اسحاق

يقصدها لفضل دون الوكر مصابلا لونا وانا فيها  
كالنهر لا يجس من ينها الا الذي يطير بالصوانها

والمعنى نزدیک است بقول ابی اسحق قری که این پیش مذکور کرد و باز جمله صفت طیر را و  
لا هوان تخیل فضائل سبب احراق المخلوقاته  
و بدین تره رقعات او کفایت کرد و دیگر قصاید طیر را و نیز در شش نظریه کلامی که در آنجا  
احتمال ظاهره جمیل لصاحبه و باطنه سلیم  
معدنه تدوم لكل هول و هلك كل موقر تدوم

و این بیت ابی العباس فراموش شده است و در دیوان قمری مذکور نیز دیده شده است و این  
و ابی البرکات دیوان قمری است در نهایت لطافت و فصاحت و لادرت ابی البرکات در سال چهارم هجری  
هجری در شهر ریح الاول سال با بعد و چهل و چهار روز شش شرفات کرد بعضی گفته اند که  
کرم بدو در جهان کشت و از جهانی نفع منسره و نشد به راه معلوم شش و بعد از آن که  
این نسبت نبوی ارجان است و در شهرهای اموار است از بلاد خوزستان و بیشتر مردم  
او محقق میدانست و منجی خفیف استمال کرده است در شش خود

ارجان انما الجيا دفاته عنى المني غير الوشيع مكنه

و چندی در کتاب صحاح اللغه نام آن را مذکور نمود و فارسی در کتاب خود گفته و این  
لفظ فارسی است که بهشت به راه و ذکر کرده است و شش بعضی به معنای فغانی و مسکن  
سین معلوم شده تا به فغانی و بعد از آن راه هر شش می شود است در خوشی  
و خانه شش شش می باشد و بدین معنی گفته اند که کرم در کرم است شلاف کرده اند اکثر  
علماء بر آنند که کرم برادر مطروف بن سید بن حنبله بن زکوان بن حنان بن اخترق بن  
حیلان بن حاد بن سن بن الکلب بن اصر بن سعد بن شمس بن حیلان بن مطرف بن زکوان بن

عبد الله بن

حنان است مصطفی نسبت او را بدینان اگر کتاب جمهره این یکی شرح کرده ام و نسبت  
او را به مذکور مشیت و کرم مذکور کرم ابی جانوی معروف است و در جمیع کتب مذکور که این یکی  
جنونه عامری است و بعضی گفته اند کرم غلام محتاج بن یوسف الشافعی است که او را از برای عمارت  
زاوین بارس در آنجا و شش او از برای عمارت کرم نامیده شده و خوشتر است بخت خا و بهر لب  
او خانه مشروط و لعب از راه سین معلوم است و آن اقبی و وسیع است در میان بصره و فاس  
مشرقی که بیشتر با عراب مذکور معروف شش است که شش خا می مند و بر کرم بن  
خوزستان است و نزدیک سور است و معنی اقبی در نرا است و نزاکت طلب و شش  
یعنی خوشتر حسره و اصفهانی میگوید که شش را بکلی سبب ساخته اند و هند کرده اند خا که خا  
میشد بر بکلی رفته شش ساخته شده است و در خوزستان روفا نامی بسیار است که  
مردم کرم اینها شش شش است که شش پر ذوالکاف که در طبقه ساسانیان است بر روی آن  
کلی کشیده و در با شش بیان و دو خانه شاد وانی بنا نهاده پس کرم رود شش رود و این  
روی که شش از این ارضاع آن این است که کرم شش می نمایند شش از نامی است که  
بن سبب یک دویم پادشاه ایران است و لفظ شش معنی خوشتر است چه شش در شش  
قدیم شش معنی خوب است و شش یعنی خوشتر چه از شخت مهر شش را به شش و  
ان بنا پس از آن شش را بسیار و همشده اینتر از مهر قدیم شش است یعنی  
خوشتر الله روشی بوسه کرم در شکار و شش مشغول بود و در اطراف شش که شش قدیم  
بود و کرم شش کرد و در اطراف رودخانه کرم زخمی و وسیع القضاة با کمال تراکت و مقدار  
گرمه ناکاه بر زبان را ند که این جا شش است یعنی این زمین از برای صاحب شش بهتر  
است پس خزان و او نامند سنان کارافوز ده طرح شده عال را کما شش و در  
کمران بکاران بنا شش مذکور می شود شش بر سر کار کمان خانه بود و یکی از در کمان که  
با مردم الهت کرده بود و از ششستان میردن او باره کوشش شکاری اندر دال گرفته  
داخل شده و در آنجا مشغول خوردن کردید پادشاه و این را خوشتر ندانست و فغان  
گرفت و فغانش و یک کرم که شش کرم از و زرا به فراست این معنی را بدانست و خوشتر



ای شایسته از کردار این جا نماند و کین مباحث چه غایب است که مردم این شهر را  
 روز بروز و خل با خرج مواجعت نماید و ناچار از جامی دیگر اندک کولات کنند و در این حالت  
 نمایند بعضی خاک اینولات مفرد فاقه است و مردم تو اگر کمتر دارد و بروی شوشتر اول  
 بار و نیت از بلاد حیطه که بعد از خفان فرج نباشد و شوشتر بدو سکن عطف دارد بدان و نیت  
 استمال شده است و عرب شستر به آن خانه فغانی و مین فلا بر وزن چند بخواند و زبان  
 شاپور و الا کتاف عوار است انهر روی با آنها مخا داشت و آن سنگام که قیصر روم بایران با  
 و ناز دارد و دست لعل و قع بر کشد خزان زیاد روی بایران کرد و قیصر روم مرعیت کرد  
 این بود تا کاهی که شاپور ذوالاکتاف که در آن سنگام کودکی فرسید بود جانت شد و  
 گرفت و شستر بایران گشت و از بی کین قوزی که مرعیت بر میان استوار کرد و بروی شستر  
 و با قیصر جنگ در انداخت و او را مغلوب گردانید و اسیر و سیکر شستر فرمود و بعد از غلبه  
 و خطاب اوست گفت اگر در طلب با شاهی باشی و میخواهی خود را از دست بی برانی باده  
 و برانی که از تو بایران رسیده و نیت کن و بسلاست راه مملکت خود گیری و ذوالاکتاف را به  
 معیت و ترغیل شوشتر مبارکست فرمای و جهان کن که در اطراف شوشتر گشت و بر روی قوز  
 کرد و قیصر چون بر جانی مال خود این کردید این را از فیوضات شستره فرمان داد تا مرعیت را  
 و سهاران از روم و دیگر ممالک بماند و اندوخته خزان برای تمام بخار حاضر نمود و چون انبار  
 ابر برادر کرد که گرسنه بود و در راه بودی رودخانه شست بفرمان اب ساهن شاد روان  
 محال است در این راه بنوی سنگام گشت کردن که دیگر حقیق شود و ممکن نیست بفرمان گشت  
 از سبکی روان سازند که از رودخانه شطع کرد و بعد از ساهن گفت رودخانه و شاد روان  
 دیگر باره اب را بر رودخانه جاری سازند و رخنه خشتین را بر بند پس ایشان را برای بماند  
 که از زیر کوهی که قیصر شستر محمد کیا و خوار در اینجا است و اب رودخانه از زیر آن کوه که طبرست  
 عربی شستر جاری بود رخنه نمایند تا رودخانه به جانب جنوب میل نمایند و از زیر کوه دیگر  
 نماند خبر که در آن خرسنگ است با کنگار کند و ابراهان طرف سردان تاشا  
 در روان و سب میران تمام شد و تاکنون آثار کنگار در اطراف رودخانه تا سب خیر مانا

است و این خشتین خطائی از نیت مسان و اول غازی از زمینان بود و از میان پس مردم قیصر  
 مشغول شدند و قیصر لغز نمود و روی شستر را کو سپند و بی نیز را کو سپند روانه نمایند و در کردن  
 هر یک عاقبت طاعت یا مس یا این باشد و بر مسج تا سام دو هزار کو سپند بدین منزل است  
 و از شتران با کج که کل تر میکردند و بکار سبب بودند فصل است که شاپور با قیصر گفت که کای کرد این  
 کار مصرفت میرسد پاد از خاک خشتین باشد قیصر فرمود داد که بعد از چنان خاک بپاروند و در  
 خارج نهد بر کشت که تاکنون تمامی عظیم از آنها بر جا است و کوزه که آن در آن خاک خشت  
 کلین میزند و در روزگار آن باقی خواهد بود با آنکه سنگهای گران بجا انتقال با آن کل بجا بماند  
 و دود به باطنی اینست بدو بیکد که سبب از دهنه ما قاریان تاریخی یک میزان خشت کردند  
 و با سرب بکوه فصل فرج سنگام را استوار نمودند ازین روی از آنند نزل میامند و شادر  
 وانی بهین پاد در عرض رودخانه کشیدند و بی عظیم که از بالا جای شادر و آن از برای سبب  
 ستر وین در نهایت استحکام بساختند و از رخنه شادر که زیر بقعه سپید کرده بودند با آن کل  
 بهان و ستر ستر و دود نمودند و اب را بر رودخانه سردادند و جهان کردند که چهار دانگ آب رود  
 قدیم از زیر بی سیکد گشت و دود دانگ برودخانه که از بعضی راههای قیصری برای قیصر  
 باغ و سبستان و زراعت لطیف جنوبی شستر جاری بود ازین روی دوی لاکه بر روی عظیم  
 بود چهار دانگ دوی را که بر این رود بود و دانگ نام نهادند و با غایتش اصل آوردند چنانکه خصوص  
 مخصوص بدو بیکد بر سپید و جهان باو شد که صحرای حشر و اراضی و اریا را برین بنویسند  
 و تاکنون بهان نام است علمای تاریخ نوشته اند که تاکنون مسج نیانی در عالم بدان سنگام  
 بایان رسیده است و شاد روان بعظم دال اسجد سر بر روده و سبب طکران مایه را کوبید  
 و بعضی جدول را و اسبسم آمده است و ازین روی که زمین رودخانه را بر نیانی  
 کرده بودند شاد روان گشتند و آن رود از تحت رود با سپارگان بگشتند و قیصر از برای  
 رعیت و کثیر کار گران از روم لغز نموده بود و چندی بیکد روی آورده بودند و در آنجا کرد  
 گشت بودند و آنچه بنزد و آن نزد میدادند ایشان را بجهت بی آن زمان بکار می کشیدند  
 و آن زمان با قیصر تسلیم میکردند و بر در رخنه و ستر رسیده با قاریان مشغول شدند و این







قدیر تر است و مردم شوش نیز بنیان میسازند که حضرت علی بن موسی الرضا صلوات الله علیه  
علیهما السلام آنجا نماند که است و در حق مردم شوش شرفی خیر فرموده است که هیچگاه و با و تا  
قول در آنجا بر درگست گن این قول مفروض است نباشد و ذات آنحضرت در سفر فرزان  
در شوش نزول فرموده باشد و آن موضع که اکنون مسجد است نماز کرده باشد و بدان خلاف است  
آنجا مسجد نباشد باشد و مسجد که محل آن مکان سید مشهور است نزد یک پدر است و محل است  
و متشکل بر اندون عالی و وسیع و حیاط بزرگی است در وسط حیاط دریاچه است و بر گرد آن  
صحنه ای چند ساخته اند که در فصل توت در آنجا نماند که است و آنحضرت بنای آن مسجد بدست محمد بن جعفر  
شیرازی علیه السلام حرم عباسی بود در سال دولیت و پنجاه و چهارم سمری در عهد حضرت حسن  
عسکری علیه السلام و از بنده وستان چوب ساج حلقه و بوزن چوب شرفه فرج کردند آن  
چوب را پیاوردند و آنچوب را در آنجا شاه چوب بندی کوسید و در صند بدان کار کردند و در روزگار  
سوی محفوظ ماند و فیزی از آن ساخته اند که با آنچوب که سبب فراسم شده بود که خلیفه اند  
کور بدو و جعبان کعبه و بیرون توبت خلافت بر افتاد و بالله خلیفه مبت و خیم عباسی سید  
و اول فرمود آن بنایا بایان رسانند و با آنکه مدتی مدینه خلافت کرد و تا تمام رسانند تا آنکه  
التقدیر را بر الله سپرد و حضرت خلیفه عباسی در صند خلافت جای کرد و اندکی از آنجا است و  
چون توبت بالمرشد بالله رسید در تمام آن سیم حیل مرعی داشته و با تمام رسانند و تمام  
او تمام شد و همیشه در آنجا مرقوم است و بر دیوار چلی مسجد که اکنون همان دیوار از بناهای  
با حیرت سوره مبارکه یسین را بخند کوفی کند و اندک کتا عباسی چون سپار شش بر اساسی خلافت  
و حضرت مشرفه بعضی از اصحاب کبار بر دیوار توبت نصب کرده اند و آنجا بعضی افتاده و بعضی را  
سلاطین معویه برداشته اند و آنجا کتب کتب بچه چون کراسه بعضی از خلفای عباسی در آن  
مرقوم است بجا مانده و سقف مسجد را سید از شاه چوب برپا می کنند و آنجا سراسر بنایید و چنان  
شد که دیوار شرقی با کله سسته خراب شد و دیوار رضای خراب که بقوت و قدرت مشهور  
و معروف و با خیال بر یک خطرت و پاکی صحبت معروف و بجا و ادای فراموشی و قیام  
نوافل در سجده کردی و دیوار مسجد را با حاشی که سسته را نیز تغییر کرده و نام در بالای دروازه مشرف

المنذر

مرقوم است و اندک مسجد و جعبای کتی است که حکام نصب کرده اند و آثار خیر و بر خیزد که موزانه  
جست کرده اند و لغت بود که در اندک حکام مسینه و نا حاصل و نقل نمایند و دیگر از توبت شوش  
است که از غرائب آنچه در آنجا است و بان غنای در شهرهای دیگر کمتر ساخته شده است و هیچگاه  
در اترشقی مسجدی است و باقی آن سلطان اویس بن شیخ حسن بن ابی شیبه که مدتی مسلمان شده  
است و نام وی در سگی که در یک سده است شوش است حکایت کرده اند که در ایام حکومت  
و آنحضرت و قاتل پهلوانی باز کردند که است و از وی می میرای میز حد طنور می رسید و در شوش کتی  
و از غنای بنای وی آن بود که است ای بر کمال خود می بست و میخ اینی که طول آن یک سده  
و نیم بود و در یک کوه تاجایی که دست او می رسید و بر او بالا میرفت و میخ دیگر میان کوه و بر فراز آن  
میگردد و بر بالای میرفت آنجا باز کوه سر از میرفت و دو انگشت پای او بر میخ است بود و آن  
تختین را با چاکش چرون میاورد و راست میشد و جعبان بالای منار میرفت و از راه میرفت  
بر میز میاورد و خارج شهر در پس دروازه که کنگر اسپای می سپار بزرگی افتاده است که آنجا  
و آن عباسی انداخته است از این روی مردم عوام فریفت و دیگر دیدند و هر کس بگری می می کرد  
لنذا حاکم شمشیر او را اخراج کرد که قبر بر این مالکست شمشیر در محله معروف است بجهت شاهان  
چنانچه در آنجا حکام این مکان محله بود و بر این روی در آنجا مدفون کردید که است که میگویند  
را حاکم کرد و در ایام حاکم شمشیر را بنام داشت و چون شمشیر را معنی کرد و در حرم زنان را که  
در آنوقت حکومت شوش داشت که کوه یکا و در آنجا با نه و از آن حرم بدو دیگر حکایت  
کرده اند که آنجا که شوش است مسلمانان که در آنجا تا بوقی از سرب دیدند و مرده در آنجا  
و کینه رزی میسوی و بوی سگ را حاجت افتاد می بسته و ضرورت ازان را بوام بر گشتی و چون  
رفخ حش شدی دیگر با در حرم را میاودی و اگر کسی عده در حرم حش و آن مرمت و  
مماثلت کردی میاگر شستی این حاکمیت غریب را در مدینه بعضی بجهت ایشان کعبه که  
ان مرده حضرت و انبال هم است و اگر در آنجا و در آن حرم است و اکنون در شوش مشهور  
و کعبه می عظیم بر او ساخته اند که مشرف بر حرم چندین شهر است و بعضی کعبه اند که در  
آنکشت با آن بخت است ام علی النقی سنگایت کرده اند آنحضرت نوشند که ایشان را نیاید



عید اسلام در محلی این شهر بگذرد و هرگاه استخوان چسبیری در مکانی افتاده باشد اسنان بر آن  
میگذرانند استخوانی که در دوفن سارید مردم شخص بختیست کرده استخوانی چند دینند و مدفون و گردند  
و آنوقت سیلان باذن از حیران استاده و الله جل و دیکر از جمله قیام مشهوره شوشتر بقدر نامه  
عبدالله است که در حبشی شهر واقع است و نسب شریف آن جناب بر سر پشت استبداد  
عید اسلام می پیوندد و مردم درگاه و پیکاه بزیارتش مشرف گردند و باقی این بقعه استعظمه  
خلیفه عباسی است و سادات مرغشی شوشتر که در نسب برادرزادگان آنجا بگشاده بر تار  
آن خردند بر می گشت اند که سلسله حضرت در شوشتر مدفون است و بقعه ابراهیم بر تار  
تیر در جواب عام زاده است و ابراهیم جان کس است که دشمنان چون سزان حضرت را  
بشوشتر آوردند که اندک کوفه یا جایی دیگر بنزد حاکم خود بر نهاده و ابراهیم بنزد که در دوفن  
مبارک را در اطلاق منفعت شریف مادر ابراهیم از بی جنتی در انظار داشت و دید که نوری از آن  
مقدس ساطع میگردد چنانکه آن خانه را روشن کرده بود و در سقف خانه جمعی که از راه و جانش  
از آنجا میبودند و حاضر بودند و میگوشتند و انرا با ایشان تکلم میکرد و خوف و بجز بران نشناختند  
یا حق و سپهر خود را بر سر را از این امر تعجب خبر داد و چون ابراهیم بر آن حال داشت کردید با مادر  
گفت این سر خط از قدر به خطی صبر صلوات الله علیه و الله شواله بود میگویند است که تاد  
و دشمنان در خواست بگشاده این سر را و دفن کنج ما در شوش گشت جواب ایشان چگونگی ابراهیم  
سر را از حق و در سار و سجای این سر گذار ما در شوش این را می ستود و او را در شوش بگشاده  
گشت و بعد از گشت سر را خرد و بدست خود سار ابراهیم را برید و سجای سر مقدس گشت  
و ازین روی ابراهیم سر گشت مشهور گردید و دیگر از اقباع شریفه شوشتر در محل حرام امام  
که چهار فرسنگی شهر است در طرف دستوارگاه شریفه پیغمبر علیه اسلام است و این بقعه  
چنان است که یکی از رعایای ده شبی در خواب چنان دید که کسی بوی سبزه که این  
قل مکانی که در نظر است فلان گوشه از انجا که حضرت شریف علیه اسلام و دو فرسنگ  
او در انجا مدفون گشته و بارگاه بقعه بر فراز آنجا مبارک از گشت من معاشش خویش  
عسرت بگذرانم چگونگی این بنا تو اقم با تمام رسامیند ان شخص گشت ترا در می فرستد

خداوند

منبع دیگر از انجا که آبرو ایک و انجا است بر کبر و بکارند چون مردود بقان با ادا و سار خواب  
بر گشته و انجا را بار گشت او را خبر کردند و گشت مانی نموده و ادا با خیال و اطفال ان قل را در شوش  
و چون با سطح زمین مساوی شده مردود طول انجا که گشته عظیم داشت و اعضائی در  
ریزشش کرده بود و با این پای و دوزن جان که در معیوب و نفس که گشته پس از آن که شوشتر  
را انجا گشاده آبرو ایک بود و چون مردود از انجا نگاه شده ادا گشت کرد و در جایی ابون  
بن خوابه حمایت الله متوفی که همزمان در دوفن مردود را زرد ادا و ان بقعه که را انجا گشاده  
این پیش بقعه شریفه چنانچه علیه اسلام در کنار رودخانه در فول بود و حوضه قیام جمعی از انجا  
بی اسرائیلی مانند انجی و شمعون و یعقوب و داودی و جرجیس و در بیل علیه اسلام را در محلی  
دستوار قبر سر کلان داشت که انجین استوار نیاید چه مسکن و مقام محنت در سر و کفایت  
القدس است و انجا که خواجه زنده خواجه مردود بدش فول با شوشتر می گشته است خصوصا  
حضرت شریف که در شوشت رسید بود و از نور بصر عاری و از حرکت عاجز بود و عظیم بود  
و سلام الملک القوام الی ساحت الیقام و بروایت صبح مدفن شریف علیه اسلام در میان  
رکن و مقام است و حضرت انجی را حضرت یعقوب علیه اسلام در شهر اربع و جبر و انجا  
اذان می باشد مدفون کرد و امیند و حضرت یعقوب را حضرت یوسف عینا اسلام اند  
مصر بگشاده در دوفن فرغده حضورن صی در غار کینه مدفون گردانید و بر شریف و بر شریف  
علیه اسلام که او را شریف مانی میگویند بدست مردم حضور در حضور گشته شد و حضور را در  
بین است و دیگران سنیه را انجا مدفون گشته و از تواریخ خصوصاً کتاب استعظام انجا که  
تالیف پدر شریفه اثر اینده بخارنده معلوم می توان کرد و الله اعلم و محکم که در لغز و سکن  
کاف و شمش را در نزدیکی شوشتر شهری بوده است که غالب محصول ان فی انجا که  
و اکنون طراب است و جبر نهائی مرغش و ریختن است را ناری ندارد و مشهور است که کرم  
نام کین از مرغی عرب است و از برای شمش شوشتر که رنگ کرد و با معی یا شمش  
و شمش را حاکم کرد و مردم شمش پای مردانی که م فرزانگی پیغمبر زنده اند و در محلی طاعت شده  
ساحی چید و وقایع چیده بکار بردند و پای صطبر را ستوار کردند و شمش را در بارگاه



کرم و است که آسانی آن حسن حصین را کشودن شوان و مردمش را دست فرسودن مکن  
 ناید چار تدقی در روزی در بار بار در پای قلعه رعل قامت افکند سبها با زفران  
 آ در قاج شهر خائف سازند و در آنجا زست نمایند و مذکک شواستد شهر را مشغول  
 و مشاحش نماید و از عبادت و عبادت مسالمت و مصاحبت بپوشد و مکر و مکر  
 کج کرد و هر ز خویش باز کرد و از آن پس مردم مشرق را طواف کرد آمدند و اندرون  
 سکندر کردند و بعد کرم موموم کرده و در خورستان با عراب مذکور اسم است از  
 مجمع بلاد خود آن نواحی است میان فارس و واسط و بصره و جبال که با صفهان مجاور است  
 و چون در آنجا مجمع می شود سلطان بوده است خورستان میگویند چو زبیری می شود  
 و استان میگویند است و میگویند که شوش و شوشه شهر اول است است که عین خیرین  
 مطهر الطاهر میگویند و میگویند که شوشه شهر اول است است که عین خیرین  
 و هم در شهر دیوانی دارد و در او پادشاه شهر مود و در او طرالمس میگوید و پیش او  
 حاکم رشت و بلوچ کرفت و قراچ محمد را حفظ کرد و لغت و ادب اموت و در سب  
 و افق و ششمان بود و در سب کرم و در سب کرم و در سب کرم و در سب کرم  
 اشعار و در سب کرم و در سب کرم و در سب کرم و در سب کرم و در سب کرم  
 و بجز است و در سب کرم و در سب کرم و در سب کرم و در سب کرم و در سب کرم  
 کرد و در میان ابوالحسن و ابوجعفر و ابوجعفر و ابوجعفر و ابوجعفر و ابوجعفر  
 و اجوبه و قریح یافته است و میگوید که در او و در او و در او و در او و در او  
 و قریح خود را حجب و مایل بود و در سب کرم و در سب کرم و در سب کرم و در سب کرم

۳۲  
 ابوالحسن  
 احمد بن محمد  
 بن ابی القاسم  
 سج

از اسف را دست از قلم  
 و اذا اکرم لای الخول نزله فی منزل فالخرم ان قوی حلا  
 کالبد ریا ان نقا لحدی طلب الکمال الخانه متفلا  
 سفی الحاکم ان خیریت خیر سرق و سرق الله قد ملا  
 ساهمت عینک فی حاکم الله فلیت بین ناسیة الفلا  
 فاروق ترق کاسیة یفان منیه ما اخفی العار الخلا

لا خبیث

لا تخین فیها بقتل صید ما الموت الا ان فیس من ذل  
 لا یخبر لا یفکر فیها انما صفات ما الخان ان یسول  
 لا توین من دنیاک ما الذلین ولس وکن طیفاً جلا ثم انجلا  
 وصل المجرع قوم کف امطر تم شهدا جبالا وظلا  
 من غادر خبیث مقامس وده فاذا محضت له الوفا واکا  
 لله علی الزمان واهله ذنب الفیضه خرم ان کف  
 طبعوا علی قوم الطباع فخرهم ان قلت قال وان سکت تقرک  
 انما من اذما الذهر فمضضه ساعدت لهند السماء الاخرک  
 واع خطا الخطب وخطبهم سراع اکل العین من موم الکلا  
 لا توین من دنیاک ما الذلین ولس وکن طیفاً جلا ثم انجلا  
 نزم کسج الصباح وراؤه غم کفی السیف صادق متفلا  
 وازا شاریع اوین خبیثه است کدوش است

من مرکب البدیه صدر الزبیدی و موه الخیرة هذا الیاف  
 و انزل الفلاک الاعلی الفلاک معارفه القادر الخیران  
 اذ لنی بعد غزو الهوی ابداً سبعت الذی لظی الکاشی  
 اما وذا سبیل من ذوانبند علی اعالی القصر الخیران  
 و صابغی حققی الشفاء من الرقی الرقی و الفخر الخیران  
 لوقیل البدیه من فالاخر تحمد اذ انجلی لقال بن الفلاک  
 اربی علی شتی من محاسنه تالفت بین صبیغ و مرقت  
 ابار فارین لین الشارح اطراف العراة و النطق الخیران  
 طرفه من ارم قریب صلا موه و اغید ما سولم اعطاف خطی  
 و ما المداومة بالابدان فی نضاعة البدن الفاظ ترک

و هم ایاات ابوکسیر است











او کسین است و اندر شمار فضایی عصر و علمای دین است و نباست و کیا است را باریست  
 انبار داشت و از صفات او کتاب انجمن در باطن انوار است و جامع اشعار و علمای و صاحب  
 فضیلت را در حساب نهاده اند و در او شریعت و شاعری و قیاس و دیوانی و شعر دارد و هم برادرش  
 قاضی الذنب ابی محمد کسری اندر شریعتی که با و باقی شریعت بود و هم در شعر و دیوانی و در و علم  
 بعضی صحت و طلاق معروف و بی صحت و در اوقات میان من و صوف و در شعر و نظم هم می باشد  
 بودند و اشعار قاضی الذنب از جمله حدیث است و در آن حدیثی هستی بدین است  
**وتی الخیر والنجیم کانتا تقی الراض مجد و لعلان**  
**لو لکن لعلان ما غامت لها ابدا نجم الخیر و الشطان**  
 و قاضی الذنب راست از جمله حدیث

**و مالی الا ما یسوی القلعة و لوانه استغفر الله من ذنوبی**

و قاضی الذنب را اشعار و حدیث و دیوانه بسیار است و تحقیق و تمیز که لب بلیغ کرش  
 سال با صد و هشت و شش هجری بود و در او کتاب است و الذیل مذکور  
 است و قاضی الذنب از قاضی الرشد شعر و دیوانه می آید و در او یک علم است  
 و قاضی الذنب در سال با صد و هشت و شش هجری در شهر رجب المرجب در کاتب  
 وفات کرد و قاضی الرشد حافظ ابو طاهر السلفی در بعضی نقلات خود او را ذکر کرده  
 است و گفته است قاضی الرشد در شعر اسکندر به بدون رضای او در وادین سبک  
 ترکیب و ریاست دادند و این در سال با صد و پنجاه و نه هجری بود و پس از آن نظر و خط  
 او را متقبل کردند و این واقع در شهر محرم سال با صد و هشت و شش هجری بود و هم  
 را در کتاب اسبیل و الذیل که برود و خیر و آخر زده است ذکر کرده است و میگوید قاضی  
 در باقی کلام بار و هر چه سبیل بود و این او را با سید الدین برادرش مذنب و خدیو ذکر  
 کرده ام و او را شاعر و نظم گوشت چه او را با سید الدین شیر کرده را حریف و مایل میباش  
 و این قصه در سال با صد و هشت و شش هجری بود و او در شهر مدینه کرم و مطهر و سید  
 سلسله و قاضی سبیل بود و پست او سیاه در علم هند و ریاضات و علوم و ادب

فرموده اند و اشعار قاضی الرشد است که امیر عقدا الدین ابو الفوارس مریم بن اسامه  
 از برای من است و در دو دست و گفته است که من این اشعار را از قاضی شنیدم و به  
**جلت لک فی الزمان جللت همی و هلا فی جلد الصائم الذکر**  
**فیری غیره من حسن شمیمه و صف الزمان صلاتی من غیر**  
**لو کانت النایا قوت محرقه لکان یثبه الیاقوت بالبحر**  
**لا تفرقن باطاری و قیثها فانما فی اصداف علی دره**  
 مصنف سبک و این بیت مأخوذ است از شعر ابو العلاء معری در حدیث و ط  
 و انجم لیسعها لایصار رؤیته و الذنب لایطرف لایلیم فی الغیر  
 و همان کاتب در کتاب خبری از این اشعار را قاضی الرشد نقل کرده است که در حق کاتب  
 باین شاعر گوشت

**اذا ما نبت بالی دار یودعها و لیس یخلفها فلیس یزنی**  
**و هبه بها صبا المیدرانه سیر مجدها الخمام علی غم**

و هم عا و گفته است که است و کرده از برای من محمد بن عیسی بنی در مدینه او را  
 در سال با صد و پنجاه و یک هجری و محمد گوشت که این اشعار را قاضی الرشد در مدینه از برای من  
 که از خود او بود و حق مروی گفته بود

**لئن خاب غلی فی جلدک بعدما طنت بالی قد ظفرت بنصف**  
**فانک قد ظفرتی کل منة ملکک بها شکر لی کل تقف**  
**لانک قد عذرتی کل صاحب و اعلمنی ان لیس الا من یحیی**  
**و این اشعار را این مجلسین انجمن بلیوی قاضی الرشد که کاتب**  
**ثوبه المکرمات بعد فقر و حمل العلاء بعد کفر**  
**بل تعالی انا حلت الذیاجی و تمرا الا نام حیث تم**  
**اوتبا لک فی میرک دنبا لیس منه سوی الیابک عذر**

و قاضی الرشد مروی سیاه چیده بود و در این محرم بن قاضی کاتب در این باب شاعر

و لا یظن ان قاضی الرشد  
 قاضی الرشد را از شعر و علم



کرده است و قاضی را بنمود است

يا سببه لقمان بلا حكمة وخاسر العليم لا رايها

فلست اشعار الوبر كلها فصرته تدعى الاسودا لثا

مصنف مسکوکین بر این است که اشعار را بنمود است

ان قلت من نا خلقت ونقلت كل الناس فما

فلا صدقت فما الذي اضلك حتى صرت خما

و قاضی رشید بر سالت میفرست و جماعتی از ملوک و بزرگان کرد و در نزد وین او علی بن جعفر

است که در حق او بنمود است

لئن اجدت لرجل العبد و اخطوا فلت انا لا اخط في خطي قط

و قد كلفني ما لم يرب بما لم يرب فلت على اسوان موما باسوان

وان جعلت حقني عاتق خذف فقد عرفت فظلي عطاء زهد

و دانی که در عدل بود ازین روی بر قاضی رشید حمد بر و پس این اشعار را مکتوب کرد و بآ

مهر فرستاد و این اشعار موجب عصب بر او گردید پس او را گرفت و عقید و بجز و بوی

کسل کرد و دست و پاچه او را بود گرفت پس مدتی درین اقامت صحت پس از آن مهر بر

کرد و او را در گشت چنانکه مذکور نمودیم چنانکه فیض محمد و حسین و علقه بعد از آن

این نسبت بوی عثمان است و عثمان قبل از بزرگی از او است که از اب عثمان بود

و عثمان درین است از این روی از حق را عثمانی نامیدند و اسوانی نعمت مسند و

و سکون بین محدود و او و بعد از آن نعمت بوی اسوان است

و اسوان شهری است در حبش مصر بمعانی گفته است که اسوانی نعمت مسند و

کلی نعمت است مصنف میگوید این سان که مرقوم داشتیم روایت کرده است

من شیخ حافظ زکی الدین ابو محمد حیدر العظیم مندی حافظ مصر خود است مرتب میگوید

عثمان اعراب مذکور اسم ای است که نازل شد بر انوشیروان ازین القوت و

برخی گفته اند ای است در سردار بر درین و بعضی گفته اند که ای است نزدیک حیدر

توفی

و قاضی بر است که ای است درین میان ریح و ریح که چنانچه اند و بر اب عثمانی که درین است

فرد و اندک و این تفصیل چنان است که مذکور میمانیم در کتاب مستطاب نسخ التواریخ که

والله اعلم و چه رستورده اثر این سبب و بخارنده جناب غلامت نقاب مومن است

سان الملک ادام الله ایام افادته مرقوم است که انچه که دوست و سی سال است

سلطنت ملک برب ملک میگوید شرفی سبیل حرم در مملکت او عادت گردیده است

که نام شد است از اراضی سبب از آن غده تا صفا که در الملک مملکت من است

راه است و بواسطه آن سده ای که لقمان الاکبر دران اراضی سبب کرده بود پس ابابو چه

انچه که لقمان در طایفه این مسکن حبت زنی که است که از برای در رحمت و فطرت ملک

شایسته بود لکن هر چند مردم در کار پر زاری و بزرگاری می کردند عقیده عثمانی و چه

سیلان اسطار و دوقی بجز این اشعار را سبیل جاری گشتی و آن گشت در رخ محو و مطبوع

و مکتوب و مکتوب می نمود پس لقمان در مکانی سبب و زنی است از برای

سبیل سدی چنان کرد که یک فرسنگ در یک فرسنگ یک پیر داشتی و برای سبب می شد

که هر می است بیا است می تقیه مستد بر تربت و اندک که هر یک را یک ذراع و من بود

و چنان بود که ابابو در روزی مساوی گشتی روزی درین را بر گزیدنی و کار

گشا و در می راست گردیدی و ازین روی در بارب از او سبب اعظم گردانید

و شمر با ابابو گردید و بواسطه آن اشعار که از تقیه می سده بیا ان داشت و از

و سبب سبب بارب و ششسانی بر او روند که در روز راه مردم در سبب اشعار

میگرد و از نعمت اشعار مستغنی میگردند و از آنش اشباب اسود و بود و سبب

در اراضی سبب چنان و به و قریه چه پدید گردید بود که مردم بارب چون خواسته

را سفر کنند تا ما رودید میا سود و سبب حکام در دوی می نمودند چنانکه خداوند

بارک و تعالی در قرآن مجید و فرمود است و مردم ان سامان است درین

شایان و رحمت و بی پایان را ندانستند و انصاف ان حماحت با و کبر و خفا و در ان

انگند و ان خفا و ان حسیان و نامگیری و نامی کرد و کشتند از این



لی با آن در میان سکنان و سرودگان فرقی نباشد چه در بی منازل و معا پیکان در مجتهد  
و نظیر آنست بر تیره اخلاص و نزول دنیا معنا سازیم سکنان بود که اینها بادی در معا  
و مسالک بودی تا بتو اوست و آلات ثروت و حشمت استکار کردن و زیر دست  
از روی بخت بزرگ باید در ماکر متین و مقدار خویش و امش پس گشت در بنا باند  
پن اسفان و گفزان نعمت ایشان را از حشمت و رحمت بفرست و ذلت آنکه در  
حشمت و کثرت یحشمت و حشمت آورد و در این حکام فرما گذار مار ب حسن  
عام مرتقا از جانب کلک ب ملک بن بود و روی عمران برادر سر و طریقه اخیر که در  
از قبله میری بود و هر دو تن در فن کماست و علم فراست با قدر و هر دو اقدار  
سخت عمر و شتابند و عرض کردند ما بکم کماست و فن فراست و استه ایم که این  
شکر که اکنون خرم تر از باغ جهان و سکن همان محبان است و بزرگ خواب کرده  
و کلام شیران و مغاک و دیوان و مرغ موس و مرغ خوش خوار شد چه در این ملک  
از خضارت گیاه و غروب میانه و لطافت هوا سبک و بام الارض دیده شد  
وقل و بکس که بستی و اندر کار نیز ما و اکبر را خوک بود و بکس دیدی اکنون بعضی جانور  
معاینه میکرد که بر ضرب شدن این شکر دلیل روشن و برده بان اثر این لبه حقی  
میرین است پس در حشمت عمر و نزدیک سدا ند و عمر و نظردان اکبر انداخت و  
جانوری بصورت موش بکرمیت و جسته مانند خنزیر و با چنگان خارا شکاف سندان  
از چنان سدا بر آورده و با پی یکسومی آنگاه چنانکه اگر بخواهش مرد روز و روز  
اورا از جانی بجانی نقل کنند شواستندی چون حسرت این حادثه کرمیت و شک  
بدنی دیر ناید که این شکر را رب جانب اخفی و اندام کبر و از صحنی سب با و  
شود از طریقه اخیر رسید که حکام استیکام کی خواب بود زمان این کی در خواب  
رسید عرض کرد از این روز تا هشت سال دیگر این سپان مملکت سر خواهد گردید و  
ما را بقتن و چنین آن روز دست نباشد پس عمر به الش که صواد زمان و نصرت  
و در آن شکر را فرود خواهد گرفت و بدست حلیت و شد و بر و یکیدت و تدبیری

ان شوان بر کماست و شورش شوان در پس پشت انداخت و انرا از مردم بکشت  
و فرزند خویش مالک را حاضر ساخت و کشت ای کرامی فرزند من دانسته باش که این بخت  
یزدانی از دایمی آسمانی منقسم خواهد گردید و این مالک و مسکن و مزایع و مفاخر که در است  
قرین اخفی خواهد شد که اکنون چاره آنکه بزرگان مار ب را بکنن کرد و در حضر ایشان من با و حشمت  
و حاکمیت کم و قوتیزان از مکار بخت و مشا بخت نانی و بخت خود بناید پاس بخت و حشمت  
نگاهاری و من اینا قدر دست او بزرگ و صفت با و حشمت و مفاخر و مالک خود را از طریق و قید  
بع در آوردم و بهایش الله کم و حشمت خویش ازین شهر بکنم و دیگر بر منی مشاب که بکس  
بر این حسادت و از کار رسد بکس شکر شده و چون روز دیگر فرارید سر و بزرگان مار  
را بپسوان کردند و انداختن کرد و آورده و نگاه بدست او بری مالک انرا شورش بخت و او  
در انجن بزرگان غار و خفت کرد و این مالک از این کرد و بکس سیه و در قمار ناست و اشعه  
منز کردید و باید سخی بر شتی آنگاه و عاقبت کار بنا رفت و مضاربت انجامید و چندی با  
و مشیت سر و منکر که بکس بکشد و از ان پس سر و سکنه یاد کرد که من با وجود مالک در این شهر  
استوار کرد و بفر و عش خانه و اثاث البت و مزایع و امال و اسوال خود پرده است و چون آنگاه  
را بفر و حشمت و بهایش کرد که در حسرتان کاس مردم را از سبیل عرم آگاه ساخت و کشت این  
اقامت در این شهر از عاده و است و حشمت برون و از طریق نباهت و خلافت و در است  
طایفه بطریق کوچ و بید و از عادت زمان و صواد کعبان براساید پس جمیع مالی مار ب  
پراکنده گشته و فی اوس و خرزج بزمین درید شتافت و در اندرین حسرت او بزمین  
وارض جهان اند و قضا بزمین که او آمد به بزمین و اندر به بزمین و بخت سر و قید  
که بکشد و فقر و ایدی سباد میان عرب مش شد و سر و من عام مرتقا بر رین ش م حشمت  
و سر و من که از ارضان بنامیده فروداد و بر سر اسفان و وطن داشت چنانکه فرزند ان  
قزوئی که رشت و بران را صحنی غلبه شد و بدست سلط و فرمان روانی از قاصبت و ان  
ملوک حسرتانان میکونید چاک از کتب تواریخ ذکر مرکب مبوط شده است و از ان پس  
بلای طری در رسید و سیلابی عظیم بر خواب و ان سدا بخت و بن براد و از مار ب و اندام خان و



۸۷  
 وستان نشانی باقی مانده و مسدود و زمینیه که در آن قبایل و طوایف بر جای بود  
 که در حدود عراقی که بود با بود و شد و گشت جزئیات بسیار که در اول بخاری و کفر و در  
 پیش راه و کسری و شوش و سکون یا شمشاد و ستمانی و بعد از آن و ال محمد شهری که  
 است بر ساحل بحر و در دین نزدیک اسکندریه و از آنجا جهاجتی از محمد بن برخواستند  
 از آنجا محمد بن لوارث بن ابراهیم بن فراس الرشیدی الرازی قاضی رشید و دیگر  
 جابر بن مالک الرشیدی که هم قاضی رشید بود و دیگر سعید بن سابق الارزاق الرشیدی  
 مولی عسکری بن الجباب و کشش او عثمان است عبدالمعین ابیعه از وی است  
 و ابو اسمعیل الرشیدی و محمد بن زید بن سواد الکوفی سکن مصر از وی روایت میکنند  
 و غیر ایشان بیشتر از وی روایت میکنند و دیگر از محمد بن رشید محمد بن ابی نصر عبد الفرج  
 یعقوب ابو بکر الرشیدی معروف بابن الطروس و ابو محمد بن ابی نصر در دمشق و ابو  
 خلف حسن بن احمد بن عثمان البرز و ابو علی الحسن بن شهاب البکری در عکبر است  
 اند و معروف و کفرآب که موصی است ما بین حلب و بیت سیکر و ازین در سال چهارصد  
 هجری بود از وی ابو سعید عبد الغالب قاضی و ابو عمرو عبد القاهر قاضی که در  
 بن الحسن بن ابی حصین که برادر و شوخی معروف بودند و سپرد او محمد بن سعید و ابراهیم بن  
 بن داود الرشیدی که معروف به برقی است روایت میکنند و از وی بر سر حد  
 مقابل رشید و قاهره و سکون بن محمد و عبد الرحمن راه و هم موصی است  
 که نزدیک بنی دین است و در آنجا کرب و سرحد است و قاهره و کفرآب است  
 چنانچه در حدود و ملک لازم است که محفوظ باشد تا دشمن از آن داخل نشود و قاهره است  
 و از آنجا قاهره در شام است میان بلاد شام و روم و در آنجا جمعی از شیخ مسلمانان  
 اقامت دارند و از آنجا راه و سکون که محفوظ ماند مثل بلاد ساحل که از جهت وصول و  
 محفوظ است و از شهر اصفهان است و مثل طبرستان و آذربایجان و مصره از طرف  
 حلب و عوادم و الدائم و الصواب و بنی هاشم یا هاشم و ستمانی و شیخ و بعد از بنی  
 بعضی گفته اند از بیرونی این بلاد را بنی کوس که آنجا که عرب مشرق شدند از آنجا

چنانکه ششم را ازین روی شام گفته که ایشان بجانب شمال مشرق شده و طرف شمال  
 افتاده و در این محیط است از طرف مشرق بسوی جنوب و ازین پس بر یکدیگر  
 و فاصد میان بنی و باقی جزیره عرب است و از برای بنی اختیار زیاد و هفتای پیش است  
 و بعضی بنی یاه و سکون هم گفته اند انشاء الله اگر بقی دست این شخص مرقوم میکنند و  
 شیخ عین و دال حلیق و بعد از دال فون شهری مشهور است بر ساحل بحرین و در آنجا  
 و مردم آنجا از خشم که تا حدی که زنده راه است مشروب میکنند و مراکتب کنند و مجاز  
 آنجا فرو می آیند و تجارت را آنجا جمع میکنند و اسوان با عراب مذکور بعضی سوان جدول  
 گفته اند شهری بزرگ است در آنجا و اول بلاد بزرگ در شرق و جنوب و الله تعالی اعلم  
 ابو القاسم بن عبد الغنی بن احمد بن عبد الرحمن بن خلف بن مسلم اللخمی المالکی الخطری کشیش ابو  
 العباس است و منسوب به بنیس و یکی کش از او باسی زمان افضلاهی دوران و هم در آنجا  
 بدیده و اشارت می توان و ذوالی کوبا و است و او را از شهر دیو امیت که می بیند و مع است  
 مصنف سبک و از دیوان اوصفیه انتخاب کرده و نقل نموده که در مع امیر شجاع الدین  
 عبدکرم القوی که معروف بوالی و میاط است نشان داده است و اول آن نصیده این است

قل لایب اطلعت صدك وجئت فلی فلیك و لك  
 خلفت حقن فزیرت ا یطیف منك وعدك  
 ان شئت ان اسرفك علی قلی فعودك  
 وانا علیك كما عهدت وان قصت علی حدك  
 احرق باقر الملبی فی ما ذقت بحدك  
 وشدت فی ظلمه لما طلبت الیك شهدك  
 انظن فخص الی ان یجی وقد عانت قدك  
 ام یجیع الفج الحظی وقد شاهدت حدك  
 ام ظلت اس عوارك المشوق یحملك و مردك  
 لا و الذی حمل الموت مولی حتی مر جوك



یا تدبیر لانت معاطفه حیا ما اشد

انظنی جلد الموعی اران لی عنصارت جلدك

مصنف سیکو یان فیضیه و بدیه است و بدین قدرش کفایت کردیم چه که شش حبیب  
اطلاعت میگردد با آنکه بعضی مذکور با طرف و اکناف و حجاب سفر کرده و احیاناً و آنجا  
بدین گفت و اشارش مقبول طایع افتاد و جایزه و صلاحت و ریاضت جسم او را محو در درخت  
و ذکر کرده است و در شش گفته است که ابو العباس در زمره عتباتی که مذنب مالکی دارند شمار  
میاید و در علوم و ادب و ادب خطی و فنی و محاسبه کافی است و این را با جمیع از شماراوت  
بسر بالید اقام المسمیة من الذکر و اما المقرون فلا  
هل سرق و شیا و فی قوم او را حق و علی مایه میان جلا  
و مراد و این شعر این است که قوم سبانه قاتل کل مخرق و این جلا ماله عزت و این شاره لعل

سبحن و تیل و الزامی است که میگوید شعر

انا بن جلد و طلق النایا فی اصنع المصنعة تعرفنی

و سر ابو العباس را محو در کتاب سبیل و الذیل ذکر کرده است و گفته است که بعضی از  
عقاید مصرع و در اینجا قاضی داشت و من که نیستیم که قاضی الفاضل او را تصحیح میکرد و شش  
بیکشت جسم دیدم و صتیده انضیس مذکور که از مصرع بقاضی الفاضل مکتوب و ارسال کرده بود  
و هم از دیوان او نقل کردم

یا سرا حلا و حیل الصریحیه هل من سبیل الی القیال یغفر

ما انضقتک جنونی و فی دایمیه و لا و فی لک قلی و هو یخترق

و بعضی از مذکور شش و قطرس بود و وفات بعضی در دست و چهارم شهر ربیع الاول در  
سال شصت و سه هجری در شرف قوس و سیزده از بهشت و منی گرفته بود یعنی هشت نام و سکو  
تا و محو و حب از آنجا نسبت بسوی لحظ این عدی است و اسم او مالک است و مالک برادر  
بنام است و اسم بنام سمر و بن عدی است و این دوزخ با جسم انشمارت و مضاربت  
کرد و فخر جسم و مالک این مالک را طبعه بز و ضرب مالک و سمر و ابده و فخر مدای خطمانی

سپس زد مالک محو و اسما فلی پس قطع کرد دست او را مالک محو و سمر و بنام نام بیست  
این روی مذکور کرد و قطری بعضی قاف و سکون ظاهر محو و حضور او محو و لب از راس  
این نسبت را مصنف میگوید بسیار خوانم مکتوب سازم مکن بهر وقت آن اطلاع نیاهم که مالک  
و انشمار از اهل مصر بوده است و از آن پس بهاء الدین زبیر بن محمد کاتب شاعر که این مالک  
مذکور خوانده شد با من گفت که این نسبت بسوی و بعضی قطرس است و با او مصاحبت کرده  
بود و برخی از اشعار و بر از وی باز گفته بود و جلدک ابو المظفر عقیقی القین حشر صاحب حمایه  
است که از این پس بشناخته شد در جای خود مذکور میگرد و می رودی ادب و فاضل و کامل بود  
در بیت ششم شمس بن عثمان سال شصت و سه و بیست و شش هجری در قاصد وفات کرد و محو  
برینا و سال بود و او را و یوانی در شعر است و از غنای سلفی و غیر او روایت میکرد و است و در  
جلد روایت بهاء الدین زبیر که از اشعار او کرده است این شعر است که در حق جوانی که گفته

چسبیت میدیدم است گفته است

و ذی هیئت یز هو بوجه هندس اموت به من کل یوم و البعث

حیط با شکال الملاحه و حبه کات به انیلد ما یجذبت

فما یضنه خط استواء و خاله به نقطه و الصغ و شکل شدت

و این ابیات را با جوهر علوی مصری نسبت داده اند و اندک آنرا هم این نازون کشیده  
بن المهدی بن المنصور با سخی کشیش ابو العباس و معروف به کشتی است مردی صالح  
و با تقوی و دین دار و خدا پرست بوده اند زمان پدر با قوت و قدرت ترک دنیا را کرد و  
با اینکه پدرش نازون سلطان حسان و عقیقه دوران بود و محو از امور دنیائی بیزار شد  
و گوشه عزلت را بر سر ملکوت ترجیح داد و از همه کس منقطع گردید و ازین روی او را سخی  
میگفتند که در روز نایبی شنبه بیست و خورشید کسب میکرد و در سایر ايام از انقضه میباید و اما  
حضرت اصدیت مشول میکرد و دیگر غیر و است پس این نسبت مشهور گردید و در  
بد میان نسبت میکرد و تا که بیک روز موعود فرا رسید و بنجام و دایع جمال و جانیان در دیدار  
میکشیدند و دو چار هجری در روز نایبی که گفت و این و اهد فضل از مرکز پدرش نازون بود و

خوهر  
ابو العباس  
احمد بن هارون  
الرشید  
سور







مؤسس کلی را می برانست که پیش ابوالعباس را بجای خود نهاد و در درگاه او کسب و  
 پس کسب از ایشان معروف بفضل بن سنجی الطویل در قاهره و بزاز میگردید و مردی عالم  
 بود و شاد را خواستار شد و او را شریک کرد و هم از ابوالعباس خواست که در کار خود شریک او  
 باشد و در خواست نیت کند و هفتاد ایشان این بود که کثیفی در خرج ابوالعباس بدادند و او  
 از عزت و شدت و صیقل محاسن اسوده گردید و او را در بلاد و مرد بزاز برودن را بخواست  
 خویش برده گفتن ایشان گردید و این خلیفه منفرد گردید و کتاب میکرد و از و جان خود را  
 مکتوب میداد و کارهای و شرب خویش را میباحث و در او اخلاص و محرم سال باقی میماند  
 بحری در مصروفات کرد و در قرائت صفای مدفون گردید و فراوان نگاه شد مصطفی میگویی  
 قباد از زاریت کرد و جمعی از مردم را در آنجا که بستم و از آنجا که ابوالعباس است که ستم  
 اسلام در کفن باقی که بماند کوشید و شد عمر بن الخطاب آمدن و بود و این گمانی است که  
 وین اسلام در عهد مسرکاد در منور ترقی بود و از آن پس همیشه مصطفی و مضطرب گردید  
 و مستضعف شد و در کتاب الدول المنقطه در ترجمه ابی المیون عبدالمجید صاحب مصر گردید  
 که مردم در سال باقی و سی و سه هجری سماء بقیاضی بسیر کردند و بهیچواشته که کثیف گردید  
 آنجا داشتند باشد بر گریختند و در راه و لقیقه ابوالعباس بن خلیفه را آشپز کردند  
 او را از برای عشاوت دعوت کردند و از شرف مشا که که بطریق لغت شرح حکم را ندانند  
 سخن نراند و آن مشروط ممکن شد و دیگر را قاضی کردند و الله تعالی علم و خلیفه بفرموده و حکم و شرح  
 طایفه و سکون یا شاه کشانی و بعد از ستم ناه است و فاسی قیام و بعد از الفی بن  
 محمد بن سبب بوی فاس است و فاس بفری عظیم است در مغرب نزدیک ستم و عظام  
 از فضل و عظام از آنجا بود کردند شرح کوید این پیش در ترجمه ابی اسحق ابراهیم بن محمد  
 معروف بن قرقول فاس نکر شد احمد ابن ابی الحسن علی بن ابی العباس احمد بن  
 بن الرافعی پیش ابوالعباس است مردی فقیه و صاحب بود ندانست شافعی داشت و  
 او از عرب و در طایفه عراق و قریه که ام پسرینا مند سکون اعتبار کرده بود و حاجتی  
 از طایفه و سبکین بدو پیوسته بودند و او عظام و دای سبک و داشتند و او را سبک است کردند

و ع  
 ابوالعباس  
 احمد بن ابی المیون  
 معروف بن قرقول  
 سبک

و طایفه که معروف بر فاعیه و طایفه که از جمله طایفه و منویجست و بعد از احوال و اطوار  
 است و اینکه ما میرانند و میوزند و در شور و آشوب و اخل میشدند با یکدیگر شغل در بود و شغل از افراد  
 نیشاندند و بعضی گفته اند که ایشان در بلاد خود سوار شیر و دیگر مع میشدند و ستم ایشان را چند  
 موسم است که طایفه عالم از خود حصار فرون نیز و یک ایشان جمع نمیشد و بجایات و کثیف  
 کلی قیام میزدند و ابوالعباس با پسری نماد یک از برادرش عجب مانده ایشان و شغل  
 شریف و ولایت یا هفتاد اکنون درین ناحیه اخبار و امور ایشان مشهور شده است و  
 بر توطی این میث و شیخ احمد مذکور با اینکه عبادت و اطاعت و زهد است و شغل  
 و از جمله اشعار او است قوله العنیک از وی دانسته اند  
 اذا جئت لی هام قلبی مذکرکم افوج کما نوح الحمام المطوق  
 و فوق سحاب بطرا ام دالا و حتی یجاء لایسی قد دقت  
 سدا الهم و کفایت السیریا تغلت الکاسر و دینه و صیغ  
 فلو هو مقول لغی العقی راحه دلا هو ممنون علیه فیطلق

با ابوالعباس بدینان روزگار بعد و تا که زمانش رسید و روز بخت بهت ویم  
 ماهی الاوی سال باقی و هشتاد و هشت هجری در ام عبیده وفات کرد و این وقت سبب  
 همای ویا کتر بخورد و نفاعی کبر راه مملکت و شمش قاه و بعد از الفی بن محمد بن  
 از عرب است که او را فاعه دنیا میداد مصطفی میگویی این نصیب را از خطوط اهل بیت  
 یا هم و فعل کرده ام و ام عبیده بیعت بین محمد و کسریه موعده و سکون یا شاه کشانی و بعد  
 از دال مملکت و با است و طایفه بقیه یا موعده و طایفه و بعد از الفی یا شاه کشانی  
 و از آن پس طایفه چند قریه است که جمیع بیایستند در وسط اب میان بصره و واسطه  
 در عراق مشهور است و الله اعلم بحق الاشیاء و شریف کوید یا فاعی نیست است بدین  
 مذکور در طایفه عراق را در دوا و امر شیخ ابو منصور را در ابوالعباس کجای در آورد و شیخ مذکور  
 در سال باقی و هجری از وی تولد گردید و بدین سبب شافعی فقه جبت و قواض و قاضی  
 و نرم کوئی و ذل و انکسار و بگوشتش نفس کشش و سلامت باطن بدو چشم شد و کلن و کجای

و اولاد او را



دو یک و پدید آمد و بعضی بر و شش شیطا و متاعیت لبس کار کردند چنانکه در است خشن  
 و بر درندگان سوار شده و با جان بازی کردند و آنچه چنگ بدستور شیخ ایشان نمود با چنگ  
 یعنی از وی بعضی کرامات شرح داده که در این ترجمه نگارش آن مناسب نیست و لکن  
 جمع عظیم هشتاد و هشت است یعنی در میان واسطه و لیس و درخت و درخت و درخت  
 متصل درین غار بود و چنان شد که آب و جود و فرات فروئی گرفت چنانکه جابجاری  
 بود و این در زمان کسری بود هر چند خواستند آب را ندانند مکن شد و آب بچای این قر  
 و نزار و در اید و اهل انکار از مسکن خود در جوت و آنچه فرستیدن گرفت کسری بر  
 و از آن پس کسی در پی ابدی آن اراضی بر نیاید و از آن بعد مسلمانان از برای جنگ  
 بد آنجا شده و مشغول جنگ گردید و مواضع بار بار با همیافتا سد کرد و آب بر آن نواحی غیب  
 کرد و بعضی از اعمال در آن گشته و داخل شده و بعضی مواضع که نیست که بواسطه  
 لغت از آب سپردن بود و اسپه نیاخته بود پس در آن زمین با خرنیا نیا نیا و گشت و  
 رزم کردند و مردمی کثیر و جمعی غیر بر آن قری غلبه یافته و در آنجا سخن نه چه اطراف  
 آب بود کسی را با ایشان دست نبود برقی نیز از اطاعت سلطان زمان بیرون گشت  
 و اصل در لغت که در کاد میل را میگویند که فراخ باشد و در آن سنگ زیر باشد و الما علی  
 و الیه مرجع و الماب همه این طولون کشش ابو العباس است و در دیار مصر به دست میر  
 لغور فرغانه گذاری سیکر و الما علی و الما علی و الما علی و الما علی و الما علی و الما علی  
 بر دشمن دست مستولی گردید و همه را انطاکیه و مصر و قوز در دست فلات الموقی و الما  
 طغرین متوکل حکومت داشت و در هرک صاحب رنج از جانب برادر الموقی معتقد علی  
 خلیفه که پدر الخلفه با اعداست نیابت داشت و احمد لیاخت و شامت معروف  
 و بعدالت و لغت بر صوف و در حسن برت و صدق فرست ستمور بود در می  
 تواضع و خوشنودی و نیکو اخلاق بود و بعضی خویش را بشماره امر میکرد و در لغت  
 سبک عباد بسایحی چله می میداشت و با اهل دیوکیاست حتی کمال سیر زید و شیخ  
 کت ده داشت که بنیاید میاراست که فاضل و عام بر سر لشکره حاضر میکرد و بدکاران را

۷۰  
 الامیر  
 احمد بن طولون  
 صاحب مصر  
 ع

پدر چشیده و هم قانوشش آن بود که در سر راه حسن از دنیا ر صدقه میفرمود و بزرگوار  
 بجهت او آمد و حرف کرد و اگر رفتی بزرگ من باید و او را چادر در سر و اکثری طلا داشت  
 باشد و از من چیزی بخواهد به هم و چنین کسی ستم مضامینت فخر بایم احمد کشت آری بگو  
 خود بجانب خود را کند و بگوید لکن احمد را با این میر ستوده و اخلاق سپسته بد و شومی بگوید  
 بود و در اوقات دما که تا می میفرمود و قضای گشت است که نقل کرده اند که اندر میر که احمد گشته  
 بود و در اندامش بود شماره کردند و سپهر هزارش بودند و ستم کلام الله محمد را فرموده داشت  
 صوتی میکرد و او را بود و مرد مرا قرائت قرآن عیان گشت و بنای مسجد جامعیکه در میان قریه  
 و مصر است نهاد و بد و منسوب است و این بنا در سال دولیت و پنجاه و نه هجری شصت  
 میگردید این بیان از غیر از فرغانی است که در تاریخ خود نموده و قضای در کتاب خط احمد است که  
 احمد در سال دولیت و شصت و چهار هجری در غمارت مسجد شروع کرده در سال دولیت  
 شصت و شش هجری فرات یافت و در کتاب اعلام و مکیه و میت و چهار هزار و نیا  
 انشود و این روایت احمد بن یوسف است که احوال احمد بن طولون را نگاشته است  
 و پدر احمد مملوک بود و او را نوح بن احمد سامانی عامل بخارا بخدمت مامون الرشید  
 کرد و در جمیع غلانی که بخدمت او فرستاد در سال دولیت هجری و طولون در سال  
 چهل هجری وفات نمود و انا ولادت احمد بن طولون در سال دولیت و شصت  
 هجری در میت سیم شهر رمضان بود و بر منی برانند که احمد سپر طولون بنوده است  
 و احمد را پسر پی خود داشته است و احمد در میت و یک و بعضی میت و سیم رمضان  
 گشته اند سال دولیت و پنجاه و چهار هجری و بعضی گفته اند و در گشته اند میت و سیم شهر رمضان  
 در سال مذکور داخل مصر گردید و سیم وفات احمد در مصر در شب و هم و سمعانی گفته است  
 در شب سیم شهر و لغت سال دولیت و پنجاه و چهار هجری بود و او در عرض رزق الاسماء در گشته  
 و مصف میگوید قرا و زیارت کردم در خاک خفته نزدیک در یک مجاور قطعه هست که  
 در راه متوجه بوی قرا و صفری در دامن جل غظم است و طولون بفرموده و دعای سکون  
 داد و ضم لام و سکون داد و بعد از آن قولی است که است ترک است و سامانی بفرموده



و بعد از آنکه بمشوره و بعد از آنکه ثانیه لون این نسبت بسوی سامان است که بعد  
از آنکه سامان است در مانع الفتحه و طراسان و سائر الفتحه بین جمله و بعد از آنکه  
بیم مشوره و بعد از آنکه راه شده و جمله و بعد از آنکه الفتحه است که بمشوره عباسی در سال بود  
سیت بحری و عروق بالایی بعد از آنکه و جوهری در کتاب صحاح الفقه از برای این  
شهرت است ذکر کرده است و فضل راه و این است مذکور یکی از آن شش است چنانکه  
در ترجمه ابراهیم بن ابی فحان را مذکور نمودیم و الله اعلم بمرجه کویده یا حتی در کتاب خود  
آورده است که احمد بن طولون در سال دویست و چهل و نه فحان است که و احمد بن سالی  
ما در شش جاریه عام نام بود و طولون از آن کسانی است که نوعی از اسد عامل بجای و بعد  
اشیائی چند که مقرر بود بحضرت مامون فرستاد مامون او را ترمیم کرد و او را لغت  
و حسن ادب و اجتناب از کفر و مات و طلب علم و حدیث نامور شده و دهم چند بود  
طرس سکر کرد و جماعتی از محدثین را ملاقات نمود و از ایشان استماع کرد و بکارش  
علوم و صحاب زما و اهل و مع مبادرت و در زید و باداب ایشان متوجه شده و از  
اتراک است باریافت و دوشتری از ولایت را بگرفت و کپش جاس و دوشتر  
از وی متولد گردید چنانکه که وقتی اموال خلیفه را جماعت اعراب غارت کردند و  
آن استری که اشیا غنیه خلیفه بران حمل بود بردند احمد چو شینه ملازمه کریمان زد و  
پروان کاف و شیخ برانجیت و خون انجلیت بجیت و اموال خلیفه را باز گرفت و به  
حضرت او باز فرستاد و چون قادم باز شد فقه خویش را در حدیث مستقیم خلیفه  
گذاشت و خلیفه از آن کوزه ساحت و شجاعت احمد شکرگشت و سرور شد و بزر  
دینار نهادم و او را با احمد رساند و سینه بفرمود که احمد را عنه الموق و المقام در حدیث  
شاساند و احمد را در انحضرت شاسانه و لبطایای خلیفه مصلحه و در گشت و خلیفه چنان  
خود شماس را به و کتبیه و از آن جاریه پیش فراریه متولد گردید و این همه در سال  
دویست و پنجاه بحری بود و آنجا ریه همان است که بعد از پدرش احمد ولایت  
یافت و چون سستین بواسطه مرگ و اتراک احمد بن طولون را احتیاج کردند که سستین

باشد احمد با وی راه سپرد و کاست خویش احمد بن محمد واسطی را که خوش روی و خوشگوی بود  
با خلیفه سپرد او کرد و خلیفه با وی پیش گرفت و از آن سوی سپرد و او مشرب احمد بن سست که  
سستین را بگشت و خودش بواسطه امارت باید احمد بن طولون قبول کرده و با تراک  
در پی قتل انکس که سعیت او برگردان دارند بناسینه برین روی اتراک او را بزرگ گرفته  
و بعد از زانی احمد با لشکری بزرگ در سال دویست و پنجاه و چهارم بمصر درآمد و در حاکم  
مصر را بدون سایر متعلقات ان اقبل اسکندریه و غیران به و کذا شده بود و احمد بن  
محمد واسطی با او بود در این وقت عامل خراج مصر احمد بن محمد بن دیر بود و او روی بزرگ گشت  
بود و پس هر چه خلیفه بخواست این طولون فرستاد که ده هزار دینار بیا داشت و خود با  
مدیر و شرف خادم غلام قبیله که در برید حکومت داشت از تخت او را ملاقات کرده بودند و  
این طولون در پیش روی این مدیر که صدش غلام غازی که جو شونده شجاع و نیک روی  
و البه فخره و اشیا غنیه را بسته بودند و اندک که پیشه سواط حضرت و کوان شده اند  
چو دمان از ایشان در حجت و صیبت بودند این طولون این بدایا را بن مدیر باز سپرد  
این مدیر بحث و بگشاید و با خلیفه قادم شفق شد که در غزل او خلیفه بنویسند و از  
این طولون این مدیر پیام داد که مالی فراوان برای بن بدیه وادی که سزاوار بود و نعمت  
شمارم و من محض تعظیم باز فرستادم و خواستارم که در عوض ان صدش غلام را بن فرستایم  
حاجت من بایشان از تو افزون است این مدیر بحث این کشار از آن کرد و از بزرگ تر  
و سبب وی در دل وی جای کرد تا چار غلامان را بوی فرستاد و در غزل او خلیفه نوشت  
و این طولون در دل گرفت و چنان شد که در سال دویست و پنجاه و پنج مشرف خلیفه مر و الله  
بالله محمد بن الوائلی خلیفه شد و امورات مملکت را در عهد و کفایت کار جمع ترکی پدر  
زن این طولون گذاشت و او حکومت مصر و اسکندریه آنچه راجع بمصر بود بن طولون  
گذاشت و این مدیر بحث در پیش و خبر رفت و قاضی چاره ندید و این طولون با  
شد و اسکندریه را از این دینار تسلیم گرفت و هم او را از جانب خود در انجا نصب کرد و  
احمد بن سستین لشپانی در سپاه فطین و از آن حکومت داشت و چون عمر پیش







لما بلغت ابا الحيت  
وامت من عرش النبال  
وحدثت من بين الذهب  
وامتت من بين الذهب

نور علی شاہ

٧٢  
ابن  
احمد بن مروان  
الكردي الملقب  
بنصر الدولة  
ع







۴۷  
 ابو العباس  
 احمد بن الاصب  
 يوسف بن قتيب  
 بنو القدين  
 مع

غیر محدود و صحنی است بر ساحل بحر شام نزدیک باناف قیاریه پنج فاف و سکون یا شاه سحاف  
 و سین محمد و عبد ازلف را به عمارت و جایشده در جده بر ساحل شام است و در شمار فلسطین است  
 میان آن و طبریه سه روزه است الله ابن الامیر یوسف بن سیف الدین ابی الحسن علی بن احمد بن  
 ابی الیاس ابن عبد الدین عبد الحلیل بن المرزبان الکساری معروف بابن المشطوب لقب له بالکین  
 و مشطوب لقب به بهاء الدین است و از این روی او را مشطوب میگفتند که صورتش مخطوط بود  
 و در لغت مشطوب سیف طریقه القی فی قنده و احسان مشطوب است با کماله عمار الدین از اطرش  
 بود و در حدیث ملک مرتضی سزا داشت و شخص در حدیث ملک معروف بود و مثل کلین از احسان  
 میراث متقی عالی داشت و بحد و کرم و ساحت و شجاعت و علو نفس و متوق قدر مترا بود ملک  
 از وی اندازه چهره و شخص را بزرگ میداشتند و او در خرج بر ملک و قلاع مشهور است و  
 محتاج به ذکر نیست و او از امراء دولت صلاحیه است چه در پیش امیر طیف الدین که با یکدیگر در میان  
 میگفت تا بمسقطی از برای او بود که سلطان صلاح الدین گفت آنها را از برای صلاح  
 بیت المقدس ملک کردید و با قرا عمار الدین مذکور صاحبیست و جده عمار الدین ابو العباس صاحب  
 عماریه بود و در حصار از جاده و بیکاریه قاضی حبت او را بود با کماله جده که ابن مشطوب معتز و حرم  
 و و کلاه کرم بود و تا کای که در سال واقعه و میاطه یعنی حرکات از او صادر کردید که مشهور است  
 و مصفت میگوید من این تفصیل را در ترجمه ملک الکامل ذکر کرده ام و بموجبین ملک العادل از  
 این روی از دیار مصر متصرف کردید و کارشش متقی گرفت و در کارشش شکست تا  
 تا یکبار در ماه ربیع الاخر در لبعور بقلعه که میان موصل و سجاریه است محصور کردید این شهر را  
 است پس امیر به الدین قوفا تا بیک صاحب موصل با او رسیده نمود و با او خدعه کرد و او  
 را اطمینان میداد و با سبک با طاعت و انقیاد و اذعان نماید و بر این شرط موکد نمود و این  
 مشطوب بموصل آمد و در آنجا انکی اقامت داشت پس او را که عهد و این واقعه در سال  
 شصت و هفت و هجری بود و او را سجدت ملک الاشرف مظفر الدین موسی بن الملک العادل  
 در سال نمود و در این وقت او را با سبک تا بکعبه که بمطالع است و خدعه بود و خدعه عمار الدین  
 در این و هزار برای قوفا در دشت پس ملک الاشرف او را در قنده حوران مجوس نمود و بنده با

شدید از این برای او بر نهاد و بر دستهای او بچهره من نهاد و در کارشش سبکی و شدی است  
 در سز و پیش و جاده اش شش فرسازان میرا کردید چنانکه بعضی روایت کرده اند صفت میگوید  
 من اینجا میت را دیدم که در صفرین بودم می شنیدم و دهان زمان این واقعه روی او بود و در  
 رسید که بعضی کسان که کجاست او تلقی داشتند بودند این دو جهت را در حدیث کلام ملک الاشرف  
 در این معنی نوشته اند

یا من بدوام سعده دار فلک ما انت من الملوك بلانت ملک  
 ملک کلین المشطوب بن الحین ملک اطلقه خان الامره و الملك

و این مشطوب بدینسان بود تا که یکم عقیده و مجبور از شهر رسد الاثر سال شصت و نود و هجری  
 از کمانی زندان لبرای جاد بیان اشغال داشت و دختر او به دریاست مدینه راس العین از برای او  
 با حاش و پدرش را از حوران که با تخلص نمود و در حوض ساخت مصفت میگوید من قزو را در  
 اینجا دیدم و آنجا که ابن مشطوب در زندان مجوس بود شخصی از ارباب این دو جهت را داشت و گفته  
 کند است او ارباب داشت

یا احمد ما نزلت خاداً للدين يا اشجع من اهل الدنيا  
 لا تباين اذ حصلت في مجنم جابوسف قد اقام في الجين سين

و این شعر را خود است از شعر بخیری که از جده اشارت است و بنویس  
 اما فی رسول الله یوسف اسوة لملت مجوسا علی الظلم والافک  
 اقام جلی القبر فی الجین یوحه قال به الصبر الجلی الی الملك

ولادت امیر عمار الدین در سال با صد و هشتاد و پنج هجری تقریباً بود مصفت میگوید در بعضی ازین  
 قاضی الفاضل ملاحظه کردم که امیر طیف الدین علی بن احمد الکساری معروف بمشطوب الناصر  
 صلاح الدین مرا سزا نداشت و او را از ولادت پسرس عمار الدین ابو العباس احمد که  
 خبر داد و این که سیف الدین را روجه و کرد که او نیز حمل در است پس قاضی الفاضل میگوید که  
 بر کثافت وصل کتاب الامیر الا علی الحزین الی الخالد علی التوفیق و السابکة الله  
 سلوته فی الطریق فسرنا بالقرعة الطالعة من ثلثها و تو قعنا المسرة



بالتسوية الباقية في الحكمه  
 رسید که مشر بر خبر دوزخ نشین که یکی نامش بر قوسین است و اردو شده است و آن دیگر در راه است  
 و از ضای سلامت او را در طی طریق خواستارم سپس به تغییر مارا سرور گرایست به جز که سرانتر  
 محاسب بر کرده و طاعت است و است و هم در طلب مرست و شرف مشتمل است آن قدر که که مستور  
 در درق خود کمخوش است با آنکه والدین و الدین سیف الدین المشلوب را سلطان صلاح الدین  
 این روی که مردم فرنگ اسپس بدو رسانند او را و با الدین قرا قوش را که این پس فساد است  
 مذکور خواست قرار داد در حکما و باشند همگام در حکما بودند تا که یک مرد فرنگ ایشان را در حکما  
 می کرد و در حکما و اسحق و شمس و سیف الدین از حکما و چون شد و بخت صلاح الدین  
 در این وقت سلطان صلاح الدین در قدس قاضی داشت پس سیف الدین در روز شنبه  
 ماه جمادی الاخره سال پانصد و هشتاد و شش هجری بمحضر سلطان این شد و میگوید سیف الدین  
 بختی که من است سلطان شد و در این زمان برادر سلطان ملک العادل نیز بختی که سلطان بود  
 سلطان سیف الدین بدید از جای جریب و با او معاظه کرد و بحث از دود و او جویند کردید  
 از حکما بر داشتند که را سینه و با او خلوت کرد و زمانی طول با وی صحبت داشت مع الفقه و کت  
 سیف الدین روز شنبه بیست و ششم شهر ثوال بود در سال پانصد و هشتاد و هشت هجری در آنجا  
 و این موافق روایت عماد الصفاقی است در کتاب برق ایشامی که از موافقات او است و  
 سیف الدین بن شد و در کتاب خودش که مسموم بود سلطان صلاح الدین است میگوید  
 وفات سیف الدین روز یکشنبه بیست و ششم شهر ثوال در سال پانصد و هشتاد و هشت هجری  
 بود در سن اربع و بعد از آنکه در مسجد اقصی بروی نمازگذاشته در خانه خودش مدفون  
 نمودند و در میان امراد دولت صلاح الدین حاکم بقدرت و قدرت او نمودند و حاکم کرد  
 مقام او را امیر کرد و او را امیر الکبیر نامیدند و این لقب افتاد و شد و حاکم غیر او بدین نام نامیدند  
 نهید مصنف میگوید قاضی الفاضل میگوید که از وفات امیر سیف الدین خبر داده است و میگوید  
 امیر سیف الدین المشلوب امیر کرد و نزدیک ترین ایشان بود و فاشش در روز یکشنبه بیست و  
 دوم شهر ثوال در سال پانصد و هشتاد و هشت هجری در قدس بود و خبر او در روز یکشنبه

کشت خنجر

کشت در نایس و با ای دیگر صید حسنه و دیار بود آنجا که مردن و یک صدر روز گذشته  
 بود که امیر شد خنجران کجی الذي لا یوت استم به بنیان قوم و الله حسره قاضی با عیون  
 این کلام قاضی الفاضل است مصنف میگوید کلام قاضی الفاضل که و مقدم بنیان قوم و کلام  
 نزدیک بقول مذکور در حماسه است و کلام حماسه در این طول کرده است که میگوید  
 فان کان تیس هکله هکله واحد و کت بنیان قوم فسدنا  
 و این بیت از جوهر شیه عبده بن طهیب است که مرثیه کشته است بدان خنجر بن عاصم میگوید  
 از بادی که بخت رسول خدا صلی الله علیه و اله آمد و قدیمی تیم در سال نه هجری و سلطان شد  
 و پیغمبر در حق او فرموده است که خنجر بن عاصم سید اهل و بر است و خنجر موی خنجر  
 و موی موی علم و سیاست بود و اهل عزت و را کلام سب این شعر کنان که دانند این محضر را  
 کجایش تفصیل است و این شعر را ابو تمام طائی در باب مرثی از جوهر شیه ذکر نموده است  
 علیه سلام الله خنجر بن عاصم و مرثیه عاشقانه آن تیر  
 خنجر من قادره غرض الودک اذا انزل من شخط بلاد و سلا  
 فان کان تیس هکله هکله واحد و کت بنیان قوم فسدنا  
 و این خنجر بنی با جمیعت و غیرت بود از آن لغتی که داشت و خنجر است و خنجر  
 بدست مردم و بدو خنجران خویش را زنده در کور کردی و اول کس وی بود که این بیت  
 نهاد و مردم بدو گردیدند و این کردار کوهنبد و در شمار ستوده پیش گرفته و این قافیه  
 فرمودم بر پای بود تا که اسلام قوام یافت و این عمل اقدام بدو شد و اما فوت امیر  
 به الدین لؤلؤ مذکور در روز ششم شعبان سال شصت و پنجاه و هشت هجری در قلعه مرو  
 بود و در آنجا مدفون گردید در همان مثنوی که در آنجا است و عمر او نزدیک بیست و  
 سال بود و خنجر کبیر حکام و علمای مدی است محمد ابن عبد الله سید بن شعبان بن محمد  
 بن جابر بن قحطان الاصبی مشی الامام الباس و خنجر صلاح الدین است و از خانه  
 وادی بزرگی است در اربل و در حضرت ملک مظفر الدین بن رشید الدین بن جابر  
 اربل صاحب بود و ملک مذکور حاکم بروی شوریده گردید و او را حق و بداند

۷۵  
 ابن عباس  
 احمد بن الشهد  
 مکتب صلاح الدین  
 الاصبی  
 عه



و آنگاه که را کرده از اربل بیرون شتافت و بی غرامت سیلای شام نمود و صحبت ملک آنها  
 بهاء الدین ایوب ابن ملک عادل را در باره و یکجا بیت در سال ششصد و هجری بود پس  
 ملک العیث بن الملک عادل شد و او قدر و نکات ابو العباس را در اربل داشته بود و  
 او را بزرگوار بهشت از این روی امور ابو العباس بحث روشن گرفت و در حضرت او  
 بی حجب و منزلت حاصل کرد و این بود تا آنکه ملک العیث بدو دزدگانی پیشکش کرد  
 الدین از آنجا بدو را مصر فرستاد و در آنجا ملک الکامل را آتشبار کرد و حضرت او نکات  
 تمام بهشت نمود و منزلی رفیع و مقامی شایسته حاصل فرمود و آن قرب و منزلت پیش  
 که پیشکش را حاصل نماید و در مقامات حضور داشت و او را یک نژاد امای خود کرده است  
 و این صلاح الدین مردی فاضل و کامل و یکجا است و در امت ممتاز بود و مصنف یکویه  
 مرا خبر رسیده است که صلاح الدین خلاصه نام خال را که در دفتر نوشته بود حفظ کرده  
 و جسم او را شفا نسکو و در با حیات بدیع را فیه بود و بدین سبب نزد ملک مرث  
 و منزلت یافت با جمله چون چندی برگزید ملک الکامل بر وی غضب کرد و او را در  
 انداخت در شهر محرم الحرام در سال ششصد و سجد هجری و در این وقت ملک الکامل  
 در حضوره با مردم فرنگ مفاقت و مبارزت داشت پس صلاح الدین را بگذاشت  
 آوردند و بدان سان مجوس بود تا شریع الاسلام ششصد و هشت و بیستم هجری  
 پس از آن صلاح الدین را با جمعی بگرفت و یکی از اربل طلب پاره و او را نزد ملک الکامل  
 رفتی کرد و ملک او را بخشید و گفت اینقدر از گنیت هم شد از صلاح الدین است  
 از وی خورستی چه بد اند و نظر نمود او را از بند نکات دادند و با جمعی مذکور که  
 کوهی ازین بهشت و کرده است این است

ما امر بجهنم علی الضیاع افیت نعالی بالاسی و الاثاف  
 ما اذا الضیاع بجهنم فلیقد بالافیه ما امر و الاثاف  
 و بعضی را بسته که از با جمعی حساب غلام صلاح الدین باشد و بدو بهشت  
 اصنع ما شئت ان تلت به و ابی مالی فیت علی ما قلت و ابی

خلج بالوصال فی لیلتنا تجلوه دار القلج بقصود و انوب  
 مع القصد چون صلاح الدین از این سخات یافت دیگر باره مورد نقضات و نظرات  
 الکامل کرد و بدو نکات و منزلت را بخت روز برافزون آمد و چنان شد که ملک الکامل  
 بر او دانش تفر کرد و او ملک الفایز سابق الدین ابراهیم الملک عادل بود پس سابق  
 الدین بر صلاح الدین درآمد و از وی خواستار شد که میان او و برادرش ملک الکامل را  
 اعانت نماید و او این معاشرت را میبایست آورد و صلاح الدین از برای اصلاح ذات پسین این  
 ملک الکامل مکتوب کرد

و شرط صاحب مصران بکون کما قد کان یوسف الخنی لا یخونه  
 حصوا قلوبهم بالصدق و قسروا فیرحم و یغلام یوجه  
 و آنگاه که امیر امور ملک مغلیه بهاء الدین در سال ششصد و هشت و شش هجری ملک الکامل  
 صلاح الدین را بحضرت او رسول فرمود و او با امیر طرطاقاقت کرد و بعد از تقریر قرائت  
 و مراد حضرت امیر طرطاقاقت صلاح الدین این شریعت حضرت ملک الکامل الفا و شود و قریه  
 شرم الزیم الا بنو زبانه سلم یدوم لنا علی اقواله  
 مشرب الیمین فان تفرقنا کثا فلیا کلن لذلک ثم شاله

و جسم از شفا صلاح الدین است  
 و اذا امرت بلیک فاعلم انکم فلعوا الیک صافه الا خیال  
 وصل الیون الی علی بیهم و یجوز الایاد للترحال  
 مصنف یکویه که از اصحاب ائمه و کرده مرانید و شفا را صلاح الدین  
 یوم النعمه ما سمعت به من کل هولی فکجهنه علی صخره  
 یکفیک من هولان لتبلنه الا اذا ذقت طعم الموت فی الشفره  
 وقتی شرف الدین عین شفا رفتی صلاح الدین از دشمن مکتوبی بدو را بر سر رساند  
 مصنف یکویه صاحب بن جمیف الدین ابوالحسن علی بن عدلان نخوی شرم مصلی با  
 من کجست که این در دست صلاح الدین بود و مکتوبی بر و صایا و نصایح و در او شرف این شرف



نخاسته بودی تحقیق جمیع است  
 اینک مالیت من الیائی نقدت فوائدها جانج  
 و کیف یفیک من خلت الزیایا مریض مایوی وجب الصلاح

وصلاح الدین مذکور را دیوان شعر و دیوان رباعیات است و هرگاه مرست و غنیمت  
 و مرست بود چه در حضرت ملک الکمال و چه در خدمت دیگر بزرگان و انگاه که خاک انکال حصه  
 بلا در دم صلاح الدین شیر حاضر حضرت بود و چون نزدیک سوید رسیدند صلاح الدین  
 میان لشکرگاه و بعضی که در پیش او ایستاد راکب داد و قبل از آنکه داخل رها شود مرست بخ  
 شد و آنچه در سال شصت و سی و هجری وفات کرد و در غلظت مرست در بصره باب مرکان مدون گردید  
 پس از آن پس از او را از انکال فعل کرد و در بصره آورد و در مرست آنجا در قراق صغری در  
 دفن نمود در سال شصت و سی و هجری در آخر شهر شعبان مصنف میگوید من در این وقت  
 در قاهره و مقارن عمر صلاح الدین در روز وفاتش شصت سال بود مصنف میگوید پس از  
 از آن بر تاریخ تولد صلاح الدین و احوال ششم در شهر ریح الا فرات القدر و بعد از هجری بود  
 در اربل و باین حساب مدت صلاح الدین چهل و نه سال می شود و از بی بی که همسر و  
 سکون راه مطهر و کسرا و موهده و بعد از آن لاهم این نسبت میوی اربل است و از بی بی  
 عظیم است از طرف شرقی موصل و نزدیک موصل است و الدقاق اهل مرست میگوید  
 مصنوره مقلد است از لغز و در چند موضع است یکی در مرست است که مصنورین  
 موجود که عاملی از بی امیه است نابکره است و شهر می عظیم است و بسیار مرست  
 و فواکه در آنجا حاصل نشود و مصنوره بیشتر در خوارزم قدیم است که بر شرقی چون است  
 و آب آنجا را فرو گرفت و یکا من غری فعل کردند و مصنوره مرستی نزدیک مرست  
 از آن فیه است که مصنورین الفاسم المهدی بنا نهاده است و از آن پس مرست  
 و مصنوره است که ملک عادل ایوب در میان و میاط و قاهره بنا نهاده است  
 و مصنوره بدست دین میان صبه و فقیل که در صفیه کبر مرست و بعضی که  
 و اکثر مرست صبح صادق و لام میباشند از جزایر بحر عرب است مقابل اقصیه باشد

میان حسرت زوایا و دیگری مرست روز را است و بعضی که اندر مرست یا نزد مرست و صفیه  
 را نیز میان انکالهای غریبی میباشند و در انکال اول محدود و مقصور است مرست و دیگر  
 بالاسی مرکان و بعضی که اندک مسر را نیز باین رومی و اسامی باشد احمد ابن ابی نصر که  
 عبد الحمید بن الضحاک که جرجانی الاصل کشیش ابوالعباس است وزارت لشکر و الدین المتوکل  
 را داشت و بعد از مرست وزارت مستقیم بالله بود و در ایام سعید بن مرادی بنور آمدند  
 او را اخراج کرد و بجزیره اقلطیش فرستاد و شش و شصت و هجری موصوف بود و او را در قورست  
 اخبار است از انکال حکایت کرد و اندک رومی سوار بود و کیش بروی داد و از طلی که بروی رسید و  
 کشایت کرد و ابوالعباس بی بی با کشیش از کاسب بیرون آورد و چنان بر کش عارف نزدیک  
 برد این امر در میان مردم شایع شد و شهادت در این وقت این دو بیت را در انکال کشاکش کرد

قل الخلیفه یابن خم محمد اشکل و تیر یو اندر کمال  
 اشکل من کل الرجال و ان تود حالاً فند و تیر یو الاصول

در کل یعنی که زون است گفته میشود و که افرازد و در ابوالعباس که حسب مرست محمد بن محمد  
 ابی فاضل کسی است و او را در مرست حسب و وضع است که هر دو را نیز است و ابی فاضل  
 این عقیده بصیرت چه حسب امیر مصنورین از آن است

تقول التي من بينها خف كجب عز و عفا ان نزاله فیه  
 اما دون مصر الفی مطلب بل ان اسباب الفی لكثير  
 فقلت لها واستعظمتا بوا در جرت فخری من جرمین غیر  
 و صنفی اكثر جاسد بوحلة الی بلدتها الخصب امیر  
 اذالم توخر امراض الخصب كالبنا فای فقی بعد الخصب فزور  
 فقی شری حن الثناء باله و عیلم ان الدوات تدور  
 فافانته جود ولا حلی دونه ولكن بصیر الجود حیث بصیر  
 و طوعتی سوده امثل سودد بحی ابو نصر به و بصیر  
 فن كان امی جابلا بقالی فان امیر المومنین خبیو

ع  
 ابوالعباس  
 احمد بن ابی نصر  
 الجرجانی الاصل  
 هو











این است مبارک نبوت امج الهم فدا تهم بخود لا قبلها و لغز تهم منها اذلة  
و هم صاغرون غفل بر روی کس که گوشت امید است که چنین شود چون از ابراهیم نال غافل  
اسود شد روی عیسا و کرد با سیری فرا کرد و همارش می خلیفه را با استقبال غفل یک اور غفل  
پس صرمت خلیفه را بهشت دور کارش با ده روان شد خلیفه کشت ارکب یا رکن الدین و ارف  
پس ایلب را بر آفتاب برافروخت و در آخر وقت سه سال چار صد و پنجاه و یکم خلیفه و غفل یک  
دار و بغداد شد و غفل از پاشا ستویه سیری شد و چون آنقدر عیب داد رسید که با سیری در احیا  
مملکت چنان صلاح داشت که هر لشکر بغداد افتاد و کشتند و خلیفه با ستی ناپدید و در شش روزها که وزیر بود  
این با ستی ناپدید و جمعی از عوام را صلاح جنگ و و خلیفه بداد و حبسای جنگ شد تا آنکه در ششم و خلیفه و ستی  
حبسای رعد و تاج سیری ابرایات معیند علوی غلغای مصر که بر امانت الانام است و خلیفه را  
قیم مد امیر المؤمنین کشته بود و در وقت او که دید که سیر بکلیش اولی پیرانی کرده و حاکم شایسته  
که در پیرامون انافروید و با سیری در اینجا لشکر فرو افتاد و خلیفه بر فراغت و قریش بن بران  
که در خدمت او بود با جماعت خود در باب البصرة بزدل نمود و با سیری مرد در تنب و کثرت  
بکلیش خود مردم شمشیر که در باب الکفر بودند و خانه های سیمان را که در باب بصره بودند و خانه  
کردند و خانه قاضی القضاة و اسفانی را که در عیب او بودند و سجالات و کتب عالی را  
بردند و عطاران فروختند و خانه های خدام خلیفه و نزدیکان ایشان را منتهب و کشته و در میان  
مباد و در جماعت یحیی علی خیر العمل اذان کشت و بر شاخ و نام شمشیر علوی خلیفه  
خوانند و سکه زدن نگاه داران کلاه را در زندان دادند و ابوالقاسم و وزیر که رئیس افراس  
لقب داشت با جمعی که ایشان را در شمار سپاهیان داده و در جو سه چند کوشش کرد و غرضی نداشت  
و خلیفه عیب ره کرده و سوار شد و با جمعی از اهل حبس از برای خنجر پر و ناله فرا  
بر سر سینه با کرد و جاسی مویا پریشان کرده روی سیری اور دند و آنوقت خلیفه با  
همه حزب قریش بن بران چهار سده و از برای خود وزیران حاکم و قریش او را کشته  
داد و در خیمه خود او و چون با سیری آنقدر بهشت قریش را داشت که دکن بجهت الله سیر در  
حاکمیت بهشت کرد و وزیر را حاضر کرده در معرض خطاب و خطاب به داشت و غیر خود سپاک

او را بزدل با لشکر بخت خوانند و نگاه غیر خود را کلاه فرامیست فارست کردند از چپ کرد و نشاند  
و غیر از جسم چه نالاج کردند بعد از آن با سیری و قریش چنان صواب اندک که خلیفه را بهشت و همارش  
همگی با سیر صد و پانصد تا از بغداد بکلیش برساند و خلیفه کمال نزد همارش و چون حاکم کشته شد  
کشتن بر سید با سیری سوار شد و خطباء و مؤذنان را حاضر عیب و پو شایند و خود را عیبش نیز جاری سپید  
و بر فراز سر و قریش با سیر و چترای مصریه برافروختند و نام شمشیر خلیفه مصر که قاضی بود خلیفه  
خوانند و مردم شمشیر نهاد یک شاد کردند نگاه با سیری اندیشه هفتادم از احیان اهل بغداد کشت کرد  
لیسان الاکشتان خود را در جلا انداخت و دیگران را عطا یا سوز بهشت و در دست و شمشیر و خلیفه  
و وزیر خلیفه رئیس الاسار را شمشیری بکشتند و کرد و شمشیر بکشتند و پاره چرم بهشت یکی از او با شمشیر  
در عقیب او سوار کردند و نیرهای و زدن با سیر بکلیش رسیدند شمشیر کشته کشتش بر او زدن و خانه  
بر او کشته داب دهن بر روی کشته اند و او را به شمشیر و کشته شد و چون او را در تانست  
که شمشیر دادند بکلیش نگاه با سیری باز آوردند و پوست کلاهی با شمشیر بروی بکشتند و هم چنان  
بردار زدن و تپکاه و شطراب کرد و در دو با سیری در صفر سال چهار صد و پنجاه و یک قاضی القضاة و  
و اسفانی و جمعی از عوام علویه و حبسای را حاضر ساخت و از ایشان از برای شمشیر با کلاه  
سبقت گرفت و با اتفاق ایشان بدار کلاه داد و عیب از اسطلام امور خود زیارت شمشیر  
حضرت امیر المؤمنین علیه السلام شد و از اینجا زیارت کر بلا شد و بر کعبه ندری که کرده خود  
فرمانده و شمشیری خضر شایند و اب فرات را شمشیر کرد و با سوزند و از انظر و چون سلطان  
غفل از کار برادرش ابراهیم نال قرحت یا هشت مکتوبی بقریش بن بران نوشت که  
بدان ملاحظه خلیفه را بوی است او در خدمت قریش از روی انکسار بدو نجاست که اگر سلاطین  
به پنجاست روی او در نقد بیک مکتب است در عطف با سیری خود داری کوه هم که دکن سیم  
میرود که اگر ملاحظه خلیفه را از سیم کرده نباشد و از آن روی چون با سیری از نیر  
شدن غفل و اتفاق قریش کاهی یا هشت مانند خود را و بغداد و از جاده خرد و در سیم بیکار  
دید و از اینجا بواسطه شتاب خیمه و خلیفه و قریش و دست یافت خلیفه را از حد و سیم  
آوردند و سلطان بر با سیری تا حاکم و با سیری در کجاک کشته شد و نگاه که با سیر







19

را بزرگان شرفی است در دوزخ که در دست مردم است مصحف میگویند من ان دیوانه را خط خود را بنویسد الله  
دیدم و از ان اصل خودم را شنیدم

لا تسرع جلدًا علی حجاب القلم  
فقال تصف عن صدور دوام  
واعلم بانك ان خرجت ايام  
طوما والا عوت عود سراج  
وهم صفت سكونه انشراح  
قدم از دوزخ ابرو عطف  
او انشراح کرد و بود

انظر الى الايام كيف تتوالى  
ما اوقد اذن طلبك قطره بارده  
وان بعد قصتي كمن سب ابن همت  
و حين من صورته كمن شمس طرقت  
كتب بود و در صفحات او دشت  
كمن صوف نيز كركت و حسن  
نژاد ملك اجوا كمن علي بن النعمان  
كمن موعى المسكن بود جسم  
در باب جوشن انتخابه انشكرك

اقول وقد عرفت داین صورت و لذات دنیا با برحق تقسیم گشت کل مال صله من بهائش  
تقاضای آنها بر عیدم و عیال و الا که از حال عمره فحاشا له است بطاعت بهائش  
و این شرفانی فاخر است از حق غیر صلی الله علیه و آله که سینه یارین اصحاب جا کاه من  
همایش از عید الله علیه و آله با برحق یعنی هر کس در پی مال حرام شود بدست از خداوند و آگاه  
نگردد و عیال و شرف یعنی حرام و نه با برحق می باشد است و وجه دیگر همان ابو العیاض ناهیدانی  
علی بن خلف الاضاری معروف با برحق است و در عصر محمد کتب بود و در اوزان با برحق  
فراوان بود و در غلخانه خود می نشست از برای هر وقت که با برحق در درگاهش نه و چهارشنبه این  
رؤسا و فضلا از هر یک از جمیع میشدند و او کتب خود را بر ایشان عرف میکرد و هر کس طالب با  
برحق نماید و مردم از نزدش کار میکردند تا که با برحق سوسق مشغول میگردد تا که حافظ سلسله خویش  
ابو العیاض مذکور متضمن خبر کتابت می آید با برحق در سفر کرد و در شانزدهم شهر ربیع الاخر سال  
و هشت هجری و رابع زندگانی لغت در حضور قزاق محمد بن کرب و دین حضرت از اسما بر رویه الدله  
بر می داشت که در صفحه صفح در شانزدهم گزیده است











کشت پس مرا چه از اینست که در سایر علوم هست و بیکان عالم باشم و هماره داشته باشم و متقدم و قد  
منسوب باشم و مردم بدان گفتار کرده باشند و مرا کشتن بخوابد و در مردم گفتار است بیلند و بدان  
و معروف بود و خطوی سیکوید این کشت قاضی کجی روی باین کرد و کشت جواب این امیر اختری با کشت  
و خطوی از اهل جبل بود پس بقاضی کجی کشت هلاک قاضی را غیر بر باره اری جواب باین است پس  
روی با سخی کرد و کشت با جهرا با تودر من بخوابد قراوه و کشتی کشت تودر من کشت و معروف  
چون صبی و ابو عبیده کشت نه کشت یا در علم کلام چون ابو ذر علف و نظام طنجی کشت کشت تودر  
علم مانند قاضی منی و اشراف قاضی کجی کرد کشت نه کشت یا تودر کشت در شرف انداز ابو العباس و ابو  
نواسی کشت نه کشت این چه است که منوی با کجی نسبت داده شده با لیبی خنای در خفا نظیری  
از برای تو سبب کن و در خفا در سایر علوم نیست ترا زو ساسی اهل ان علومی چون اختری این کشت  
شد بخندید و برخواست و درشت و انگاه قاضی کجی خطوی کشت یکو پاش داوی و غیر را تمام کردی  
کن و این اخراضا قاضی خطوی با سخی شد در میان خود قلیل نظیر است میگوید صاحب خطاه و الدین  
ابو الحجاج سبیل بن طیش موصی در کتاب خود که سخی کتاب القیامه الغضی است میگوید سخی بن  
ابو یحیی موصی مری طبع الحاد و کمالش شرف در داور بود و اسم نظیر است و فضل متاثر بود و کشت  
صفت میگرد از صفیان بن عیسی و مالک بن اسیر و شیم بن اسیر و ابو عوفیه و غیره و از اصحابی ابو عیسی  
افراد بود و در خفا هماره است یا ش این روی بود منسوب بدان شد و خلفاء و اوزاکرم  
میتروند و کرم میداشتند و در حضرت ایشان تقرب داشت و مامون اگر شید کجی کشت  
سخی در سنه و اخوانه فناء شد و شربت میداشت منصب قضات را با دوی قاضی منیر بودم  
چرا و از این قضات اولی است و در ع و صدق و تدبیر و امانت و کجایت و حیا و عجم است  
کن فناء شد و شربت یا ش است و انبهرت غلبه است بر سایر علوش با انیک خفا و از انیک  
او صغر معلوم است و عجم است در خفا هم بدو رسید است و هم اختری را اشراف و اعیان است  
چند است و اوزا و ابوالی است در شرف و از عدا پات ابوالی اشراف است که بجزرت فاروق کشت

کتاب موده است و لا یخفی لطفه

و امره بالجل قلت لها انصر فدا اللک شیء ما الید سبیل  
اری التان فون الجواد لاک یخلف لک فالا کرین غلیل

و ان لا یزید

و ان زایت الخجل یزیر یا هلله ناکرت نفسی ان قال یخجل  
و من خیر عالات النقی لوعله اذا نالی خیرا ان یكون بنیل  
عطای عطای الکفرین نکر فقا و مانی کما قد تعلین قلیل  
و کیف اخاف الفقرا و احرم النقی و برای امیر المؤمنین علیل

و اختری کتاب بسیار فرحسم داشت چند کتاب و ابوالعباس شیب میگوید نیز از معروف و از شافعی  
عرب نزد اختری موصی دیدم که عجم از شعر غات خود و ابو ذر منزل چکاس بین قدر کتاب  
کشت ندیدم پس از ان منزل ابن الاعرابی بود که در اخفا کتب کشت لیا  
دیدم مصنف میگوید از حکایات استحق نقل کرده ام که کشت است اهرت مار میثا  
بود که معروف با فی علف و لطف بطوطی بود و او هم سیه بود که مر لیس شده بود و ابو  
حضر لیبیات او درشت و کشت حال ترا چگونگی با سیم یا مار میثا نسی ان مر لیس  
با صوفی صغیف و صلی کشف کشت اری ترا میثا سم است الا ابو حضر الکوفی  
ابو حضر ازین تعریف بقایت کرده و و مکرر کردید و کشت از حد معروف سخاوت  
کردی و مرا و شش این بود که ابو حضر شمانی بقایت میکرد و از برای تعریف من سبب  
و بطوطی علاوه بود بر تعریف پس کشت لارغ البدجنگ و مقصد در باره استحق کشته  
است که سبک کاه اختری از برای من نقلی کرد که سبک من چنان بقدر انیکو دم که او کشت ترا  
زیاد کرده و بر روش امر من بنسبده با انیکو اخبار و حکایات سخی بسیار است و چنان  
ست که دو سال قبل از موتش نور از دو جهان پیش کناری گرفت و کور کرد  
و مولد او در سال یکصد و خنیا هجری بود در بین سال امام شافعی متولد گردید و  
چنانکه ان شافعی در عجمی خود مذکور سبک در در شهر رمضان در سال دویست  
وسی و پنج هجری در رب و راجع همسان کشت و بر عجمی وفات او در دویست و  
شش کشته اند لکن قول حقین اقرب بصواب است و بعضی کشته اند وفات او بصواب  
مطر در حقیقه بنجم ذی حجه دویست و سی و شش هجری بود و بعضی از اصحاب استحق

او را بر عجمی اشرافیه کردند و عجمی

اصح الامم تحت خفا التواب تاویفا فی محله الاحباب



از مضمون الموصی و الفرض الانس و محبت شاهد الکاملات  
بکت الیهات خزانة حب و بکاء الهوی صفرا الشباب  
و بکت الله المجالی عتی رحم العود عبرة المضارب

و بعضی گفت انداز این اشعار را در پیش ابراهیم پس بگو که اندک صبیح قول اول است  
گویند اول موصی در صحنه ابراهیم پدر اسحق گذشت و دیگر با طایب پدر جثه نمی شود و  
در تب کبر اول و سکون راه معده با نهانی چایست که مثل سنگ ریزه در گردن چو  
نات یا انسان پدید می شود یا معنی غنی است که در کتب آمده و این مرصع مستور  
سپش ازین جهت متعریف ندارد و روایت کرده اند که اسحق بن ابراهیم گفت  
شی در خدمت رسید حضور داشتیم برای او خا می کردیم و او نیک طرب ناک که  
خورسند گردید و گفت از اینجا سپردن شود بکار خود مشغول باش و من نمی توانم  
تا خواب بروی چیده و بخت ناکه دیدم جوانی نیک روی حبس موسی با جامه  
فاخره اند و سلام کرد و فرود نشست و من از او ردا و در محبت شد م چلی اذن و  
بی حکام بود بعد با خود گفتم تواند بود که این جوان یکی از سپه ان مارون آرتشید  
باشد و در مجال او شناسائی نموده است پس خود را بر کمرش و تار با پیش دست  
کرد و گفت که از روی بصیرت کار نمی کنند و بعد از آن صلاح کرد و من به بهر آن  
صلاح چه بود پس شروع بخوان کرد و جهان نیک بنواحت که هیچگاه گوش من نیک  
کو تر از این شناسائی نداشت و شمع میروند نمود و این همسار قرائت کرد  
الاعلی فی قبل ان تفرقا و هاتوا سبقنی مثلاً بامروقا  
فقد کاد یفزع ان یفزع الله و کاد یفزع البطل ان یتفرقا  
میگوید ای محبوب من شراب من بده پیش از آنکه زمانه ما را مسرق سازد و باو  
شراب صاف زلال من پاشتم قبل از آنکه در شناسائی روز ظلمت شب را بر طرب  
سازد و نزدیک است که پیران من جاک شود بعد از آن خود را در کنار فرود نهاد و گفت  
هر وقت که لغتی خواهی کرد آسینان کن پس از آن برشت من نیز در عقب او را کشیدم

و از زبان پرسیدم که این جوان که اکنون سپه دل شده بود گفت من کسی را ندیده ام برود  
یا پادشاه من بخت کردم و دیگر دانه بچشم من عادت کردم بر شنیدم سر از خواب بر کشیدم  
حال تو چگونه هست سر که زشت را از برای او منسوخ خواندم او نیز بخت و بخت رفت  
و گفت این شعر را از برای من نگذاشتی من از برای او بگویم و او نیک فرخ ناک شد و  
جایزد من عطا کرد و از ابراهیم موصی روایت کرده اند که گفت روزی مارون آرتشید  
نوازندگان را فراموش آورد و در دلائی محکمت و انسانی دولت قنات حضور داشتند  
من نیز در میان ایشان بودم مرد سگین شری که باقی صدقه مشهور بود بد آنجا حاضر شد  
و مردی مطبوع و با و کاهوت و نیز از نیک معاشرت و پسندیده سیرت بود و کسی  
او را طرد و منع نکرد و حاجب با وی گفت امیر المومنین میگویی اگر این اواز نیک  
خاک کن پس آن مرد شروع بخنی نمود و ما همه خوشش را و او با شنیدیم و از جرات او در حضور  
ما به نشی کردن در محبت شدیم و جهان نیک که با یکی حاضر شدیم چون آن مرد فایز  
شد شنیدم که رشید با و از بلند گفت ای سگین دیگر یار بخوان و او دیگر با و با قوت  
نشاند و حاضر اسوده به نیک تر و جوی عادت کرد و شنیدم که ای سگین و الله که چون  
از هم جدا بر آمدی پس بطریق پرده را از میان ما و او برداشتند سگین گفت ای  
امیر این صورت عجب غریب دارد و شنیدم که محبت گفت من غلام حبیب طایف  
از آل نبیره بودم و با من قتل را داده بود که از کتب خود روزی دو درهم از  
برای او سپاردم و اگر افزون باشد برای مصارف خویش بکار برم و من او را سپار  
دوست میداشتم پس روزی پراستی از برای شخصی دو خمر دو درهم من عطا کرد و با و  
خویش و خردنی بخورد و دو جامی چند شراب من داد و بخت سرور و خوشحال شدم  
در خوشن من او را خواستم و بکار به سپاه رسید جرد بر دوش داشت و این غنا را میگرد  
صورت او مرا از خبر خبری خاف و بچرخ کرد و با وی گفت من صاحب این قبرم که اگر این  
اواز را بر من سخنانی گفت من صاحب این قبرم که اگر این اواز را از برای آن دودم  
بگیرم پس من آن دو درهم را که با سیت بولای خود جسم بوی دادم پس من را











بسمه تعالی خوان علم و خواجه دینی پادشاه و خواجه درویش کرامت شدم و یکی در دانش خویش بر  
افزاید و خود را به دست گرفته و این صفت را به قبول فرمود و هر را آن را دوست  
سر کرد و هر را که در صفت میقتد و این صفت را به خود

ولهذا الصبي كايات ولا يدنو ولا يقرب

[illegible][illegible]































































































بمنه هجری بود در شهبان و در شهر و قصبه در همان سال مذکور بموی مسکرت و دیگر بی در مکان  
 او سولی کرد پس مردم بجهت ابوالفتح استغال یافته و از وی منع کردند و هم بطریق است او یعنی  
 غیاثیه شتاع برود و حافظ ابومحمد اسماعیلی در کتاب ذیل ابوالفتح را مذکور نموده و گفته است که ابوالفتح از  
 جانب سلطان محمود سلجوقی برود رسول گردید و برادرش از آن از بغداد بجانب همدان در سال  
 گردید و در همدان در سال باطنه و سیرت و بهشت هجری وفات کرد و هم معانی در کتاب ذیل سیرت  
 که ابوبکر محمد بن علی بن عمر خطاب باسن کشت که از همدان که از مردم فروین بود در همدان در او اخر  
 ابوالفتح خدمت او را بنمودند و بنده که سیرت باور داشت نزدیک شدن اجل ابوالفتح در بخانه  
 بود پس با کشت از آن بخانه بیرون برود و با سپردن رجیم و من در دست داشت و در دست او کوه سیرت  
 او داشت که اول طبر بر صورت خود بنمود و همی افکوس بخورد و از سرور کار که شسته با وی آورد و او  
 و حسرت چهره و بکی کشت با حسرتی علی با فرطت فی حب الله و بی کسایت و بی بر صورت خود  
 میزد و اینجاست که مذکور میگردد تا گاهی که برود معانی سیرت را بهین کونه با طبع دیگر  
 بهین معانی متضمن بود باسن کشت بهین با حفظ خود نگاشت یعنی آنچه در خاطر داشت و تمام کوشش کرد  
 از وی شنیده بودم و دیگر لازم کرده است که لفظ غلط کلمات و او نوشته باشد و بهین کسیرت و کوه  
 با رعایت کتانی و مشغ با و فون این نسبت بموی بهشته است دان قریه است از خراسانی غازیان و قناریان  
 اخیالیت در میان سرخس و ابورد از اقلیم خراسان و امداعظم ابن ابی الفضل بن محمود بن خطاب  
 محمد بن محمد العجلی الهمدانی کشیش ابوالفتح و لقب او شهاب الدین و صیغه شفی است و کی اند  
 و غایب بوده است و از حمله هم و غفلتی است که بعد از زنده شدن و بعد از وفات و اعطای و عفو  
 و قیامت موصوف بود به است و شیش کسب میکرد و امر معاش خود را بدان سینه اند و در کتب  
 صفاتی و کلمات قوت خویش را فراموش میکرد و در بدو با تم ابراهیم غازی بن عبد السلام  
 و اینده حافظ ابوالقاسم اسمعیل بن محمد بن الفضل و ابوالوفا غازی بن محمد بن الحسن اکملی و  
 و ابوالفضل عبد الرحیم بن محمد بن محمد ابوالدی و ابوالفضل عبد الرحیم بن الفضل بن حبیب  
 القسید لانی و غیر ایشان القسید عامیث میبود و در وصف او و در اینجا از ابوالفتح محمد بن عبد الله  
 بن سلمان معروف باسن الطی در سال باطنه و بخانه و بهشت هجری استماع نمود و هم بنویسند

ابو الفتح  
 اسماعیل بن الفضل  
 ابو صبا بن عقیق  
 بن حبیب الدین  
 الفضل بن  
 فی

مترجم

نیز استماع نمود و هم او را عا رهاست بود و حدیث میکرد و با فاسطه از ابوالقاسم زبیر بن عکاس  
 الشافعی و ابوالفتح اسمعیل بن الفضل الاشعری و ابوالبارک عبد الغنی بن عبد الله و غیر ایشان و دیگر  
 خود را محبت کرد و فاضل بن حجر بود و مصطفی نام داشت و نزد قاضی است مردم شهرت کرده و فاضل  
 چندین بار از آنجا که کتاب شرح مشکات و التوسیطه و غیره که از خراسانی است که در موضع مشکه  
 این دو کتاب نگاشته بود و اگر بجهت بر این فعل کرده است که کتاب تشریح تفسیر از غنی  
 وی است که اصلش از ابوسعید الخدری است و در مصححان بر خاسانی او است و او هم از آنجا که  
 ولادت او با درج الاول با درج الاخر بود در سال باطنه و با نژاد چهل و هجری در مصححان و هم در  
 در شب چشمت بنیت و در نیم شهر صفر المنظر سال شصده هجری در روز دکانی کشت و بکی کسیرت عن محمد  
 و سکون حیر و بعد از چهل و ام این نسبت بموی عجل بن نجم است که چو شوره خفیه است از بی خبر  
 الفرس و بچشم الفخر نام و مشغ به و سکون با و قناری و غازی و با هم است و بچشم بن محمد بن  
 علی بن کریم و اهل بیت ابو سعید و سکون عجل بن نجم در میان عرب مشهور بچشم در شمار غازیان و او را  
 سنجید و جواد کرد و بهین کوشش بود و فاضل ابوالفضل و ابوالقاسم اسمعیل بن محمود بن خطاب  
 هم در شمار سب با بی شیب است چه اسم از برای آن که نوشته در جواب کشت من از بن سیرت  
 از برای او مترصد دارم کشته نگویست نزد امی از برای او معین کن و او بعد از لشکر فرودان و  
 بچشم آن سب را که در نام او را حیرت دارم و برخی از شعر و در این باب کشت اند شعر

سیرت بنی بنی عجل بن محمد  
 و اهل اهل الله من حق بن عجل  
 الیس ابوعاصم بن جواد  
 فاست به الاصاله النانی باللیل

کشته شود عا راعین بن محمد و حیدر بن محمد بن رستم کوه جو زدان ضم حیر و سکون داوود را بهینه  
 دال محمد و لغت و فون قریه بزرگ است بر باب مصفا که کور دال میگویند و جواد بن محمد بن عجل  
 و سکون داوود دال محمد کشته است و در کتبت و افر قریه و بعضی گفته اند قریه است در شهر امداعظم  
 بختاق الاسود الاقاصی الاسود ابوالکلام محمد ابن الخطیاری معیه مندر بن میان بن کریمان  
 ابی قناری بن علی جمعی معانی مصر لغزانی کشیش ابوالکلام است و در کتاب سیرت شریفی معروف  
 چاشد و در بار مصر به ناظر امور دیوانی بود و او را فاضل و فاضل است و هم صفحات صید و دیوان

۶۹  
 ابوالکلام  
 الخطیاری  
 فاضل



شعر در دو سوره و احوال و حکایات سلطان صلاح الدین را منظم آورده و کتاب کبیر و در سوره الفتح  
 مصنف میگوید بکمال پرش و بوالی از استعاره و درم و قطعات چند زبان نقل نموده و از آن عصبه است  
 تعانی من اعور سبیل الناس ان ینوک هذا  
 انقدر ان تكون لکل عشی و خلق ما علی اشر من هذا  
 و در وقتی در دشت شخصی نقل و سکین و در این شعر در حق او شکر کرد  
 حکم فخرین ما فی الاشر من حکمها البیا حکم فی خلقه ثورا و فی اخلاقه بودا  
 مصنف میگوید این معانی اینها را که در این دو بیت خود درج کرده و از قول معنی شاعر افکار کرده است  
 ضاهی ابن بشر ان مدینه جلق تکلاها یوم الفخار فزید  
 الفاعله بودا و صورت خلقه ثورا و نقص العقل منه یزید  
 و هم این شعر قاضی مذکور است از مجله صید مطرا و  
 لیزان فی الذیل ای خنوق علی الضیفان انظار و ای طلب  
 و حاضر من یستوا لخص ناس اذ اهلکم یزید بال المطلب  
 و هم این معانی است در حق سپهر نوی  
 و اصفی احدی لخنوق تعالی عن طرفه  
 علامه التائیه فی الفظه و اعراف التلته فی طرفه  
 و از استعاره قاضی مذکور در شعر در ترجمه سبکی بن زرار المسیحی در باب یاد مائة ستمانی مذکور است و از استعاره  
 قاضی معانی بدیده است و او را عمار و اصفی که کتاب فریده ذکر نموده است و از برای او قطعات  
 صید و ذکر کرده پس از آن احوال پر پرش نظیر را یکس شیده و از آن را سوار قاضی نقل کرده است و از جمله  
 است که در کتابش سر را ذکر کرده و مبالغه در تمناش نموده است  
 و اکتم الترحی من اعادته الی الخیر من فخر نیان  
 و ذالک ان لسان لیس علیه سعی جبر الذی قد کان یحالی  
 عمار گفته است که قاضی را در فاسه و قات نموده و در این وقت متولی دیوان لشکر ملک نهاد بود و  
 این حکایت قاضی و جماعت و متفقا شکرش بشار می بودند و در استبدادی دولت صلاح الدین

اورده و در سب این معنی این شعر در حق قاضی معنی مذکور شده است  
 و حدیث الاسلام و اهل الجودیت باسم الله عن خیر جمعیست  
 لورای بعضی شعر صیغیه مراده علامه التائیه

و انگاه که حافظ ابو الخشاب بن و حیدر معروف بن یسین در شهر اربل آمد و ملک است که سلطان اربل که در آن  
 وقت ملک العظم مظفر الدین بن یزید الدین بود و بی انجام دارد که کیفیت مولد سپهر علی الدین و الدین را معلوم  
 نماید و کتابی در آن باب مرقوم شد چنانکه این قصه در حرف کاف از این کتاب در ذکر اسم او  
 مشروح است کتابی از برای سلطان مذکور در انساب تصنیف کرده و نام آنرا التواریخ مولد علی الدین  
 و در آخر کتاب قصیده طویل است که در مع مظفر الدین است و کرده است و اول آن قصیده این است  
 لولا الوشاة و هم اعدا لنا و هموا و کتاب قصیده از برای مظفر الدین قرائت کردند  
 میگوید کتاب با قرائت کردیم مظفر الدین در شهر شعبان سال شصت و هشت و شش هجری و در  
 قصیده مذکور و در آن کتاب مستخرج بود و بعد از آن تفصیل این قصیده را در جرحه که شوب با سعد بن  
 مذکور است که در کتب و با خراش میخواند بود که ناقل نقل کرده باشد و دانسته قصیده را در این جمیع کلمات  
 باشد پس از آن قصیده در تمام و محال در دیوان صاحب با فخر کرده و مع سلطان ملک انکار نموده  
 و در این قوی شده و قصیده را از سعد دانشم پس از آن کریم که ابوالبرکات بن المستوفی این قصیده  
 در تاریخ اربل ذکر کرده است و گفته است که از معنی شعر و سؤال کردم بقصد این  
 جمله گفته الخاتم و او جوابی بطریق محاسب را در کتب کتب میخواند این شعر در حق بعضی از شاعران

که است و گفته است  
 نشی با سدا التهور فکنت جادوی صفا خفت علیه الحرم  
 با کمال ابوالبرکات میگوید این قصیده کسی که در کتب من نیز معنی ادا کرده بودم و در کتب میگوید  
 چون را کتب اطلاع و فخر تر من ترجی بافت که قصیده از سعد مذکور است و اگر او انساب ذکر کرده  
 بود جواب در کتب دیگر و نیز است از این قصیده از برای صاحب اربل در سال شصت و هشت هجری بود  
 و سعد مذکور در نزد من سال وفات کرد چنانکه مذکور میشود و او را در این حکایت و در دست داشت  
 و بدولت عادلانه تعلقی نداشت و مع ذلک فدای دانسته که اگر نام یک باشد و چنان است که سعد مذکور



از وزیر صفی الدین بن سکر بر جان خود بترسید پس از مهر خفایا فرمود و می خواست لب طلب شود  
 و بنا به حضرت سلطان الملک الظاهر در پس در طلب قامت کرد و تا یک عمرش بکمال رسید و در  
 روایت بدست سال شصت و شش هجری وفات کرد و عمرش در این وقت شصت و دو سال بود و در  
 که معروف مقام علی است بر طرف راه نزدیک مسجد شیخ علی الهروی مدفون گردید و در پیش خلیفه  
 روز چهارم شصت و شش شهر رمضان سال اربعه و مضاف و مضافت هجری وفات کرد و دنیا بکبر و سکون با  
 ثناء سخنانی و تسبیح فزون و بعد از فزون الف است و تمامی بیستم و بیست و یکم و بعد از الف ثناء  
 فوقانی بکسره و بعد از ثاء یا ثناء سخنانی لقب الملاح ذکر است و او بدین بقاری بود ازین روی  
 او را مافی کوسنه که وقتی در مصر قتل شد بدو و او بولج مردی شیر و کثیر القصد قات بود و  
 مسکین را طعام می نمود و خصوصاً اطفال مسلمانان را و چون بود که هرگاه اطفال او امیدینه هر یک یک کیش  
 مافی سپید شد و او بدین لقب مشهور شد مصنف میگوید این تفصیل را بدین سان از بزرگی بن شیخ خط  
 زکی الدین ابو محمد عبد العظیم الشاذلی روایت کرده است پس از این کلام از برای من شعر چند که  
 در مرثیه ابو الملاح بنشود کرده بودند ذکر کرد و بحث چنان سبب شد این دو شعر از ابو طاهر بن سکر بنشود

در مرثیه او  
 طوبی سماء المکرهات و کثر ت شمس المذبح  
 من ذاق قلیل او امر تجب بعد موت ابی الملاح

مصنف میگوید پس از آن اشکاف نمودم و در اشعار که در دست از ابو طاهر است و ابو  
 طاهر را در ملاح ابو طاهر اشارت است در شمس که به تیغ تیغ می رسد سکون و با مرمود  
 و چشم شری قیوم و بزرگ است میان او و فرات سفر تیغ و تا طلب در خست است و العظیم  
 بالصلوات بعد ابن عجمی بن موسی بن منصور بن عبد العزیز بن وهب بن میان بن مولود بن  
 بن قتیح بن رستم بن میان است علی بن شاکر بنشود ابو العادات است و از شمس ای شاکر  
 و از شمرانی است که بدلافت و در ابو طاهر و صاحب باجنت و در که معروف و معروف  
 بود و از شخص بشمار بر حش و در اشعار و اقوال نظم می کرد و لکن بر شعر نداشت و در و هجاء  
 تمام بدست کرده و شعر نداشت یا شعر بود و بیان و سبک در شمس ملوک را در که می کرد و هجاء و جمل

۹۰  
 ابو العادات  
 اسعد بن عجمی  
 شاکر بن  
 بن

ازین دور

ایشان را در بیافت و در با دو مصداق و شکر در کمال و امر از ملاح کشت و در دست مردم سپاک  
 از اشعار او موجود است و قصاید قطعات او وید و جود مصنف میگوید بر دیوان شعر او حدیث ششم  
 و نامم که اشعار او مدون شده است یا در سپاس از آن در هزاره کتب تربت اشرفیه و دمشق و دیوانی از وی  
 که در مجلد بزرگی از جمله اشعار او است از جمله قصیده که در مجمع کمال الزین بنشود زری بنشود کرده است

وهو ان ما خطر الشوبه الیه و کانت علم فی الغرام بحاله  
 و قتی و شی و اش الیه کانه سال هو ان کفزال من عداله  
 اولیس للکلمه المعنی شاهد عن حاله عینک عن تاله  
 حیوت شرب سقامه و کنت ستر غرامه و صرمت جمل و ضاله  
 اخذته سبقت له امله ماله من تبه و دلاله  
 باللعجب من امیر دانه یفدی الطلق بفسه و باله  
 باو انی نابل لحاله لا یثقی بالذبح حد باله  
 و بان من دارا الثیبه و القبا شرف معاطفه بطیب ناله  
 سر النواظره مرا کب حنه نکاد تفرق فی بحار حاله  
 فکفاه بین کماله فی نفسه و کفی کمال الدین عین کماله

و این مقدار ذکر شد اشعاری است که از وی مشهور است و برخی دو شعر دیگر اضافه کرده اند مصنف  
 میگوید نزد من تحقیق نیست که این دو شعر از آن جمله است در شمس میگوید در بعضی از نسخ مشهور و ملاحظه  
 شده است که این دو شعر متصل با این اشعار بوده است و کلامی را مصنف نکرده و در دست و العظیم  
 کتب العذار علی حقیقه خنده نو نایا بحیث بنقطه خاله  
 فواد طرته کلیل صدوده و بیاض غمره کیوم و صاله  
 مصنف میگوید اگر چه نظر کلام نمی داشت قصیده را با تمام ذکر می کردم و آنچه ذکر کرده ام مشهور بود  
 و شمس یعنی دو بیت دیگر بر این جمله اضافه کرده اند و نزد من تحقیق نبود از این روی مذکور شد ششم  
 و در جمله قصاید او است

و نه غیف حلوا الشامل فانس الی الحاطه طاعه و تقوق



هم از فقیر و دیگر از سعادت است

وہو اے عسکر تقیید و اہل السعادت ہست

فقلت اذمرت بوارى الغنى من اين هذا النفس الطيب

توفیق داشتیم در سال شصت و هفت و نیم هجری نزدیک مائده و او در زمان خوشتر

و اما نام تنگ عنایت که در روز دوشنبه و چون فردا نشست و انجمن مشایخ ریافت که

و من آنکه در روزگار و عمارت طغیانه سر زده و شکست و فتنه و بعضی سفرهای

غلام بود که نامش ابراهیم دادی است تمام دست و اندام از اسفند و ریشه

فشتہ روز: سرخ کہہ ہو کہ گانہ: ۴۱۱۱۱۱۱۱ محمد و مولیٰ جسا فداؤں کی

نصف جلد خاد و دو حمار و در بعد از ان اصابه و دو قرص

سفر از قم بود که همسورت محبت کلا شام و اغلب اوقات همسر

در کمال این پادشاهان و در کمال این پادشاهان و در کمال این پادشاهان

1978

لا تدرین تختی کل شهر غیر نوم و لا تم و علم

و کما اور خواص اوام و دھرم راز انشا فرخ و کجاست

وكن كالشمس تطلع كل يوم ولا تله في زمارة بلوكا

نهادنای علی رامت و طب او تاقی علی حاجی

کود در کتا غیر از کتاب است

اشعار الوالدات استارفتها طواك ومن فلكه بعضه

فمنهم من كان من آل أبي طالب و من آل أبي طالب من كان من آل أبي طالب

البحر ابيض فخره على الماء كالقمر والبرق في السماء كالمسحوق

پیرا اسرار بدیعہ و عبارات کاجیہ است و ولادت او در سال ۱۱۵۷ قمری

باب ششم در بیان فضیلت و سلوک و راه سعادت و نجات

و بحکم و اذن و به واسطه برادران در کمال سهری کشور است از نوای

ی محی بن اسمعیل بن عمر بن النخعی المزنی رئیس البوایر اہم است و در









شی اذ ابریت بما استکونکما استکون الاقل  
قال فانی الناس بمسلم ما تقول فقلت کل

وقتی این دو شعر را بر روی هم که کتب کرد و آنجا بر روی هم نوشت  
نفسی شی من الذین اهلک الله والاعمال المهدی یکتفیا  
ان لا یأس منها ثم یطعن فیما اختلفت بالذین و ما فیها

و ابو العباس برود کتاب کامل گفته است که ابو العباس می داند بی ان بود که رضی باید و در روز نوروز  
و هم کان از برای خلیفه خبری میبرد فرستد پس بدی انان بود و ظرف سفالین بزرگی که در آن  
جای درم خوش بوی بود و در جاشی ان دو بیت مذکور را که در طلب عتبه انشا کرده بود و آنجا  
برای خلیفه فرستاد و چون خلیفه بدید بران شد که عتبه از برای ابو العباس میفرستد و چون  
از اندیشه خلیفه آگاه شد بحث بروی کران اند و فرغ و فرغ نمود و بحث یا امیر المومنین با بحث  
و صدمت من چگونه سازگار است که مرا بر روی مروی رشت غوی رشت روی کریمه المنظر  
صتیح الخیر که همیش فغانی است و معاشش همیشه را از انشا و شعر سیکه زانده بفرستی چون خلیفه  
ابا و استماع جاریه را بدید از ان رای گریخت و او را از ادبای موبی ابو العباس هم معقول داشت  
و بحث بر سر او را یعنی ظرف او را زالی نباشد کرده بدو سپارد و چون ابو العباس بدید  
فرمان خلیفه آگاه گردید که کتاب بحث همان خلیفه بفرموده تا بر سره مرا از دنیا بملوسانند و ایشان  
نه غای او را قبول کردند و بحث که خواهی ظرف ترا از درم انباشت سازیم و او خندان برآم  
کرد تا که بیک از ان خیال بروی کرد و رسید و این اختلاف تا کمال در میان طول کشید و چون  
از این فتنه خبر یافت بحث اگر چنانکه همان برده شده است و ابو العباس به راهش رفت و در  
بود کمال در تیر میان درسم و دنیا را اختلاف نیک و محادست و مناعت نمی نمود و مرا  
طراوش نیکو و بگو و از یاد من و انقباض عشق خواهر اعراف کرد و ان خیال از سر برود نمود با کمال  
از ادبای ابو العباس است

ان امنت من الزمان هرفند لما عقلت من الابر حیا لا  
لو یستیع الناس من احواله اتخذوا لها اخر الخدود ضالا

ان العباد

ان الطایا تشکک لا نبیا قطعت الیک سیاسا و حیا لا  
فاذا ورنه ان با ورنه ن خفاضا و اذا حورن بناسدین نقالا

این اشعار را ابو العباس به مدح حمزه و بن العلاء انشا کرده است و حمزه و بن العلاء او را احضار کردند  
و یاد عطار و جسم فلان کران بایر اشش با و چنانکه از سنگینی از جانی شوالست حرکت کرد و شعر  
از خیال اصرار جسته بر چنگل فخر اند و در اینجا حمزه و بن العلاء را حاضر کرد و گفت یا مشر الشعراء  
از حرکات شما با تعجب خود و از حدی که بعضی با بعضی دیگر دارند شکافی میاید که در آن کتب از شما  
حضرت با قنایه و صیبه و درج انش و کند و نجیب و بیت و قنزل و تشبیه نام مجریه و معنیه خود گفته  
باشد و غصبت لطافت کجا برده باشد و سنوز از دهن او پودن نش و لذت و رونق شعرش  
پروان چشود و ابو العباس به چیت شعری خاطر را با خورسند میبرد و بفرمود تا قرائت کرد و چون  
عمر را باین اشعار مذکور مع کرد صلواتی انشا پس ابو العباس این شعر را در ان باب بدو کتب کرد

اصابت علیا بوجد البین یا حمزه فخن لها بنی التام و المنشر  
سنه دیکت بالاشعار حتی تلما وان لم تفرق منها سرقینا لا بالسر

اشع است شاعر شهیر سیکو به مدی خلیفه و فی شعره بار داد که در صفت او حاضر شود پس بر روی دیوار  
و مارا امر کرد و بنشینیم و چنان اتفاق افتاد که باین برده صپوسی من جای کرد و مهدی صنیع  
نیکو و مرد تر سکوت داشتند در این وقت بشا صوفی نشیند با من بحث کسیت این کلام  
ابو العباس به کلام میگری که در این محل شعر سیکو به کلام همان سرود که بر روی انشا کرده و چون  
سیکو به مدی با ابو العباس بحث انشا و شعری که بدست من شعر بخواند

الامالیه مالها اولت با عمل ادالها

اشع سیکو به بشا بر وفق خویش من ند که بحث از ابو العباس به صورتی ادب نزوده که در  
چنین مجلسین شعری انش و کند و بدین سان قرائت کند و انیکو به جری باشد و انیکو به

ابو العباس به باین اشعار خود رسید

انت الخلوقة منقاد الیه بخر از الاله  
فلم تک تصلح الاله و لم تک تصلح الاله



ولو راجعها احد غيبه لولا ان الارض نزل لها

ولو قطع نبات القلوب لما قبل الله اعمالها

سپس بار بار گفت و میگفت نظر کن ایایلیف در این مجلس چیزی بشنوی که میگوید و میگوید  
خدا میگوید که در این مجلس بود که با صلا و جاذبه برکتی شد که ابوالقاسم و اولاد و زهد و  
اشعار بسیار است و او در میان مقدسین مولدین از طبقه پادشاه و اعیان و اشراف است و اشعار  
او بسیار است و مکرر او در سال کسید و میگوید که در وقت او در روز دوشنبه همه جماعت  
الاعز است در سال دوست و یازده و بعضی دوست نیرود و بعضی گفته اند و قهر و غصه  
مقابل مشطه الزمان است و انگاه مکرر او در مجلس میخواند و میگوید که من میباید این  
دو شعر را که از جمله اشعار است بر فراز سر من بنشیند و شمع نماید و بگوید

اذا ما انقضت حق من الدهر عهد فان غار اليك قلب

سبع من ذكر و نسي موت و يحدث قلبك الخليل قليل

و هم دگر در آن وقت که در روزی که بر سر من بنشیند

ان عشا يكون اخو الموت لعيشي محب التغييب

و میگوید که در آن وقت که ابوالقاسم و اولاد و زهد و اشعار بسیار است و او در میان مقدسین مولدین از طبقه پادشاه و اعیان و اشراف است و اشعار  
او بسیار است و مکرر او در سال کسید و میگوید که در وقت او در روز دوشنبه همه جماعت  
الاعز است در سال دوست و یازده و بعضی دوست نیرود و بعضی گفته اند و قهر و غصه  
مقابل مشطه الزمان است و انگاه مکرر او در مجلس میخواند و میگوید که من میباید این  
دو شعر را که از جمله اشعار است بر فراز سر من بنشیند و شمع نماید و بگوید

يا ليتني لم اسر لك

و اگر من بخوانم این شعر را شاید که در روزی که بر سر من بنشیند

من كنت فانت عني فدي ذكر لها خجان لوني و نرنا

و اگر بخوانی این شعر را شاید که در روزی که بر سر من بنشیند و اگر بخوانی این شعر را شاید که در روزی که بر سر من بنشیند

کردی و از لطافت شعر ابوالقاسم

القدم

و لقد بنيت الدنيا حتى فرطت قلبه الخليل لولا ان الارض نزل لها  
مع القدر كجالات و تحسب ابوالقاسم بسیار است و هم از جمله اشعار است که در حق عجب و جاد است  
طيفه كمش

يا اخوة ان الهوى قاتل

ولا تلو ما في اتباع الهوى فانني في شغل شاغل

و از اشعار ابوالقاسم است و در حق عجب و جاد است

ينني على عنة منته

يا من لاي جلي قبلا بك

بطلت كفي نحوكم سائلا

ان لم يلقوه فقولوا له

او كنتم اهدم على عنة

و صاعقه بنوی در کتاب انصاف و کجاست کرده است که ابوالقاسم و اولاد و زهد و اشعار بسیار است و او در میان مقدسین مولدین از طبقه پادشاه و اعیان و اشراف است و اشعار  
او بسیار است و مکرر او در سال کسید و میگوید که در وقت او در روز دوشنبه همه جماعت  
الاعز است در سال دوست و یازده و بعضی دوست نیرود و بعضی گفته اند و قهر و غصه  
مقابل مشطه الزمان است و انگاه مکرر او در مجلس میخواند و میگوید که من میباید این  
دو شعر را که از جمله اشعار است بر فراز سر من بنشیند و شمع نماید و بگوید

فاذا تعطلت لا مضي

لكن ذهبت لا مروت

سپس بار بار گفت این شعر را که در روزی که بر سر من بنشیند و اگر بخوانی این شعر را شاید که در روزی که بر سر من بنشیند

وقالوا قد بليت فقلت كلوا

و لكني اصاب سواد عيني

فقالوا ما دمها سوا

صاعقه بنوی در کتاب انصاف و کجاست کرده است که ابوالقاسم و اولاد و زهد و اشعار بسیار است و او در میان مقدسین مولدین از طبقه پادشاه و اعیان و اشراف است و اشعار  
او بسیار است و مکرر او در سال کسید و میگوید که در وقت او در روز دوشنبه همه جماعت  
الاعز است در سال دوست و یازده و بعضی دوست نیرود و بعضی گفته اند و قهر و غصه  
مقابل مشطه الزمان است و انگاه مکرر او در مجلس میخواند و میگوید که من میباید این  
دو شعر را که از جمله اشعار است بر فراز سر من بنشیند و شمع نماید و بگوید

اذا ما العين فتن الدمع منها

اقل بها قدي وهو البكا



و چنانکه کاتب القاموس از شاد شرف و انشا، بیان زبان عربیست و انکار شعر و شاعری نمود ابوالمکارم  
نیکوین را از کفتم شو که ناری که درم خبر و حضرت محمد کثوف افاد و فرمان داد و از مراد مجلس طریق  
جس که از او چون من داخل زندان شدم و دست و دهنی طعیر نمودم و نظری نکردم که کفایت بسیار  
بود پس حکومت کفری که از آنجا برنگی بروی ظاهر بود و جاسر یک کور درین داشت و یکما می نمود  
خبر بود و برکت از نورش نمودار میشد پس صفت خدمت او را کردم و بدین سلام صحبت و در خدمت  
و در ششم چه را خارج و حیرت و عجز و کفر و شرف بود و من از برای اینچنان را که گشت کردم و چنان بودم که

ویم جان فتح کردار کجا بود این دو شعر مشکوکه  
 نمودت من از صفی الفقه واسلف من الغبار الى الصبر  
 و صبر فای من الذی انقا بحسن صنع الله من حین لا ادر  
 و ملائین دوست سپار خوش افاد و با نابرک نمودم و محفل دیگر باره در مرقم جای کرد و ادبی گفتند  
 ترا خبر برادرمی بکن کرد و اعدا متین فرمای از فرهنگ یا اسمعیل و یک پتی ادب و خفیت  
 و قدس الهی دست بود برین و برین سلام کردی چنانکه قانون مسلمانان اسلامان است و دلم  
 من سوال کردی و احوال پرسیدی چنانکه نصیحت و امد برین نمود است تا که ایضا ازین این دو  
 شعر شریفی که خدای قزاق داده است از برای تو قرضه و ادب و معاشی خیر از شعر یعنی کار تو باید شعر گفته  
 و این کتب معاشر مانی پس بمقدار ازین خواستی که در کرباره اعدا متین را غایب و چهار ازین  
 سوال کردی که کوئی میان من و توفانی و اشی از قدیم بوده است که موجب اغیال شده است  
 اینچنین و نظیر تو بود از تسلیم و نصیحت و بر سرش حال کجا نازدی و جسم از سواد ادب و خوش صورت  
 بختی چون من اینچنان است شدم محنت شونده کردیم و کعبه برین غمزه های و از مدعی فضل گفته  
 من پذیرا شوچ و دست و دوشی برین روی داده است که کلمش شام نم کرد و عقل من کجا بود  
 پس این گفت از چهر روی ترک شعر گفتن کردی یا نیزه انداز شعر بسبب جاه و منزلت و تقصیر  
 و در هفت تو در خدمت ایشان شده است و لابد با چار باریش و شعر مانی آرد اگر کسی دست با  
 که هم اکنون مراد طلب خواهند نمود ازین حبیب بن زبید بن رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم  
 کرد و نشان او را خواهند چسب اگر من او را بایشان بخارم او را متعقل سازند و من خدایه را عاقبت نکند

دعوتی شہنشاہ

و خون فرزند رسول اصدق علیه السلام گردان من باشد چو رسول خدای صلی الله علیه و آله و سلم من گردان  
نشان دارا پرده دارم گشته خواهم گشت و با این حالت نزار از راست که حیرت و فکر من از تو پیشتر باشد  
چه بدیهه من از تو برتر است نه بدیهه من است و با این تصور دست صبر و سکون و توکل و مایه ای که من با وی گفتم و ای  
کافی امر تو باشد و از وی بگفت شرمند گردیدم گفتم شرمند و میباشم چه بر تو قهر تو چو در شرمش نماند  
و کشتن فرا دارد و بچین را استماع نمای پس چندین دفعه در شرم را بخواند اما بگوید من حفظ نزد هم پس از آن  
من داد و احضار کرد که من با وی گفتم خدای ترا عزیز دارد تو بستی گفتم من حاضرم که مرا از صاحبی  
بن زنده و پس از او بگفتم پس را بگفتم هستم همدی حاضر کردند و چون ما را گرفت با وی گفتم صفتی  
زنده که باشد گفتم من چه دانم که او را که باشد تو را در طلب کردی و او چه کرد و در تو فرار کرد و دیگر  
باشد و تو مرا محسوس نمودی من بگویم در حال اطلاع داشته باشم گفتم گفتم گفتم گفتم گفتم گفتم گفتم  
و انیک آخر جدت با او با این سیکر او را خلافت میکردی یعنی عینی گفتم من او را در تکیه نیان  
شده است و اوقات که علم و هیچ خبری از وی ندارم گفتم سکون خدای یا خیر او را با من باز کرد  
و کاشکش را غماهی در که بغیر و بگفتم گفتم گفتم گفتم گفتم گفتم گفتم گفتم گفتم گفتم گفتم گفتم  
رسول خدای صلی الله علیه و آله است و اوقات گفتم و خدای و رسول او را اوقات گفتم و خون او بر  
گردان من باشد اگر چند میان جاسه و پوست من جای داشته باشد جدی فرماید اما نزار او را  
برگرفته و نگاه مرا بگفتم گفتم باز گوی منفر سبکی یا اینکه ترا هم بدو حق ساد و صفت است و شرمند  
پس بفرموده مرا را نکردن قاضی ابو علی پشت و خفی در شرمند که روایت کرد که گفتم  
اذا انالنا قاع من الدهر بالذی تکتف من طالع فقی علی الدهر

— ۱۲۰ —

و اکبر کجایات و قصص احوال و اسباب است و مختصری از شیخ عین محمد و قون و بعد از آن از کاتب  
این نسبت بوی غریب از مدین ربه است و وقتی بقیع عین محمد و سکون باه فضا است سخا و وطنه  
ان نون این نسبت بوی عین القرات و ان بده است کرده اول ترجمه مذکور کردید و اندک  
اعمال و الصواب و البیاد و الماسب ترجمه گوهر البوالفرج و کتابت افغانی نوشته است که  
البولاقس در مجلسی افتاد و غیره بودی از عاقلین کشت توامرز از مقامات و مرمان  
و انکیزان و غانی کشت تا شیخ و نه است من اشعر مرمان باشم و مرادش احوال  
بود تا من اشعرس حدیث کرده است که وقتی احوال و اسباب من اشعر را از برای کشت کرد



اذا المراد تفتي من المال فقد تملك المال الذي هو مال الله  
 الا انما مال الذي لا يفتق وليس لي المال الذي لا يملكه  
 اذا كنت ذاملا بغير الله حتى لا استهلكه بها لکه

بدی کفتم از کجا این کار کردی یعنی با فانی اموال کفتم از حق بخیه بر حق الله علیه و الله انما الله یقین  
 من مالک ما اکتلت فافضلت اولیبت فایلیت او تصدقت فافضلت یعنی از حق بخیه بر حق الله علیه و الله انما الله یقین  
 تو همان است که بخوری بر مردم شش ساری و میوشی پس گفته کردانی در راه خدای سخنان فانی فانی  
 پس از برای خود خیر کردانی کفتم یا تو یقین داری که این سخن از رسول خدای و این سخن از روی  
 حق است کفتم ای دای کفتم پس از برای حق میباید و بهشت بدید در خوان خود جسد که از ان  
 جمله بخوری دنیا شامی و میوشی و خود را بکینه بخاری جسم از برای روز حسیب حاج دنیا خود خیر  
 نمانی بوالعنا به کفتم ای ابو من سکنه بجای آنچه کفتم از روی حق و راستی است که من  
 در حق خود حاج بر دمان چنین کنم کفتم کدام قدر دیونی از این حالت تو بر تر است با کفتم  
 در هر حال و از دوز و کداری و اموال فراوان که ساری و بر خویش روا بخاری و در راه حق  
 آجیدی دیگر از برای خود گوشت بخوری بوالعنا به از مامت این پانچها روی بر تافت و  
 سکنه بجای من در روز عا ملاء گوشت و متعلقات آن کفتم و رخ و جسم با دادم چون  
 این سخن بشنیدم خندان شدم و از کارا و گفتار او در شکلی افتادم و از کلمات او و گفت  
 شنیدم و دانستم که وی از ان کسانی باشد که لم یشرع الله صله الاسلام ابو الفرج میگوید بنیه البوا  
 العنا به ابو کسب است و ابو العنا به کفتم او است با آنچه میگوید روزی ابو العنا به به  
 کی از باطن کفتم از برای فقر حاج شده و عیالش را که صاحب جسد بود دعوت کرده  
 طعامی از برای او دیده بود و با غلام خویش سفارش کرده که چون غذای ایشان را در پیش روی  
 ایشان بگذری شریکی که بر سر که در و حق ریت ساخته باشی پیش روی من بگذرانی  
 میگوید من بروی در ادم دیدم بکار خود را پر و از حیال میل شاول نماید و جسم که یعنی از  
 جهان و معلوم میباید پس مرا بخواند و من دست بکاسه او در بردم و دیدم در و حق و حق  
 ریت روغن جگر بخورد و کفتم ایابیلی چه بخوری کفتم ای این بریدی است که اگر  
 در و حق بزرگ است کفتم چه چیز ترا بر اینکارا چار حاجت کفتم غلام در میان جگر روغن ریت

در و حق

و بر و حق را بخوار شد و چون من اوردنم خواستم او را رفتی رسانم و با خود کفتم ای خیرم  
 خوردم و جسد افکار که است کردم و دیگر محمد بن عیسی خرمی حدیث کرده است که ابو العنا به  
 غلامی سیاه بود که فانی پس جلد داشت و ابو العنا به به رقی و کرده مان با و میداد و غلام را  
 من اید و کفتم سکنه بجای من سیر بشوم چه مرا عادت در یوزگی است و با و در خف بر این  
 خویش بر میبوم اگر تو در کار من سختی بد و کداری بی جسد سخا ای بود کفتم حق کنم چون فانی  
 جوس کردم خادم بر من بگذشت و من کرده دانستم که او را از شکایت خادم خبر دهم پس کفتم  
 از برای این خادم مقرر نموده کفتم هر روز دو کرده مان کفتم او را چگونه کفتم کفتم کفتم  
 خبر اندک کفتم نباشد بهارم او را کافی شود و هر کس بخواند نفس خود را نماید بکاف کفتم  
 که باید همانا بخادم هر دم من در میان و با و خزان من بخور میشود اگر او را تقاضا راه نذر مرا  
 قابل مرا چاک و تبا سازد و خادم پس از روی چند مر و ابو العنا به به او را در شلو از و حق  
 کند از وی کفن راحت بادی کفتم سبحان العدا یا خدای که از زر در کار قدر تر و صد سگ را گوشت  
 و بر تو حق حرمت و خدمت داشته در حق جاسد کند او را کفن میانی با ایله افزون از کفتم  
 کفتم بخور کفتم همانا کفن او بکنی روی آورده اند و از برای زندگان حاضر نبوده از کفتم  
 بادی کفتم یا ابا الحق خدای ترا خدمت کند که او را در زندگی و مردگی تقاضا عادت داد  
 صاحب اسراف نوشته است چون تشبیب ابو العنا به به و شفا را و بنام تشبیب است  
 عبد کریان شد و با جودی کفتم این مرار سوای خاص دعایم کرد صمدی ابو العنا به به را بخواند  
 و کفتم تو این شعر را در حق تشبیب آن و کرده

الله یقین مولای ابدت لی الصلوة و المصلوة  
 تو که ادم دوست بد و مال با فانی که از روی بر تافت و فریاد و جگر او در شاکت کی بود  
 کفتم با ایله ای من عیان کس است که این اشعار را است و کرده ام در قصه تشبیب  
 با فانی سبک و دلا فانی نقصت ما توین مرادات حق فانی بنا لی صلات  
 توجیه الله بالمیامات علیه تا جان فوق بفرقه تاج جلال و تاج اجانات  
 و او را معبود این بود که اگر من ان شعر را در نظر کفتم هم چنین اشعار دیگر را نیز کفتم ادم



و از بی ان در آورده ام همدی با حقین منزه از کینه با چو کی که در دست داشت ازین باری بگوید  
و انگاه سر برآورده و گفت تو این شعر را گفته

و جابر بن عبد الله بن جابر المذنب لقد ايس الحن من بالها

تو را چه علم بر بال و پیر این است که این شعر گفته باشی ابو العباس گفت من این شعر را نگفتم ام  
اشته الخلافة ضفاده اليه بخیر اذ بالها

گفت این را من که نقل متعین چنین ملاحظه فرمودم و همدی از این کلمات میخواست و میفرمود  
که دانه و جبر بر بی که کوشش فرود آورده پس همدی از این کلمات میخواست و میفرمود که دانه و جبر  
موش ساخت و نفرمود و او را چندی لغیر تا نایب مصر و ب داشت و چون ابو العباس بدین  
حال از خدمت همدی سپردن شد عتب و او را بدید و عتب گفت ابو العباس این شعر را

نخج با عتب من ظلم قد قتل المهدی فیکم قبلة

و ازین شعر باز نمود که من گفته حق تو هستم و از کشته شدن بر دانی ندارم عتب از این شعر  
و دیگر کون شد و چشش بر این کشته بر غیر ان و اندر چشمان گریان بود و در انحال عتب  
پایه و از ان که کسش بر سیدان گرفت عتب را بدید و کینه عتب را چنانچه در هم برای ابو العباس  
نفرستاد و او ان در انحال کسان که بر باب برای همدی بودند گفت کرد همدی بدید  
پایم که چیده بر این داشت و عتب را با غار شماس و حمت کی ابو العباس عتب میسجای کسی را  
محبوب من است بخورم یعنی من نایب چون بواسطه محبوب من حمت بود است بر من که او است  
عوض از آنکه اسم همدی بخانه هزار درهم حقه و برای او در سال داشت و او را کسونه و آنکه عتب  
تکلیف عتب ابو العباس بر انحال نرسید تا همدی وفات کرد و پسرش رشید عتب  
نشست و عتب بی سخن کرد که او را با ابو العباس شریک نماید و مال و جواهر و سپارد و او را  
ملکین میکرد پس رشید ابو العباس را بشفی مشغول ساخت که ساعتی خلعت نداشت و او را  
در عجب بود که چگونه بکثرت رشید و معمول جویه پس تدبیری ساخت و رسد و چون  
بر سر نهادم سپرد و او در حضرت رشید و او را و همدان بود پس نظر کردند و بر کی انان ملاحظه  
این شعر را گفته دیدند

و لقد شمت الرياح لحاجتي نذا لها من سراجيت نسيم  
اعلقت نفسي من جبالها علق بجبال الدنيا و نسيم  
و لولا ما سياتي ثم اقول لا ان الذي عن النجاة

رشید گفت خدا می کند او را که چه خوش گفته است انجا و ابو العباس را احضار کرده و گفت من در کار تو عتب  
استم در باد و بگو است خدا حاجت تو بر آوردم پس انان لغیر پام و او که مرا با تو حاجتی است شب  
در سرای خود مشط را بش این پام شب را بر بزرگ افشاد و او را انیش با فر و گرفت و بفرشت  
او را ندیدی سستی گشت که او را معاف دارد رشید سوخته خود که باید حاجت خود را بفرست  
باز گوید چون شب در اند رشید با خواص عتب منزل عتب شد و گفت حاجت خود را بگویم که  
حضرت کنی که حاجت مرا بر آوری عتب گفت من بکینه کی از تو استم و فرما تو نایب است چه  
فرمان کنی اطاعت کنم خیر در امر ابو العباس که من باید پرت سوخته فرود ام که اگر حسین کار از  
من صادر شود با پای عتب بر بارت عتب الاحکام منوم و هر سال انبار بگرار دارم و هر چه  
دارم نصیب قدر جسم این بخت و بکسیت و رشید را برقت او را از وی بگذشت و با عتب  
با ابو العباس عتب من در کار تو که نایب نگردم کن باستان چنین و چنان است چون ابو  
العباس رشید چندی مات و خیر عتب انگاه گفت اکنون از وی با تو پس شدم و دانستم  
لقد از تو سخنی بگویدی کارگر نشود پس این شعر را کرد

قطعت فلك جبال الانمال و حطت عن ظلم المظلم و حال  
و وجدت بود المارین و حال  
بالقبا البدن الذي هو غدا في قبره منترق الاوصال  
جبل العائش في الزمان لثمة والموت يقطع جلة المحتال  
و اصبر على غيا الزمان فانما فرج الشدائد مثل حل فقال

یعنی چه امید و رشید از زود منی دارد تو بریدم و بار عشق و عاشق از روش خود فرست  
چون ترک اس علقه که با سلسل منجم دول بر سوز و کد را سر دوخت دیدم و از  
حل و احتمال حال عشق و عاشق اسود شدم ای بدن نازنین و ای جسم شریف اما در











طرز جامع شده باشد و او را با شعار بنیادانی و او را شعار سب و جلیه و معجزه و او را حاضر و بجا و او  
 و با سخنانی یکو سبزه و حق انداز از ضرب رقص در خطه با شرف کجاست که باقی فرستاده شده بود و کثرت  
 صاحب اند و صاحب در جواب باره این سر و سرش و کثرت است از آنکه چنانکه در این این خبری کارگر  
 میست سخن بشاید و شناسد حق این کار کند صاحب است تقریب فی معرب و در مثل است و خبری که  
 طبع در آن نرود و هم وقتی که یک صفت مکتوب کرد و تجلیت صاحب فرستاد و چهار زبان مکتوب  
 از الفاظ صاحب سر و ق بود و شخص بعضی از الفاظ صاحب را در رسائل او در آن مکتوب خرج کرده بود و چون  
 آن مکتوب بصاحب رسید و همان مکتوب جواب او را گشت هفت بصاحب است و در آن  
 و او را با کمالی که الفاظ خود صاحب را بخرج او داده و وقتی بعضی از رجال خویش را در کتابی که گشت  
 نمود و آن مکان بهیچ روی نرسد خود شریک پس روی بر سر دیوار دهان محسوس صلیت کرده و او  
 را بخواند و گفت فاطمه خواجه سواد الجیم چون صاحب این است مبارکه را شنیده گشت و شوی  
 و لا تخزن و هم از آن است مبارکه است و فی الحقیقه از اجوبه حاضر و بعد است با کمالی که نداد و حکایت  
 صاحب پارس است و در فی لیث کتابی تصنیف کرده و نام آنرا محیط است و او آنقدر در پیش مملکت  
 که بر ترقیب حروف مجسمه قرار داده است الفاظ آن بسیار است و شواهدش قلیل است و تحقیق و  
 جان زیاده کرده است از این روی بیشتر از این شش بیست است و دیگر کتاب الکافی در ریل  
 و دیگر کتاب الاحیان و فضایل الشیخ و کتاب الامامه در این کتاب فضایل و مناقب ائمه اربعین  
 علی بن ابی طالب علیه السلام را ذکر کرده است و اثبات امامت آنسان که بر روی مقدم  
 بوده و آنکه کرده است و دیگر کتاب الوزاره است و دیگر کتاب الکشف است که کشف اسرار  
 اشعار شتی است و دیگر کتاب اسرار و صفات است و هم صاحب را در سبیل تصحیح و بعد  
 اشعار عربی است از آنکه است

و شادان بهاله نصره صفی اهوری تعبیلید نقلت قبل شفق  
 و صاحب راست در وقت و طالع شرب شر

منة الزجاج و سرق الخ و نشاها و تامل الاسر  
 فكانتا غمر و لا قدح و كانا قدح و لا غمر

و هم از اشعار صاحب است که بیشتر احمد و زکریا گشت ابو علی است مرثیه کرده است  
 بقولون اودی کثیر بن احمد و ذلك مرثیه علی جلیل  
 نقلت دعوی الخ لکنک معا مثل کثیره الزمان لیل  
 و چنان شده که صاحب اصحاب خود را در محبت کرده و ایشان را انبلی الهانی بخواند و در این بزرگت سپهر  
 سعید الدوله ابو محمد احمد محمد بن صاحب اگر می توانی این را در شعر در این باب باشد و کرده  
 ان تدی الصاحب في اموة و عاف ذاقق و افلاوس

فالحمد لله الى بيته الا المياسير من الناس

ابو اکبر محمد بن حمیس فارسی حدیث کرده است که وقتی فرخ بن سهر که یکی از نوکران منی سالان  
 است مکتوبی که حضرت صاحب فرستاد و در خطا و اندوی خواش کرد که در ذرات خود را تصبیه  
 کردند و نظم مملکت خویش رده و کفایت و کفایت او سپارد و صاحب میباید چنانکه  
 او را مقبول ندانست و از عجز و معجزه پیش آن بود که در مثل و نقل اعمال من چهار صد شتر باید که  
 من را نماید و این صورت همان نیز و در آن که شایسته است شرفیات و تجلیات من عملی است  
 و از آنجا معلوم میشود که کجی او تا چه اندازه بوده است و بی حسرت را از اخبار او کافی است و میباید او  
 چهارده شب بماء اقمیده بود لیل سعید و میت پوشش مجری را صلیت و بعضی در طافان  
 که انداخته و فاش در شب جمعه است و چهارم شتر و غر و سال سعید و شتر او پنج مجری در عجم  
 و از آن پس باصفهان نقل شد و در قید که محو است که معروف بیاب دریه است و آنان  
 معمر است و فرخ کردید و او را دانی و خری صاحب آن قدر را تقریر میکنند و در آبادی و معنی  
 آن سماعی جمله کار چندی از الفاظ هم من ابی العلاء شاعر صفت حدیث کرده است که اندک  
 قائلیدم که با من گفت با فضل و عظمت و شرف و شایسته که تر است از چه روی در شرف  
 صاحب ان و شرفی و نشاء شری شودی گفت محاسن و مناقب او چندان است که کو  
 لکامی بردن آن من زده است و نام و در وصف او بگویم و چه دارم که بگویم که بلائین و سبیل  
 او نباشد و صف از حد شش ظاهر شود و استقامت محاسن و مناقب او مراد نقل افکنده که تمام  
 بنمایم با من گفت بعضی قاضی این معراج را که در مرثیه او است انشا کن گفت یکو گفت



نوی الجود والکافه معافه هفتره پس من کفر لانی کل منها باخیه پس کردار  
اس معراج بخانهها اصطلاحین ثم قاضی در جواب کفر صحیحین فی الحد باب در سید  
دو این مصرع است اذا استجدنا ورنه من کفر انما الی یوم القیة فیدرین حکایت  
پایسی در محاسن خود مذکور داشت است نصف میگوید در اخبار و حکایات صاحب بن جبار کفر  
که هیچکس پس از مرگ چون زمان حیاتش معلوم و کرم باشد صاحب کرم چه کاهی که در کفر  
که جمیع دکانین و بازارهای شهر را بشود و مردم از هر کس دست باز کشید و بدرقه او حاضر شدند  
کثیر و جمعی در غم شدند و مشط بر دهن خانه اش بودند و هم مخدوم او فخر الدوله را  
و سایر قواد و ارکان و اعیان حاضر شدند و از برای نام تمام اولیا سبای خویش را تغییر دادند  
لش صاحب از قصر را در مردم بکفره بانک و خوشایند و صیحه شنید بر نزد و سر کلاه  
مالیدند و زمین بوسیدند و فخر الدوله با مردم در جلوی خانه طی طریق نمودند و چپه زدند و فی

اد افتاد و محاسن خود را بویع الی الله یا بشیر خویش مرگ کشته است

اصحابین عباد الحق الی الله

ابو الله الان یوتی بوقت فالحاج المهاد معاد

و پدر صاحب الهو کس جبار بن العباس در سال صید و سی و پنج یا سی و شصت هجری از جانب  
نایب ایدار اقرار شد و او وزیر رکن الدوله بن بویه بود و رکن الدوله پدر فخر الدوله مذکور  
حضرت الدوله فنا خسرو بود و حضرت الدوله محمود بنی است و فخر الدوله در شهر شعبان سال صید و  
ستاد و محبت هجری بود و طالقانی بیع طاه و از الف لام مفتوحه و پس از نام قاف  
و بعد از الف و ویران این نسبت بوی طالقان است و طالق اسم و شهر است که  
در فرسان و دیکری در شهرین و صاحب مذکور صاحب از طالقانی است که از جمال فرین  
است نازها طالقان طراسان و الله علم شریک کوی صاحب محاسن الوصین اشراف علی  
سپاهار صاحب در حق حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام و شری از دیکران مذکور شد است

اباحن لوکان حلت بدخلی

و کیف یخاف الذین کان قویا

بأن ابر المؤمنین قیما

علم فیه

و هم قصید در مرثیه شتیاق خود زیارت حضرت امام رضا علیه السلام که در ده است از کتب معتبره

باسم الله انرا فی الی طویس

البلغ سلام الیضا و خط

کرم من غیر مرصع

یا نزلنا قد نهضت باقد کفیا

و قد ضا کانه البرق اذا ما اوهضا

البلغ سلام الیضا و خط

و شمع صاحب و ایتما را در شرح مذنب عمل و توحید کمال است بهار داشت تابا انجا که  
الاصفان شمع خود را با نسبت قید انداخته که حدیث کرده اند که در زمان حکمرانی صاحب در  
اصفهان روزی شیخی از مردم اصفهان مردی را دید که بازو و دوش و سینه تا زیاد بزرگش و زخم  
خود را می نزد آن زن چون کشته بود در حال تازیانه خوردن میگوشت الغضا و الله یعنی در اینجا  
مرا جری میست لغضا و قدر فذاتی است شیخ باوی کشت ای دشمن خدای زنا سگ و این  
پیشانی چون زن این سخن از خوش بختی و عزت دینی او بگفت که در فساد و کفر و کج راه  
اخر کار تو مذنب خویش کشتی و ترک کشت کشتی و مذنب این عباد را پذیرفتار شدی شیخ  
این سخن مشبه یافته تا زیاد از دست بگرفت از وی عزت و محبت و کشت است سنجیده  
و صاحب را و دکن بود و بر یکی علی الله تو گفت و با انکس تو گفت کشت که در بود و او بگفت  
شیخ اسمعیل فی الاثر و الحمد و الله العاصمه نقش کشته بود و در سنه صید و شاد و غم  
صاحب بفرمود تا در هر جان که چند بزدند که هر که بزرگشغال طلا و زن است و بر یک روی  
هر که بگفت شرف و بر روی دیگر سوره اخلاص و بخت فخر الدوله و لفظ جرجان را بگفت  
در طبقات الشافیه نوشته که صاحب بن جبار را با یک کودک بود چون بخواست بوی  
شود اقرار شد و نقل شغال باید باریش یکبار و یکبار بر روی عبودیت و بگفت  
مخفیت در برت و فیکری که بختی بدو بخش و صاحب را این کار و ادب و عادت بود تا  
که بگفت رسید و با فراس بگفت که در هر شب زیر شمشیر دینار و در هر یک از آنها  
نخندد فی براین سوال بر که شدت و چنان شد که یک شب فرانس فراموش کرد و چون بجا



٩٥  
ابو طاهر  
اسماعيل بن خلف  
الانصاري القوي  
الشرطي صاحب  
عنوان  
ص ٥

توضیحات











کشتن او را بفرستاد و بعد از آنکه در کربلا در حبس و محبت پدرش در زندان سپید  
 جان کرد و پسند ما را در کربلا بود و او را به حبس کردند و در کربلا در زندان پدرش خود را سال  
 پیش و طرب و مهر و محبت و عشق بچاری داشت و طاعت مشهور بود و با پدرش عباس بن علی  
 داشت و عباس در آن زمان در کربلا داشت و درین مجلس در کربلا عادل علی بن اسلار در آن سال  
 ذکر او میشود با آنکه نصرانی و مسلمان را بخانه پدرش دعوت کرد و با آنکه آن مجلس از دعوت بجا  
 آکا و نباشد و طایفه محبتی و نهانی سخنان او آید و بخانه بن مدینه حینت است که اکنون بسبب حینت  
 منبر است و چون طایفه حینت با سخنان نصرانی در کربلا و قتل او را در کربلا پیشه داشت  
 حکایت قتل او را در کربلا است و اینها در کربلا در کربلا سال یصد و چهل و نه هجری بود و بعضی گفته  
 اند که قتل او در شب شنبه سی و نهم در سال مذکور بود و قتل او در کربلا در کربلا در کربلا  
 ربع الدول مال یصد و هفت و هشت هجری بود و او در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 نصرانی قتل او را در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 حالی زیاده داشت و معتقد به جانش بر باد و خورشید طغیان و مردم او را در کربلا در کربلا در کربلا  
 کردند و نسبت بهای حج به دیدند و پدرش عباس با وی گفت تو بواسطه مراد است و محبت  
 با طایفه عرب و خویش با و دایمی ناموس جز و لغت کردی و مردم دبار او با تو سخنان گویند و ترا  
 بعلی بن ابی طالب و هند او را بکشتن تا این وقت اسوده کردی و بدین گونه است بهما منسوب  
 پس نصرانی و محبت به رخا فرار بکشتن و چون آن شب بپایان آمد و در در راه عباس بن  
 نصرانی در محبت و محبت تا بخت طایفه بود بواسطه بعضی امور و قتل و خدمت در محبت  
 که او عادت اسایش بود و بکشتن و در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 پس عباس در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 داشت و با خدمت در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 که برادر را می طایفه بودند حاضر کردند و در راه آن را در طایفه پدرش کرد و کشتن در کربلا در کربلا  
 او را از طایفه طایفه شتر است و عباس فرزان کرد و گردن جبریل دیومف را از کربلا در کربلا  
 حاضرین گفت ایشان طایفه را بکشتن و کشتن کوبید فلا صلیان خنجران است که من مربوط  
 و در کربلا

بقدرت و کرم و کرم  
 نصر

و مشهور این تفصیل را در ترجمه الفایز عیسی بن الفایز که مذکور است مذکور داشته ام و بعد از آنکه  
 به آن است که در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 فرزان بر او نوشت و در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 ابن العزیز بن و در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 عمر و بنو آزدی حینت و کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 مصر عباس بن الفایز که در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 هجری وفات کرد و وفات او کبابه الدار شافعی بود و بعضی گفته اند که در کربلا در کربلا در کربلا  
 و وفات شافعی در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 مصنف میگوید قبر ابو عمر و را زیارت کردم و باقی ابوالقاسم مجاور بود و بعضی گفته اند که  
 میکنیم و در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 موقوف به بود و کشتن و کشتن و کشتن و کشتن و کشتن و کشتن و کشتن و کشتن و کشتن  
 میگوید از برای آنکه در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 اصحاب مالک از کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 اگر در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 میگوید از آنکه در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 انشب را از برای شافعی مثل کردم این مشهور است که  
 تمت من جانی ان الموت لکان انت فذلک سبیل است به واحد  
 قتلا لذلک یقی خلا لذلک یقی فذلک یقی فذلک یقی فذلک یقی فذلک یقی فذلک یقی فذلک یقی  
 این عید اسلم میگوید پس از آن شافعی مرده و انشب از کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا در کربلا  
 از آنکه انشب همان غلام را بکشتن و کشتن و کشتن و کشتن و کشتن و کشتن و کشتن و کشتن  
 و میگوید انشب الفایز عیسی بن الفایز که مذکور است مذکور داشته ام و بعد از آنکه  
 و صاحبان رای آنجا است و در سال یصد و چهل و نه هجری متولد شد و در کربلا در کربلا در کربلا

۹۱  
 ابوشیخ  
 اشهد بن خدیجه  
 الفقیه المالک  
 شیخ



شعبان دای نذ بود و در سال دولت و محبت و بهر کسی وفات کرد و موسی خفیه خویش را خضایا  
فرستاد که به مقتضای عین عمل و نون و فای و وفات بر وزن خفیه میبایست که بیان لب درج  
و محمد بن العاصم الغفاری میگوید در خواب دیدم که قاضی مرا بخواند و میگوید یا محمد و من از جواب بگویم

بگویم

ذهب الذین یقالون خرافاتهم ایة الله و باطلها متصدع

محمد گوید که در آن شب تمام اسباب مرخص بود و من با خود کفتم سپاس بپاک استم که از شرب و طعم زداید  
گوید در همان مریض و وفات کرد و در احوال و شرب که بگوید بقره با صبر و زاهد و خوشدود و بعد از  
الف را در حدیث بر وزن است و در غیر بر وزن سکیت کسی است که شرب را بگوید که تصبیح بن الفیج  
بن سب بن نافع القصبه المالکی المعمری که شرب است و فای و علوم خود را از فی الفاسد این  
و سب و استنب و عبد الملک بن الماحضون حدیث تصبیح و مهارت او در حدیث میگوید صبر تا تصبیح یعنی  
باز نمودن کسی را در حدیث و لا این الفاسم یعنی مانند ابن الفاسم نیز از صبر و نون یابد که شرب  
و لا این الفاسم یعنی چنین است که کوئی را تصبیح کاست بن و سب بود و جدا تصبیح نافع از او کرد  
شد و عبد العزیز بن مروان الحکم الاموی را میباید بود و تصبیح چهار روز از راه شوال  
بود بهال دوست و سب و تصبیح و بر عین سب شرب میگوید که وفات کرد و تصبیح کفتم بر وزن  
ساز و تصبیح باه و وفات و در حدیثش فین محمد است و شرب که بر حشون تصبیح و بعد از آن  
چشم سکون پس از آن شرب محمد صبر و بعد از او فون است الله تعالی معنی این کلام در حدیث بود  
عبد الملک بن عبد العزیز بن عبد الله حدیث عین محمد که میگوید و تصبیح الفیج بن محمد الله  
کیش الیمید و حدیثش است الدوله است و معروف که حاجب و او حدیثی را که وفات از او نامی که حاجب  
موصول است و آن مستقر بر عهد الدین یعنی من آن مستقر است که این پس از آن متعلق به میگوید  
واقی مستقر ملوک ملک شاه بن الربار سلطان سلجوقی است او در آن صاحب را بهر دو ملوک که  
بودند و چون تاج الدوله شرب بن ابی اسلم سلجوقی را شرب ملک سلطنت و واقی شرب  
کور از جانب خود را بخانیاست و او در بر روی اعتماد و است تمام داشت چنانکه مستقر ملوک برادر  
تاج الدوله سلطان ملک بود و لکن آن مستقر حضرت تاج الدوله که مصیبان در زندان تاج الدوله

۹۹  
اصح بن الفیج  
القصبه المالکی  
صفت

۱۰۰  
اصح بن الفیج  
عبد الله بن محمد  
تقسیم الدوله و  
معروف بن محمد  
فی

بروی

بر روی متغیر کرد و به قصد او را کرد و در این وقت او صاحب دمشق بود پس از آن افسانه از برای مقاتلت  
و مجادلت او بر وزن تاج و در میان ایشان حکمای شدید و اق مستعد و قتل آن مستعد که شرب  
کرد و به این حکایت در سال حبس و حدیثش و او حدیثش میگوید که معروف بن فایحیه و او حدیثش  
حلب است مدون کرد و نصف میگوید نزد یک قزاق و غلبی آنچه که مستعد و حدیثش را بهر  
و قزاقش از آن حبس در سر قرار میبندد و وفات است که با ایشان بر سره و لی نالتم که آن نالی باقی  
کرده است نصف میگوید از آن پس معلوم کرد که داشت نور الدین محمد است که در سر شرب  
و از این پس از آن حدیثش را میگوید نزد یک و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر  
خلاف این واقع مذکور است مذکور خود شرب و الله تعالی و فای العراب و فایحیه را ابالیج  
سلیمان بن عبد الحکیم بن اذ تقی صاحب حلب ناکره و ابوالوئیج از خلعت و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر  
کرده بود و چون پیش محمد الدین نکی در حلب رایت سلطنت برافروخت پیش را در حدیثش  
زجاج حدیثش کرده و او را در بر روی شرب حدیثش داشت و قتل آن مستعد و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر  
نزدیک سبین که از اعمال است و این برادری است یا قوت که حدیثش و سبین بطل حدیثش  
است و باب حلب و آن اقطاعی چنین است آن مستعد و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر  
و عقب سبیم الله تعالی حدیثش و او در بر روی در حدیثش داشت و مهارت او در این نوعی بود  
شام بعد از سب  
آن حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر  
عاصم در حدیثش و او در حدیثش سب سب سب سب سب سب سب سب سب سب سب سب سب سب سب سب سب سب سب  
از اهل باطنیه بر روی شرب و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر  
و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر  
از آنکه بعد از برادرش بر یکبار و قیام سلطنت جای کرد باقی مستعد و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر  
نزدیک شرب سب  
سب و لکن سب  
مذکور مستعد حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر و حدیثش را بهر

۱۰۱  
اصح بن الفیج  
ان مستعد و حدیثش  
الدوله  
تا



و چون نزدیک شد که گزیت را میسوم کرد اند سیف الدوله صدقه بزرگ شهر صمود و او را بخارا  
 بگرفت که بقاء او را بخیر و پیشه و اموال و ذخایر بقیا و نیز بادی بود و چون بخارا رسید مقبلا در وقت  
 کرد و چون خبر قتل مودود برسیه سلطان محمد بنویساق ستر حکم فرستاد که بخیر و تحفه سپارد و  
 دستگیره قاتل فرنگها شود که در شام بود و پس از آن ستر بوی موصول و آنجا را فرود گرفت و در  
 و جدال نمود و در دم فرنگ را از غلبه سپردن کرد و با یکدیگر برای حصار آنجا را شک کرده بود و پس از  
 آن ستر بوی موصول شده و در آنجا بود تا که یکی مقتول کردید و او را بزرگان و اماره و پهلوانان  
 دولت سلجوقیه بود و در میان ایشان یکی مشهور و معروف بود و او را باطنیه در روز جمعه ششم شهر  
 ذی القعدة سال با لصد و پنجم بهری در مسجد جامع موصول کشته شد و این جرمی در تاریخ خود میگوید  
 که باطنیه او را در مقصود مسجد جامع موصول در با لصد و نوزده بهری کشته شد و همانا یکی را در  
 در سینه با لصد و هجده بهری کشته شد و ذکر میکند که باطنیه در مسجد جامع موصول بنویساق  
 صریحی انبیا نماز با او میگوشت کردند و چون از نماز فراموش یافت از برای قتلش برخواست  
 و او را زخمهای مهلک زد و نه لاله صدی الاستیصال شافهم مشرق کویه شاه قرابیت  
 که در زیر قدم سپید میشود و اگر مظلوم کرد و صاحبان هلاک میشود و اصل آنکه از این است که  
 میگوید استاصل لاله شافه یعنی مظلوم کرد و اند فدا می شد و او را یعنی ذبیحه چنانکه این قرص بزرگ  
 یعنی او را در پیش و بن در اندازد و در آنجا او را این است که اقی ستر بخارا است که در شام  
 را از پنج و بن کرانه از زبان اینان فرو می گشت و جمعی کثیر از رؤساء و بزرگان ایشان را کشت  
 ازین روی او را کشته شد و پس از وی پسرش عزالدین سعید متولی امور پدر کرد و در روز شنبه  
 هجرت و دوم جمادی الاخره سال با لصد و هجده بهری وفات کرد و بعد از آن سعید و هم  
 الدین بنکی بن اقی ستر که قبل از ترجمه صموده گور است چنانکه استاصل معروف را در مسجد  
 مشرق که در بجای سعید امرایست کردید و بعد از علم با انصرا ب و ترقی نعم و موده و کین  
 را و محمد و فخر سبب و بعد از این قاف این نسبت را مصنف میگوید نام بوی چه چیز است  
 و سمعی می برد و اگر کرده است مصنف میگوید پس از آن معلوم کرد که این نسبت بوی  
 برین است که یکی از علماهای سلطان قطرب یک ابی طالب محمد است که آن شاه است

الاعمال

در مقام خود مکرر خواند و در برین در دولت سلجوقیه در مقام یافت و از اینان ترک کرده و در  
 کارش را بیدار نشان کرد و در شمار اعیان و اشراف زخمای دولت و اماره مملکت بود و در حرم  
 باطنیه بیا می موده و طایفه و بعد از آن تون بر وزن کار و می است و کار در بای همان است و  
 باطنیه از بصیرت و کوفه جای فرج هم اسلخا و با رست و الله العاکل اعلم بحالین الاضاحیه  
 بن عبد العزیز بن ابی الصلت اندلسی الشلی کیش ابو الصلت است در علوم ادب و فقهیت  
 و مهارت داشت و کتاب خود را که سنی مجید است و با سلوب در پیش کتابت بنویسید  
 ثانی است مصنف که در دق حکمت نیز معروف است داشت ازین روی ادب یکی که در  
 و در علم تاریخی قدم با هر دو هم بود و از اندلس انتقال نمود و در قرا سکنه و در ساکنی  
 و همانا کتاب در کتاب خدیو او را یاد کرده و او را شافه و چندی از اوقات او را بر شوق دار  
 حید است این دو شهر که همانا اشارت کرده است در شمار هفت را و در شهر است  
 انکال من تملک بلاد و کل العالمین اقتر و بدو ان اسالی المین و فی عاظمه لایزال و فی الزمان  
 مصنف میگوید این دو شهر را در دیوان او یافتیم و هم همانا این است را از وی باز شنیده است  
 و تامله ما بالی شافه خاضع الانت طیف الای ام انت عاجز  
 فقلت لها ذی الما القوم انی لما یخبروه من المجد حاشی  
 و طافاتی شوقی الطول و اما المالی فی عنوی غرائف  
 مصنف میگوید این مظلوم را نیز در دیوان ابو الصلت یافتیم و بعد از آن را و است  
 جد و بیعت و عت ثم موه و اکثرش و ازینان شادان و فضا البصر فقت  
 یقل من شاد یکه و من شاد ی فانی و قیل یخبر وانی عهد مانکت  
 و هم از اشارت ابو الصلت است اینگونه

دب العاقر یخبره ثم انق عن لثم مبد البر و الا شنب  
 لا خروان غشی الذی غلث فانی ثم قائل القرب  
 جسم ابو الصلت است  
 و مصنف شرکت همان و جید ما یخبره الکاس من ابویة

۱۰۲  
 ابی الصلت  
 امیه بن  
 عبد المذنب  
 قتب

نفاها من عقلیته و لولها  
 من و جیه و لولها من ریه







و افر قید میان آن و هر یک از آنها یک تیر را ده است و آن پنج حضرت است که بر چنگی یک دیوار ایستاده  
 و او در تیرگی آن یک تیر است که نگارش را بر مرکب علی کرده و با او به صابر چند و دو تیر شریف  
 است میان آن و قیر و آن شش تیر را ده است و جوهر لغت به موقده و سکون و او و کسر صاف  
 معلوم و بعد از صدایه عشاء کتبی و بعد از آن راه معلوم است بر وجهی فریسی و بعضی  
 کوریکس میگویند و از آنجا مردان بن حسن بنقول کرده و بگویند موقده و جسم شده و بعد از  
 الف نون است بریت از اندکس از احوال کوره البه و خراسان و مرکب از آنجا بر مرکب  
 نموده و با این بجا نوزده و در سنگ است و فایده بعد از ازال جمله الف و بعد از آن نون  
 مکرره و بعد از نون خزان دارد و شیخ القراء ابو عمر و عثمان بن مسیب الدلی که در علم  
 قرأت صاحب تصانیف مشتهر است از آنجا است و بعد از آن یاس بن مسکرتین قر  
 بن اباس بن طال بن باب بن حبیب بن سئو بن ساری بن دنای بن لغدی بن یس  
 اوس بن مزین بن کثیر بن ابی اده است زبانی طبع داشت و در زمین و کاه و فطانت و قدرت  
 و حدس صاف و فکر خاد و فصاحت و در حاجت مشهور بود و در امری صادق  
 العین و فطرت داشت و بهوش معروف در اسرار و بلاغت و فصاحت بود و باوش  
 نیز در کاه و حدت ذهن و قدرت فهم و هر یکی در مقامات خود ایاس را تصدیق کرده  
 و اینکه در مقام سابعه میگوید فاذا المتیق المتیق ابن عباس فرستاده ایاس که بفر  
 و کیا است ایاس بن شمس بن عبد الغزیر و اقصا دست نصره داده بود و ایاس بن  
 بلال که جد پدر ایاس مذکور است از صاحب حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله بود و  
 با معویه بن قره پدر ایاس که سبب قتل او است از برای قور و جواب صفت فرزند  
 یثرب فرزند یثرب است چاره و نیای مرا گفتند که جسم مرا از کار امرت فرست و ایاس  
 و بعد از آن سخن فصل و کفایت و امانت و در امانت با آنجا ایاس که در احوال  
 عاقل و نیک کار دان نکند اندیشه بود و در باب فطانت و فراست او حدیث کرده اند  
 که وقتی در مومنی بود و حاد و در اسفار می داد و که در جبهه و در پشت گردید و در آنجا  
 زن محصور شده که چنانچه در حدیث ایاس شامه نموده پس ایاس با محاطت

و او گفته است در آنجا  
 ربا بین ایاس و فرات

۱۲۳  
 ابو داود  
 ایاس بن مسکرتین

لانی

موش کشت که ازین سر زن یکش عمل دارد و کوی مشر چشمه است و آن در کاه است و  
 و چون دبی انکشاف آن امر را به جهان بهشت کرد و فرس کرد و بود با وی کشتن این سخن را  
 کشتی ایاس کشت از آن روی که کشت که قانون آن آن است که کشت کاه خوف است  
 بر آن جای هند که از هر چرخش بهتر دارد و بر او از هر چرخش پنهان تر باشد و ایاس که کشت کاه  
 و قی این حادثه کیش ازین سرش دست خویش بر کوه خویش نهاد و بدان فهم کردم که او عمل  
 و دیگری دست برستان خویش نهاد و از آن فرست کردم که او نیز پنهان باشد و آن در  
 دست خویش بر فوج خود نهاد بدال فرس نمود که او با کوه است حاج بن سلیمان بن  
 عبد الرحمن بن احبارت میگوید که قول الشانندیم که یک بعضی با بعضی حربه بود و در  
 باد یکی تاجین کلید است که عقل حاج بن یوسف و ایاس بن معویه که از آنجا خود را  
 مردم بر کشته بود و چون دوش بدی خدمت او حاضر شد نه فرست حق و کشت  
 و چون امر بر روی مکشوف افتاد و ایاس کشت حکم کردی روزی با وی کشت و در تو صبر  
 خلعت است کشت و ماست و شدی است و دیگر بر عقل و دیگر نفس خویش مفرود بود و دیگر  
 در احکامی که میلانی تخیل داری و در عشا یان فی اندیشه باشی اما ماست معتد بق حکم و این  
 سخن با غیر من است و اما کفر و کلام ایاس بصراب سخن میرانم یا بجا که کشت آنچه گوی  
 است کشت چون بصواب سخن کنم هر چه بگویم بیکتر است و اما عقل من در احکام  
 پس چنان است این دانش بهست خویش که کشت که کشت از قور و ایاس  
 بدین تخیل بر شمری و عقل در جواب کردی و کشتی و اعد و انیق و ثبات و در بعد و خسته  
 میرا که میدانم از چه روی سوار کیم کشت من نیز در آنچه بدان حکم کنم بدان سان از برای من  
 مکشوف است و آنچه از برای شخص شخصی است داری یا آنچه شاران می چیدند ما و چه  
 می گفتند یا نه کشتی کشت پس من خود سخن کردم که از خود در حجب شوم و قی ایاس  
 که مردی بودی میگوید که کشتی کشت مردی عمل سکه که چنان میدانم که کشت آنچه بفرست  
 از اینان دفع میکرد ایاس کشت ایاس آنچه بخوری تمام است مدقح میکرد و کشت نیز از کاه  
 و نفعی بعضی از آن را نموده از برای بدین قرار داده است و بدین مایه کشت چنانچه



بود که بعضی از آن ماکولات مدفع شود می شود که خدای متعال بداند که اینها اهل محبت چه بودند  
نشود و هم ایاس و قتی نظیر بر آنکه هر چه که فرزند کاه مردم است و او در این وقت در شهر و قاصد  
بود آنکه او گفت زیرا این امر جدا نیست پس آن آفریننده در میان ماری پیچیده که است  
و روی بر سپیدند که آنجا این حدس نزدی گفت از این روی که در میان این دو امر از میان  
این رجه خاک نشناک که لیتیم و دانستم که خبری در میان او نفس نکند که خاک آن نم نیست  
و هم روی از جانی یکدست با محاط بگفت صدای یکی غریب منم که گفت از کجا دانستی که این  
با یک از یک غریب است بگفت این روی که صدای او ضعیف بود و در روی خضوع و خجسته  
با یک نیزه و سکهای که با یک و فریاد می کرد و چون می گشت غموند که غریب بود که تیر  
با یکجا اصد بود و سکهای دیگر روی با یک نیزه و در بر می خورد و هم قتی نظیر بر این  
که شفاف خورد و بود و بر آمدی داشت بگفت در این صبح جانوریت و چون در آنجا نظر کردند  
و به یک رسیدند با وی گفتند چگونه دانستی که اینجا جانور است بگفت این روی که در این  
غیور و مکر و در وقت یکی و قتی که گاهی می خوابد و می بیدار شود و با جانوری در آنجا پدید آمده باشد  
حافظه میگوید هرگاه آدمی نظیر بعضی از زمین فتح می شود بی اندر پس تا می نماید که در شکاف  
بر داشت و پس از آن خاک زیرش کرد و وضع زمین همچنان استوی نماید و زیرش خاک در  
لصیح و حرکت مخلوط شده مانند که در آنجا و به پاشیده با یک ایاس را در اختیار و آنرا فرست  
کیاست اقبال زیاده است و اگر نه هم تقویر کلام میرفت بطریق کلام را در آن ردایاست  
حکایات و جمع نموده اند بر قی از عمل جزوای نزر که از اخبار ایاس و قتی عمر بن عبدالعزیز را  
در ایام خلافت خود مکتوبی بعدی بن ارطاة که از جانب عمر بن عبدالعزیز نیابت خرق  
داشت بخاست و فرمان داد که ایاس بن معاویه و هاشم بن معاویه را که از بنی هاشم  
عظما بود در یک مجلس حاضر سازد و ایشان را در میان کثرت و امتحان بسنجید و بگوید  
علامت نفس و حصاص عقل و زناست رای فکر صائب و ظن صادق بر دیگری  
داشته باشد و او را بقضاوت جده استیاز بخشد چون هر دو در خدمت عدی بن اطف  
ماخر گردیدند ایاس با عدی گفت ایما الایمیر الحسنی نصری و محمد بن برین که هر دو علیه نصر

الکذا

همیشه ازین و فاسد سوال کن پس ایاس را که ایشان صلاح دانسته بقضاوت منصوب را  
و جهان بود که قاسم پیش حسن و محمد طاقت کرده بود و ایاس ایشان را طاقت کرده بود  
قاسم دانسته بود که اگر عدی از حسن و محمد سوال کند که ایشان قاسم را صدق نمایند پس قاسم  
با عدی کرد و گفت نازم و نازایاس از ایشان سوال کن و من حقیقت امر را خود با تو گویم  
قاسم با عدی که در میان خدای حبش که ایاس ازین همیشه تراست و هم علم او را بقضاوت ازین  
سپهر است اکنون که من در این سخن دروغ گو باشم سوگند بکذب خود و بهش استیلا  
میست مرا قضاوت دی ای که مراد و قریب زان دانی و اگر سخن مرا در فضیلت و طاعتی ایاس  
عبدی و دانی پس لازم است که قبول کن رفاه قاضی و ایاس را متولی امر قضاوت کردنی  
چون ایاس این سخن شنید و دانست که قاسم از قولیت قضاوت بگفت دست باز شد  
بگفت تو مرد راوردی و او را در کجا جنم داشتی و او خویش را از آتش سوگند و قریب زان  
معصیت استغفار میکند و از آنچه با عدی کردی و برترید کلمات پاید پس چون قاسم بگفت که  
من می خواهم بگفته قضاوت بر کشتن کندی و آن امر میگردد که خبری شخص را با شش همگوش  
و او اگر حکمی بناحق را از شش یا شش سوزان سپرد و پس ملا بر خود فضیلت نهاد و در کشتن او را  
سوگند بر دروغ و آنکه با سفارش دانست که از آنان بپرسد و به تو مردان که اسرارش را می چون عدی  
این سخن را از ایاس شنید بگفت اکنون که از نفس کاه شدی و دانستی که قاضی باشد و شش خبر جالب  
و آنکه لغزشی در آتش او را از من می که بگفت قضاوت من پادشاهی جهان را و جاد و آگاهی و مسکن  
و عدالت حکم کنی و او منصب قضاوت بر کشید و هم از ایاس حکایت کرده اند که گفت هیچکس  
در محاورت و کلمات بر من غلبه نداشت مگر یک مرد و آنجا که بود که قتی در عصر مجلس قضاوت  
نشسته بودم و مردی بر من در آمد و شهادت داد که پرستان قاضی و کرامت و عدل و از استیلا  
شمرد و من بگویم که در دهان آنچه است چون این سخن بشنید خدی ساکت گردید و بگفت که عدل  
و چه با یک بر گفت این عمارت است چه است من حکم حق را بگفت و شهادت او را برقرار کردیم  
و هم قتی ایاس در صحنی رفت و در آنجا باب حجاج شد و حال حکام با یک یکی گوشت ایاس  
گفت این رک بر سر جایت و چون از بی با یک یک نشست و از آنجا که ایاس بگفت بود و بر یک چاکر



۱۵۸  
 با وی گفت باز که وایستد این ملک بر سر پادشاه است گفت از خبر وی که بانگ او را مانند صدای  
 ازجا و برتر و دگر گفتم با آنکه ایاس را در این نقرسات حکایات همیشه دروایاست خرد است  
 و ابو اسحق بن خلف میگوید وقتی ایاس در خواب دید که به کفر رسید و آن گمانه که در عهدی داشت  
 رحمت و عهدی قرینه ایست که از احوال دشت میان در میان لبر و خورشید پس ایاس در آن  
 عهدی در سال کعبه و مهلت و دو جبری وفات کرد و دیگری خبر از او کسی نگفت است که وفات  
 او در سال کعبه و مهلت و دو جبری بود و خورشید نشاندهش بود و ایاس در همان سال که میگذشت  
 بود که من در خواب گفتم که من پدرم کو بایرد و اسب سوار است و در دوا سب باد افشاده و نرنگ  
 بر پدرم سبقت گرفت و من پدرم بر من سبقت نمود و پدرم هفتاد و شش سال عمر کرد من نیز در سال  
 او شاد و ششم پدرم در زندگانی گفتم و چون عمر او با خبر رسید شش افرین فرارید گفت چه شتی  
 همانا مشبسی است که هر سه پدرم در چنین وقتی بکران پرست این گفت و گفت و چون  
 مسیح شد مرده بود و پدر او معاویه در سال ششادم جبری وفات کرد و ایاس که بکر ششاد  
 و قد و انجم قاف است و منزه از این پیش ملک و کرد دید وقتی از برای دیدن ماه رمضان جماعتی  
 حضور یافته و انیس بن مالک نیز در میان ایشان بود و انیس در این وقت نزدیک لب بابل  
 از خورشید بگذشته بود پس انیس گفت ایما و اشاره بان میکرد و سایرین نیز در آنجا  
 پس نظر میکرد و گوشت که سوزنی از ابروی انیس او میخیزد است پس ایاس از آنجا که در کار بود  
 او را داشت انگاه با انیس گفت یا ابا حمزه موضع طال را با ما انیس هر چند نظر کرد و یافت و  
 من با و را نمیفهمم و معلوم نشان سوزی بروی شنبه شده بود و خورشیدم گوید در انگاه ساریه و مهلت  
 کن من ایاس یعنی امانت و دیگر که ترا ایاس است و این مثل در آنجا زند که خواهند کسیر به بنده  
 و شش و تیری پوشش بر نشانده حدیث کرده اند که وقتی مردی با جدی خود میخواست ایاس شود  
 گفت مالی نزد یک او داشت نهاد و او را داشت میگذشت انگاه او را در آنجا نزد او نهادی  
 میان دشت در ساریه وقتی ایاس گفت هم اکنون بشتاب تا پاسی از دشت تا فدا و فدا  
 تو را باز ما را فدا و او را برگرفت و چون چندی بگذشت روی با حرم کرد و گفت کنون بای  
 اندر دشت رسید و گفت منتهی که کرد تا مال را باز گرفت باقی در کتاب تاریخ و مرامت کتاب

وفات ایاس را در سال کعبه و مهلت و دو جبری گفت و دیگری وی همان کس را که او را نام نهاد  
 در این شرح و اشارت که میگویند  
 اقدام خرد و نه حاجت حاتم فخلم اخفت غدا یا ایاس  
 و این شرح الحاکم در بیعت چنانکه نوشت انکه ایاس در عهد و شرح حال بی نام مذکور شد و در سبب  
 زید بن حبیب بن مرارة بن سلم بن حبیب بن مالک بن عمرو بن عامر بن زید بن عامر بن حنظل بن  
 تمیم بن عبد بن العزیز بن قاسط بن عنب بن اخی بن دحی بن عبد بن اسد بن رجب بن نادر بن مسد بن حنظل بن  
 دابن القریه جالی معروف است و قریه که بر حیده است و نام او فخره است و شرح سبب بن رجب بن دابن  
 حوف بن سلم بن حنظل بن سلم بن قریه و اهل نجرند که در ده و دوی احوالی می دهد میان خطا و  
 مصیبات و بلاست مشهور و محدود بود و چنانست که ابن القریه را در کار کشیده و ناچار بطی مرطبی  
 پس بن القریه آمد و این وقت عامل حنظل بن یوسف در آنجا بود و اوراق فون آن بود که در هر روز بهشت  
 سفره کشیده میکرد و جمیع طعام خود پس از آن فقره که داد و گرفت که هر دم در آنجا داخل میشد  
 ایشان که داخل میشدند گفت ایشان که داخل میشدند از برای آنکه با کل طعام میرسد و از سبب آن  
 داخل شد و بر سر طعام نشست و ناچار شکست و او را که آن گفت هر روز عادت امیر را طعام مردم است  
 ای پس این فقره به ما داده شد که او را در خانه میزدند و ناچار شکست تا آنکه از عادت حجاج کنونی از  
 برای عامل پرسیه و جارت ان عربی غریبی بود که چاکس فهم معنی ان شوالست که در آنجا است طعام  
 مقدوسی امیر را بفرستاد و ابن القریه چون با سبب ساری رسید و دید قانون هر روز و دیگر کون شده و این  
 و ناچار فقره از دشت چه حکایتی از برای امیر روی داده است که امروز بخور و در آنجا که کفایتی از آنجا  
 با رسیه است و عربی غریبی است که در آن معنی ادبی شود از این روی اندوختن شده است ابن  
 القریه گفت این امیر را از برای من فرستادند تا من ان را از دشت بفرستد و انگاه از آنکه معنی از  
 باز نام و ابن القریه مردی طلب بود و بی شمع داشت پس این سخن را بوالی باز گفت و او ابن القریه را  
 کرد و ایند چون کتب حجاج را بر روی خرو و خواند معنی کلام لغت و از برای والی اشر کرد تا و دیگر از معنی  
 کتبش خبر کرد و انگاه با ابن القریه گفت که قدرت بر کتابش جواب این کتب وادی است  
 من غریز انم سخنم میخوانم کتابش کنم چه اوستی بودی من که نزد کاتب جیوس میخوانم و این

۱۰۴  
 ابرو سلیمان  
 انجیل بن زید  
 بابن القریه اللطاف  
 قد



او بنویسد پس بطوری که است و آنچه گفت کاتب نوشت و چون آن مکتوب بکلی رسید  
بردی قرائت کرد و جمیع کرامت که گاه جانی غریبی است دوست که استیلا از قرائت میث انگاه  
مکتوبی که از زمین افراده بودند حاضر کردند چون ملاحظه کردند دیدند که آن مکتوب با مانند این است  
که از این تقریر رسیده بود و بنویسید جمیع مکتوبی که عامل این اثر گفت که مکتوبی که گاه است بودی  
رسیده و از مکتوب تو رسیده بود و الظاهر بکلام تو مشایعت داشت و منطبق بر آن تو بنویسید چون مکتوب  
قراشت کردی از دست خود گذاردی تا اینکه مکتوب را از برای تو انجام داده بودی من غرضی بر تو  
این مکتوب را بر این تقریر قرائت کرد و با او گفت ترا باید که دست جمیع مکتوب کردن این تقریر است  
از من بردار عامل جمیع مکتوب با منی بر تو میث و غیره و او را جاسه دادند و در آن روز اسلحه از پیش من برداشتند  
و یکا سبب جمیع کرامت فرمودند چون این تقریر بر جمیع در آمد مکتوب اسم توصیف این تقریر  
گفت اسم من ایوب است جمیع مکتوب اسم غیر است و من بیان همان دارم که تو  
باشی و امی انکس است که غافل و ناخوشبخت و ضاحک و جاحث را دریاخته باشد و تو که درین  
بر تو صحبت نمایا پس بفرموده از برای او تری مقرر و آنچه او را ضرر بود و چه داشت و او بهر که میترست  
و من ترسش بود جمیع برافروان میگردد تا که یک طریقال جمیع بوی عبدالملک بن مردان نزد کرد و  
عبدالرحمن بن محمد بن الانشع الکندی در جستان سرطینان بر کشید و انجلیت مشهور است جمیع  
بن تقریر را بر سالت بنزدیک او فرستاد و چون این تقریر بر عبدالرحمن وارد مکتوب عبدالرحمن  
گفت یا پایی خیر و ادای خلیفه نادر عبدالملک را دفع و جمیع راست کن و درشت کردی و اگر نه بفرم  
سرت بر گردن این تقریر مکتوب ایما الامیر من کعبرت تو بر سالت مدام و کس را رسول این  
سان رفتار نماید عبدالرحمن گفت بخی با من است که از مکتوب با تو نگذیرم خواهی که شش در دوازده  
پا پس این تقریر را مع فلاح مسعود و صلاحی در اجرائی قرآن دید و پایی حوت و خلیفه بر خور  
و عبدالملک را دفع نمود و جمیع را به مکتوب دستم کرد و در آنجا افتاد و چون عبدالرحمن بر روی  
بر تافت و منظم کرد و جمیع جانی که از جانب او در می و صفتان و حوالی آنجا بودند مشور مشورت  
که هر کس از جانب سبب انشع در ایشان که نشست او را گرفته و انیر نموده و یکا سبب او فرستاد و انگاه  
جان کاه پرده شده و از جمیع یکا با خود گردیدند بن تقریر بود و چون او را بگفت جمیع او را در دهان

گفت

مراد آنچه از تو پرسم خبر میداد این تقریر مکتوب از هر چه خواهی سؤال کن مکتوب مراد از این عرق  
خبر ده که بر سان مردی است مکتوب مردم عرق سخن و باطل اعلم است مکتوب است مکتوب این جمیع  
چگونه مردی است مکتوب در انکیزش شد از هر کس سر تقیر و چون مکتوب پایی کردند از هر  
کس عاقر تر شد مکتوب مردم شام چگونه مکتوب در شاعیت و مطاوعت خلفاء خود از هر  
کس خروش تر شد مکتوب اهل مصر چگونه جمیع مکتوب مکتوب که غالب شود بنیکان  
است مکتوب اهل بحرن چگونه مکتوب جمیع مکتوب جمیع مکتوب که خرو و آمده اند که کاه  
رو در آنجای پرسک ریزه میان عراق عرب و عجم و اهل عرب است و اندک مکتوب مردم همان  
چگونه اندک مکتوب عربی است که انکار شده اند و بنظر کوی است که نازل میشود بران و با جمیع این  
عراقین مکتوب اهل موصول چگونه اندک مکتوب از قرمان و شجیان استیج اند و از قرآن و انشال  
مطابقت و مبادرت سبقت مستند اندک مکتوب اهل بن چگونه اندک مکتوب اهل سبع و طاعت و  
صلوات با جماعت و ملازمت با قوم سعی دارند مکتوب اهل بیاد چگونه اندک مکتوب صاحب جفا و جور  
و بر سالتی پاک اندیشه شده و در وقت لقاء حاد است صبور باشد مکتوب درباره مردان  
چگونه مکتوب مردی مکتوب همان مکتوب که جاک جوئی سینه خوی و جیای انکیزش شده  
است و در بن گشت زار خنجر و قری و در مات اندک دارند و کاه را اهل و شرب و سعادت کنند  
و با و قار و تخم زیت کمینند جمیع مکتوب مراد از عرب خبر ده مکتوب سؤال کن و عرب  
حال صهای عرب است مکتوب مکتوب مکتوب چگونه مکتوب در علم و کرم از دیگران لطیف  
و مقام مثنی حبه اندک مکتوب از نو عاقر من معصه باز کوی مکتوب رابع ایشان از دیگران اطول  
است و ضیافت آنها از دیگران اکرم است مکتوب از بنو سلیم سخن کن مکتوب جمیع سالتان  
و دیگران حطیر و حمید و ثاق مکتوب از دیگران حکم تر پانیده تر است مکتوب از تحقیق پان کوی  
گفت ای اجداد ایشان از دیگران کریم تر و وفود ایشان از دیگران کثیر تر است مکتوب  
و قد ایبه و عید و فدا و وفادار و وفادار یعنی مستدم نموده و داند کرده بر او با اکل جمیع  
منزله چگونه مردی است مکتوب ایشان از دیگران ملازمت رایت بیشتر کنند و لقی مکتوب  
کو شش بیشتر نایب مکتوب از صفاه چگونه مکتوب علمای ایشان از دیگران حطیر و وفادار و مستند



ایشان از دیوگان کریم تر و آثار ایشان از دیوگان بعید تر است کشت در حق بعضا چگونگی  
مقام ایشان از دیوگان ثابت تر و اسلام ایشان از دیوگان سینه به تر و ایام و از منظر ایشان  
از دیوگان اگر کم است کشت مردم تم را چگونه ناشناسی کشت زبردگی و چاکلی ایشان از سایر  
مستتر است و شمار ایشان از دیوگان برتر است از دیگران و اهل بازگویی کشت حکم زرم  
و خفت اراکی ثابت تر و ششتری بران تر از دیوگان دارند کشت از عبد العت چگونگی این  
القبیه کشت وادار که بقاصد و اهل وطن و ضرب از زیرایت قتال و جدال از دیوگان  
کشت از نوبه چگونگی کشت اهل عهد و نیزه و حسرت و ننگی معاش و روزنی کشت  
از لحاظ چگونگی کشت ایشان ملوک است و در ایشان ملوک است یعنی حق کشت خدام ملوک  
حماقتی کشت ایشان اهل شرف و ادب و نیزه سر بر و خداوند نماید و جبهه خدایان  
را است قتال دهند نگاه که از نفس خنده روشن کردند نماید و در کشته و کشته کشت خواهر  
چگونه کرد و بی کشت ایشان از لعلیان قبیله و حایان حرم پاش کشت از ناکت چگونگی  
کشت شیرازی حجاب کشت و قلب ناشی فاسد کشت قلب را چگونه با حق کشت برگاه  
ضرر از عاقبت کردند کشت هر یک میکنند و هم از برای دشمنان آنرا جنگ را روشن میباش  
کشت خان چگونه حماقتی کشت کشت حسب ایشان از سایر عت اگر کم است و  
نسب ایشان از انما ثابت است آنکه حجاج کشت کدام طایفه از عرب است که قبول میکنند و  
و منع نمایند از این که دشمنان از میان برود و معلوم و واقع شود کشت قریش صاحب کشت  
مرغی است که محمودان از استقامت پروان است و اهل کوی که بپن شده است برین  
از دیگر کشت افزوده شده است که طلب کرده نشود حبش برابر از دیگر کشت دفع کرده است خد  
و نه حوادث او را منع کرده است جبار او را یعنی پاسبانان او را حفظ کرده است و او این کشت  
رشت مقام و منزلت و عظمت اندازد از سایر کشت حجاج کشت و از اخبار و کشت عرب که در بیجا  
و شند خبرده کشت خرب از زمان جا بهایت می کشت طایفه حایر از باب ملک کشند و  
قوم کنند کتب ملوک چاستند و طایفه نرج اهل وطن و ضرب کشت و مردم بدل از کانی  
و موثرین حلی است و حاجت از دیر زمانی باس کشت حجاج کشت از زمین با خبرده کشت ملوک

گفت ایندی چگونہ رفتی است ابن القریه گفت دریا می آمدند است و کوههای منتهی  
یا قوت است و در چشای مندی بود است و در قشای ان عطر است و دروش نولن  
و اجن من من سبک کونتر گفت از خراسان بازگویی کعبی ابهای اینجا جاد است و در  
انجا در کینه و در می جاد بینه گفت از من حرام مرا خبر ده گفت که را می شدی است  
صدیش ماده عین گفت از یحیی بازگو گفت فکر و نه است در میان دو کعبه گفت این  
بازگو گفت اصل عرب و صاحب خانه و صاحب است گفت از کعبه که بازگو گفت در  
عالم و رشت خوبند و زنایش با کعبه بنده نشوین بر سر کمان می باشد گفت بدین جلد است  
گفت علم را بخار و مع کرده است و از اینجا بخار و نموده است گفت از لغز و کعبه گفت  
سخت و کعبه می شد و ابسب شور و جلیس صلح است گفت کوفه چنان است  
از هرات و بخار و مصر است و از سر و شام نیز افتاده است از نیروی شام  
خوشی دارد و هم خیزات و تزلزل بسیار دارد و گفت واسطه چگونه است گفت خیلی  
در میان حده و کعبه حماه و کعبه واسطه کدام است گفت بعد و کوفه باشد که حد بران  
میرد و زیانی نباشد و در حله و طرات بجهت رسانیدن خیر و ان جاسی می شد گفت از شام  
چگونگی کعبه و روس ملک است که در میان زنهای چند جلوس کرده باشند چون جواب  
سؤال حجاج با ابن القریه بیا سچا پوست حجاج گفت با ابن القریه ما رست بی فرزند شو  
از چه روی متابعیت اهل عراق کردی با ایمن من ترا متابعیت اهل عراق منع کردم  
و تیر ما خدا شاق کردی و ما خود شری انجا بفرمود و مشیر حاضر کردند و بسیار  
اشاره کرد که او را معقول سازد و ابن القریه گفت خدای امیر العیال امر کرد  
که گویا اما سواران استیاده اند و بعد از من مثل سیکه دو حجاج گفت بازگو گفت و کلل  
جواد کعبه و کلل حارم نبوده و کلل جلد بقدر یعنی هر چه بخواهد از کعبه و کعبه  
اخذاتی است و هر مشیر بر نه را کند شدنی است و از برای بر سرش حلی می شستنی  
چون ابن القریه اینچنین است بگفت حجاج کعبه اکنون وقت طراح میث و با سبب







دوین و از بزرگ نادگان و اشراف استیلا بود و در صحنی بود که اول جمال الدوله العباسی بمجلس نشست  
میکوید و در آن مجلس از آن یوسف بن یوبن ندو را داشت تمام با کمال مهر و مروتی نظر  
و لطیف بود و او را در آن مجلس از آن یوسف بن یوبن ندو را داشت تمام با کمال مهر و مروتی نظر  
و لغت بود که در روز در آن مجلس و چنان افتاد که از برای مجلس روز دین فقیه مدعی و او را بجهت  
حیات و حجت و محبت از دین پرور شده و سبب این بود که هر روز با نوجوه بعضی از امرای دین  
زدند و صاحب دین هر روز را بگرفت و صحنی نمود و چون این سخن بگفتند که در روز و در آن  
افراد حاضری و ساری شد هر روز در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس  
کلی از ملک سنجیده را نمود و مقصود او سلطان خیاث الدین مسعود بن خیاث الدین محمد بن  
کازین پس از آنکه مذکور میگردد و میگوید که لایق که مرئی اولاد سلطان خیاث الدین بود و لایق  
و هر روز را مروتی سپندید و کانی در جمع امورات کرمیت پس هر روز در آن مجلس و در آن مجلس  
نزدت یافت و لایق که کارهای خود را به و تقویت کرد و قرار داد که هرگاه که از برای لایق نشانی پیدا شود  
با اولاد سلطان مسعود و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس  
از لایق پس این کرمیت که این مردی خدمتگذار و پرستار است و از دین و عقاید و مروتی  
انگار که از برای خود پس از آن لایق و کارهای از برای میده هر روز را بگرفت و سلطان را از آن روز  
خوشش آمد و هر روز اولاد سلطان را با خود و همسران گردانید و در آن مجلس و در آن مجلس  
شهرت و نزد و بیعت و بار داد و میرفت و چنان شد که لایق را هرگز در رسید و وفات  
کرد و سلطان مسعود در آن مقام او جای داد و مقامات خویش را به صلاح و عذاب و بار داد  
و اولاد خویش را با و سپرد و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس  
یا حجت بن دینی مذکور به نام خرمشاه و او را بخواند و خوانش کرد و شادی نیز یک لایق و در آن  
و نزدت و بیعت او را مشاهده نماید و جسم آنچه ضای با هر روز عطا کرد و سپید و در آن مجلس  
و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس  
و اگر ام و بیعت فرمود و چنان اتفاق افتاد که سلطان را برای بران قرار گرفت که هر روز  
بمناد و فرستاد او را بیعت و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس

باب بیعت

نایب بغداد آمد و دید شادی مذکور نزدی صاحب نمود و اولاد خویش با هر روز و در آن مجلس  
قلعه کرمیت را با مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس  
او را فرستاد پس شادی را به استیلا فرستاد و او را در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس  
نجم الدین یوبن جامی چه گرفت و در رقی و شش و نظم و شش استیلا کرد و به هر روز نیز را به او  
حاصل بزدل داشت و نجم الدین از برای شش اسد الدین شکر گوید که این پس در مقام خود است  
مذکور میگردد و سلسله مشرب و مصطفی میکوید و استیلا با کمال میگرد و ترجمه صلاح الدین مذکور گردد و بعضی  
استیلا دارد و قلعی میباید آن را تا راست و شش میث که در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس  
نیز با به نظر کرد و دفع مقصود را بنمود و جسم و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس  
موصول و کرمیت الدین یوبن و اسد الدین شکر گوید که این راست و دیگر با عادت آن در آن مقام حجت  
میث مع الفقه پس از چندی چنان اتفاق افتاد که برخی از اهل حرم بجهت عشاء یعنی از قلعه کرمیت پرور  
و چون عشاء دست کرد و مجبور او را به نجم الدین یوبن برادرش اسد الدین شکر گوید و در آن مجلس  
میکرد ایشان از آن زن پرسیدند که از چه روی گریه میکنی گفت من داخل باب قلعه شدم پس  
با من متفرق شد چون این فصل بحث شکر گوید که از برای سپید سالار بود و گرفت و او را با این حرم پرور  
گرفت و چون شکر گوید این کار کرد و برادرش که در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس  
حضرت بهر در کجاست و او را از انضیل آگاه ساخت تا آنچه صلاح و اندامی محمل دارد و بهر روز  
بدین گونه پاسخ فرستاد که چه شما را بر من حق است و در میان من و او مودت و محبت آید و چون مرا  
با ریشدار و از آنکه شما را بیان تقصیر کجاست فایز و از من شکی در نمی بر شما دارد که در دوی خواست و در  
از شما که از خدمت من گناهی گزیده و گزشتن من دور شود و از هر گناهی و خواست و از هر گناهی  
برایند و چون این جواب تجسم الدین و اسد الدین رسید دیگر نمونستند و کرمیت اقامت میکنند  
و از کرمیت بر دل شده و مومل اند و دعا الدین رنگی آید و ایشان بی احسان و انضال که در آن  
با این ساجده مودت بود و در گرام و انعام ایشان جد و جد کافی مرغی داشت و جسم استیلا  
چند از برای ایشان مقرر گردانید و از آن پس چون تا یک قلعه بلیک را مالک کرد و کرمیت الدین  
یوبن را بجا گرفت و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس و در آن مجلس



عبارتی داشته باشد مصطفی میگوید در لعلیک غاشای از برای صوفیه که تکریم که بجز نیست  
که منسوب بحجیم الدین بود و آنکارا کتب الدین در ایامیکه در لعلیک توفیق داشت اباد کرده بود  
با آنکه کتب الدین مودی سپندیده و مبارک و خیر و نایل با بل خیر و نیت او میگوید در فشارش سوز  
بود و چون اوایل ترجمه صلاح الدین بر منی از اخبار است چه پیش کتب الدین ایوب و کتب الدین  
او را نگلی در لعلیک داد و آنچه بعد از استقلال در لعلیک از برای آوردن و انتقال به پیش پیش نبود  
نذکر کرد و دیگر با عادت که موجب اطاعت است نیز دشت و بان گفتا نمود و چون برادر خیم الدین  
ایوب اسد الدین شکر که از برای شاور چنانکه در ترجمه هر دو کتب است که در کتب دیکه در دست  
کیم الدین ایوب پیش در خدمت نور الدین محمود بن زکی روزی که داشت و چون به کتب الدین  
صلاح الدین در ایام حاضره و زارت دیا مصر را در یافت و در خویش کیم الدین به کتب الدین  
شام کجاست و شود نور الدین لغیر بود تا اسباب سفر کیم الدین را بجا کرده و او را نزد یک  
صلاح الدین فرستاد و کیم الدین شش روز از راه رجب باقی ماند و در سال با لصد و شصت و  
یخ بحری داخل قاهره گردید و ای صد صاحب مصر کیم الدین را با پیشش صلاح الدین ووسف از  
برای ملاقات کیم الدین سپردن شد و صلاح الدین در حضرت به رخصت و خوشی کرد  
لایق بود کجای آورد و جمیع کارها و امور خویش را در خدمت به بر خیزد است که اگر خواست  
کرد و کیم الدین ابا و استماع نمود و کتب الغیر نزد من خلاصی حل قلاب و عظم شاه تراز برای  
امر حیا کرده که آنکه تو اهل ان و سزاواران بودی و سپندیده و همیشه که موضع سعادت را  
شیر دبی و خود دست کسی بدیگری تفویض فرمائی و هرگاه کیم الدین نزد فرزند خویش صلاح  
الدین بود تا که یک صلاح الدین در ملک بلاد استقلال یافت چنانکه در ترجمه صلاح الدین مذکور است  
الحاج که صلاح الدین بوی کرک سپردن شد تا آنکه را حصار دهد و در این وقت پیش کیم الدین  
در قاهره و مکوت داشت و چنانکه که روزی از برای سیر کردن به امارت شکیان  
بر پشت و از باب الفکر که کی از راه داری قاهره است هر وقت و ناگاه اسبش سگشی و مهر  
نمود و در دست نه کرد و کیم الدین را از برای لای خود در وسط جبهه بکنند و این واقعه در روز دوشنبه  
پنجم شمس در پنجم سال با لصد و شصت و دو و هجری بود پس او را بر گرفتند و بجا نهادن صل

و او در مسجیان تمام و بد حال بود تا که یک روز در چهارشنبه است و به شمر شد و کیم الدین در سال مذکور  
خان کجاستان سپرد و دست به یک چنان کشید و این نصیحت است که جمعی از مورخین نقل کرده اند که کیم  
الدین کاتب اصغرانی نیز از ان جمله است لکن حماد الدین گفته است که وفات کیم الدین  
در روز شنبه از شهر مذکور بود مصطفی میگوید در تاریخ محال الدین این عدم که فعلی القلیل حصه  
بروف بن اسامه بن شمس نقل کرده است که کیم الدین که گفته است که وفات کیم الدین بود  
چشمه بود از شهر ذی الحجه و این حقا و این جسم را ندیده است و در تذکره کاشش را نیز دیده  
و در غنیه دانسته است چنانکه تاریخ که از برای وفات او تعیین کرده است همان تاریخ است که  
او از است در افتاد و نه تا پنج وفات او است و اصلاح و چون کیم الدین وفات کرد در حجاب  
برادرش اسد الدین شکر که در افتاد و نه از شهر سلطانیه مدفون گردید پس از ان دو نقش العبد  
و در سال بعدین شریف بنو تهمی ساکنان اشرف الصلوة و القیام نقل کرده مدفون صاحب مصطفی  
میگوید در تاریخ قاضی الفاضل که بر ترقیب ایام بطریق روزانه نگاشته و جوارث و صلوات  
و در روز بروز باز نوشته که کیم الدین که خط خود نوشته بود که در روز پنجشنبه چهارم صفر سال با لصد و شصت  
هجری کتب بدر لاسدی از مدینه منوره که رسید که از وصل تا فوت کیم الدین ایوب و سه  
الدین شکر که دعای داود بر دوش را در تربت خودشان در جوار کبر و مقدس بنو تهمی صلی الله علیه و آله  
و سلم خبر داده بود و چون صلاح الدین از کرک به بیا مصر به معاودت کرد و در عرض راه از غیر کرک  
به راجه گردید و از این روی که بر بلائی سر به جسم کیم الدین حضور ندانست تحت طول و غلظت  
و کتب لی بر سپهر برادر خویش هر الدین فروغ شاه بن شاهنشاه بن ایوب صاحب لعلیک  
وان کتب بکلیه قاضی الفاضل بود و برادر زاده را از کرک بدیش کیم الدین بن ایوب خبر داد و خبر  
کرد که از جمله فضلاء که در قمریت و صحبت کیم الدین ایوب نگاشته بود این است که خدا  
دیند و سقیا آیه توبه ما حفظ به المودة و اشتدت الروعة و تصانفت لیتنا  
عن مشهده المرحه فاستخفنا بالصبر فلیله و انجوت البره فیا الله فقیدنا فقدنا  
علیه العزاء و هانت بعد ما از راه انوشل الدین بفقده علی الدین یعنی خداوند معاصی را از  
او را معذور و در خاکش را باب همت یارب کرانه که چنان سوزش دل با واسطه او میرسد



او عظیم و سخت گردید و چگونگی کلاه ماراچم و خوف فراق او فرو گرفت و شدت بیشت  
و حسرت و محنت با او اسطروری از خضرش شکام و ملت مضاعف گردید و برینا داشت  
سپس با بصیرت سکون اعانت جسم و صیرا را در اشاع نمود و حیرت و تعجب و حیرت گرفت  
بر حسرت و اندوه یا بد داشت از برای کشه که مالک گردید و عذر اوستی او را یعنی شواستیم از حمله  
تقریب او را بخود با بحث ظاهر گردید و بعد از نصیب او جمع مصائب و ثواب و دواهی  
خوار و اسان نموده بواسطه همدان و برکت و خیر کپان از هم برآکنده گردید و برکت و طهریه  
از اجتماع که در زمان او داشت پس از فوت او بر ایشان شده و بر هر پاستید و این شکر را

مکتوبت سیرج بود

و تحلقه بد الوی غنی هنی حضرت فکنت ماذا انتص  
و هم عمارت بنی هیکه که ازین پس ان شاء الله تعالی مذکور میگردد و بحسب الدین رافضیه طوایف  
کرده است و بیشتر اشارت برین و نظریات است و او کتب نیست

فی المصنفه الاولی فی بیان مرقه علی هول مقامه تضاعف احوه

و این ابی الطالی لادب علی در تاریخ کبر خود سیکو به سوله بحسب الدین ابوب در بکستان بود  
بعضی گویند در جل جو زبده در شهر موصل تربیت شد که بکس از مورقین یا ابن ابی  
مواصت کرده و او در این مدایت منفرد است مصنف میفرماید با اینکه این مدایت مشقه بنود  
ازین مدی بدان اشارت کردم تا آنکس که بصیرتی کافی در این فن ندارد و اگر وقتی به بین  
بگرد جان نماند که مقرون بصواب است با اینکه بخل است و صریح همان است که از کثرت  
بدان اشارت کردم و شاید با شین صحیح و بعد از الف ذال میگوید و بعد از ذال با و مثله  
تحتانی و این اسم عجیب است و معنی آن در بی عربی مرغان است و شاید در فارسی بدال محله است  
و درین لغت دال محله و کسر او و بعد از او با و یا شین است و تحتانی را گفته پس از آن نون مستتر  
در او ظاهر است از برای بیان از طرف شمال مجاور با کوه است و در سبب بدین دینی دولی  
مرد و گفته میشود و او در بانی مصنف گویند و چون که در ظاهر قاهره اند و درین در  
نظر عمارت بحسب الدین نیز پاستید و تاریخ نامی حوق را در تاریخی که بر سنگی کنده اند که بالا

و در زیر

حوق ترکب کرده و دیدم در سال با یفند و شصت و شش هجری بوده است و شرب کوبید  
و درین لغت دال محله است چنانکه از قوت حموی ذکر کرده است مکن و لغت بهر دو وجه است  
دی است از احوال شیا بود و شربیت در از حمله او با کپان و معروف لقب است  
و نصر الدین منصور و محمد السبعین بدین که دروش محبت سینه از دین پاستید و بعد از  
لغی با موصد و سکون عین محله و شصت لام واه موصد و نایه و کاف شده و شربیت است  
شام و از آنجا تا دمشق سه روز است و در آنجا چند عجبید و آثار عظیمه و مقصوره شیبیه است  
که بر سنگهای سخت استوار است و نظیری در دنیا از برای انصاف مقصوره شربیت و شرب

نشدی

با کاف و راه موصد و خا می است و مواضع چند است که کفر می نامند و الله اعلم بالصواب  
مکتوبت گویند در فارسی شادی یعنی سرور داشتن و فرم گردیدنی است و فرغان یعنی کپان

حرف الیاد الموصد من کاتبه شکره الادب ناصر فی توجیه کاتبه و شربیت  
مکتوب باد که این غیر مقصود است یعنی عاصمی بن لسان الملک کاشانی در ترجمه این کتاب  
سطلاب سپندیه چنان که است که کاتب از اسمی مکتوب دارد چه در هر عری مرزوش یا  
عقب یا باسم یا کمین مشهورند و الوقت که مصنف در تألیف این کتاب برده است  
بر اسمی غلبه داشته و اثر بوده مکن در این اوان خزان است و با آنکه اگر چندین سال  
در این زمان از انتم اثر باشد باز مکتوب میگوید چه در نسخ مصنف بدانگونه است  
و هم ترجمه بر عهد اسمی عدو محف و تا در فهرست مکتوبت فایده حاصل گردید  
را از برای تشخیص تعداد اسمی که در انساب میشود و بحرف ابجد معین گردانید تا معلوم  
گشتگان از شمار اسمی آنان که در این کتاب مبارک مذکور شده است که می شود و هم از اسمی  
انان که در هر باب مذکور میشود مطلع گردید مثلاً اگر بخواند بیانند جمع ایشان چندین

معقل نماند یا در باب الف مثلاً چندین مذکورند از حرف ابجد مکتوب دارند و بعد از این  
بصورتین مکتوب بن زیری بن شاد اکبری که شهابی کیش ابونا و در معزین کیش  
انشاء الله تعالی در جایی خود مذکور خواهد گردید و بحسب سبب او در حرف تاء و در کفر نماند را در  
ایرینم مذکور است و با و پس مذکور متولی امور مملکت افریقیه بود با یک از جانب ابوعلی

حد ۱۰  
ابوعلی  
با و پس بن  
مکتوب  
۱















يا قوم اذن ليمن الى عاصفة  
والاذن مشق قبل العيق اصيانا  
فالواجب لا اؤيد وقله  
الاذن كالعين عرف القلب كالانا

و ان سر و اجتنام لکام  
حکمت و عبادت اولاد و تلبیس  
با کجایان اشارت بسیار در میان مردم ساری و شور است و بین قدر از اشارت اولاد  
که در وقت او ممد بنی المصطفی امیر المومنین رابع یکدیگر و جان شد که در وقت  
همدی به زندگه قلم رفت و ترسم که یونین بر دایت سعادتی و این تیر که در و ان  
خود ذکر کرده اند فلاحه اش این است که زنده کردی باشد که حضرت با طاعت  
عظمه بزرگ رفته اند که یونین خدای دوتا است یکی خالق نور دیگر خالق ظلمت و عالم را  
انسانیکه یکدیکه حاصل شده است و آنچه سیکه است و از خیرات و تبرات است فاعلم را نه  
و آنچه قیام و بدیدار و الهیات فاعلم را ظلمت دانسته و شویه درین کرده است و اینها  
طایفه است و زنده رفته ایشان معنی نقی کلام زنده است یا مردان زنده  
کسی است که ایمان با قدرت و خدای خود نیاید و در آن کسی است که در دل کافر است و  
در صورت بصورت و در صورت مسلمانان است با آنکه معرب بنفین است یعنی بدن  
زنی است و صاحبان العرب گفته است زندق کسی است که بقا و دایت و در کاف  
فارسی معرب است و فارسی ان زنده گیش است با کجایان عقل ان زیاد است و بین  
از قانون ترعه بخاری پرورن پرورن است چون مدی شنید که در زندق است  
فرمان داد تا او را شادان بیاورد و او را بزنند و او را بزنند و او را بزنند و او را بزنند  
از انانی و صاحب و او را بزنند و او را بزنند و او را بزنند و او را بزنند  
در حال یکدیگر و حضرت و حضرت و حضرت و حضرت و حضرت و حضرت و حضرت و حضرت

خود در سال سحرا و زکوة بود و بعضی گفته اند که در زکوة فضیلت میداد است و در سحرا و زکوة و شقاق امپرس علیه را در پند و روشش سجده آدم علیه الصلوة و السلام تصور میکرد و آن کفر و طغیان را سپید میگردانید و این شعر را که در فضیلت نادر بنزیدن است بیان گفت میخواند

الامین مظفره و الشامه شرقه و الناصبه و مذكاة الشامه  
و روایت کرده اند که کتب بولاقشش فروخته و عجله بایر کرد سیست و چه که قابل ذکر  
و مقرب باشد یا عهد و کتابی از وی بطول افتاد که در آن نوشته بود که من هیچی نیستم  
سلیمان بن علی بن عبدالعزیز بن عباس را بچه کزیم ولی چون قرابت ایشان را با برادر  
خدا صلی الله علیه و اله بخواطرد و در آنجا ایشان دست باز شدیم و الله اعلم السی و طبر  
در تاریخ خود نوشته است که سبب قتل کردن مهدی بنار این شد که مهدی حاج  
داد و را که برادر یعقوب بن داد و در تبر مهدی بود در ولایتی حکومت داد پس باین  
شرفش که خطاب به یعقوب کرده است صاحب را بچه کرد  
هم بخلاف الناصبه و الحاشا اذ انک نخت من اعلى الما بر  
پس این شرف یعقوب رسید و اولی توانی بنزدیک مهدی شد و گفت شرف  
بچه کرده است مهدی گفت و یک باز کوه گفت است گفت ایضا و سپس طراز نشانی  
ان شرف سفردار گفت ای سید یعقوب شرف نه

حليقة يرقب نبياته  
يلعب بالذوق والصولحان  
ابدلنا الله به غيره  
ودش موسى في حر الحيزان

چون منتفی این شد پس بار طلب کرد و یعقوب پیر کرد که مبادا الوی معاذیر باشد  
در اندر و بعد ریاض کویده و مهدی را بر م و فایات آورد که در دستش را گفت در  
خبر او برشت و او را در طبعی آنگاه و نیز جوخه لغو تا و مذاقه سخانی و سکون راه معلوم  
چهره و بعد از او مانده فایه نظر در است و عقبت نعمت عین فی لفظ و شرح قاف و سکون  
ط و لفظ بنیر و بعد از این و لا امر این نسبت بسوی عقلین نیک است و انما قبله



میباشد و درخت لضم میوه و قنداره قرشت است به معنی معشوره و بعد از آن میوه شود  
 درخت انگی است که در کوشش رعاش باشد و رعاش معنی قرطه است و درجه  
 رعاش رسته است معنی قرطه یعنی کوشاره و ازین روی که در ایام خدمت که کوشش  
 در کوشش بود او را درخت لعاب دادند و رعاش الذکب تاج و دیوهای زیر کوی جود  
 است و درخت معنی استرمال یعنی او بخت شده است جهان که گفته میشود استرمال  
 یعنی خسته شده و بر سر و پا خفته است و اسم قرطه از آن مشتق است چه از آن و خسته است و  
 جزو و عقب شدن بنا بر این لقب و جوی دیگر کاشته اند که این آنچه مذکور شد واضح است  
 و چهارستان لضم طاه مهله و شمع خا و معنی و بعد از الف را و معنی و بعد از آن  
 مهله پس از آن ماه طاه فوقانی و عقب از الف نون ناحیه بزرگی است که مثل است بر  
 شرفانی که از سوی نهر است بر رود و چون در جوار طاه از آنجا پروان اندند  
 شرح کوی بطحیم شمع با معنی و در طاه مهله و طاه و معنی و طاه و معنی و طاه و معنی  
 و اسم است در میان واسطه و بعد از آن وقت آباد بود و قری صد ده که چنان که آب  
 و معنی و از آن درخت کوی زیادتی گرفت و چندان فروئی یافت که از آن درخت  
 شد فیلط الماء فی ملک القوا و المرایع یعنی فراخ شد آب در این قری و درخت که اینها  
 پس مردمان از آنجا بر آید و شدند و چون آب کاسش گرفت کسری حیات دیگر باده  
 بنای میان و مهارت بند کس فلورید و از پس او کیل نیر و در مکان انکار نیر  
 گردید و درین اسلام انکار گردید و مردم بخت و جلال استمال یافته و یکبار آن  
 گفته فاسد گردید و بر موضع باز آمد و کالین و آن شده و آب در آن توامی طغیان کرد  
 و مردم بدست یاری گشتی در آنجا بر سر یکدیگر تند و بعضی مواضع عالی که گشته که  
 از آب پروان بودند و در آنجا خبر سنای بر پای کردند و در هر کجا امکان داشت  
 زراعت کردند و در سرسبب بعضی از آنجا را نند سر و صورت و غیره مانده و ازین  
 بر جمع و رایجی بواسطه استخصن گردیدند و از اطاعت سلطان پروان شدند و طای  
 رستان چنانکه مسمی منقطع کرده است یعنی اول است و طحیرستان بدون الف

کلمه

هم گفته میشود و آن ولایتی و اسم است و مثل برجین شهر است از توامی خراسان و آن  
 عیبا و صفات علیا در شرقی پنج نهر چون است و بین آن و بلخ حدیث و است فرسخ است  
 و صفی نیز در غربی چون است که این از بلخ العباد است و بلوی شرقی علیا اقریب است و نیز  
 مریاسی آن طاقال است الصرح و صفاتی در کتاب افغانی است که در این کوه مذکور  
 داشته باشد برین برین بر جرف بن از کوه بن شهرستان بن بهمن بن دارابن خیز و بن  
 گردین یا سفیدان بن دادان بن بهمن بن از کوه بن جیس بن مردوان بن خروان  
 بن حسین بن شروان بن نوذین یا خرشیا الماد بن شهرار بن بندار اسپهان بن طبر  
 بن از بریس بن پاسب در دایره در اغلب این اسامی تحریف و تصحیف است چنانکه  
 مصنف اشارت کرده است که بعضی میث کن تحض اطلاع مطالعه کنندگان آنجا  
 محاررش یافت با آنکه او از هر شهر و محله می است چه دولت بنی امید و بنی العباس  
 در یافت این سلام گفته است که بن را از نیرودی درخت گفته که از برای پیران او و پاد  
 بودی در طرف راست یکی در چپ و چون خواست برشته بدون ایله سر در کاسیان  
 می رسید و چون خواست پروان کند طراس میکشود و از بدش پروان میشد پس  
 این چوب با بواسطه و بختی بر حاشا تشبه کرده او را درخت نامیده اند حدیث کرده اند  
 که بن را بر بخت خدایا مسکندر کرد و او را کور ساخت و گفته شد این مسکندر از حدیث گفت  
 تا دیدارم بر آنچه از آن پیرانم می شنید ابو عبیده میگوید وقتی نزد بن بودم و قضیه  
 را شنیدم از آن پیران که با بن شمرید

و انکو حق و ما کان الله و نکلت من الطراد لا الا الشیخ الصلحا

گفت این شهر از اعیان نیست و مضرع است و با کلام عقی شهاب است و در این  
 ازین سخن و عجب بودم تا یکده سال برگزشت و وقتی نزد یک پیران حای شام  
 گفت عمر بن ابو العلاء با من گفت که این بیت مذکور را من ساخته ام و داخل  
 عقی کردم این وقت بر شکلی و عجب من از فطانت و صحت و کجای عقی  
 بفرزد و با یکدیگر بود و هیچ خبر دنیا را ندیده بود و هم ابو عبیده گفته است که بن را



با من کشت مراد از دهنه است است که از شش من است ای کشت بکاش این  
 ترا کرد و است مراد از دهنه و فقیه است که اگر در هر فقیه یک شعر من نباشد خدا را داد  
 از کشت کند از ابو زید پرسیدند که بشاعر تراست یا مروان بن ابی حفصه کشت بشاعر  
 و مروان گفت و هم وقتی دیگر از وی از ایشان پرسیدند کشت اشعار مروان چندش زیاده است  
 و اشعار بنابر هر شش شش است چون همی بخیرش کشت اشعار بشاعر صلیت جدید بنی از کاف  
 کفن اشعار مروان چو کبریا صلیت ندارد و احمد بن مبارک از پدرش حدیث کند که با کشت  
 از شعر او عربی شاعری میث کو آنکه در ان لغوی است که از او سواد و سکی در ان خیال میگوید  
 است که اشعار تو بنامت مطیع است و مکرری ندارد و کشت چو نیمه افغانه با آنکه در انجا نوله  
 شده ام و در میان سینه ان مشایخ از خطاهای حقیل پرورش یافته ام و کشت که خطا را نشسته  
 و نه استند و اگر تو یک زبان ایشان شده ام از مروان ضحی تر بود اندکی که در خطا نشسته  
 از عمر بن ابی العلاء پرسیدند که در میان مردمان شعر کدام شاعر از دیگران برتر است کشت

انکس ک این شعر کشت  
 لم یطیل لیله ولا کن لم انم و فقیه الکرم طیف الم  
 ربه فی حق قلیلا و اعلمی انی یاجد من لم و د م  
 انجا کشت که امیک به کبر از دیگران بهتر کشت ان کس که این شعر گوید  
 است بکنی گفته و اتقی الفخ و مراد از ان الجود من کفید  
 فلا انامنه ما افاد و و الفنا اعدت و اعدای فابقت فاعده  
 پرسیدند که از کبر از دیگران با نیر و تراست کیمت کشت ان کس که این شعر است  
 سائت الهلکین استو الجود فها علی بعد اذن ذالک حکم طاک  
 سمیل بن عفان یجو و عباله کاجاد یا الی جاسمیل بن سالم  
 و این اشعار تجامت از بن است کفن پیر بن کجاران شعر مدحیه را از بن خطا در بار هندی  
 خلیفه نوشته حدیث کرده اند که بن را و سیم عتری پادروست بود و معنای ان از  
 احواد نمی است و سیم نیز از اشعار مراد بود است ام با لیر که در چو کشت بود خطا میگوید چو

بنابر

بشارت است این شعر را در جو سیم ناکرد

او سیم این شعر را از برای ابو زید بخواندم و از معنای ان پرسیدم کشت  
 این شعر کشت از ان شاعر که در باره و سیم عتری کشته است کشت خطای او را کشته که تا چنانکه  
 بکلام عرب بصیرت دارد و پس کشت و سیم بچو کرا گوید که از یک باشد و برای ان سیم  
 او را از ان باشد و خطا بچو کشت که از لک باشد و سیم بچو کرا گوید که از یک باشد و برای ان سیم  
 چنان که ان میرود که سیم بکجا و مرک خود میرود از با و شد تر باشد و طاک او خبر به سیم از دوا  
 جهان حررت بند و عین شسته حدیث کرده است که در لغت مردی بود که او را بملان خط  
 عیاسید و چو بترشش بود پس از برای مردی جامی در دست گرفته میشت و بار از  
 دیک او بود پس از خطا طیفش کرد که جامی از برای او با زد که حررت مرغان پرنده و  
 ان باشد بخوانش او ان مرد انجا م را از برای او آماده و درست کرد و چون بن را بعد از  
 وی پرسید که در انجا م حررت صحت کشت حررت مرصیت که در بر و از است کشت  
 شاست ان است که در بالای انفرغ حررت مرغی شکافی در اداری و جهان فانی که بخواند  
 انفرغ شکافی کند کشت می نام کشت میانی کن و است که من کور بهتم و خبر را بنیم پس از  
 راهی مقدم کرد و عدان کشت انجا رکن و کز نه پیمان شوی کشت یا مرا میرانی کشت  
 اری کشت اگر ترا بگویم کشت صحت مرصیت مرصیت کاستی بد فرغانه خود لغزش می کنم  
 ابو زید نیز از عقب سر فرمیدم که با کشت که در تو در سپیده باشد تا بهر سیم باید و  
 برود انجا مت مشاهدت نماید بن را در این سخن بجا کشد و کشت خطا او را و اصل در بولون  
 که در ان چمن از قنار با او سخن راندم و او خبر بچو سخن بگوید و در مردی حدیث که است  
 که با زنی فرخش در خواند بودیم بن را نیز با زنی در بالا خانه جامی داشت پس از بچو  
 هری بر فرغانه و فری انجا بجان با سیم او را بصورت مکر بار است کشت  
 خانه بود بچو که در انجا ان او فراد از پرسید و خواند و اطراف انجا اهل است کشت  
 چنین کشت و انخر که در سرای خود هم با سیم بر زمین می کوفت شنیدم که بشارت ان



زنان سکون به چنان صبر بر سر سینه نه دقاست بر پای شد یا غمینی که چگونه دق غم برینا نیت نامور  
 گمان از کور سپردن شوند در بین میان فریاد و گریه غمت می برخواست و در میان خود را پاره  
 کرد و در میان سرای از بر سر می به دید و بر طبقی افتاد طبق شکست و مرغی شکست خواره صند  
 بر کشید و در آن میان مرغهای خانگی و کبوتران که در خوانه بود از صدای آن مرغ و پرندگان  
 اندک در آسمان در خانه کورکی آغاز لرزیدن کردن رکعت سوختن سجده ای که آن مرغی  
 و ابل که بر سر دهن که جسد افش می شد اسد از خور و زلزله الارض زلزله هاسن از زمین  
 شکستی که فرمود و گفت این رکعت که شد به بر است که تمام شد که خبر او کسی به نیکو سخن  
 نراند حدیث کرده اند که در کتابی در اشعار خود یعقوبی یا معانی میگوید که بیت نباید  
 و بعضی خبر که حقیقت نباشد در شعر خود میگوید از جمله ای که روزی است که در غنای بعضی  
 با من نشان بادی که شد در عصر معنی که این نشان نام ده گشته به ندانم که شتابان  
 بکار باشد یا قرضی از شتاب بر کردن دارد که او را طلب می کنند یا خوشی بر کردن است  
 که او را میجوید با من بر خود نهاده ام که اگر که هست آن شود از برای شتاب و شتاب با من  
 اینها به یک است میجویم او را شتاب به یک است او مردی است که از برای من حاضر شد  
 کردی میکند و سبک دارد از خانه من به نرشد که است از آن روز که سترگ شده تا در یک مرد و هم  
 روزی است که در دقایق احوال استقامتی برادران که شد یا با معاذ برادران که نام مکان  
 در عصر که با منید این که است خواهد است که در سرای من عیاشی نامش را برادران نهاده ام  
 شما باید نامهای اهل خانه می خواند و اسمهای خانه را باید و اول این قبل اخبار بسیار است  
 همان درین است که در است که در عصر جاریه تواند اندکی از فرزندان سلیمان  
 صبی بود که چالی و دلاویز و جنتی به یک است و در با قاسی او پیش بود و او را در  
 کردی روزی در مجلس آن در آمد و آن جاریه تقی میگرد و حضور او سرور شد و در وقت  
 تا مست شد نگاه به راه بر گرفت آنجا به یک است میجویم او را که در استان این روز در وقت  
 باز نامی مکن نام من و مولای مرا که کورن از می بود و مکتوب که می پیش بر گرفت و این است  
 ابیات را به مکتوب کرد

کشت باغی به نرشد

و ذات ذل کان البصر صورا یا بخت عشق عید القلب سکارا  
 ان العیون التي خطنها حور قلنا ثم لم یحین قتلنا  
 قطعت احسن باسوا و یا اهل فاصمعی حزالله احسانا  
 یا عبد اهل الریان من جیل و خداسا کن الریان من کانا  
 قال یخلفا فذلک الفل من من هذا من کان سب القلب حیرانا  
 یا قوم اذ فی بعض الحی عاشقه والاذن عشق قلب الدین احسانا  
 قطعت احسن انت الشیء الما فاصمعی صوتا مطربا هرجا  
 یا فتی کنت تقام علیة او کنت من نصب الریان حیرانا  
 حتی اذا وجدت بریج فاصمعی و نحن فی خلوة مثلت اناسا  
 فخرکست هودها ثم اشدت طربا شد و ابتم لا تخفید کتانا  
 اصحت اطوع خلق الله کلام لا کثر الخلق لی فی حب حبسانا  
 قطعت اطرینا لاین حیرانا فمات الله یا احسان اولانا  
 لو کنت اعلم ان الحب یقتلی اعدوت لی قبل ان اقال الکفانا  
 فقتت الشرب صوتا مرصا یلا یوکل السرور و یکی العین انولانا  
 لا یقل الله من و است و ذلک والله یقل اهل القدر احسانا

پس این ابیات را نیز در جای دیگر است و گفته خود را و او در حسن را و در به و گفت و در یک  
 شد و در انشیر دوم که آن همسرون می افرو به شد و اشعار بر که ازین پس این شاعر گوید  
 بود دهان احوال حدیث کند که در روزی از در سرای به یک شدم و کزیم به یک است  
 و بچاکس نزد او میبشت و عصا فی دست داشت و با منی میگرد و پیش روی او طبعی اند  
 سبب در کج نهاد بود چون من طبقا به یک شدم بچاکس را از دوز دیک ندیدم بعضی من این  
 علی کردید که چندی از آن مرمت کنم پس اندک اندک نزد یک رفتم و او بکار خود مشغول بود  
 تا یک دست دراز کردم از آن بر یکرم خود را چنان بر دست بر نزد و در یک بود و یکم میکند



گفته خدای دست ترا چنانچه دایان الفاعله توان کور بودی مسکون تا این بدیدی گفت ای محسن  
 وادراک من بجای نرفته بود و او من برین حدیث کند که من با جمعی نزدیک باشم و او را بار  
 داد چون اندیم در پیش او خوان گسترده و شغل کل بود و هیچ ما را خوش باشی نزد او طعام که کثر  
 یافت طبعی خوشه دانه بشا شد و در پیش من بدین و حورست خود پوشیدل پنجان  
 تا ظهر و عصر که شد و غار نیکوشت پس نزدیک او شد و کفتم تو مستاجر باشی و از تو خبر  
 چند دیدیم که نه پسندیدیم که گفت کلام است گفت اول اینکه ما کمال خودی در پیش روی تو  
 بود و نور امیدیم و ما را کمالی گفت اول من از برای خوردن شما جان بود که کفتم بخورید و اگر  
 میخواستم بخورید میگفتم بخورید سخن دیگر صفت گفت طاعت خواستی و در آن کثیر را اندی بایک  
 حضرت داشتیم گفت من تا چاهتم و شما پنا بر شماست که چشم خود فردا باندک و دیگر صفت  
 گفت طهر و صبر و مغرب و راند و تو غار گذاشتی گفت آنکس که متعارف غار را بیدید  
 و فقه هم می پذیرد و غیر بر سر کعبه بگذرد و اسکندر دیگر را دیت کرده اند که و قمر در نزد  
 بشا روراده و غنوا و او بر لب کوه از افاده از برای شالیت او شرطه در افکند و غنوا را دیت  
 که نداشت خبر از چاک او بدید و سخن نگذشت را چار از برار استخوان او شرطه و دیگر ما  
 کرد و افرد با خود گفت نه است نه بود بشا رفقه و شرطه من قل شرطه بدید و انداخت غنوا  
 سرش و حجاب اند و گفت با ابا معاذی این کار صفت گفت ای خبری دیدی شنیدی  
 گفت شنیدم که صدقی صبح از تو خارج شد گفت تا خبر را بچشم نه منی صدیق من گفتم  
 کرده اند که بشا را سایه بود که او را بوزیکشیت بود و باین حدیث بود و غنی بشا را کبریا  
 فرستاد و جاس را از او پسندید که است و نزدیک او موجود و نشسته پس اند و شعر را در جو  
 او نشاند و نود و بدو کمر شاد

الا ان ابانیرک نرف غلبه القدر و طریقی تعالی الله رب جرمه الشمس  
 و ابو زید در حدیثی فی نوادر شهر شامی استوار باشد چون آیند و شعر بدید و ریت ان  
 کا فدا بشیر کشته جاس کمر شاد  
 الا ان ابانیرک له فکلم عذر استقام بشا و قد خلق بها الاسر فواشیا و جاسها و اما

یعنی اگر

یعنی اگر تو میگوئی ابو زید در شب لیله القدر رزنا کرد و او قهرام انجامه بجایا و در معرزه است چه مادر بشا بر روی  
 اند و کار بر روی ملک راحت و او را نچا کرد که بادی زنا کند چون پنجاسب را بر لب رقا شت کرد و گفت  
 حکمین شد و بفرض خویش بر چنین مردی پنهان کردید و از چشم سر خویش بردیاد غیر و گفت تا کون  
 بجای چنین مردی غل و دینی زبان باز کرده بودم و غطف بن ابی عرو حدیث کرده اند که گفت من  
 از آنکه بشا را بصورت در کمرم اسسم و او را می شنیدم و از ندی باسخ و مشر و کی بان او بکفتم من  
 شعر می چند از او برای ایشان بخواندم ایشان نیز از این است او چندی قرائت کرد من در چشم من بگو  
 نه شد و کفتم سوگند بخدا می بد و شوم و او را خفیف سازم پس نزدیک او شد و دیدم که بر او خنجر  
 جاسی کرده با چاقی کور و صورتی رشت و اندامی بزرگ با خود کفتم خدای لعنت کند که اگر این مرد باک  
 و ادرا بخجری در شمار گیرد پس حاجتی در از استادم و بد و کمر آن بودم در اینجا مردی را بدید که  
 سخن در نزد امیر محمد بن سلیمان از تو بدید گفت و از مقام تو بجا میداد گفت که چنین است که گوی  
 ای پس بشا را بر سر زبانه کند و از در خورش فرستد و در دمان پاندند و بر روی سواد گفت و از  
 یک را با سخن ناخوش و آن حاجت به دگران بودند و گهای کردن بشا را چشم درشت گفته بود  
 نه تی در یک کرد تا اینکه باواری کشید و فحیم این ابات از برای ما قراشت کرد

نیت نالک اینه بفتاخی عند الامیر و هل علی امیر  
 ناری تحفه و بقی واسع للمکین و مجلس معو  
 ولی المواجهه الاجه و القدر و کاخی اسد له تا مو  
 عزت حلیته و اخطا می فد علی لهم الطریق زین

حلقه بگویم چون این بدایت جو وجود است زمین و عشت جواب را بدیدم سوگند بخدا می در  
 اعصابی من لرزیدگی آمد و پوستم را فرخیدن و فسر دن کرش و بشا را چشم من بخت بزرگ  
 و صبح آرد با خود کفتم سپاس خدا را که مرا از کزنده تو دور داشت جاس بن خالد میگوید که بشا  
 خالد را بقصد و مع کرد که این دو شعر از حکایت

ان الله ان الحمد یقی لاهله جالا و لا یقی الکون علی الله  
 فاطم و کل من عاصی سترده و لا ینتها ان العواری لئو و



فانه سینه را در هم با و عطا کرد و از آن پس مروت بشا رسیدت او بشد و ان و قصد میکرد  
 و چهار روز هم صلوات است نگاه نظر بود این دو بیت چند این را در صدر مجلس گفتی  
 بر کاشته یحیی بن خالد میگویی و اسپین و صیت پدرم با من این بود که باین دو شعر  
 عمل کنم و مشرق خود گردانم و اسباب شکره خود را زدم حدیث کرده اند که ابوالورثه  
 سولی علیه القیس از عالمین خراج و مروتی عقیف و بخیل بود و از سر و بن العلماء که مرده  
 دیر و حود بود و در خاشاک که در حق مردی عطا فی ثایه پس عمرو و حد نه روز در هم عطا  
 کرد چون ابوالورثه این بیت سینه اش را گرفت و در خدمت همدی شد و گفت  
 از کجا و انشی خاشاک است گفت از نیک از برای مردی که نهایت ارزوی او نزار داشت  
 است نزد او تو مطر کرده و او هم سینه را در هم کشیده است همدی کشیده و گفت کل  
 بعیر علی شاکله هر کس کعب قاطب و همدی نظر خود را فرایکند که کشیده که بشا  
 این شعر را در معرعه سینه را در کعبت

اذا دعت عظام الامور فنیح لها اعرا ثم نم  
 فقی لا نیام علی دهنه ولا یشرط اطار الابدیم  
 کر این شعر الوفا بهر جامع عمر کشیده که گفته  
 ان المطایا انتبک لا تخا قطعت الیک سبایا و قیا  
 فاذا دبر دن بنا و من محقة و اخا بر حین بنار حین قعالا

و آنس که مردمان زبان معج او بگردانده سزاوار است که بر کار او افعال او تصدیق شود  
 و دیگر حدیث کرده اند که بشا را قانون چنان بود که در هر سال دو بیت در هم باقی میماند  
 عطا میفرمود و ابوالشعتر در یکی از سنوات از برای اعزاز و احترام نزد یک بشا در دوازده  
 کعبت خیزه مرا باز دود کعبت و ای بر تو عطا می مراد شما رهبر سبکی کعبت  
 همین باشد که شنیدی بشا را از طریق خراج کعبت ای تو از من خضع تری کعبت نیستیم  
 کعبت بشا و معاص مردمان از من و اناتر باشی کعبت نباشیم کعبت از من  
 شاهر ترایی کعبت نیستیم کعبت از چه روی ترا خبری باید عطا کنم کعبت از برای سبکی ترا

بشاه

بجو گویم بشا کعبت اگر تو مرا بگوئی کعبه را بگوئی انوشیروان کعبت سخن میزاین باشد کعبت بشا  
 انکار بشا کعبت بر ما توانی یا که بگوئی انوشیروان

ان اذا ما انا حیا نه و لاج فی القول له لای نه اذ خلعت فاستفاد عیاله  
 بشا را بشا رو به چیت که گوید باین انرا بشا در روی تابعت و در من او را بکشت و کعبت سینه  
 سینه ای بخانه مرا کعبت کو پس این دو بیت در هم را بدو باده و کعبت مبارک که کودکان انوشیروان  
 بشا نه در هم روایت کرده اند که عقیقین سلو و حسن را در هم با شای عطا فرمود و انوشیروان  
 ابوالشعتر که در پس نزدیک بشا رشت و کعبت ای ابو معاذ یا بگوئی که خبر سبکی کشیدم و شنیدم که  
 هلالیه هلالیه طعن قنایه لفتید ان بشا برین بود و تیس احمی ف سفینه  
 بشا رو به در هم به و افکنده کعبت بر یکدیگر و این پس او را انکار کودکان باش و فنی از بشا  
 پرسیده که از بر خود و انیسای حجابان کدام یک نزدیک تر کرامی تر است کعبت طعام مرده  
 خراب مردن غمترین که خود ترش و شیرین و می تلخ و در غمیت سالود شیر و از بشا  
 حدیث کرده اند که کعبت روزی عقیقین سلو و حسن را در هم با شای عطا فرمود و انوشیروان  
 و کعبت در این مثل در خاطر افاده که یک و نیم خراجش و شاخ رشت و بدون هر دو کعبت  
 باز کعبت و انوشیروان که این مثل را در شعر و نایه و کعبت را بکار کرد و او را انوشیروان  
 و اگر انوشیروان هر که با انوشیروان یا نه سینه را در هم کعبت خدانه امیر اکرامی دارد و کعبه مرگشت  
 دو عشتی دو عشتی هشت و هشت و بشا را کعبت بود و حسیح بن بکر اند عقیقه کعبت اند  
 چه سخن بیانی فخری دلت را گوید که بشا کعبت مرا خبر در خاطر حاضر شده است اگر فانی

دی لیر عین رسام کعبت میوی بشا را را کرد  
 شطب بلی عاجل البین و جانوزت اسد بنی القین  
 و ریت القین لمانرته کادت لها عشق بقیقین  
 یا غبت من لاشعتر که اخشی علیه علی الثین  
 والله لو العالک لا اثنی عیا القبتک القین  
 طاب لها دینی فراغت به و علقت قلبی مع الذین



فصرت كالعين خدا طابا قربا نعل بوج باذنت

بسر با را با نیر از آنجا پر دشت ده است کرده اند که در روز بیا که هر مردان در آن میگویند  
صاحت نزدیک به درش شکایت میروند و او در رکعت نیز دو مالدش شکایت تا چندین کوه  
را میگوید چو بر روی هم میگیر شکایت میگویند بخدی من در باره او حس میگویم لکن مردمان از روی  
من شکایت میکنند و او متعرق ایشان میشود و ایشان سخن بسینده گفت ای پادشاه از  
گفتش شغرت تو شکایت میاورند من ترا چیزی گویم که از برای تو و اهل تو کافی باشد اگر  
این سفر شکایت من بخوارند با ایشان بگو یا خدا ای نظر موده است پس علی الان میصح  
پس چون مردمان دیگر باره شکایت ایشان را پرسیدند این جواب بدادند که شکایت  
بر کشیده و شکایت خود بر دینی پدر ایشان را رسیده و چشم میافکنند تا شرف حدیث کرده اند  
که چون این شرف را بدین مردان برای مردان فرست کرد

واذا قلت لها جودی لنا حزبت بالهت من لا ونعم

مردان بدو گفت جعلی الدفک یا ابنا معاذ از چه روی در عوض فرست با همت نفرویدی  
خبرت با همت گفت خدای دمان ترا شکایت به اگر من چنین گفته بودم منم بعقد  
تو میدم یا انمی که محبوب من طلقه خرس یعنی کنایه مخاطب دارم و نظیر نایاب و حق  
کنایه از زبان با این گفت چه بگو و خوش روی مری بودی اگر سویی شست دست با وجود  
گفت که زان شب که باز ای سفید از کلاههای سیاه بابا تر شد از آن گفت سخن فخر گویند  
سپاسندیده و نیکو است اما ترا صحت که در پیش خود نیر در چشمها نیکو نداری چنانکه شکایت را  
دگر نهان شود که دانند که شکایت چنانکه کنون خزان زن بر من چه نموده و در کدام چیز نش  
بود و دیگر کنایه از شعراء حدیث کرده است که وقتی نزدیک بار شد مرد است دنیا نزدیک و موجود  
دیدم بار من شکایت این دنیا نیز چند آنکه خدای باز گیر یا سیدانی سبب موجود شدن این دنیا چیست  
گفت نام شکایت ما را خدای نزدیک من آمده شکایت ای تو را با منی گفت ای من سوخته خردم  
و دیت دنیا تو در هم چه سوا ای زنی در سر افتاده با و می سبی بخنما راندم و در دل او کار کرد  
و با من الشافی شود و من بر آن شدم که ناچار بختش را ترک کنم این هنگام این شعر قول در خاطر است

کاشنک

لا یثینک من حجة قول منظره وان حرجا

عزلت الی صاخرة والصعب یکن بعد حجا

پس دیگر باره کار خوشی بار شد من و به روی کردم و مندر شش را داشت نمودم تا ندی بر خود را که در می  
دیگر در شک کرده اند که شکایت این است این طعن نه بود که گفت

فالان یقصر من منية باطلی و اشارة بالوجه طمیر

و در این شعر شکایت است

على الغیلة متى السلام فربما لهوت باقی ظل مرمیة نهر

و در این شعر در وصف کشتی

تلاعب بینان البحر و رفقا مراتب نفوس القوم من جربا نهر

خفتش شکایت اردو و قل و علی و غفری شنیده اند است و چنان بون و میان خانه است  
یعنی میان جمع نون است پس این حدیث کوشش نویسنده شکایت دای بر قصارین که کلام  
قصاحت در خوانند و ده قصارین بوده است مراد از خفتش را با هم بخوانند یا بهر کدیر چون این شعر  
با خفتش برده در جزع و خروش افتاد و بسیار گریست و بدی گفتند چه روی کردی با این گفت خود را  
و حال دیگر در زمان بسیار هم در افتاد پس اصحاب خفتش نزدیک بار شدند و از روی معدن است  
و گفت آنچه از خفتش با تو رسیده است بدین سخن را نداده و از روی خواست کردند که بجز خفتش نمان  
بر کشاید شکایت من گفتی لوم عرض او از خود در کشیدم و خفتش از آن پس از زبان او با شعرا و  
کنایه های خود شنیدم و بخت ناخیر چه در برسد و از آنجا و چشم پوشید و بعضی گفته اند که با این گفته اند  
و اینجاست مذکور بر روی شکایت پس اشعار این شعر در بگو او شکایت

اسیو تبیان الفاصمیه ما الله خذت من شتی و صاکن تیند

الخلت تنی سواد زلف مانی و امک بالمیرین قطعی و اخفیست

سپهر سحر تبرید و از آن پس بر من در شعر او سخن میراند که غایت و با من سید و هم با شعرا و

سجیت تا آنکه زبان او را رسانید و دیگر حدیث کرده اند که در را بجمعی بود که در شکایتان در آن می

و آن محسن را بر آن من میدند و چنانچه از زبان در آن نجاس فراموشده اشعار و لاکوشش



میبد بشاد در میان باغی خوش بکارده و با غلام خود کوشت او را از دوستی من با دوسایا که چون  
نیزل خویش معاودت نماید با دهماد با شش بی غلام چنین کرد که او فرموده بود و آن زن را گرفت  
بشاد را یکی داد و آن زن رسول او استقبال پذیرفت و غلام را بی او برست تا خانه او شناخت و را را  
پس نزدیک او مراده و میگوید که او را برده و او را از آن شکایت بشوهر برد شوهرش کوشت او را و ده  
پده و آنجا بخوانش پس آن زن نیز رسول او را با جایت مقبول شمرده و او را برای خویش و خوش  
پس بشاد را آن زن که از آن با دهماد شده بود و آن سراسر آمد و در این وقت شوهرش را بجای خود  
نستد بود و کفن بشاد را یکی داشت و به آن زن شرح صحبت فرمود و کوشت با بی انت دایمی نام خویش کوشت  
اما بشاد کیست

امامة قدوصفت لنا نحن وانا لانوار فالميما  
الحاجه المزل دست بشرا كوفه برايمر شورش كبر خاسته بونهما داي در دفع انداز حاجت  
واين شعر است

عَلَى الْيَدِ مَا رَمَتْ هَيْثَا      اَمَلَك طَائِفًا الْاَبْعُودِ

ولا اهتدي لقيم انت فيهم سلام الله الأ من بعيد

طالب غنية وضعت كفي على ابراستد من الحديد

فخر ملک من لا خیر فیہ وغیر من نہا برنگہ قعود کے

انگاه انقباضی در او کشت و کشت بخارم ترا فضاقت نامیدند و کشت باس بنفید که کردی که انقباض  
کنند قدی از تو هم که کند بخیزد این پس بدینجا باز نمودن این کشت و درش دو باک را از انقباض  
اصغافانی یکدیگر این کشت را شعاع خود را از برای همدی قرأت کرده در خورشید مقبول خفیه انداخته  
او را با این شعاع بدین فکر کردید که در در حلقه او پس کجای قرأت کرد و ان جبر العیوب بن اده حفظ  
نمودند راه را با هم بهر چه کرده بود

سَيَأْتِيَهُمْ هَوَاطِلٌ أَنْتُمْ أَنْ خَلِيفَةُ يَعْقُوبَ بْنِ دَاوُدَ

ضاعت فلا تعلم يا قوم فالتموا فليهد الله بين الزنق والعود

پس بقرب مدفن ممدی حاضر شد و گفت یا امیرالمؤمنین ما اینگونه زندیق محمد ترا محکوم است

2

١٢

---

گفت چه در جوش گشته است چندی گشت که بان من بران میکرد و در زیر من گشت چنان  
من فراتر کن گشت سوخته بخدی که اگر میخواستی که این شعر را بخوانم یا که در زبان من را گردان  
بهر باشد مهدی او را بران دانان بخار راحت یعقوب گشت مرا نیز دی خواندن است یکن بر صفحه  
منویس پس بر پشت و بد و پسزد و چنان بود که مهدی از پشت ششم خواست زمین فرود  
و فریت بران نهاد که بوی عطر شود و در لعل نظری بخار و در بران را که در کد را پس بدان  
بوی سپاسند و چون در طبع در آنده ای دانی را در چاشنگاه روز بید و گشت سبکی به تان نان  
از صفت بر عده بش را بدید که است با و ان یکدیگر به مهدی گشت ای زینتی عجب کردم که بران  
کوی خرد کوی سپاسها بران کلام نماز با و ان بانی یکی در چاک است ای نگاه این بنیک را خواند  
و گشت او را در حضور خودش تانیه زب و تانیه زب و چنان تانیه زب و چنان از پشت تانیه  
و جمعی بروی چهره بدید و گشت حسن دی و این کلام را در بر و در حق را زبیری در دکان شود میگو یا در تانیه  
گفت که با ایندو کویس این زینتی یکدیگر که میگو حسن و دیگر یکدیگر اسم الدین گشت دای بر تو که بر سر  
خوان طالعی سیم که اسم خدی قرأت کنم و دیگر گشت چنان که گشت میگو گشت ای این تانیه گشتی  
که خدا را بران سپاس گذارم و چون معاف و تانیه با و بز و در مرکز بروی چاک انداخته او را  
او را در کشتی را گشتند و تانیه او را در طبع را گشتند و بعضی از اهل او را بدیدند او را بوی عطر مرده و در  
کردند و چون بود قامت اهل عطر را دران گردیدند و دیگر که گشتند و گشتند او را عطر کردند و در  
شع جاز او را در کزنی سپاسه بند حضور زب و در این پس کلام شصت سال در باقی معاف  
و چنان سال از کلامش بر گشتند و در محمد بن قاسم مرده به حدیث کرده است که چنان بر با صفه  
دانشته مهدی علیه فرماد که در ساری او نقش نماید تا چه چکر که دلاست بر زب و در کلام او را  
در ایندو پس فرزند و طواری دید که گشتند و بوی او را در حسن اگر حسن من میگو است که در میان  
بن هدیه او را در سطح نخل این ای که جویم قرأت آن با رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم را در خاطر  
افاد و محض احوال آن حضرت از حق این زمان بر سر ستم با و در باه اینان گشته بودم

وینا زال سلمان و در شهرهم کالیایین دعا با الفاسیت

لا يصبران ولا يبرحان لها وهما كما سمعت بباروت وماروت

\_\_\_\_\_







از مکر و تکلیف و مخزون و لغایت اندوختن شد بحث کردیم باری گفت این شدت غزل و کثرت  
کسبش از چشمت در جواب گفت در کتب کثرت است که چون بنده در رسوم و ادب بندگی حضور رکوع افق  
و از حد مست پرده کار خود کار کرد و دغدای غریز جلی است از روی سلب و از و تشنگی حقیقه حقیقه  
من است من در دنیا بود و از غیاض قدرت کرد و عبد العبدین احمد بن حنبل میگوید که زنی نزد یک پسر که در دنیا  
و با پدر گفت یا ابا عبد الله من زنی هستم که شب بر کشتنی میفرماید و شب یک میگویم و با است که میفرماید  
خوابش میبرد و بر کشتنی میفرماید و من را میبوسد و یا تخلف من است که فرقی در میان آنجا میباید  
چون با بر کشتنی میفرماید که من پسر درم در جواب او گفت اگر در نزد تو در میان آنجا  
است لایق است که است که زنی در حق او از روی حق و بیداری کشت پس از آن با پدر گفت یا ابا عبد  
الله این زن را در این محله و در کشت است پسر درم گفت من امید دارم که کثایت نباشد و کثایت  
برون و کثرتان بیوی حقیقه است پس از آن از نزدیک پدر و زنی که عبد الله میگوید چون از آن  
پسر و زنی پدر من گفت ای پسر که من از تو شنیدم که در این زن که این زن را میفرماید  
که در کشتنی میفرماید و بر کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید من از تو شنیدم که در این زن که این زن را  
داخل خانه میفرماید و معلوم کردم که او را خواهرش است و با زنی که من پسر درم گفت سوگند با خدا می  
که آنجا از آن زن هر دو نصیب و سواب است چه حال است که این زن که این زن را میفرماید و عبد الله میگوید  
عبد الله میگوید که من که خواهرش را میفرماید و عبد الله میگوید یا ابا عبد الله و در حق من پسر درم  
من است و دانی شش یک در هم است و من این و الفان چند میفرماید و در هم در هم میفرماید  
و کثرت از آن زن عبد الله میگوید که الفان میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
مست و غیبت معلوم و در حلق در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
فرضی و عبد الله میگوید که در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
انکار خدا میگویند و عبد الله میگوید که در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
و من را کمال باشد تا خدا میفرماید و عبد الله میگوید که در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
کشتنی با کمال خود را چون که گفت ایضاً این مسائل این زن میگوید که کثرت و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
انکار کثرت این زن کثرت از آن زن که در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت

پدرم گفت من از آنجا تاویل را نمودم و کثرت است شرفانی که من در دنیا و کثرت است  
پدرم گفت و میگوید که کثرت از آن زن که در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
مست و غیبت معلوم و در حلق در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
فرضی و عبد الله میگوید که در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
انکار خدا میگویند و عبد الله میگوید که در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
و من را کمال باشد تا خدا میفرماید و عبد الله میگوید که در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
کشتنی با کمال خود را چون که گفت ایضاً این مسائل این زن میگوید که کثرت و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت  
انکار کثرت این زن کثرت از آن زن که در کشتنی میفرماید و عبد الله میگوید و با و کثرت و با و کثرت و با و کثرت



اف میں از سرے ولایت و ہم ان خاصہ میں بحوالہ انکار و رد و خلاف است

۱۸۳  
بیت  
بشریف  
الحات  
المراحم  
ع

میلہ و حق

مسکویه مردم از آن تعب انسان کنی مریس بال اعتر و قسلی که قاسم نمود مغول ش نند  
مریسی یعنی مری و کسر را و سکون با فاعله محتاجی و فعله از یا سیر مطلق است بوی مری  
است و مریس آخر المیت و مصر فاعله الیومعه و مریس کشته است از مریس کتاب التفت و مصر  
مصطف میگوید از اهل مصر میگوید که میگوید مریس جنی از سودان کشته در میان شهرهای خود را  
و در فضل رستان با وی سودا طرف جنوب با یان امیر که ان باور با مریس میگوید و در  
میداند که این باو ازین طرف با یان میر و نو و اسد اعظم مصطف میگوید از آن تعب کنی مریسی  
که در مریس مریس و نجاشته دیدم که قوسه بود ابو عبد الرحمن و رفقا و در رب المریس  
داشت ازین مدی جنوب مریس کرده کشته است که در رب المریس در میان نه از کده  
و کشته بر ازین است مصطف میگوید که مریس رفقا و همان نامهای نامری است که  
روغن و در همانند میخیا نند چنانکه اهل مصر در عوف قمر حل بکار می نند و این همان  
است که سیریه می نند مریس که مریس اول جاشه را گویند که جاشه را همان دران کشته  
و مریس در جده موضع است که با اضافه مذکور میگوید و چون مریس خطا از مریس  
را مریس در شام و مریس القله را بدید و مریس را می می است و در مصر در  
نیل و صاحب قاسم میگوید مریس مریس بدید و مریس مریس مریس مریس  
خبات المریس از آنجا است و کلام صاحب قاسم مریس مریس مریس مریس







در محاسبان برگزیده گردید و این پس از آنکه از ایشان در حرف خود  
خواهد آمد و حال ایشان را بشنود میسر آید در بعضی از علماء و درود شعرا می  
این فعلها را درج کرده است

الاکلام لا یقید بالجملة فقتله صریح عن الخی خارجة  
تخذهم عبد الله عروة تاسم سعد سلمان ابو بكر خارجة

مصنف میگوید اگر زکرت حاجت آنها را بشناسد و معروف آنها را بداند  
و اگر بشکند و چه شریک ایشان معنی است از آنکه در انشا آنها را در این محضر و ازین بدی  
هنگام سبب میگویند و مخصوص شده اند با این سبب که بعد از صحبت و قادی و احکام شرع با این  
بحث شریک و ایشان بدان مشهور گردیدند با اینکه در عصر ایشان مباحثی از علماء تألیف کردند  
مثل سالم بن عبد الممدین عمر و اشال او لکن قوی خبر از برای این هنگام سبب بود چنانکه حافظ  
ابن سنی ابو طاهر احمد بن محمد بن احمد بن سامان روایت کرده است و الله اعلم بکلی  
محمد بن عثمان و قیل بقیه و قیل عدی بن حنیف المازنی السیری الخویش ابو عثمان است در  
علم خود و ادب امام عصر و فرید و هر دو در ابو سعید و اعمی و ابو زید انصاری و غیر  
ایشان اخذ از ابی مؤد ابو العباس میر از وی اخذ نمود و وی شیخ گردید و از ابو العباس  
در حق او روایت بسیاری است در ذیل بعضی از ایشان است کتاب باقی فی العلم  
و کتاب الالف و اقام و کتاب التقریب و کتاب العروص و کتاب القوائ و کتاب الیاء  
بر خلاف کتاب ابو سعید و ابو جعفر احمد بن محمد بن سلامه طبری حنفی مصری که  
که از قاضی بکار بن قتیبه قاضی مصر که مذکور گردید شنیدیم که سبب سجده کنی ندیم  
که شایسته با آنها داشته باشند که قیام هر سه و ما زنی یعنی ابو عثمان مذکور و ابو عثمان  
مردی زیاده و مستور بود و از آن روایاتی که بر او ابو العباس محمد بن برزیه از وی روایت  
کرده است این است که بعضی از اهل ذمه قصه خدمت او را نموده و خواست کتاب سبب  
را با حاشیه نماید و بگوید و یا با عثمان بنیذیل نماید از برای اینکه او را در سبب و ابو عثمان  
از این کار استماع نموده و میگوید با عثمان گفتیم فلان ایما این منفعت را از عثمانی با

۱۱  
ابو عثمان  
بکر بن عبد  
المنذر بن  
یا

یا

اینکه کار خود در نهایت عزت و کرامت و کمال فقر و فاقه را در ایامی که  
کتاب سبب بر صید و غلات و غلات این از کتاب سبب است و من سبب غیرت و هیبت  
است و قالی میگویم که خارج از اینها میفید و در این را روایت کرده و هم سبب گفته است  
چنان اتفاق افتاد که در حضرت و اتفاق جاریه با این شعر حنفی یعنی  
انظروم ان مصالکهم بر جلا سدا السلام تحية ظلم

پس آن گمان که در حضرت و حضور داشته در اهراب رجلا اختلاف کردند و یکی  
رجلا را اسم این میباشند و مضروب میخوانند و بعضی مرفوع میخوانند و بار دیگر  
باینه و جاریه اهرار داشت که اسامی و سبب از برای ان سبب را مضروب رجلا ابو یوسف  
کرده است و قیل فرما داد که او را بر این میخوانند و حاضر سازند ابو عثمان میگوید چون  
در حضرت نشاندند و حاضر شدیم گفت این مرد در کدام طایفه است گفت از برای ما  
زاد گفت از کدام موزن از ما زان قیام یا زان چیست یا زان رید گفت من از ما  
ما زان ریدم ستم و با من زبان قوم سخن گن خلیفه گفت با اسبک و از برای ما اسبک  
اسبک جایشان میباشند و با اسبک اسبک اسبک اسبک اسبک اسبک اسبک اسبک اسبک اسبک  
که بقیه خویش با او سخن گفتیم و نام خویش باز گویم چه نامم که است و اگر بقیه  
خویش سخن استم جواب او باز گویم پس گفت یا ایزد موسسین نام من که است و او  
گفتون صغیر و طغر و مایه است و از خطاست من در حجب شده اند و گفت چه گو  
در قول شاعران و ان مصالکهم رجلا یا مرفوع میخوانی رجلا یا مضروب گفتیم  
منصب رجلا است گفت از چه بابت گفت سبب اینکه مصالکهم مصدرا یعنی  
اهل سبب چون این گفتیم بریدی با من میر جنت و معاشرت بر خاک اینجا میبینی  
قوم تو است که سبب زید علم که زید مضروب است معقول است او را برای خبر  
که مصدراست پس رجل معقول مصالکهم و لیس بر این ان است که کلام معقول است  
اینکه کوئی علم و معقولیت الی بکاره متخلف شود چون کلام را بدینسانید سخن تمام شد و طایفه  
سخن و بقیه گفت و گفت ایاز برای تو فرزند می است گفت اری یا ایزد موسسین ملا











114  
البريد  
ميرزا علي بابا  
قلوب محمد اليرم  
يد

آه قل و رد علی خلیک بالمد مضط

[illegible]

۱۲۵  
 ابو عبد الله  
 محمد بن يحيى الج  
 امريستان  
 ۱















[illegible]

عن عبد بن حمزة

[illegible][illegible]















۱۳۸  
امیر حمزه  
عبدالله بن محمد  
الشيخ الميرزا

و اما در دج شد انهم قول جزير است  
انهم خبرين ركب المطايا و انكذى العالمين بطون مراح

[illegible]

لوگت

جبر در جواب گفت تو فریبیک هست اللهم لیکن ابو عبده مرتبه فی المرحله با این خواسته  
سخن گرفته در جبر سخن گفته و از نور در عجب شده و هم ابو عبده حکایت کرده است که  
جبر و زندق هر دو در خانه برشته و کاتب تمام فریب ملک امور بسیار  
گویند و هم در آنوقت در خانه جبر و زندق در جبر و زندق در جبر و زندق  
ناله کردند و زندق ناله کرد و زندق ناله کرد و زندق ناله کرد

میگوید از آن پس جبر را که وفردق بخندید جبر را گفت ای باغ فراس چه ترا بخندد او هم فردق را کند  
شوال را را را را از آن است که جبر را کند ویت دوم سوار فردق خواند فردق را گفت بوند  
که نه این شو که جبر را گفت که من غر از آن که سلطان فرخ تو است و بوند که با تو که گفت  
که او فراس هم از فردق این شو که را را را را

تو بر ما بسفلیست که با کشفه افروز حقین شایا  
و خبر حق بر ما اول شود و از دست تو بقیع خود و غنچه آن سواد کرم  
چرخ در میان لب پیمین فرخ است مجد خبر حق نصف اول شود و بخانه دست تو  
بغضه تو بغیر غرض تو هم از این بر من تو نبیند و در تبتی تو خود تو نبیند و هم  
عید که ت که است که برادر آگاه که برادر تو شک نیست و قدر در خوار نیست که بر  
از تو بر ما برادر آن رس بر گردن این و آن آباد و غنچه تو یک مردان خبر تو







[illegible][illegible][illegible]

اجروا الله والذى نزلوا له  
 حملت اربها فاعوليت  
 كاسيقت فحرت يجمع حصان  
 نلت قارضها مع الزكبان  
 تقدم مائة ليرك فخرها  
 وثما زحاف سالف الزمان  
 تاج الملوك وفخرهم  
 ايام يربوع مع الوحيان  
 فاخاء اليك كليب ان مجاشعا  
 وابا القواريس تشد اخوان  
 سبقوا اعداء بكل اعلى قلعة  
 في الجرد مؤاتف الكوبان  
 قوم اذا ظرت عليك قرواهم  
 القديس من كل اكل وجران  
 واذا وضعت اليك ميزانهم  
 مرجوا وشال اليك في ميزان



و جبر ادا و نهي شرعي اب گفت و حکومتش مورد کف

من الديار بركة الرحمان  
اولا نبع زماننا زمان

فدعوا الحكومة لتسم من اهلها  
ان احكومة في بني شيان

همان نوشته است که علمای شوافع گفته اند بر اینکه فزوق و غیره

ذهب الفرزدق بالفخار وانما حلوا الكلام وتروى لجري

پس خود حق فرزدق بفخام و درباره خلل بچ و همچو در حق خبر بر کج

اذا غضب عليك بنو تميم حسبك اناس كلهم غضايا

1910

والله اعلم ورويت جميع المذكور في خبر كعبه است و في زياده و در كوفه خن و في قوروش و عمام و ك

اینجور و این خطر و این فتنه و این احوال این سرخوینان

بل ارفع الله انا انت عامله يا ذا الجلال والإكرام

یا شرمین عملت ساق علی قدم حائل قولک فی الاوان بحیل

شتمًا فاعلها المحرم مهديا غدا الحيفه والافوا الفصل

الکتاب زیجات و سایر اعراض و احوال و غیره و لغت اسرار المؤمنین و غیره و از آن اوست و

و در هر کس که بخواهد در این راه قدم بگذارد باید بداند که این راه را نمی‌توان به تنهایی و به صورت انفرادی طی کرد. بلکه باید به کمک دیگران و به صورت جمعی و گروهی اقدام به این کار کرد. و این همان چیزی است که در این کتاب به آن اشاره شده است. و این همان چیزی است که در این کتاب به آن اشاره شده است.

دارو و طایع و معیان و حقه ارجاع و کتبان با درون کتبان و از خست نام اینها بخوبی















تبریز

عليه السلام

[illegible]















محمد بن عبد الله

طریقہ غفر ۱۶۰

وقد راجع

نور علی حنفی

۱۰۰

تبر







الفضل

三

1891

53

[illegible][illegible]











واینکه شورش بر سرش نهاده اند بر او زین و زنجیر انداخته اند و او را در زندان نهادند و او را در زندان نهادند و او را در زندان نهادند  
 و این که شورش بر سرش نهاده اند بر او زین و زنجیر انداخته اند و او را در زندان نهادند و او را در زندان نهادند و او را در زندان نهادند  
 و این که شورش بر سرش نهاده اند بر او زین و زنجیر انداخته اند و او را در زندان نهادند و او را در زندان نهادند و او را در زندان نهادند

شورش بر سرش نهاده اند  
 و این که شورش بر سرش نهاده اند

ان المسكين في يومك ثبت عليهم غير الوهم  
 ان لنا في موتهم عبرة فليعتبر ساكن ذاك القصر  
 وخرج خيبر جعفر وفضلان براكه به سنان بن عيينه ربه ربه خویش بسو قتل او بود گفت  
 اللهم انك كان قد كافي مؤنة الدنيا لكف مؤنة الاخرة افر اخرجهم مؤنة الدنيا سو قتل  
 مکه تود را دیش مؤنه اخر و او سو گافه پس و جعفر جعفر سو بکشته سوادر ترشید او و آل  
 مکه تراوان امانت را و رکنه و دره تراوان بچه خدگت هار بکشته

عینه  
 کلاه عینه

هذا الخالون من شجى فاموا وعين لا يلا بها صنام  
 وما سهرت لانه متهم اذا ارق الحب السهام  
 ولكن انحادث اترقتى فلي سهر اذا هجد السهام  
 اصبت باده كاذبا نجوما بهم سقى اذا انقطع الغمام  
 و در عهد آن پادشاه

على المعروف الدنيا جميعا لدولة ال يومك السلام  
 فلم اقبل قلقت يابن يحيى حاما فله السيف الحام  
 اما والله لو لا خوف فاش ومن الخليفة لا تنام  
 لطفنا حول جذع علي و سلتنا كمالنا من بالجر استلام  
 و نيز در ریشه جعفر و برادرش فضل بن محمد است  
 الا ان سيفنا بهكيا يهندا اصيب سيفها شتى حسنه  
 قتل للطايا بعد فضل تطلی و قتل لفرزاي اكل يوم تجدد  
 و در عهد بن جعفر و در عهد بن محمد است  
 ولما رايت السيف صنع جفرا ونادى مناد الخليفة في يحيى

بکشت

بکشت علی دنیا و ایقت امانا قصاص الفی و ما مفاخرة الدنيا  
 و صام بصره بصره ایمنه و در عهد بن محمد است  
 يا بني يومك واهل الكفر ولا ياتكم المققب  
 كانت الدنيا عرسا لكم و هي اليوم تكون ارملة

و در آن پادشاه در نظر عتبه بن ربه ربه خویش بسو قتل او بود گفت  
 اللهم انك كان قد كافي مؤنة الدنيا لكف مؤنة الاخرة افر اخرجهم مؤنة الدنيا سو قتل  
 مکه تود را دیش مؤنه اخر و او سو گافه پس و جعفر جعفر سو بکشته سوادر ترشید او و آل  
 مکه تراوان امانت را و رکنه و دره تراوان بچه خدگت هار بکشته  
 و در عهد بن جعفر و در عهد بن محمد است  
 و در عهد بن جعفر و در عهد بن محمد است  
 و در عهد بن جعفر و در عهد بن محمد است

كان ايامهم من حين يجيها مواسم الحج والاعباد والجمع  
 ابو الفرج صنف من الزكوة و در عهد بن محمد است  
 و در عهد بن جعفر و در عهد بن محمد است  
 و در عهد بن جعفر و در عهد بن محمد است  
 و در عهد بن جعفر و در عهد بن محمد است

و لما رايت السيف صنع جفرا ونادى مناد الخليفة في يحيى  
 بکشت علی دنیا و ایقت امانا قصاص الفی و ما مفاخرة الدنيا  
 و صام بصره بصره ایمنه و در عهد بن محمد است  
 يا بني يومك واهل الكفر ولا ياتكم المققب  
 كانت الدنيا عرسا لكم و هي اليوم تكون ارملة  
 و در آن پادشاه در نظر عتبه بن ربه ربه خویش بسو قتل او بود گفت  
 اللهم انك كان قد كافي مؤنة الدنيا لكف مؤنة الاخرة افر اخرجهم مؤنة الدنيا سو قتل  
 مکه تود را دیش مؤنه اخر و او سو گافه پس و جعفر جعفر سو بکشته سوادر ترشید او و آل  
 مکه تراوان امانت را و رکنه و دره تراوان بچه خدگت هار بکشته  
 و در عهد بن جعفر و در عهد بن محمد است  
 و در عهد بن جعفر و در عهد بن محمد است  
 و در عهد بن جعفر و در عهد بن محمد است

کلاه عینه











محبوس است بحسب کفایت او در موضی دشت مراد نوشته بخواند تا نماند محبوس  
ادوم چند کفر از مطلب برسد که گفت از امیر المؤمنین اگر در این اوقات ترا عادت  
چشم بیند در دیوار طاعت مردان بنیاد جفوه نمود که در دست و پایی میگردانند  
گفت این می توان که کفر می تواند بود که در این بزرگان نماند مانند قلند و ابلهان در  
منصب خلعت طمع افکند و این سلطان را خانه دانند هر چند که او در این بزرگان  
در اندیشه نماند که در هر یک از این بزرگان که امیر المؤمنین علیه السلام در آن است  
در دفع روز ولایت شده کفایت نکرده و در کفایت میهمان میخیزد و در کفایت میهمان  
او با مردم این سخن در حضرت او سخن اندام را در کفایت و در کفایت میهمان  
و به سلطنت بگذرانند در هر یک که در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت  
ارواح از این بیعت و کوشش میهمان به این کفایت میهمان در کفایت میهمان  
که در این بزرگان و ادوم در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
طاعت و در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
که بگفته اند ابو الفتح جعفر بن ابی طالب میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
جاس و در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
و بدست او ایوان آید و بعد از این میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
و طلب و جزا که آنگاه در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
فرس بود و او در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
و تمام و بخوابد و بعد از این میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
مطلوب است و در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
و بر یک اگر چه در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
بر انصاف میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
عرب در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
یکه میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان  
بنیامین در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان در کفایت میهمان

[illegible]







۱۰۰

قصہ سہ ماہی

الحمد لله  
صلى الله عليه وسلم

۱۰۰

صفحات ۱۰۰ و ۱۰۱

از غایت و بی



1892

۱۷۷۷

[illegible]

کتابخانه  
مکتبہ اسلامیہ

ایک دفعہ  
میں نے







نام و گوید و فرجام گوید، جهان است به دنیا به آنچه در آن که در حق و جوارش است  
 و در حق و جوارش است و اگر خاموش شد و معلوم بود که آن که در حق و جوارش است  
 این جهان در میان و جهان به دنیا به آنچه در آن که در حق و جوارش است  
 روز خوش نید و شب به عشر و عشرت نیک و خوش و به دنیا به آنچه در آن که در حق و جوارش است  
 و جواب بود عقیقه و نام خود نموده و بعد از آن که در حق و جوارش است  
 و سخن است مذکور در آن که در حق و جوارش است

را در حق و جوارش است

یا انما المني بالدهر والدهر ذو صرف وذو غدر  
 ان كنت ذا ليل تصريف فانظر الى المصلوب بالجد  
 فينا جعفر في ملك عيشة المجد بالعمد  
 اذ غر الدهر به عشرة يا ولي من غرة الدهر  
 فؤد الباس في ليلة التبت قتل مطلع الفجر  
 وحي يا نعيم واولاده محي مقافي الغل والاسر  
 كانا كائنا على موعد كموعد الناس الى الحشر  
 فاصبحا للناس اصدوته سجان ذي السلطان والامر  
 ولزجه برآه ان نور به كفته ونيكو از عمره بوده است انج سرت  
 قصه است که در آن که در حق و جوارش است  
 الان استرجه واسترجه كانا دامك من يدي علينا حجة  
 نقل اللطاي قد وهنت من لري وقطع الفاع قد قد قد قد  
 وقل اللطاي قد فضل تطلعي وقل للزرايا كل يوم تجدد  
 وددك سيفاً بوسلنا اصيب بسيفها شقيتم  
 ولزجه برآه در آن که در حق و جوارش است  
 مع من تحدد مع من تحدد انما في الحشر  
 هو انما في الحشر وشلت بالكد وفاضت بجوار الحشر بالكد  
 هو انما في الحشر كانت كائنا برك بها عوف الحادي قويم الملك  
 ويزل ان اباه در آن که در حق و جوارش است

نقد

نقدان هذا الدهر انما بومك والى ملوك لم تخنها هورها  
 الملك يدي والى الارض كلها فاعني كما وارتد منها هورها  
 وابعدته اعزالي انما بومك ودر آن که در حق و جوارش است  
 ما رمى الدهر الى بومك حتى ان رمى ملكك باسمه  
 ان دمه المبيع خالجي غير راع فقال اهل الزنج  
 وانما بومك ودر آن که در حق و جوارش است  
 ولى على الدنيا بومك فلو تول الناس ما نرا  
 كانا اياهم كلها كانت لاهل الارض اعياد  
 ودر آن که در حق و جوارش است  
 انديني بومك لادنيا بلى عليهم بكل وادي  
 كانت لهم بومة هروسا فاصبحت اليوم في حواد  
 ودر آن که در حق و جوارش است  
 المني صرف الدهر الى بومك وابن بومك والى الحشر  
 نقدان سوا عينا كثر الغم فاصبحوا في غمهم لم اهل  
 سعد كبره در آن که در حق و جوارش است  
 ربان كنت اقل وازهم سور ولا ونيكو از عمره بوده است انج سرت  
 الى الله فيانا لانوع الشكر فعيده كنف المصرة والكوي  
 عز جبا من الدنيا ونحن من اهلها فلا نحن في الاموات فيها ولا اهلها  
 اذا صابتنا النجان بوم الحاجة محجبا وتلناها من هذا من الدنيا  
 مع من تحدد مع من تحدد انما في الحشر  
 بر مكرت ودفع مكرت بدست مكرت ودر آن که در حق و جوارش است  
 نديم وعل كبره در آن که در حق و جوارش است  
 وذل كان توان ودر آن که در حق و جوارش است  
 انما بومك ودر آن که در حق و جوارش است  
 ودر آن که در حق و جوارش است

نقدان سوا عينا كثر الغم

نقدان سوا عينا كثر الغم



دانشگاه تهران - دانشکده ادبیات و علوم انسانی - گروه زبان و ادبیات فارسی

[illegible]

131

الفصل في  
جود من افضل معرو  
يا من حترابة الوير

معروف بن حمزه و در مدت امارت کافور وزیر بنی هاشم بود و در آن  
دوره استقلال یافت و اینجاست که در امارت ابراهیم رحمت و جیح کافور بنی هاشم  
در خدمت ابراهیم بن علی بن خنجر در دیار مصر در آن دوره وزارت و تدبیر نظم نهاد  
مملکت مستقر شد و چهار مرکز کافور جمع از آن کال دولت بود که در آن دوره  
نحوه اموال این راه خود داشت و یعقوب بن علی وزیر عزیز عبد الله بن علی  
بن الهادی که در آن دوره بود و چهار بنی هاشم در آن دوره بودند و خود  
داشت و در آن پس ابو جعفر مسلم بن عبد الله بن علی بن علی بن علی بن علی  
بن جیح و خود او در آن دوره و در آن نوشته بود که در آن دوره و در آن

212

[illegible][illegible]

1







١٢٣  
ابو عيسى  
جعفر بن محمد  
النخعي المهرزي

گفت این سکوت و حیرت از حقیقت عرفی کوهی سفت منتهی گفت کدام است ابو  
 گفت ایضا این مرد سوار از کوه از بلاد و آن کوه سوار و یا که از کوه و در سوار  
 آن را که از کوه من منی و در عالم ملک فی این صفت ندانم ملک گفت یک  
 باره نظر کن و مسئله را تفسیر ده و اخذ طالع بجا زمار ابو مشرفی گفت و گفت من  
 میگویم که بعضی بگویند و این خبر است که منظر از این امر داده است هیچ بوی که  
 نه در مورد و است به تفسیر صفت و در آن که نه از کوه آمد و در کوه او و در کوه  
 ای که نه در کوه و تفسیر این را که تفسیر بر سر من و در کوه او و در کوه او  
 از آن موقع در آن جهان شده بود از برای و آن مرد و تفسیر صفت و در آن  
 و سلطان از آن حسن عیال او در حق کفیدن و طاعت ابی معشر در آن کوه  
 در عجب رست و ابو معشر و احباب و صدق این را به تفسیر و خفت ابی معشر  
 سال و است و معشر و هم در بلاد و کوه و تفسیر و معشر و کوه و هم از آن  
 خوار به این نیست به تفسیر و است که نه از کوه و تفسیر و کوه و خفت  
 نفس التمسیر و در آن خفت عیال و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر  
 در در علم و در کوه و تفسیر و در آن کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه  
 متوجه که در کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر  
 و در کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه  
 به تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر  
 مندرج و در کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر  
 صبح که در آن کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر  
 و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه  
 و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه  
 تا که در کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر  
 او و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه  
 نیز و در آن وقت که در کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه  
 از کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه و تفسیر و کوه















اتانی و دون الترابان کلاهما و دجلة ابناء اتر من الضبر  
اتانی بانی انی فواتر تنایا و قلب اولی بالوفا و بالقدیر  
وزاب سوزنو ای جمع خنده و انی زاب احمد درین موصد و اربل است و حمزه  
من آذرب کلا بد و قیس است و راجه هانزار کوم بهیو امریک و شهید الحمر  
و بهیو شدت عربی زاب الحیون خاتمه و زاب اشع منجی زاب سق  
همین آذرب کای و نه زور است و از انکا بد و ق و اربل است و درین  
ایع و اشع و زور است و ز راه است و بد و ق و اربل است و ز راه است  
همین زاب کس و خ

در میان افراد و توسط دوزخ یک است خطاب به او و گفت نام دوزخ و ما خدا را  
از ذرات است و هر یک اینها را که ذرات و بعد و ذرات و موثر از اینها  
منسوب است و هم از آب کوره عظیم و در هر ذرات در زمین منسوب در آنجا که  
و تیر به آب است و در آنجا که در هر ذرات که تیر به آب است و در آنجا که  
در ذرات آنجا در وسط و در میان آنجا که در ذرات آنجا که در ذرات آنجا که  
منسوب از اینها در وسط و در میان آنجا که در ذرات آنجا که در ذرات آنجا که

ويعلم الرب

[illegible][illegible]







میزان نصر الدین ار جعفر و زین العابدین است و آن ظلم و شر و  
عشر است که هر یک حکومت کند و کوفرا غر و در سور در افتد و با حق  
ستم و غارت و جوع و قحط و ف و بعد از آن ف و بعد از آن ف و بعد از آن ف  
خون است و جعفر ملوک و بعد از آن ف و بعد از آن ف و بعد از آن ف  
المهله بن طایب بن عن نعم الحار الملهله و بعد از آن ف و بعد از آن ف  
حرام بن ضیة بن عبد بن کثیر بن عذرة بن سعد بن هذیل بن مرید بن لث بن  
سود بن اسلم بن الحاف بن قضاة کثیر ابوهر و شر و شر و عاتش بنیه  
و بعد از آن ف و بعد از آن ف و بعد از آن ف و بعد از آن ف و بعد از آن ف  
او مفضل و کوفرا و زین الدین و زین الدین و زین الدین و زین الدین  
در حق او و زین الدین و زین الدین و زین الدین و زین الدین و زین الدین  
وادر العزیز و دیوان و زین الدین و زین الدین و زین الدین و زین الدین

١٢٩  
ابو محمد بن  
عبد بن  
عبد بن  
عبد بن

وَجِئْتَانِي أَنْ يَتَأَمَّرَ لِي  
لِللَّيْلِ إِذَا مَا الصَّيْفُ فِي الْمَرْبَا

نیمہ فاطمہ



ليوال ما عث الفادان است  
تبع صدق صادق الاقبر

وهم را از تبار محمد است از حقیقه او  
اذا قلت ما بي بالحقه قال من الوجد قال ثابت ويؤيد  
وان قلت ذى عيسى عن ثنية قالت والى منك بعيد  
وهم حدیث است

وهم اور است  
 وانی لا یتحی من الله الا  
 او اشرب رقیما من عبودته  
 وانی لا اله الا للقدی  
 ردیف اول او علی ریف  
 او امری بصل منک ریف  
 او اکثر و مراد لیوف

بسم الله الرحمن الرحيم

قلت لها يا غلام ارسلي صاحبك  
ان تجلي عيني ويذكروني  
واخبرني من اهل بيتي

چرخ نشینند همه در خوف و در دولت بر یکدیگر بود و همه و کشتن چنان میسر بود  
 کشتن حجت از پیشه کشتن همه مردان در خواب نموده از آن است این علم بر کس  
 موقوف آگاه به راه کشتن از دولت چنین میزد که کس را به راه کشتن کوفته و  
 کتب بنام کشته فرشته به بار نم و بهر حد تعجب کشتن و آن حکایت  
 ایچو که است کشته موعود و است هر از راه به پیشه معلوم است به  
 و از آن کشته و بار این کس و دولت را کشته و کشته و کشته و کشته  
 و چنان بود که کشته و کشته و کشته و کشته و کشته و کشته و کشته و کشته  
 این و عشق و موقوف از کشته و کشته و کشته و کشته و کشته و کشته و کشته و کشته







ارید کانی ذکرها فکانما تثللی لیل بکل سبیل

وغير اینج شمرده و را بهر شمرده اند

فَقِيلَ لَكَ مِنْ حَيْثُ قَاتَلَهُ قَبْلَ

باینده آن شوکت از این شوی سرفراست

امید لانی ها فکاتما تشدلی لالی علی کل مرتب

و قمر فرزدی که بود بدو گفت شمر و دیگران را که در این سوختند مثل این است

و مقصود از ذوق اینجاست که در این نور از نور مدح و ذوق است که در این نور است

بایز و ق تو اسفند اس ستر ان نیکو بزرگ

تروى الناس ما شربوا فيه من حللها وان نحن اوعانا الى الناس اوقوا

به این سو فروق نیز از دوازده، خود سه دوق است نصیب شعاعه است از کثیر برپیشی هم

نور نیب زبردست تر باشد کثیرا اذیاء بر خود نمیزند و همیشه اذیاء و مظم به نیست و اقام

سید محمد آغا زکریا بن قاریان شریف و سید علی احمد بن قاریان

در آید و از آنجا که این کتاب در دسترس است و در دسترس است و در دسترس است

و بعد از این که حدیث بود ان من العرجة بمنزلة ایت مدلت و انما زححق او بمینه

معه و قرض آن خویش را بخواهد انداخت و بخواهد در میان آن که بعضی نام دولت و سروری

در مذهب و ان سنت و خود نوشته بر پشت سجده و این سینه در میان و از هر یک سینه  
کتابی که در آن نوشته شده است و این کتاب را در هر یک از اینها

بکینه که خود را بر این غیور و ابغیور باطله و بر سر کیم او بکینه داد و در کیم باطله و در کیم باطله

پارک و بنیہ امیہ ہجری ۱۱۱۱

وَأَوَّلُ مَا دَامَ الْمَوَدَّةُ بَيْنَنَا بَوَادِي بَغْضٍ يَا بَنِي حِرَابِ

و اعانه خود را بهر محبت خود بخور در آن وارد بکن که است و و اب اولو بنفع است

نصیر بنج بکار کثیر الیہ الذی سبب بنج تعمیر العروس و ادایت نمط است و ملکہ در روز عید بنج

نخ و بر بنیه و خواهرش ام احمد و زنی از زینب الدجیب بر کت و اینجاست و حوران

هم که بفرستد جلیل در میان اینان که هر یک را بدوین و مویدان می کند و او توانا بدو

د پسران و نوجوانان

و باغچه از جوانان و از عجب باور بختی است این از دیدگان او و عشق او و یوسف

بدانند و کار عاقلانه در پیش من باشد کفایت اینست

مجل العراق وليتله العجل وحوت بواد ومعل التهلل

طربا وشانك ما لقيت علم شغف بين الجيب عواه بوقه شمل

وَعَرَفْتَ أَنَّكَ صِنْتَ حُرّاً لَكِنَّ

لن نستطيع الى الجنة رحمة بعد التفرق دون عامل مبدل

حجج بنیه لوجبریه و علم در حق غزل را نه میکند سوگند میگوید در هر خطره علم

بدیدار او تنب کرد از او بر بختی و لغو و عدم و فقر مردمان غفلت داشته

کویته بنیید و با هم حدیث میراندند تا اواخر این جفر فاسی شروع و مردان بنیید بر سر  
و شان جعفر خرد رخصه دو که یک کتبه است در آنجا از حضرت جعفر

دایم الکرامه و اوقاف شریفه حضرت محمد بن عبد الله بن عباس علیه السلام را در میان ادبیه امیر و وزیر محمد بن زین العابدین

والمعنى ان الله تعالى قد اودى بينكم ودداءه قال في رواية اخرى - من اخذ

[illegible]

لقد علمت اجلاس عزيره انها وحمد ذوات الخصال باقى برسمها

اذا امرصدها فمرصدا قد تم

كفنه لثبته وقرعاه محمد بن أحمد وأولاد ابنه غيرهم انه في الدفن

این حقبة میخوانند و بر هر دم او بخوبی عمل نمود و بعد از آن که بگوید و بعد از آن که بگوید

و تو مکره داشت بواسطه زشتی و بیادب و در کارها از حق میزد و داشت از آنرا اوج

وہو علم کیا اور ایسا سودہ دیا کہ تمام ملک جو خطہ کو دین کے بارے میں فرمے گا

واینده نیز؛ ایشان همی مرد را از خانه ابوعلی بیخود اندر ایشان مکتبیت و این

ابو قتیبه رحمت الله علیه در شرح کتب کرامیه باقر لکثایم بنی بختیاری

نصف سدر است پس با هم بستر در انداخته و ابو نعنه اولو بر زمین نمود بر سر است

بسمت عبدوانه بر غم لیکر بر خیزد اینه خلای بر فاست و با ابو قبه

بعد رعت مالهوت کیر لکھ اینج مارنگیم اینہ دیو براو کیت محمد لکھ تور اکت

موسم جواب ایام مردن بنام چه از و غایت را رعایت شد و او خدای کو و آفرین























[illegible][illegible]

فمما أدرأنت لكل ضيف إذا ما الضيف أعور المكان

[illegible]







[illegible]

لیختن شٹائن

[illegible]























































عَاذُكَ لَهُ يَا مُدَّةٌ حَتَّى يَوْمِ أَفْنِ لَيْلٍ

[illegible][illegible]

عَلَيْكَ جِدِّكَ النَّجَّاحُ فَإِذَا  
مَاتَ مِنْهُ رَحِمْتَ بِهِ

[illegible]

اِذَا مَرَّمْتُمْ مَادْرِي عَذَابِهِ  
تَحْتَ قِيَانَاتٍ اُخْرٍ مَقِيمٍ















[illegible][illegible]















22

[illegible]































القصر

قد كنت  
عمر الزمان

کتابت

[illegible]















طهرتكم مصابدة العلوب طهرنا وقت الزيادة فارحمي سلام  
بحر سلام على اخي كاشه بود تحته من مودن غام  
تو كنت عاقبة يا حد شني لوصلت ذاك فكان خير لنام  
سنة الصوم بين خيري نام واحوالهم يوم كل صوم  
حبري كفت في امر اجابته انهم انهم في امرهم بركه ام  
لقد جرد الحجاج التي سيفه الا فاستبقوا لابن مایل  
ولا يتوى داعي الصلوة والهد ولا تجا التحسين في واطيل  
نه كفت اني بخان كركدار وبلغه كندران بر كو اني نور حوت  
خيلي لا تنقذ في اليوم من هند اعد كما بالله ان تجد وجد  
ظلت الى برد اشباب وشرها كذی مرة بخدي صلاها واصلك  
حبري كفت في نور انهم كفت ام كنغ في امر عت بركه ام  
ومن وامن الحجاج اما عاقبه فتر افا عهده فوسق  
سرا لك البضاعة كل ضائق فاكن في بر علك شقيق  
نه كفت اني بخان كركدار وبلغه سرور في كو اني نور حوت  
يا عاذني دعا الملاعة ودهرنا طال الهوى واطلما التقيد ا  
انني حذرك لواردت نريادة في الحب عدي عا وصدقت نريدا  
حبري كفت اصلك اني اني نور كفت ام كنغ في امر عت بركه ام  
من شدة طبع الفتاح عليهم ام من قبول قولك الحجاج  
ام من يامر على الفتاح عيلة اذ لا تيق نيرة الانزاج  
هذا اني يوسف فاضوا واهوا بوج الحقا وليس من شاج  
فدرب كالت بيعتين تركته وعضا وحيته دم الانزاج  
ح كفت اني دريغ فدان بر بخان كركدار وبلغه سرور في كو اني نور حوت

لوگوں کی طرف سے

قد فرما

شئت فقل من دأبه ما لا يوان  
 من عاشق امسى برادسان  
 كذاها الحافظ وكذا يثان  
 بوصل الى الليل بنو مالان

[illegible]







نہ  
مکملہ ص ۱۲۱

خبر یازدهم







١٠٠٠  
درمیان

اولوچين

[illegible]

1864



[illegible][illegible]

در کتاب مجلس المومنین بطهران  
م در آن پنجاه که هیچ چیز فرموده  
نیکو نیست و نیز بر سر نیکو  
چون گفت از آن ظاهر بود که  
خاصه و ابریه در آن ظاهر  
و نیز بر این گفته که هرگاه  
محمد در آن زمان زنده بود  
و بر او واقع بود و بعد از آن  
و در این کتاب هیچ گفته که  
قیامت نه نیز بود و نیز  
الغان و آن این حجت و آن روح  
فرا بر میست و آن که از هر  
و فکر علم بر او و در آن  
عقاب الیم و عقاب بر او  
در آن روح و آن روح و آن  
الذین ظنوا انهم سيقبلون



100

[illegible]



فصل  
در بیان

100

وَأَنْ يَدْعُوَكُمْ خَلْفَكُمْ  
تَعْمَلُوا الْيَهُودَ قُلْنَا الْمَتِّعِينَ

وَأَن يَدْعِيَكُمْ فَلَاحِظُوا  
كَقَوْلِ الْيَهُودِ قَتَلُوا الْمَسِيحَ







[illegible]

ابيك يا مخلص  
 ما قد بقي من  
 الدنيا لا يكون  
 دلائل العبودية  
 لم تتركها احدا  
 وكثيرا تتركه  
 فانه واذهب  
 عليه سبحانه  
 دمه ودمك  
 كثر من ذلك  
 هذه الشجرة  
 طلعت على  
 انشأ بقية

[illegible]

مجلس







و فرغست در راه رسید و هفت و شصت در خانه الکلی شمر و پنج روز خوش بزیاده و سواره الکلی قطع است  
در بعد و دم و نه فرات از نریمان گریه در راه بگفته که با جو فرس آب خویش بر پشت و پیر  
نقد جابجی و آب او را در بلاد قطع بغرات افکند بیکه در راه کشف است امر دان تراست و در قهر دم ۴۴  
روم او را در نریمان الکلی شمر رسید و پناه و یکم در پنج روز که در قطن بگذرد و در بلاد رسید  
و او را در اوقات که بخیر است در دریا آن را خوانست است و عین پنج باطع او را در قهر  
و این سر از جمله اسرار است

والله اعلم

تتمتع من نعم الله  
تتمتع من نعم الله







































[illegible][illegible]



















































زانده صریح است بدین تشریح و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 جهان است که در این حق و حقیقت برید و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 کفر و کفر است و بدین تشریح و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 در این حق و حقیقت برید و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 است و در این حق و حقیقت برید و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 بدین تشریح و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این

احسانا ان الطوبى  
 فاني فكل صريحت فاني  
 كافي و قد ادوا الى شفاههم  
 احسانا ان الطوبى

انكاف و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 در این حق و حقیقت برید و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 است و در این حق و حقیقت برید و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 بدین تشریح و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این

اربحي من دعوته و اوفني  
 و قل ان صريحتي مسلم  
 قل الله لا اله الا الله  
 قلني و عدلت الصبر  
 و اني و الكا و الكا  
 الا هل و حقن لنا القالي  
 و اني و الكا و الكا  
 و اني و الكا و الكا

اذا ما الحيت

اذا ما الحيت

و خرج ركني و انكاف و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 در این حق و حقیقت برید و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 است و در این حق و حقیقت برید و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 بدین تشریح و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 در این حق و حقیقت برید و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 است و در این حق و حقیقت برید و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این  
 بدین تشریح و او را در حق خود می گوید که در اندک وقت که در این

احسانا ان الطوبى  
 فاني فكل صريحت فاني  
 كافي و قد ادوا الى شفاههم  
 احسانا ان الطوبى

و اني و الكا و الكا  
 الا هل و حقن لنا القالي  
 و اني و الكا و الكا  
 و اني و الكا و الكا

۱۵۸  
 الحسين بن رستم  
 المعروف بالقرطبي  
 يد























در زمان کوکبی بود این شهر است  
حاصل الهوی تب  
ان بکر محلی است  
تفحیلان لاهیته  
تجربین من سقسی  
یستفحه الطرب  
لین مایه لب  
والحنجرت  
حق هو العجب

و اینست که در حدیث آمده که در روز قیامت هر که از او نویسی در پیش  
سوال کند بگوید که گفت آخانی ادبی عن نبی تو و تو چه دانستی چه کار است  
چه فرزند و ادب مولای نسب دینار که است بجز خلیفه فاضل شری و امیر بنی فقیه  
نفس است بر حققت عده ام در نظر از او نویسی دانسته علم و حفظ و وسیع تاریخ و قدرت کتب  
و اسباب علم و حفظ او و قلم برمد و منزل او و جویند و نقیض کویم حرارت ینا فیم و در آن  
چیز خد شمشیر جریب و کوه بود او نویسی در زمره طبقه اول از نویس مولایم است در  
او برده نوبت است و در تمام انواع هنر مجتهد است و هم بر از فضل و یندر او حق را می  
دارند از جمله آنکه او بر کوه و در بنی خمره اصفا و در ابراهیم بنی امیر بنی مطهر و در  
بنی زنون است از بنی امیر است در دیوان او مختلف است و در زمره دیوان اعیان او و جبر  
بمع هوای شوال از نویسی و در بنی کتب دیدم که مومن از بنی ملک اگر در کوه  
خود سوسنید و وصف خود را بخواهد نوشت نمی تواند نوشت از نویسی در وصف بنی امیر بنی  
الاکل حنی هالک و ابن هالک و دوزن بنی الهلک بنی غریق  
اذا احسن الدنيا اليك فكنفت له عن عدوتي فباب عدوتي  
و شوال الی بنو نویسی بنی بیت امیر القیس نظر دارد  
بنیض الذوم عادل بنی فانی سیکفی التجار و انسانی  
الحق الثوی و شجعت و در و هذا الموت یلحق شبانی  
و از بنی بنی در ترحیل حسن نصر نظر از بنی بنی مکر است و ابو نوح بنی بولطف  
و رحمت برود کار و ادب نظر بنی مکر است همه از بنی شوال  
نکته ما استطعت من الخطایا فانك بالغ مرثا فغو سلا  
ستهران و دردت علیه غمرا و تلقی سید املاک کبیرا

تَقِيَّ مَوْلَانَا

تقصیر غامضه کفایت می نماید  
تو گشت محافظه آن را سر و سر  
و این غمضه از حد حشر غریب است و چنانچه را به نور بار است و از جمله تها فانی و نور و اقصای مینا است  
و این غمضه بر در رنگ بهر چنانکه از شیخ در حرف عارفان و در کتب رجال او مذکور است و این غمضه نور و از حد  
و من الهیها فعال است و در کتب معتدله صبره الایام  
و اولی غمضه ایست که بدان اثر است و از جمله غمضه است و در حد امین که بهر غمضه اولی از حد  
در حد معتدله است و اولی است از حد

ياد ارمها صنعت بك الايام  
وارجمه انم قصيده انم  
و نختبث ب هول كل نفوة  
تغر المظي ورا ثما لكها  
واذا المظي بنا لمن محمد ا

واینکه خود بداند که است نه آنکه آید از بی در توجیه از سر خیلان و سر نور و سر نور  
و کما یکنه مواج و واقعه و در کشت از بی در توجیه از سر خیلان و سر نور و سر نور  
مرد ادیب و محمد است در وقت الحان و غیر آن بد او و قریب حقایق از بی کس کلمه  
عبد العزیز و قریب در بیض نور است و در وقت الحان و غیر آن بد او و قریب حقایق از بی کس کلمه  
و مردان کشت از کلام که عیبه هم در این وقت کشت از بی کس کلمه از آن جهت که  
برداشت و برقت و خود از آن کلام و در این جزیر و یافت کلمه هم و عیبه او از آن جهت که  
در دست داشت و این که در آن کلام از بی کس کلمه

يا أيها المولى الذى برجوده  
أتى بحجج المقامات محجة  
وانتخت بالحرم الشريف مطبق  
نظمت استدعوتك فى لها  
واذا الملقى بنا فى محمد

منه بر اینها توقف، قسم و باند من کنم خبر حجتی که خبر حبس الذین از من بر می آید  
بر آنرا ادا و بجا بفرستد از این تقصیر و سبب برکنش کنم و ده غریب و غریبه را معلوم







ومرادش ابو نويس بود و در بستان نيم عيني به مردان ديگر گفته گفت معارف هزار اب نويس حلال  
انگو كنم من اينج شرف و ابرار كه

ما هو الاله سبب يتدى عند و يشب  
فتت قلبى عند وجه الحسن مشتب  
توكلت والحسن خذ ثقتى عند و تشب  
فالكذب من طرايقه واسترادت من فاضل

معيه گفت آمنت بالذي خلقه وفي رواية خلقها و بكير كجاست كلفه و و قمر ابو نويس  
با عاين نيم الاخف و بكير عاين را بر سر رختك از ابو نويس پرسيد  
شعور و ايت شرف عاين چگونه است ابو نويس گفت كهوا ترق من الوجه و انقذ من الغم  
و ارضى من التهم غير ان را و از اندیشه و همان بركير و از غم و ادراك كرا تا در از تر  
بران كرده تر است از آن پس عاين باز آمد و ابو نويس پرسيد از عاين پرسيد  
اب نويس چگونه است فقال انه لا شرف لعين من وصل بعدد و وفا بعدد و گفت  
اندر اب نويس از وصال غير از چرخ و وفا و بر از عذر و جهم را تير و در شرف عاين پرسيد  
غيبه كچه باشد هر يك را كين مو از شرف و قين كور و حق كور الطبع و از ابو نويس پرسيد  
چون ميه و اينج شرف خواند

اذا اردت فقا الكاس فلا تعدل بعاس  
ضع المران لشراب يوما ديرة الكاس  
عاين گفت

اذا نازعت صفوا الكاس يوما اخافته فقل يا نواس  
فنى شيد جل الورد منه اذا ما حلة ريت لاس  
من لراآن ابو نويس در حشر و دلت  
ابا الفضل اشربن كاسك اتى شارب كاسى

عاين گفت  
نعم يا واحد الناس على العينين والراس  
ابو نويس گفت

فقد حذف

فقد حذف الى المجلس بالشرين والاس  
عاين گفت

واخوان بما ليل سارة سادة الناس  
ابو نويس گفت

و خود كذا الممنوع مثل الوصل الناس  
عاين گفت

وقد البها الزعفران حارس الباس  
ابو نويس گفت

وقد زينت بالكليل بواقيت على الراس  
عاين گفت

فلا تخفى افي الكاس اتى غير عباس

و در مجلس آنكه از حشر است از آن فراموش شد من از آن بود و بعد از آن در فلان  
پرسيد و عروبنج جاذبه است كه كنون عاين پرسيد از قمر و شرف اب نويس را كجاست  
و در را و تير اب نويس بكلمه گفت تو چگونه از رقت و در ميكنه و نيك كونه اينج  
اذا نحن اثينا عليه ربحا فانت كمانى فوق الذى تقي  
وان حريت الالفاظ ما يرمية لغيرك انما نكافى الذى تقي

عاين گفت ابو نويس اينج رقت و از قول ابى الهذيل رقت كه چه او اينج رقت  
و اذا يقال لبعضهم نعم الحق فابن المغيرة و الله النعم  
حقم الناس فلا يحين بمثل ان الله بثلثه عقم

را و به گفت ابو نويس در حشر و رقت  
نشت في مفاصلكم كمتنى البر في النعم  
كلمه گفت اينج حشر و تير ابو نويس از شرف و شرف رقت كه چه او گفته است  
اذا التم بياصلها وكأها تضعد فيها بورها و صويا  
وان خالطت من الشاغلانة على مالف الايام ملق موصيا  
را و به گفت ابو نويس اينج شرف و رقت كه چگونه است







فقلت لا بك على خالك وابل قيدا لك بالباب  
لا نزل صوت وأباجابه وطول قوله هويته داب  
وهم زراعتي بعد يومنا في نويس است

خل جنيك لولم واضع عند بلام  
 انها العاقل من الجم ناه الحجام  
 مت بدرا الصمت خير للمعن دار الكلام  
 شيت يا هذا وما ترك اعدوا لولم  
 والمنايا الكلات شاربنا لولام

[illegible]

متى تفجوا وقبلك مستطار وقد ضاع القرار فلا قرار

اذا وعدك صوت ثم قالت كلام الليل يحو النصار

والله اعلم بالصواب

اما والله لا تجد من يصحك لانني اكرى عند السرار

فكيف وقد تركت العن غير وفي الهشام من ذكر الامام

تعالیٰ انت مغرور بودی کلام اللہ بخیر التماس

مجلس فہرست ۱۶ نمبر ۱۰۰۰

وَلَا تَقْرَأُ فِيهَا لِلْمُذَلِّينَ

وهو الرجاء امداداً فاعلاً  
وقد سقط الوجود عن قلبها  
مدون يدى لها انزالها  
فقلت للوديع سيقوم فقلت

[illegible]

طال لي برئائي في الحزب ثم فارت و اجنت النظر

اذبحه قمر قلاح لب نرائد الزهن من عين البشر

فاستغفرت فرغاً قال له يا امين الله ما هذا النفس

قلت صف طارق في داركم ان يضيفون الوقت السحر

فاما تسمي ورسولي كرم الضف سمع والبصر

افضل كذا ارض خست هانا من روزگار بر رخ عارضه دلگشته باو در گوشه مرده هم گفته كوي اين







[illegible][illegible]











ما حضرت بخاطر الکاف و لما

وقات او در کمال رسد و قسّم بود خطیبی است که از این مختار بنده که در  
سجده و شکر و هم شکر است و در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در  
خطیب است و منی بر کرم در هفت پرست است و در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که  
از تخت مذکور است و اگر خطیب بهیچ این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
حسب بنده هم الحسن بن سعید بن عبد الله بن بنی اسرائیل ابوالهمدانی که کشتی او را  
و لقبی علم الدین و در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
و در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
و از بنده و ابوالخطیب بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
خریده بود که است و از این مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
نکست و اولی این مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که

امری از من معبود او باینکه الصفا فخر الفی الدینا فانت لها احی

و از آن جمله است

بیتک فیما بین والیسیر الیسیر فشری لمن یوالتی منها بش  
و لدت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
و این مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
آتش فوخته و جوار از الف هم فشری لمن یوالتی منها بش و لدت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
شأن مشیه شاه قلم است و از این مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
انجیل ابی ایمن عبد الله که ان من جودن بهیچ این مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
رافع بن ایمن است و خطیب بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
که بنی حبیب بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
ابو محمد است و در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
از طرف پدرش نیابت موصد است و ملک موصد است و از این مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
سیف الدوله بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که

الحسن بن سعید  
الخطیب بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که

ابو محمد  
الحسن بن سعید  
الخطیب بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که

و چون بعد که گفتند و خطیب بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
و در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
سیف الدوله بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
ابو محمد است و در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که

لست اجعوان حیث ولا انزل حق علی کل حال  
اتما انت والد والاب الحافی بجانری بالعبور الاحمال

و این مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
رضیت لک الیاد و انت لک الیاد و قلمت لک عنین من اخی فرق  
و لم یلب فیها نکل و اما بجا نیست عن حق قلم لک  
ولا بدلی من ان اكون مصلیا اذ انک استرحی ان یکن لک

و ناصر الدوله برادرش سیف الدوله بر محبت داشت و بنده سیف الدوله در آن مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
میتواند در بر این مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
و در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
حسب و تر تر بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
بر غرض و در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
قلم که در آن مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
سجده و بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
نهر ریح الدوله سال سیصد و پنجاه و هشت و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
توبه در شریعت موصد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
هیکل که در آن مختار بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
ناصر الدوله به گاه برادر موصد و بر آن موصد بود که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
برج الدوله سال سیصد و پنجاه و هشت و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
شرار از القاهره بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که  
مانده در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که

الحسن بن سعید  
الخطیب بنده که در وقت او در ملک که رسد و قسّم بود که از این مختار بنده که در هفت پرست است و در ملک که رسد و قسّم بود که



















الحسن بن سهل  
وزير عاملون  
سكاف

أَجِدُ الْفَضْلَ تَرْتَحِلُ إِلَيَّ يَا قَعْلَتِ نَمٍ إِلَى الْحَسَنِ بْنِ سَهْلٍ

والله اعلم

[illegible][illegible]















۷۴۷

سلطان الزقزاق



[illegible][illegible]











[illegible]

١٧٥  
المجمع  
الموسم  
الفقه  
للم

[illegible]

١٧٧  
الجمع  
الحسين بن سعيد  
ابن الفقيه  
لد



















































































[illegible][illegible]











از رزق حیزه و حصه او برقم درستم  
یا صاحبی استیغفا من مرقده  
تو می علی عقل الذی لا کس  
هذه الحیوة والنجوم کافا  
نه تدق فی صدیقه نرجس  
واری الضبا قد نلت بنیما  
فلا کم شرب الراح غیر مغلس  
توما استقیانی قوه سروضه  
من عهد قهر دها المیس  
صرتا تصیف اذا سلط علیها  
موت العقول الی حیاة الانفس  
وزنر زنا را که

[illegible]

مفتی محمد رفیع

[illegible]



[illegible]

الحسين بن المزيعل  
الوزير المولى  
م

ارسلنا مني الدنيا كالحلحلي تذكروا  
فلا يلا مني ورمي بغيرها  
ويزا مني ورمي بغيرها  
حلفوا شرا لكونه فجا  
كان مجبا عليه ليل بيم  
وهم ازهار اوست

دفعه بر این روز نادر بر سرش او را بکشد بید و نوله کشید ابو عبد الله محمد بن احمد در این روز  
در خانه دفعه کشید بر سر او نادر را بکشد

و در میان کور از قلمرو شاه عارض شد و خبری که که حاکم شهر بدو و مع و برادران او را گفت  
و نیز از آنجا فرار کرد و برآمد رسیده و بعد حاکم آنجا را بران جا عایشه بنده و چون از غنای متفرج















١٥٩  
البريد  
الحسين بن محمد  
البايع البغدادي  
صلى

تفتيح

وَأَمَّا نَقِيصُهُ بِرَبِّهِ فَإِنَّ حُبَّ اللَّهِ فِي قُلُوبِ الْعِبَادِ أَغْلَى حُبٍّ وَأَمَّا مَا تُنَادِي بِهِ النَّاسُ أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدًا وَيَا كَذِبَ الْيَهُودِ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْيَهُودَ وَيَا كَذِبَ الَّذِينَ يَبْغِي الْيَهُودَ فَأَنظِرُوا إِنَّا صَالِمِينَ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى  
وَأَمَّا نَقِيصُهُ بِرَبِّهِ فَإِنَّ حُبَّ اللَّهِ فِي قُلُوبِ الْعِبَادِ أَغْلَى حُبٍّ وَأَمَّا مَا تُنَادِي بِهِ النَّاسُ أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدًا وَيَا كَذِبَ الْيَهُودِ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْيَهُودَ وَيَا كَذِبَ الَّذِينَ يَبْغِي الْيَهُودَ فَأَنظِرُوا إِنَّا صَالِمِينَ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى

و بعد از این که در دویم نیز حضور ملک الهی و کلام دین را در برابر ملک الهی و کلام دین را در برابر























۱۹۵  
ابوالعزم  
محمد حسن خان  
سورق فیراوت  
منہ

مذراوت















[illegible]

سليم ما اذا ما هجرته  
المرجاء اذا تقدم بطنه  
نفيس نواخسته ولرجلنا  
المتخذ الاستار ام اناسيا

فيناك

[illegible][illegible]

تفحط الضع لقل هزيل وتمرى الذئب لها يشهل

[illegible][illegible]























جهت داشتند من حسن ذل مرغیم  
فی اعدا من قوام و صفار من ایدم  
و بنان کا الماری و شایا کا الخیم  
لم اذلهما سوی غزوة کفا و شمیم  
غیران از قرضها عکده الکث المضمیم  
و بید از ظلمها خذها الطم مرغیم  
و منفی ذاک یا اسود من خذ لطیم  
و از این اسود را در این ایوه خفیف کاتب عین بر سر است و او است که گفته اند غریب بی  
ا ب الصلح خلقی محمد عیود است بعد از او که گفته اند او بعد از کین عیب محمد من ملک و انیم  
نوار از هم که او است در پنج او گفته است

و از این اسم را در این ایوه خفص لایب عین بنی مرسل است و او است که گفته اند فرستادنی  
اب الصلح خرقه و عید و در است بود و در است که او را عید بنی مرسل است و او است که گفته اند فرستادنی  
نور از عین بنی مرسل است و او است که گفته اند فرستادنی

[illegible]

الا قل بعد الله انك واحد  
 فطقت انا لا طاملا وهجرني  
 اريم كاهل الودودي فاني  
 ولوان يفني كاني لقيته  
 فلا تحب ما معك الودفا  
 ومثلك في هذا الزمان كثير  
 وليس اخي من في الافاء هجر  
 لمن لم يهرى ظالما له هجر  
 وان قطع الراسين جدي  
 لغز ولا اني اليك فقيرو

۱۹۹۹

[illegible]

فما وجدته اشتق منها منك يجل والجل في الرحل  
فما جيبى والفي وضوى البذل واطفي بقله منك غله

[illegible]

يا فتوى للسلا و معارف الثقا

فتمت الوبة بين رجال ونساء

ظفرت اخنت بم الحارث منها اللوار



حادث في الارض يتوابع له اهل السماء  
 بعد از این خبر را بر سر غل و زندقه متصور بودی میباشند و نام حشیش در زمره اینهاست  
 گفت این حشیش را که است و خود در می آید  
 بالقوی البلاء و معارض الشقاء  
 گفته امیرالمؤمنین در این باب متصور گفت که حشیش نوعی و نوعی بود و بعضی این نوع را  
 زکیت و او سحر علی بن حسن حشیش هم چهار دانگ چهار سید می آید که در علم طب فیه داده  
 بر جهت و در اثر حشیش و غیرت و در این  
 صریح بودی یا سعید من اخلا حشیش  
 اتولت ام اتخلفت بودی ام لا یش  
 حلقه من استه او سحر من است بحشیش  
 ثم نبار علی ذالک الناس لعش  
 یا بنی الاستغاث ما سکر عذی بیش  
 حین لا یوجد منکم علة قائد بیش

فانتم را بجهت فروع الهی لا قدرت عن لوی و اطاعت و محضر  
و لکن بلاهت ملکات فاضح  
بنا بر این است که اگر کسی در جهت حق و کسب علم بخواهد ابرار و صالحان  
را بگوید که آن کیست گفته فاعرجو لا قدرت از جهت آنکه این امر در حد و علم  
و ادله و افکار و طوایف آنکس نیست بخواهد این را بگوید که بخواهد این را بگوید  
روزه فافهم فوجوه این روز را به عنوان شوق و اشتیاق و این را بگوید که  
عجود اوست و بگوید و قدرش را بگوید و این را بگوید که  
اغنی عن ذلک بیت شعر علی فقیه الشافعی بن مشیبه  
میزد و در حد علم آن بنیسه بهر شراعات فاعرجو لا قدرت از جهت آنکه  
و این را بگوید که فاعرجو لا قدرت

١٩٧  
ابو حليم  
عبد بن محمد البني  
صاحب المصنف  
عبد







در بار امراض که گفته بودیم است و پنج مسکن از کار حلولا و دفع است و اینها را باید که بدان هر یک از  
و نیز جزو دیگر است که در بار امراض که گفته بودیم است و پنج مسکن از کار حلولا و دفع است و اینها را باید که بدان هر یک از  
بخش دیگر و اینها را در بار امراض که گفته بودیم است و پنج مسکن از کار حلولا و دفع است و اینها را باید که بدان هر یک از  
و مثل آنکه در بار امراض که گفته بودیم است و پنج مسکن از کار حلولا و دفع است و اینها را باید که بدان هر یک از  
فصل الاول در بار امراض که گفته بودیم است و پنج مسکن از کار حلولا و دفع است و اینها را باید که بدان هر یک از  
و اینها را در بار امراض که گفته بودیم است و پنج مسکن از کار حلولا و دفع است و اینها را باید که بدان هر یک از

ما ان رايت جواباً مقربة الا ذكرت ثانياً غلطاً

و اما نکته معروف عنوان سوال اولیکه در شرح خویش کرده است مطلع خبر ایامی است که در آن  
و این به هیچ بنیویف است بعد مطلع خبر ایامی است به معنی بنیویف در آن روز و بنیویف  
ایامی به معنی بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز  
طرف خویش در این بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز  
خبر ایامی و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز  
بنیویف و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز  
خویش راه خویش و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز  
بنیویف و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز  
و اما بنیویف و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز و بنیویف است که در آن روز

وَبُغِيَ أَنْ أَصْحَبَ لَأَتَرَانِ      أَلَيْسَ مِنِّي وَأَصْحَبَ لَأَتَرَانِ



وانیعتی بوسه و نون گرفت

ایا تختی وادی برانہ ہذا اذاناں حراس الخلد ہباکھا

حيا الله سديق قهر شرين فداي الخاني ملوان

حيا الله سديق قهر شرين فداي الخاني ملوان

حيث متعدياً فلم تعد ان وظيفه كانت له العلمان

و نیز حمد و انجاء است که از او فرموده شده در وقتیکه که در راه بود

آيا العادلون لا تعذبون ووعاني من الملام وعاني

وایکای فانی مستحق  
منکما بالیکار ان تعدا

انتي منكم بذلك اول من طبع تجلتي حلاوت

فما يجلبان ما كان يشكو من هواء واسماء تعلقات

مقام احمد

كل يوم كان فيه اضحى  
عند عبد العزيز يوم فطر

سِقَا الْجُلَّاءِ ذِي الْكُؤُومِ وَمَا صَنَفَ مِنْ تَيْبِهِ مِنْ غَيْبِ

العزيز بن مروان طوع عليه اولي ايمانه

و چون خبر شد رسید در کوهستان نبی بود آن آفریده و فرستاد

149

۱۰

در سرب نوک که اعدای او از امانت و امانت عرب بعد نمودن برقیه و از این  
میشد که اگر آن کس بود که شوق حقیقت و نیز که بحقیقت کتب و اولیای  
سوره بیان و امانت نمودن که در میان آن کس بود که اقامت  
افزون بود و آن نیز که بود که امانت نمودن که امانت نمودن که امانت نمودن  
شد و در میان امانت نمودن که از امانت نمودن که امانت نمودن که امانت نمودن  
که امانت نمودن که امانت نمودن که امانت نمودن که امانت نمودن که امانت نمودن  
و امانت نمودن که امانت نمودن که امانت نمودن که امانت نمودن که امانت نمودن  
در این باب بر سر میفکند که امانت نمودن که امانت نمودن که امانت نمودن که امانت نمودن















حوزه مترجمه الفقير ومترجمه الفقير الرجاء الى غفران ربه  
الغفور الغفران

في ١٢٩٧ لوت

سید علی

